

Integrale Veiligheidsmonitor 2010

Landelijke rapportage

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
**	= nader voorlopig cijfer
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2009–2010	= 2009 tot en met 2010
2009/2010	= het gemiddelde over de jaren 2009 tot en met 2010
2009/'10	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2009 en eindigend in 2010
2007/'08–2009/'10	= oogstjaar, boekjaar enz., 2007/'08 tot en met 2009/'10

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress en druk

Centraal Bureau voor de Statistiek – Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISSN: 1877-6159

Oplage: 560

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2011
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Onderzoekspartners

In deze rapportage treft u de belangrijkste landelijke en regionale resultaten aan van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM), die in het najaar van 2010 voor het derde opeenvolgende jaar in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is uitgevoerd. Bij de IVM zijn zowel op landelijk/regionaal niveau als op regionaal/lokaal niveau gegevens verzameld over de sociale veiligheid van inwoners in Nederland. Dit op basis van een gestandaardiseerde vragenlijst en onderzoeksmethode. Hierdoor zijn uitkomsten op verschillende beleidsniveaus goed met elkaar te vergelijken.

Het landelijke/regionale deel is uitgevoerd door het CBS. Tegelijkertijd werd dit onderzoek in 21 gemeenten op lokaal niveau of in (politie)regionaal verband uitgevoerd. Hierbij heeft het bureau Veiligheidsmonitor de taak om de uitvoering van deze lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren. Dit bureau is gevestigd bij het NICIS in Den Haag.

Hoewel werd beoogd om de IVM zo goed mogelijk te laten aansluiten bij zijn voorganger de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR), zijn de resultaten door methodologische en inhoudelijke verschillen niet zonder meer vergelijkbaar. Om meer inzicht in deze verschillen te verkrijgen is gelijktijdig met de IVM door het CBS in 2010, net als in de twee voorafgaande jaren, een extra VMR op beperkte schaal uitgevoerd (de zgn. VMR-extra).

Het onderzoek werd naast de vertegenwoordigers van de opdrachtgevers, Drs. M. Veelders (Veiligheid en Justitie), Drs. W. van Nunspeet (CBS), begeleid door de Raad voor de Veiligheidsmonitor en het bureau Veiligheidsmonitor.

Voor vragen kunt u zich wenden tot:

Centraal Bureau voor de Statistiek, de Heer G.J.H. Linden, telefoon 045-5707486, of via e-mail: glenn@cbs.nl

Drs. C.C. Schreuder van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, telefoon 070-4267164, of via e-mail: cas.schreuder@dgv.minvenj.nl

Bureau Veiligheidsmonitor, Drs. W. van der Heide, telefoon 070-3494393, of via e-mail: wieger.van.der.heide@veiligheidsmonitor.nl

Voorwoord

De publicatie *Integrale Veiligheidsmonitor (IVM)* is samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in samenwerking met het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Enkele belangrijke resultaten die in deze publicatie worden gepresenteerd, zijn:

- gevoel van onveiligheid landelijk niet veranderd;
- aandeel mensen dat tevreden is over optreden politie bij laatste contact nauwelijks gewijzigd;
- minder overlast van hondenpoep en rommel op straat;
- minder slachtoffers van criminaliteit, in het bijzonder bij vandalisme.

Met de introductie van de IVM in het najaar van 2008 is een belangrijke stap gezet in het stroomlijnen van de cijfers over veiligheid in Nederland. In 2010 is de IVM voor de derde keer op rij uitgevoerd. De IVM wordt gezien als een adequaat meetinstrument voor het verschaffen van consistente en vergelijkbare informatie ten behoeve van het veiligheidsbeleid zowel op nationaal niveau als op regionaal en lokaal niveau.

Naast de landelijke meting die door het CBS in 2010 is uitgevoerd, werd door 21 gemeenten de IVM op (politie)regionaal/lokaal niveau uitgevoerd. In 2009 deden 239 gemeenten aan dit onderzoek mee en in 2008 waren dit 77 gemeenten. De jaarlijkse lokale deelname aan de IVM laat hiermee een wisselend beeld zien. Hiermee wordt bij de analyse rekening gehouden.

De opzet van de IVM heeft tot gevolg dat de uitkomsten hiervan niet zonder meer vergelijkbaar zijn met die van de eerdere Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) publicaties. Om zicht te houden op de landelijke trends op langere termijn is door het CBS parallel aan de IVM ook in 2010 voor de derde keer op rij nog een extra VMR op beperkte schaal onder ruim 6 000 respondenten uitgevoerd (VMR-extra).

In deze publicatie zijn de resultaten van de IVM 2008, 2009 en 2010 zowel op landelijk als op regionaal niveau weergegeven. Landelijke uitkomsten op basis van de VMR-extra zijn als aparte bijlage opgenomen in het tabellenrapport van de IVM. Dit tabellenrapport vergezelt de voorliggende publicatie en geeft een cijfermatige verdieping van de informatie over objectieve en subjectieve veiligheid voor Nederland als geheel en voor de 25 politieregio's afzonderlijk.

DG CBS

SG ministerie van Veiligheid en Justitie

Drs. G. van der Veen

Mr. J. Demmink

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	9
1. Inleiding	13
1.1 Inhoud van dit rapport	13
1.2 Achtergronden	14
1.3 Geschiedenis	14
1.4 De Integrale Veiligheidsmonitor 2010	15
1.5 Verschillen met eerdere rapportages	16
1.6 Betekenis van de resultaten	16
1.7 Berekening van de resultaten	17
1.8 Betrouwbaarheid van de resultaten	17
1.9 Presentatie van de resultaten	18
2. Leefbaarheid van de woonomgeving	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Fysieke voorzieningen	21
2.3 Sociale cohesie	22
2.4 Oordeel over de woonbuurt	24
2.5 Beoordeling gemeentelijke inzet voor leefbaarheid en veiligheid	27
2.6 Samenvatting	28
3. Buurtproblemen	31
3.1 Inleiding	31
3.2 Fysieke verloedering	31
3.3 Sociale overlast en dreiging	33
3.4 Overlast van vermogensdelicten	35
3.5 Verkeersoverlast	36
3.6 Overige overlast	38
3.7 Belangrijkste problemen in de buurt	39
3.8 Samenvatting	40
4. Onveiligheidsbeleving	43
4.1 Inleiding	43
4.2 Onveiligheidsgevoelens in het algemeen	43
4.3 Onveiligheidsgevoelens in eigen woonbuurt	45
4.4 Onveiligheidsgevoelens 's avonds	46
4.5 Onveiligheidsgevoelens op specifieke plekken in eigen gemeente	47
4.6 Gepercipieerde slachtofferkans	47
4.7 Vermijdingsgedrag	48
4.8 Respectloos gedrag	49
4.9 Samenvatting	50
5. Slachtofferschap en ondervonden delicten	53
5.1 Inleiding	53
5.2 Persoonlijk slachtofferschap	54
5.2.1 Slachtofferschap totaal	54
5.2.2 Slachtofferschap van geweldsdelicten	55
5.2.3 Slachtofferschap van vermogensdelicten	57
5.2.4 Slachtofferschap van vandalismedelicten	58
5.2.5 Objectgebonden slachtofferschap	59
5.3 Ondervonden delicten	60
5.3.1 Ondervonden delicten – totaal	60
5.3.2 Ondervonden geweldsdelicten	61
5.3.3 Ondervonden vermogensdelicten	62
5.3.4 Ondervonden vandalismedelicten	63

5.4	Bekendheid met daders	64
5.5	Ondervonden delicten naar plaats van het voorval	65
5.5.1	Geografische locatie	65
5.5.2	Pleegplek	66
5.6	Samenvatting	67
6.	Melding en aangifte van delicten	69
6.1	Inleiding	69
6.2	Melding	69
6.2.1	Delicten totaal	69
6.2.2	Afzonderlijke delicten	70
6.2.3	Afzonderlijke politieregio's	71
6.3	Gemelde delicten naar wijze van melden	71
6.4	Niet gemelde delicten naar reden van niet melden	72
6.4.1	Redenen van niet melden	73
6.5	Mogelijk anoniem melden	74
6.6	Aangifte	75
6.6.1	Delicten totaal	75
6.6.2	Afzonderlijke delicten	76
6.6.3	Afzonderlijke politieregio's	77
6.7	Aangegeven delicten naar wijze van aangifte	77
6.8	Aangegeven delicten naar reden van melden	78
6.9	Samenvatting	79
7.	Contacten tussen politie en burgers	81
7.1	Inleiding	81
7.2	Contact met politie	81
7.3	Reden van contact	82
7.3.1	Handhaving	82
7.3.2	Aangifte/melding	83
7.3.3	Andere contacten	84
7.4	Tevredenheid over optreden politie	85
7.4.1	Contacten totaal	86
7.4.2	Handhaving	87
7.4.3	Aangifte/melding	88
7.4.4	Andere contacten	89
7.5	Redenen voor ontevredenheid	90
7.6	Samenvatting	91
8.	Functioneren van de politie	93
8.1	Inleiding	93
8.2	Tevredenheid over totale functioneren van politie in de buurt	93
8.3	Functioneren van de politie in de buurt	94
8.4	Beschikbaarheid van de politie in de buurt	96
8.5	Vertrouwen in politie en politie als crimefighter	97
8.6	Interactie tussen politie en burgers	99
8.7	Samenvatting	101
9.	Voorzorgsmaatregelen tegen criminaliteit	103
9.1	Inleiding	103
9.2	Technopreventieve voorzieningen	103
9.3	Sociopreventieve maatregelen	105
9.4	Preventie totaal	106
9.5	Samenvatting	107
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording (verkorte versie)	109
Bijlage 2	Ondervonden delicten en slachtofferschap	129
Bijlage 3	Van VMR naar IVM; methodebreukanalyse	133
Bijlage 4	Schaalscores	139
Bijlage 5	Indeling Nederland in politieregio's	145

Samenvatting

In deze rapportage worden de ervaringen van de inwoners van Nederland beschreven rondom de thema's leefbaarheid van de buurt, buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap van delicten, aangiftegedrag, contacten met de politie, functioneren van de politie en preventiegedrag. Daarbij staan de resultaten van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) 2010 centraal. Deze worden weergegeven voor Nederland en de 25 politieregio's, waarbij vergelijkingen met de uitkomsten van de IVM 2008 en 2009 zijn gemaakt.

Deze samenvatting laat de onderzoeksresultaten voor de diverse thema's op hoofdlijnen zien. Meer gedetailleerde samenvattingen per onderwerp zijn opgenomen in de betreffende hoofdstukken van deze rapportage. Hierna volgt eerst een schets van de landelijke uitkomsten. Daarna volgt een beeld waarbij de regionale uitkomsten op hoofdlijnen worden vergeleken met Nederland totaal en een schets van de ontwikkelingen binnen de regio's tussen 2009 en 2010. Het geheel correspondeert in grote lijnen met het bijgaande overzicht, waarin de scores op de belangrijkste IVM-indicatoren op landelijk en regionaal niveau visueel zijn weergegeven. Een toelichting op het gebruik van dit overzicht wordt gegeven in de bijgaande tekstbox.

Om de scores voor positief en negatief geformuleerde indicatoren eenduidig te kunnen interpreteren worden ontwikkelingen en verschillen hier niet alleen (zoals in de afzonderlijke hoofdstukken van deze rapportage) uitgedrukt in termen van 'hoger' of 'lager' maar ook in termen van 'gunstiger' of 'ongunstiger'.

Landelijke uitkomsten

Leefbaarheid buurt en buurtproblemen

- De beleving van de leefbaarheid van de eigen buurt heeft zich in het afgelopen jaar positief ontwikkeld. Indicatoren als de sociale cohesie en het oordeel over de woonomgeving laten in 2010 een gunstiger score zien dan in 2009.
- Als belangrijkste buurtprobleem wordt te hard rijden genoemd. Bijna een kwart van de inwoners vindt dit een probleem dat met voorrang zou moeten worden aangepakt.

Onveiligheidsbeleving

- De onveiligheidsbeleving is tussen 2009 en 2010 vrijwel gelijk gebleven. In 2010 voelt 26 procent zich wel eens onveilig; twee procent voelt zich vaak onveilig. Mensen voelen zich vooral onveilig op plekken waar jongeren rondhangen. Dit is in vergelijking met 2009 wel iets afgenomen.
- Een kwart van de inwoners geeft aan dat ze door onbekenden op straat wel eens respectloos worden behandeld. Ook dit aandeel is iets lager dan in 2009.

Slachtofferschap van delicten

- In 2010 geeft iets meer dan 25 procent van de inwoners aan slachtoffer te zijn geweest van één of meer delicten. Dit aandeel ligt lager dan in 2009 (27 procent). Vooral het aandeel inwoners dat slachtoffer is geweest van vermogensdelicten en vandalismedelicten is gedaald. Ruim acht op de tien delicten vinden plaats in de eigen woongemeente van het slachtoffer; ruim zes op de tien gevallen vinden zelfs plaats in de eigen buurt.

Melding en aangifte van delicten

- In 2010 werd 35 procent van de delicten door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld. Van een kwart van de delicten is daadwerkelijk aangifte gedaan via internet of door ondertekening van een document. Bijna twee van de drie delicten worden dus niet gemeld. De meest genoemde reden om een voorval niet te melden is dat men vindt dat 'het toch niet helpt'. Van de niet gemelde delicten zou drie procent wel gemeld zijn als dit anoniem had gekund.

Contacten met politie

- Zowel de mate waarin burgers contact hebben gehad met de politie als de tevredenheid hierover zijn tussen 2009 en 2010 niet wezenlijk veranderd. In 2010 geeft één op de drie inwoners aan in de afgelopen 12 maanden contact te hebben gehad met de politie. Van deze inwoners is bijna zes op de tien (zeer) tevreden over het politieoptreden tijdens dit laatste contact; ongeveer een kwart is (zeer) ontevreden. De meest genoemde reden voor ontevredenheid is dat 'de politie niets of te weinig deed'.

Oordeel over functioneren politie

- In 2010 zijn ruim vier op de tien inwoners (zeer) tevreden over het totale functioneren van de politie in de buurt. Dit is vergelijkbaar met 2009. Burgers hebben evenveel vertrouwen in de politie als vorig jaar. Wel wordt de politie dit jaar iets minder als 'crimefighter' gezien.

Preventieve maatregelen tegen criminaliteit

- De aanwezigheid van buitenverlichting en extra veiligheidssloten of grendels op de buitendeuren zijn ook in 2010 de meest voorkomende maatregelen tegen inbraak. Bij respectievelijk bijna acht en zeven op de tien huishoudens zijn deze voorzieningen aanwezig. Inbraakalarm (12 procent) en (rol)luiken voor ramen en deuren (16 procent) komen aanzienlijk minder vaak voor.

Indicatoren IVM 2010

- = Gunstiger dan NL gemiddeld
- = Gelijk aan NL gemiddeld
- = Ongunstiger dan NL gemiddeld
- + = Gunstiger dan in 2009
- = Ongunstiger dan in 2009

	Groningen	Fryslân	Drenthe	IJsselland	Twente	Noord- en Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland
--	-----------	---------	---------	------------	--------	---------------------------	-------------------	-----------------	---------	---------------------	----------------------	--------------	----------------------

Leefbaarheid woonbuurt

Sociale cohesie													
Oordeel woonomgeving	+								+				
Oordeel leefbaarheid	+		+				+		+	+			
Oordeel veiligheid	+	+	+				+		+	+			

Buurtproblemen

Fysieke verloedering													
Sociale overlast													
Dreiging													
Overlast vermogensdelicten													
Verkeersoverlast			+							+			+

Onveiligheidsbeleving

Voelt zich wel eens onveilig													
Voelt zich wel eens onveilig in de buurt													

Slachtofferschap en delicten

Slachtofferschap totaal			+										
Ondervonden delicten			+		+				+				

Melding en aangifte delicten

Bij politie gemelde delicten													
Bij politie aangegeven delicten													

Contacten tussen burgers en politie

Tevredenheid over laatste politiecontact													
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Functioneren politie

Totaaloordeel politie in buurt													
Functioneren politie in buurt													
Beschikbaarheid politie in buurt													

Preventieve maatregelen

Preventie totaal													
------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Indicatoren IVM 2010

- = Gunstiger dan NL gemiddeld
- = Gelijk aan NL gemiddeld
- = Ongunstiger dan NL gemiddeld
- + = Gunstiger dan in 2009
- = Ongunstiger dan in 2009

Leefbaarheid woonbuurt

	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuid-Oost	Limburg-Noord	Limburg-Zuid	Flevoland	NEDERLAND
Sociale cohesie													+
Oordeel woonomgeving						+							+
Oordeel leefbaarheid		+				+							+
Oordeel veiligheid						+							+

Buurtproblemen

Fysieke verloedering		+											+
Sociale overlast				-									
Dreiging													
Overlast vermogensdelicten													-
Verkeersoverlast				-									+

Onveiligheidsbeleving

Voelt zich wel eens onveilig		-											
Voelt zich wel eens onveilig in de buurt													

Slachtofferschap en delicten

Slachtofferschap totaal													+
Ondervonden delicten							+						+

Melding en aangifte delicten

Bij politie gemelde delicten													
Bij politie aangegeven delicten													

Contacten tussen burgers en politie

Tevredenheid over laatste politiecontact													
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Functioneren politie

Totaaloordeel politie in buurt													
Functioneren politie in buurt													
Beschikbaarheid politie in buurt													

Preventieve maatregelen

Preventie totaal		-							-				-
------------------	--	---	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	---

Toelichting bij overzicht IVM-indicatoren 2010

Het overzicht geeft voor een aantal IVM-indicatoren weer hoe de 25 afzonderlijke politieregio's hierop scoren. Daarbij worden enerzijds door middel van kleurschakeringen (licht-midden-donker) significante verschillen met het landelijk gemiddelde in 2010 aangegeven en anderzijds door middel van symbolen ('+' en '-') significante verschillen ten opzichte van 2009 in dezelfde regio. In de meest rechtse kolom van het overzicht wordt ook de ontwikkelingsrichting van Nederland als geheel tussen 2009 en 2010 weergegeven.

De scores op de indicatoren kunnen in twee richtingen wijzen. Bij positief geformuleerde indicatoren (zoals 'sociale cohesie' of 'tevredenheid over laatste politiecontact') is een hogere score gunstiger, terwijl bij negatief geformuleerde indicatoren (zoals 'dreiging' of 'slachtofferschap') een hogere score juist ongunstiger is. Om de scores voor de positief en negatief geformuleerde indicatoren in het overzicht eenduidig te kunnen interpreteren worden de scores daarom niet uitgedrukt in termen van 'hoger' of 'lager', maar in termen van 'gunstiger', of 'ongunstiger'. In de overige hoofdstukken van deze rapportage gebeurt dit niet omdat de indicatoren daar meer op zichzelf worden beschreven. Voor de inhoud en betekenis van de indicatoren wordt verwezen naar de betreffende hoofdstukken.

Regionale uitkomsten

Verschillen ten opzichte van Nederland (2010)

Uit het overzicht komen enkele duidelijke patronen naar voren:

- Inwoners van de politieregio's in het noorden en oosten van het land (Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland) zijn gemiddeld positiever over zaken als de leefbaarheid van hun buurt, ondervonden buurtproblemen en onveiligheidsbeleving. Ook wat betreft de mate van slachtofferschap, ondervonden delicten doen deze regio's het iets beter dan gemiddeld. Op het gebied van preventieve maatregelen scoren deze regio's echter lager dan gemiddeld. Verder valt op dat de politieregio Zeeland op vrijwel alle thema's, met uitzondering van functioneren politie (gemiddeld) en preventieve maatregelen (ongunstig), een gunstiger beeld laat zien dan Nederland totaal.
- Inwoners van de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond zijn gemiddeld minder positief over de leefbaarheid in de buurt en hun buurtproblemen, en ze voelen zich gemiddeld ook onveilig. Ook slachtofferschap en ondervonden delicten liggen in deze regio's hoger dan gemiddeld in Nederland. Inwoners van Amsterdam-Amstelland en Haaglanden oordelen daarentegen gunstiger op het thema functioneren politie. Verder valt op dat de politieregio Limburg-Zuid op de thema's leefbaarheid woonbuurt, buurtproblemen, onveiligheidsbeleving en functioneren politie een ongunstiger beeld laat zien dan Nederland totaal. Voor dit laatste thema zijn ook de uitkomsten voor de regio's Midden- en West-Brabant en Zaanstreek-Waterland minder positief.

Ontwikkeling 2009-2010

Bij de ontwikkelingen op regionaal niveau vallen de volgende punten op:

- De politieregio's Drenthe, Gelderland-Midden, Noord-Holland Noord en vooral Groningen, Utrecht en Zeeland laten ten aanzien van hun leefbaarheid van de buurt een gunstige ontwikkeling zien in het afgelopen jaar.
- In Haaglanden is het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in 2010 lager dan in 2009.
- In de politieregio Drenthe werden in 2010 naar verhouding minder inwoners slachtoffer van veel voorkomende criminaliteit dan vorig jaar.
- Het gebruik en de toepassing van preventiemaatregelen tegen criminaliteit is in Gelderland-Midden, Haaglanden en Brabant-Zuid-Oost in 2010 gedaald ten opzichte van 2009.

1. Inleiding

1.1 Inhoud van dit rapport

Deze rapportage geeft zowel op landelijk als op politieregionaal niveau een beeld over slachtofferschap van criminaliteit, onveiligheidsgevoelens van burgers, meningen over het functioneren van de politie en de eigen gemeente alsmede over de leefbaarheid en de problemen in de eigen (woon)buurt. De belangrijkste databron is de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM), die in de periode van september tot en met december 2010 voor de derde opeenvolgende keer is uitgevoerd. De IVM is de opvolger van de in de jaren 2005-2008 uitgevoerde Veiligheidsmonitor Rijk (VMR).

De Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) is een landelijk en jaarlijks terugkerende bevolkingsenquête, waarin zaken als leefbaarheid van de woonbuurt, beleving van de buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, ervaringen met veel voorkomende criminaliteit, het oordeel van de bevolking over het optreden van de politie en preventiegedrag worden onderzocht. Als opvolger van de VMR is met de IVM een verdere stap gezet naar de integratie van cijfermatige uitkomsten op het terrein van de veiligheid. De IVM is opgebouwd rondom een gestandaardiseerde vragenlijst met verplichte en facultatieve vragenblokken. Bovendien biedt de vragenlijst de mogelijkheid om naast onderwerpen van landelijk belang ook lokale onderzoeksvragen op te nemen. Hierdoor is de vragenlijst geschikt voor onderzoek zowel op landelijk/politieregionaal niveau (verder aangeduid als landelijk) als op (politie)regionaal/lokaal niveau (verder aangeduid als lokaal). Naast een gestandaardiseerde vragenlijst is ook de methodologische uitvoering van het onderzoek op zowel landelijk als lokaal niveau zoveel mogelijk op elkaar afgestemd (zie ook paragraaf 1.4). Door deze verdere samenwerking op het gebied van informatie over veiligheid komen meer eenduidige cijfers beschikbaar en is de IVM een bruikbaar meetinstrument voor meerdere bestuurlijke niveaus binnen de (semi-)overheid.

Oprichters voor de uitvoering van de IVM zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie¹ en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Door de opdrachtgevers is daarnaast de Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de Integrale Veiligheidsmonitor. In deze Raad zijn naast vertegenwoordigers van de opdrachtgevers ook andere organisaties zoals de G4, G27, Politie, WODC en Nicis opgenomen. Het CBS zorgt jaarlijks voor de landelijke uitvoering van dit onderzoek. Daarnaast doet ook jaarlijks een wisselend aantal gemeenten aan dit onderzoek mee. De uitvoering op dit lokale niveau is doorgaans ondergebracht bij de eigen gemeentelijke statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus. Om deze lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht. Dit bureau is gevestigd bij het Nicis in Den Haag.

De belangrijkste resultaten van de IVM worden gepresenteerd in twee rapporten, namelijk een landelijke rapportage en een tabellenrapport. In de rapporten is ook een uitsplitsing opgenomen naar afzonderlijke politieregio's. De rapporten zijn elektronisch (in pdf-formaat) via de CBS-website (www.cbs.nl) beschikbaar. In gedrukte vorm komen beide rapportages ongeveer een maand na de elektronische publicatie beschikbaar. De landelijke rapportage (het voorliggende rapport) geeft een schets van de achtergronden en de belangrijkste resultaten van het onderzoek dat in het najaar van 2010 is uitgevoerd. Het tabellenrapport geeft een cijfermatige verdieping van de uitkomsten voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's.

Naast de beide genoemde onderzoeksrapporten wordt ook de vragenlijst van de IVM via de website van het CBS beschikbaar gesteld. Van het onderzoek wordt ook een meer uitgebreide proces- en onderzoeksdocumentatie samengesteld. Deze wordt in een latere fase eveneens elektronisch (in pdf-formaat) beschikbaar gesteld. Verder zijn alle tot nu toe gepubliceerde gegevens op basis van de IVM vanaf 1 maart beschikbaar op StatLine. StatLine is eveneens toegankelijk via de website van het CBS. De tabelinformatie is te vinden onder het thema *Veiligheid en Recht*.

De IVM wijkt gegeven de daaraan gestelde randvoorwaarden qua opzet zowel op inhoudelijke punten als vanuit methodologisch oogpunt af van de VMR. Hierdoor zijn de resultaten van beide onderzoeken niet zonder meer vergelijkbaar en is er sprake van methodebreuken ten opzichte van de eerder gepubliceerde VMR-reeksen. Om de omvang van deze verwachte methodebreuken te kunnen bepalen is in elk van de jaren 2008, 2009 en 2010 parallel aan de IVM op beperkte schaal een extra VMR uitgevoerd. In de landelijke rapportages van

¹ Vóór 2010 de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie.

2008 en 2009 is telkens uitvoerig aandacht besteed aan een aantal relevante aspecten van deze methodebreuk. Waar nodig wordt in deze rapportage nogmaals aandacht besteed aan de belangrijkste methodologische en inhoudelijke verschillen tussen IVM en VMR. De belangrijkste bevindingen van de in het kader van de IVM 2010 uitgevoerde methodebreukanalyse zijn opgenomen in bijlage 3.

Het rapport bestaat uit drie inhoudelijke onderdelen.

In het eerste deel (dit hoofdstuk) worden de achtergronden en de geschiedenis van het onderzoek belicht. Daarnaast zal worden ingegaan op enkele belangrijke onderzoeksaspecten die bij het analyseren en publiceren van de veldwerkgegevens van de IVM 2010 een belangrijke rol hebben gespeeld. Bovendien worden nogmaals op beknopte wijze de verschillen ten opzichte van de eerdere Veiligheidsmonitor Rijk belicht en de actuele stand van de uitgevoerde methodebreukanalyse toegelicht.

Het volgende deel (de hoofdstukken 2 t/m 9) vormt de kern van de rapportage. Hierin komen de resultaten aan de orde binnen een drietal thema's. Het eerste thema heeft betrekking op subjectieve en objectieve ervaringen van de inwoners in hun woonomgeving. Hoofdstuk 2 gaat in op de leefbaarheid van de woonbuurt, terwijl de beleving van buurtproblemen en het functioneren van de gemeente in hoofdstuk 3 worden besproken. In hoofdstuk 4 staan diverse aspecten van onveiligheidsbeleving centraal. In hoofdstuk 5 wordt aandacht besteed aan slachtofferschap en het aantal ondervonden delicten. Het thema politie en burgers staat in de drie daaropvolgende hoofdstukken centraal. In hoofdstuk 6 komt de meldings- en aangiftebereidheid aan de orde, terwijl hoofdstuk 7 gaat over contacten tussen burgers en politie in het algemeen. Hoofdstuk 8 besteedt aandacht aan het functioneren van de politie in de woonbuurt. Het thema preventie komt in het laatste hoofdstuk (9) aan de orde.

Het derde deel van deze rapportage bevat bijlagen over de methodologische aspecten van het onderzoek. In bijlage 1 wordt in de vorm van een verkorte onderzoeksdocumentatie de uitvoering van het onderzoek weergegeven. Verder bevat deze bijlage ook een beschrijving van de uitgevoerde weging. Bijlage 2 bevat een specifieke toelichting op het onderwerp ondervonden delicten en slachtofferschap zoals dit in de IVM wordt gemeten. In bijlage 3 is net als in beide voorgaande rapportages opnieuw een verslag opgenomen van de methodebreukanalyse op landelijk en politieregionaal niveau. Bijlagen 2 en 3 zijn aanvullend op de onderzoeksdocumentatie. In bijlage 4 worden de schaalscores die in de rapportage zijn gebruikt toegelicht. Bijlage 5 geeft een kaart met de indeling van Nederland in 25 politieregio's.

1.2 Achtergronden

Een belangrijke achtergrond van de Veiligheidsmonitor ligt in het politieke belang dat aan veiligheid wordt toegekend. Dit belang werd uitgedragen door de verschillende veiligheidsprogramma's die door de achtereenvolgende kabinetten-Balkenende in de afgelopen jaren zijn opgesteld. Zo werd in het Veiligheidsprogramma 'Naar een veiliger samenleving' (2002) een aantal beleidsvoornemens uitgebracht rond het vergroten van de objectieve en subjectieve veiligheid in Nederland, en werden in het programma 'Veiligheid begint bij Voorkomen' (2007) van het kabinet-Balkenende-IV maatregelen om zaken als (jeugd)criminaliteit, overlast en verloedering terug te dringen geïntensiveerd. Ook het in oktober 2010 aangetreden kabinet Rutte-Verhagen heeft het thema veiligheid tot een van de speerpunten van beleid gemaakt. Dergelijke voornemens vragen een gezamenlijke inspanning van verschillende actoren, zoals het Rijk, de provincies en gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie, de rechterlijke macht en maatschappelijke organisaties.

1.3 Geschiedenis

De ontstaansgeschiedenis van de slachtofferenquêtes in Nederland voert terug naar de jaren zeventig van de vorige eeuw. Het besef dat cijfers over de officieel geregistreerde criminaliteit geen adequaat beeld geven van de onveiligheidsproblematiek is steeds verder gegroeid. Het deel van de criminaliteit waarvan slachtoffers geen aangifte doen, vooral de minder ernstige vormen, blijft daarbij namelijk onzichtbaar (een "dark number").

De eerste slachtofferenquête in Nederland werd in 1973 gehouden. Sindsdien hebben het WODC en/of het CBS periodiek gestandaardiseerde landelijke slachtofferenquêtes uitgevoerd. Daarnaast werden door tal van gemeenten en politiekorpsen op eigen initiatief bevolkingsenquêtes verricht. De onderling niet vergelijkbare vraagstellingen en onderzoeksmet-

thoden, het ontbreken van inzicht in de lokale behoefte aan veiligheidszorg en de onvolledigheid van de gegevens op basis van registraties vormden de aanleiding voor een gestandaardiseerd bevolkingsonderzoek op kleinere dan landelijke schaal. Hiertoe werd eind jaren tachtig van de vorige eeuw besloten door de toenmalige ministeries van Binnenlandse Zaken en van Justitie. In het najaar van 1990 werd deze standaard, onder de naam Politie-monitor Bevolking (PMB), uitgevoerd in 25 gemeenten van uiteenlopende grootte. Sindsdien is de PMB in veel afzonderlijke politieregio's toegepast. De eerste landelijke uitvoering vond plaats in 1993 en werd herhaald in 1995, 1997, 1999, 2001 en 2003. In 2002 is bovendien een tussenmeting uitgevoerd. In 2003 hebben de ministeries besloten het onderzoek jaarlijks af te nemen. De laatste reguliere editie vond plaats in 2006. Daarnaast bestond ook de Enquête Leefbaarheid en Veiligheid (L&V), die periodiek in opdracht van het ministerie van BZK in de G30-gemeenten werd uitgevoerd.

Het CBS heeft vanaf 1981 slachtofferenquêtes uitgevoerd. Deze enquêtes zijn primair gericht op landelijke cijfers. De Enquête Slachtoffers Misdrijven (ESM) werd in de periode 1981-1985 jaarlijks gehouden en vanaf 1985 tot en met 1993 in de oneven jaren, telkens over het voorgaande jaar. In de periode 1992-1996 werd de Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV) uitgevoerd. Vanaf 1997 zijn de bestaande CBS-leefsituatieonderzoeken, waaronder de ERV, geïntegreerd in één systeem van leefsituatieonderzoeken: het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS), waarin het onderzoek naar rechtsbescherming en veiligheid tot en met 2004 als onderdeel jaarlijks is uitgevoerd.

Het naast elkaar bestaan van een aantal qua doelstelling grotendeels gelijke maar qua uitkomsten verschillende meetinstrumenten vormde echter een politiek afbreukrisico. Dit heeft geleid tot de instelling van de stuurgroep 'Stroomlijning veiligheidsmonitors', waarbij de ministeries van BZK en van Justitie en het CBS de opdrachtgevers waren. Een eerste stap op weg naar meer 'stroomlijning' omvatte de integratie van de eerder genoemde afzonderlijke onderzoeken uit POLS, PMB en L&V tot de VMR. In juni 2005 hebben de beide ministeries en het CBS een overeenkomst gesloten, waarin de samenwerking rond de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) is vastgelegd. In 2005 is de VMR alleen op landelijke schaal en met een beperkte steekproefomvang uitgevoerd. De resultaten hiervan dienden vooral als een schakel tussen de eerdere (POLS, PMB) en de volgende VMR-onderzoeken. Daarna is dit onderzoek in het eerste kwartaal van de jaren 2006-2008 op grotere schaal uitgevoerd.

Met de introductie van de IVM in het najaar van 2008 is een volgende stap gezet in het stroomlijnen van de cijfers over veiligheid in Nederland. In de IVM wordt immers ook aan (politie)regionale en lokale partners de mogelijkheid geboden om op een uniforme manier gegevens over de subjectieve en objectieve veiligheid te verzamelen. Dank zij de gestandaardiseerde vragenlijst en een vergaande afstemming van de onderzoeksmethode kunnen landelijke en lokale uitkomsten ten behoeve van het overheidsbeleid immers beter op elkaar worden afgestemd. Door deze integratie van onderzoeksgegevens vermindert bovendien de enquêtedruk en worden overheidsmiddelen efficiënter ingezet. In het najaar van 2010 is deze IVM voor de derde achtereenvolgende keer uitgevoerd, waarbij op grote schaal, zowel op landelijk als lokaal niveau gegevens over de sociale veiligheid in Nederland zijn verzameld, centraal verwerkt en gepubliceerd.

1.4 De Integrale Veiligheidsmonitor 2010

De IVM wordt om vier redenen uitgevoerd.

- In de eerste plaats levert de IVM gegevens die niet op andere wijze kunnen worden verkregen. Dat geldt bijvoorbeeld voor het niveau van feitelijk slachtofferschap: omdat niet alle gevallen van slachtofferschap bij de politie worden aangegeven, blijft een deel van het feitelijke slachtofferschap buiten beeld. Gezien de omvang van de steekproef valt aan de hand van de IVM een bruikbare schatting te maken van het niveau van slachtofferschap en de daarbij ondervonden delicten.
- In de tweede plaats levert de IVM informatie waarmee vergelijkingen, zowel in de tijd als tussen verschillende gebieden, mogelijk zijn. Het onderzoek is immers gestandaardiseerd.
- In de derde plaats leveren de resultaten van de IVM bruikbare informatie voor de verschillende bestuurlijke niveaus waarop veiligheidsbeleid wordt gemaakt.
- In de vierde plaats levert de IVM gegevens die gebruikt worden om ontwikkelingen te 'monitoren' aan de hand van specifieke indicatoren, zoals in het kader van de prestatieafspraken die de ministeries van BZK en Justitie hebben gemaakt met de regionale politiekorpsen.

De IVM is een geïntegreerd meetinstrument dat voorziet in de behoefte van landelijke, regionale en lokale (semi-) overheden aan informatie over de ontwikkeling van de sociale veiligheid in Nederland. De inhoudelijke reikwijdte van de IVM omvat onder meer het monitoren

van de subjectieve en objectieve veiligheid van de Nederlandse burger en het functioneren van de politie en gemeenten op het gebied van veiligheid. Het landelijke deel van het onderzoek wordt uitgevoerd door het CBS. Het ministerie van Veiligheid en Justitie is mede-opdrachtgever. Het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) zorgt voor de coördinatie en methodologische begeleiding van de onderzoeksbureaus die bij de lokale uitvoering betrokken zijn. In de periode van 15 september tot en met 31 december 2010 is de IVM voor de derde keer op landelijk en lokaal niveau uitgevoerd. De doelpopulatie wordt gevormd door de in Nederland wonende personen van 15 jaar en ouder (exclusief bewoners van inrichtingen en tehuizen). Voor het landelijke deel werd gestreefd naar een gelijkmatige verdeling over alle politieregio's met ten minste 750 respondenten (netto) per politieregio. Uiteindelijk zijn op landelijk niveau van ruim 19.000 personen gegevens verzameld.

Bij de lokale uitvoering speelt het door bVm opgestelde Handboek Veiligheidsmonitor een centrale rol. Het CBS zorgde voor het trekken van de lokale steekproeven, voor de centrale opslag van de microdata en voor de harmonisatie (vergelijkbaarheid van landelijk, regionale en lokale niveaus) en weging van de onderzoeksgegevens. De lokale deelname aan de IVM 2010 was veel minder omvangrijk dan bij de uitvoering van het onderzoek in 2009. Zo hanteren veel gemeenten een cyclus van twee jaar voor hun onderzoek naar sociale veiligheid. In 2010 hebben 21 gemeenten meegedaan aan het onderzoek. In 2008 en 2009 deden respectievelijk 77 en 239 gemeenten mee. In het onderzoek van 2010 was in zeven van de 25 politieregio's sprake van een gedeeltelijke of volledige oversampling. In Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is volledig oversampled (d.w.z. alle gemeenten in de politieregio hebben meegedaan aan het onderzoek); in Twente, Zaanstreek-Waterland, Hollands Midden, Zuid-Holland-Zuid en Brabant-Zuid-Oost is deels oversampled (d.w.z. een deel van de gemeenten in de politieregio heeft meegedaan aan het onderzoek). Naast het landelijke deel werden in de 21 deelnemende gemeenten bij bijna 20 000 personen onderzoeksgegevens verzameld. In totaal omvat de IVM 2010 informatie van bijna 40 000 personen in Nederland. Nadere gegevens over de deelname aan het onderzoek en de behaalde respons zijn opgenomen in bijlage 1 van deze rapportage.

1.5 Verschillen met eerdere rapportages

De voorliggende (derde) landelijke rapportage van de IVM sluit inhoudelijk volledig aan bij die van de IVM 2008 en 2009. Dit betekent dat de onderwerpen en de volgorde hiervan in alle jaren overeenkomen. Centraal in de rapportages staan de resultaten op basis van de IVM 2010, zowel landelijk als regionaal. Deze kunnen direct worden vergeleken met de cijfers van de IVM 2008 en 2009.

- In tegenstelling tot de voorgaande rapportages zijn de uitkomsten van de VMR en/of de VMR-extra niet langer opgenomen. Nu voor de IVM een tijdreeks van drie jaar beschikbaar is, is ervoor gekozen in deze rapportage alleen de IVM-cijfers centraal te stellen. Uitkomsten van de VMR-extra voor de periode 2008-2010, vanwege de beperkte omvang alleen beschikbaar op landelijk niveau, zijn wel opgenomen in bijlage 1 van het tabellenrapport.
- Verder is een extra bijlage opgenomen waarin specifiek wordt ingegaan op ondervonden delicten en slachtofferschap zoals deze in de IVM worden gemeten. Zie hiervoor bijlage 2.

Verder zijn geen wijzigingen doorgevoerd. Dit betekent dat opnieuw een verkorte onderzoeksdocumentatie is opgenomen waarin de uitvoering en weging van zowel de IVM 2010 als de parallel gehouden VMR-extra is toegelicht. Daarnaast is er opnieuw een bijlage opgenomen met nieuwe resultaten van de methodebreukanalyse. Ten slotte is ook een toelichting op de schaalscores (bijlage 4) en de indeling van Nederland in politieregio's (bijlage 5) opgenomen.

1.6 Betekenis van de resultaten

De beschrijvende uitkomsten van de IVM zijn vooral van belang op landelijk, regionaal en lokaal niveau voor politie, bestuur en openbaar ministerie. De gegevens worden regelmatig gebruikt door ministeries (Veiligheid en Justitie), het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en voor onderzoek door derden. Daarnaast wordt een groot aantal gegevens over rechtsbescherming en veiligheid gebruikt voor themapublicaties van het CBS en voor de periodieke publicatie 'Criminaliteit en Rechtshandhaving' van het CBS en het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie². Deze publicatie dient als naslagwerk voor alle beschikbare statistische informatie op het terrein

² Criminaliteit en rechtshandhaving 2009 (CBS en WODC 2010).

van criminaliteit en strafrechtelijke reacties. Ook diverse andere publicaties zijn tot stand gekomen in samenwerking met o.a. het WODC en het SCP.

Met de beschreven resultaten in tabellenrapport en landelijke rapportage is het potentieel van de IVM echter nog lang niet benut. Zo komen door de lokale uitvoering van de IVM ook resultaten op lokaal niveau beschikbaar. Het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) heeft een tool laten ontwikkelen waarmee de onderzoeksresultaten voor de betrokken lokale partijen via Internet toegankelijk worden gemaakt. De tool is bereikbaar via de website van dit bureau: www.veiligheidsmonitor.nl. Daarnaast zijn er mogelijkheden om de data van de IVM nog verder te benutten, bijvoorbeeld door verdiepende analyses of in combinatie met andere gegevens (bijvoorbeeld uit politieregistraties en andere registraties). Hoofdstuk 9 in de landelijke rapportage van de VMR 2007 vormt daarvan een voorbeeld.

1.7 Berekening van de resultaten

In de IVM worden respondenten vooral gevraagd naar hun mening, oordeel of verwachting over zaken als hun eigen woonbuurt, hun onveiligheidsbeleving en het functioneren van politie of gemeente in hun buurt. Bij de antwoordmogelijkheden van dergelijke 'attitude'-vragen kunnen respondenten doorgaans ook aangeven dat ze hierover geen mening hebben of het antwoord niet weten. Soms weigeren respondenten ook om de vraag te beantwoorden. Het al dan niet buiten beschouwing laten van deze antwoordcategorieën heeft invloed op de presentatie van de uitkomsten van de overige categorieën. Het berekenen van dergelijke resultaten wordt doorgaans door de onderzoekers zelf bepaald, maar is zeker niet overal hetzelfde. Zo kan het buiten beschouwing laten van dergelijke antwoorden gezien worden als een vorm van imputatie (dat wil zeggen het zo goed mogelijk toekennen van reële waarden of antwoorden in gevallen waarin zo'n antwoord niet bekend is maar wel verwacht wordt). Immers het aandeel van de overige categorieën verandert hierdoor. Imputatie kan uiteraard ook op andere wijze, bijvoorbeeld door het toepassen van de 'hot-deck methode'. Hierbij wordt een antwoord 'gekopieerd' van een 'donor', een respondent die in zoveel mogelijk opzichten lijkt op de respondent bij wie een geldige waarde ontbreekt. Voordeel hiervan is dat voor de analyses geen rekening gehouden hoeft te worden met eventuele onbekende antwoorden. Nadeel is echter dat donorantwoorden niet altijd representatief hoeven te zijn voor personen die geen mening hebben gegeven.

Bij de berekening van de basisgegevens in deze rapportage, zoals antwoorden op afzonderlijke stellingen, zijn de 'weigert'- en 'weet niet'-antwoorden *niet* buiten beschouwing gelaten, waardoor de berekening van de percentages van de overige categorieën niet door aanvullende bewerkingen wordt beïnvloed. Hiermee is aangesloten op de werkwijze die ook is gehanteerd bij de eerdere VMR-rapporten. Bij afgeleide gegevens zoals schaalscores zijn deze categorieën wel buiten beschouwing gebleven. Een aparte toelichting op de berekeningswijze van de gehanteerde schaalscores is opgenomen als bijlage 4.

1.8 Betrouwbaarheid van de resultaten

Algemeen

Bij steekproeven kan het gebeuren dat de berekende ontwikkelingen of vergelijkingen door toevalsfactoren niet volledig overeenstemmen met de werkelijkheid. In deze rapportage worden de meeste resultaten weergegeven als percentages van de totale bevolking (van Nederland als geheel of van een politieregio). Bij elk getoond percentage hoort een betrouwbaarheidsmarge die, behalve van het gekozen betrouwbaarheidsniveau en het onderzoeksdesign, vooral afhankelijk is van de spreiding in de antwoorden en van het aantal ondervraagde personen. Meestal wordt een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent gekozen. Dit betekent dat de werkelijke waarde in 95 van de 100 steekproeven tussen de grenzen zal liggen van de marges behorende bij de gevonden waarde.

Bij elk gegeven uit de IVM is de betrouwbaarheidsmarge bepaald, waarbij rekening is gehouden met de steekproefomvang en het onderzoeksdesign. Deze marges zijn voor zover mogelijk in de grafieken in dit rapport opgenomen.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens zijn gebaseerd op een combinatie van een landelijk/regionale steekproef en verschillende lokale steekproeven. Voor het landelijke deel is per afzonderlijke politieregio een steekproef getrokken uit de bevolking van 15 jaar of ouder, met uitzondering van de bevolking in instellingen, inrichtingen en tehuizen, zodanig dat ten minste 750 personen per regio ook daadwerkelijk de vragenlijst zouden beantwoorden. Landelijk zijn hierdoor 19 238 personen ondervraagd. Het aantal ondervraagde personen in deze steekproef van het CBS varieert van 751 respondenten in politieregio Gelderland-Zuid tot 785 in de politieregio Brabant-Zuid-Oost.

Voor het lokale deel heeft het CBS voor 21 gemeenten steekproeven getrokken, die ook alle aan het onderzoek hebben meegedaan. In totaal zijn van 19 982 personen uit deze gemeenten antwoorden verwerkt. De gepresenteerde uitkomsten in de voorliggende rapportage en het bijbehorende tabellenrapport hebben in totaal (landelijk en lokaal) derhalve betrekking op 39 220 respondenten.

De belangrijkste resultaten op basis van de verplichte vragenblokken, waaronder die van de leefbaarheid van de woonbuurt, de beleving van buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap, zijn gebaseerd op alle respondenten. Door het facultatieve karakter van een aantal andere vragenblokken kan het aantal respondenten voor onderwerpen uit deze blokken variëren. Omdat het CBS alle facultatieve vragenblokken opneemt, zijn voor deze blokken wel de antwoorden van de landelijke respondenten beschikbaar. Daardoor kennen de landelijke uitkomsten een kleine marge. Voor de afzonderlijke regio's geldt dit in mindere mate gegeven het kleinere aantal respondenten, zeker in de regio's zonder of met een beperkte oversampling. Anderzijds zijn er regio's met een forse oversampling. Hierdoor kunnen de marges rondom de uitkomsten per afzonderlijke politieregio sterk verschillen. Het is mogelijk dat een in relatieve zin klein verschil in resultaat tussen een politieregio en het landelijke gemiddelde wel significant is (bij oversampling) en een groter verschil niet (bij geen oversampling).

Over het algemeen leidt de oversampling in een bepaalde politieregio tot een verkleining van de marges. In gevallen dat er sprake is van een sterk geconcentreerde oversampling en dus geen evenredige spreiding binnen de politieregio worden de marges echter niet altijd gereduceerd door de oversampling.

Ondervonden delicten

Hoewel elk nieuw instrument veranderingen tot gevolg heeft, zijn de gevonden verschillen tussen IVM en VMR in het geschatte aantal delicten soms opvallend groot en vooralsnog moeilijk te verklaren. Vooral bij vermogensdelicten zoals autodiefstal en diefstal uit en/of vanaf de auto worden bij de IVM hogere aantallen delicten gemeten dan bij de vroegere VMR en sporen deze minder goed met de geregistreerde aantallen. Het ministerie van Veiligheid en Justitie, het CBS en de sector (Stichting Aanpak Voertuigcriminaliteit) zijn in overleg om na te gaan waarop de verschillen op dit vlak kunnen worden teruggevoerd. Het CBS streeft ernaar de precieze oorzaken van de verschillen zo spoedig mogelijk weg te nemen dan wel te verklaren.

Gegevens uit een enquête zullen meestal verschillen van registraties over misdaden. In veel gevallen worden delicten niet aangegeven of worden vanwege een andere doelstelling bij de registratie in een andere categorie vermeld. Een belangrijk doel van de Veiligheidsmonitor is juist om een beter beeld van de totale criminaliteit te geven, doordat ook de niet geregistreerde (verborgen) criminaliteit kan worden benoemd. De Veiligheidsmonitor biedt echter bij gelijke uitvoering en vraagstelling door de jaren heen wel een goed beeld van de landelijke ontwikkelingen en de verschillen tussen regio's³.

1.9 Presentatie van de resultaten

In de landelijke rapportage wordt vooral beschrijvende informatie gepresenteerd over diverse aspecten van criminaliteit en sociale veiligheid. Dit is voor het beleid vitale informatie. Ook in deze landelijke rapportage is deze beleidsrelevante informatie op basis van de IVM-gegevens opgenomen.

In deze editie is de aandacht voor ontwikkelingen in het landelijke totaalbeeld gehandhaafd, maar dan uitsluitend gebaseerd op gegevens van de IVM 2008, 2009 en 2010. Daarbij worden ook vergelijkingen op regionaal niveau gepresenteerd. Daarnaast worden deze regionale resultaten vergeleken met het landelijke totaalbeeld. Zoals al eerder aangegeven zijn de cijfers van de VMR-extra alleen nog opgenomen als bijlage 1 in het tabellenrapport.

Voor de leesbaarheid en inzichtelijkheid zijn de belangrijkste resultaten in deze rapportage weergegeven in de vorm van staafdiagrammen, cartogrammen en lijndiagrammen. De cijfermatige uitkomsten staan in tabelvorm vermeld in het afzonderlijke tabellenrapport.

In de tekst worden significante verschillen soms in termen als 'wezenlijk', 'aanzienlijk', 'beduidend', enzovoorts beschreven. Niet significante verschillen zijn niet altijd als zodanig vermeld; soms is aangegeven dat de gegevens niet wezenlijk verschillen. In de staaf- en lijndiagrammen zijn betrouwbaarheidsmarges weergegeven in de vorm van dwarslijntjes. Bij de berekening van deze marges is rekening gehouden met het steekproefontwerp. Statis-

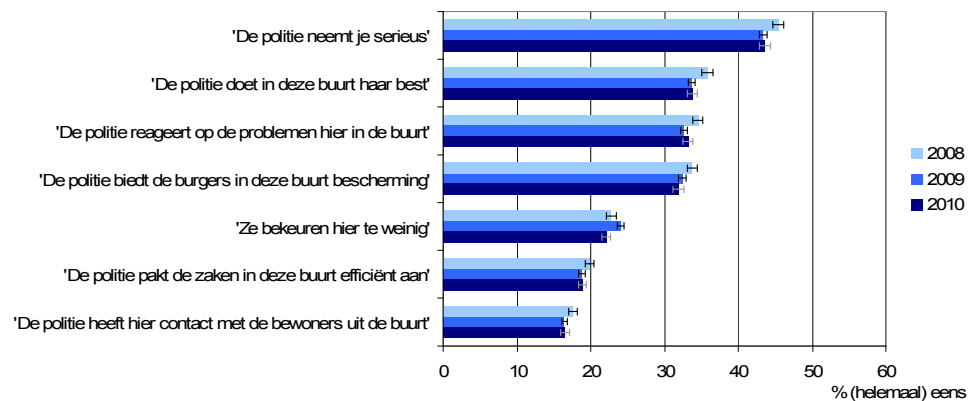
³ In bijlage 2 is een meer uitvoerige toelichting opgenomen van het onderwerp ondervonden delicten en slachtofferschap in de IVM.

tisch significante verschillen (dat wil zeggen dat de betrouwbaarheidsintervallen van twee waarnemingen elkaar niet overlappen) kunnen daardoor eenvoudig worden herkend. Voor elk soort diagram wordt de weergave en de interpretatie duidelijk gemaakt aan de hand van enkele voorbeelden uit de rapportage zelf.

In de *staafdiagrammen* staan alleen de landelijke resultaten centraal. Daarbij wordt zoveel mogelijk aandacht besteed aan afzonderlijke onderwerpen. Meestal worden de uitkomsten weergegeven voor de jaren 2008, 2009 en 2010. Soms ontbreekt het jaar 2008. In dat geval zijn voor dit jaar geen cijfers of geen vergelijkbare cijfers beschikbaar. Verder is ter wille van de overzichtelijkheid een volgorde van hoge naar lage scores gebruikt. Zie als voorbeeld grafiek 8.3 van paragraaf 8.3.

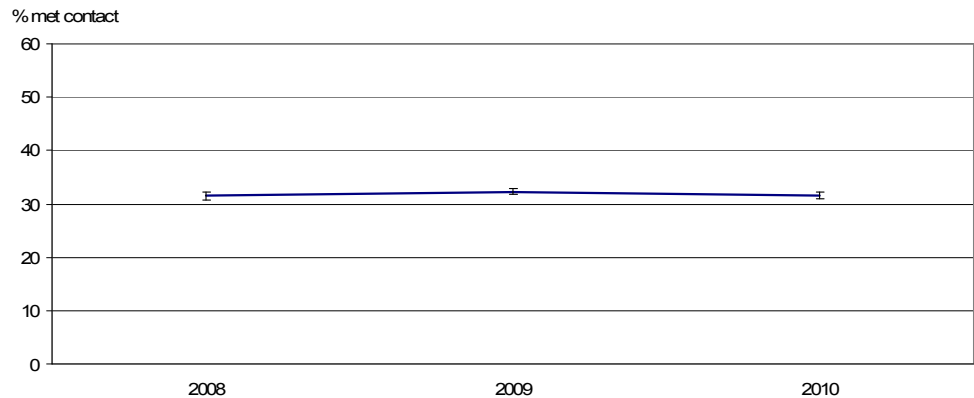
Gelet op de overzichtelijkheid zijn niet altijd alle mogelijke uitsplitsingen opgenomen. Eventuele significante verschillen in deze uitsplitsingen worden in de tekst wel genoemd.

Grafiek 8.3
Oordeel over het functioneren van de politie in de woonbuurt

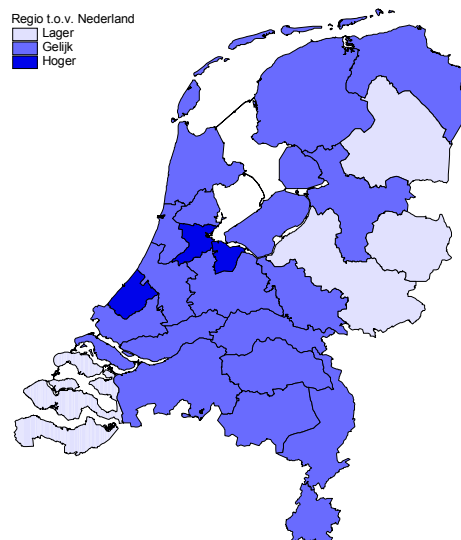
In de *lijndiagrammen* worden de IVM-gegevens voor de jaren 2008, 2009 en 2010 weergegeven. Zie als voorbeeld grafiek 7.1 van paragraaf 7.2.

Grafiek 7.1
Contacten tussen burgers en politie - totaal

In de *cartogrammen* wordt per politieregio⁴ telkens weergegeven of de situatie volgens de IVM-2010 significant verschilt van het landelijke gemiddelde. Daarnaast wordt aangegeven of de situatie in de regio in 2010 verschilt ten opzichte van het jaar ervoor. In deze cartogrammen gaat het alleen om de *richting* van de afwijking en niet om de interpretatie van deze afwijking. Een lichte kleur wijst daarbij op een significant lagere waarde dan voor Nederland als geheel, terwijl een donkere kleur op een significant hogere waarde wijst. Een tussenkleur betekent dat er geen significant verschil is met het landelijke beeld. Zie als voorbeeld grafiek 7.2 van paragraaf 7.2.

Grafiek 7.2
Contact met politie in eigen gemeente (% met contact), 2010

⁴ Zie bijlage 5 voor de indeling van Nederland in 25 politieregio's.

2. Leefbaarheid van de woonomgeving

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de woonbuurt centraal. Het gaat hierbij om de meningen van de respondenten als buurtbewoners over de leefbaarheid van de woonomgeving. Respondenten kunnen hun eigen interpretatie geven aan wat zij onder hun 'woonbuurt' verstaan.

Over de leefbaarheid van de woonomgeving is in de IVM allereerst gevraagd naar de mening over een vijftal fysieke aspecten in de buurt, zoals over het onderhoud van parken en paden. Verder is via een aantal stellingen nagegaan in welke mate mensen zich betrokken voelen bij hun woonbuurt. Ook is gevraagd of zij zich persoonlijk hebben ingezet om de buurt te verbeteren, en wat hun oordeel is over de ontwikkeling van de woonbuurt. Verder is de respondenten gevraagd om hun oordeel uit te drukken in een rapportcijfer voor de woonomgeving, voor de leefbaarheid en voor de veiligheid van hun woonbuurt.

Een verwant aspect vormt de mening van de inwoners over de inzet van de gemeente voor de leefbaarheid en veiligheid in hun buurt. Hierover is een zestal stellingen voorgelegd.

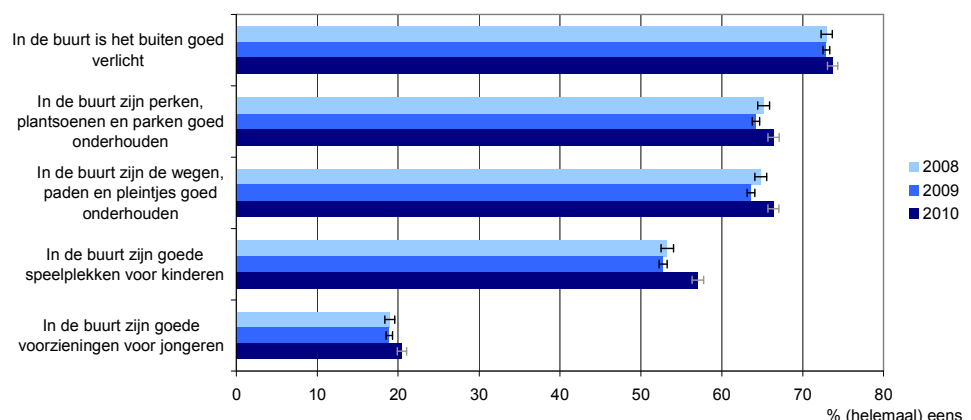
De indicatoren over leefbaarheid in de woonbuurt zijn voor de drie IVM-jaren vermeld in de tabellen 2.1 t/m 2.12 van het tabellenrapport.

2.2 Fysieke voorzieningen

De ervaren aanwezigheid van goede fysieke voorzieningen in de buurt kan van invloed zijn op de beleving van veiligheid. Er zijn vijf stellingen aan de respondenten voorgelegd over collectieve fysieke voorzieningen in de buurt: wegen en paden zijn goed onderhouden; perken, plantsoenen en parken zijn goed onderhouden; buiten is het goed verlicht; er zijn goede speelplekken voor kinderen; er zijn goede voorzieningen voor jongeren.

De stelling 'in de buurt is het buiten goed verlicht' heeft de grootste instemming: iets minder dan driekwart van de respondenten (74 procent) is het hiermee eens of helemaal eens. Met de beide stellingen over het onderhoud van perken, plantsoenen en parken en van wegen, paden en pleintjes zijn twee van de drie bewoners (66 procent) het eens. Dat er goede speelplekken voor kinderen zijn, vindt ruim de helft (57 procent) van de respondenten. Daarentegen is slechts iets meer dan één op de vijf inwoners (21 procent) het eens met de stelling dat er goede voorzieningen voor jongeren zijn. Ten opzichte van het voorgaande jaar vinden in 2010 iets meer mensen dat er goede speelplekken zijn voor kinderen, dat er goede voorzieningen voor jongeren zijn, en dat de wegen, paden, pleintjes, perken, plantsoenen en parken goed zijn onderhouden.

Grafiek 2.1
Oordeel over fysieke voorzieningen in de woonbuurt

In deze rapportage wordt volstaan met een gedetailleerd beeld ten aanzien van de stellingen 'in de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen' en 'in de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren'.

In de regio's IJsselland, Utrecht, Noord-Holland Noord, Brabant-Noord en Brabant-Zuid-Oost vinden duidelijk meer inwoners dat het beter is gesteld met goede speelplekken voor kinderen dan gemiddeld in het land. In de regio's Groningen, Amsterdam-Amstelland, Haag-

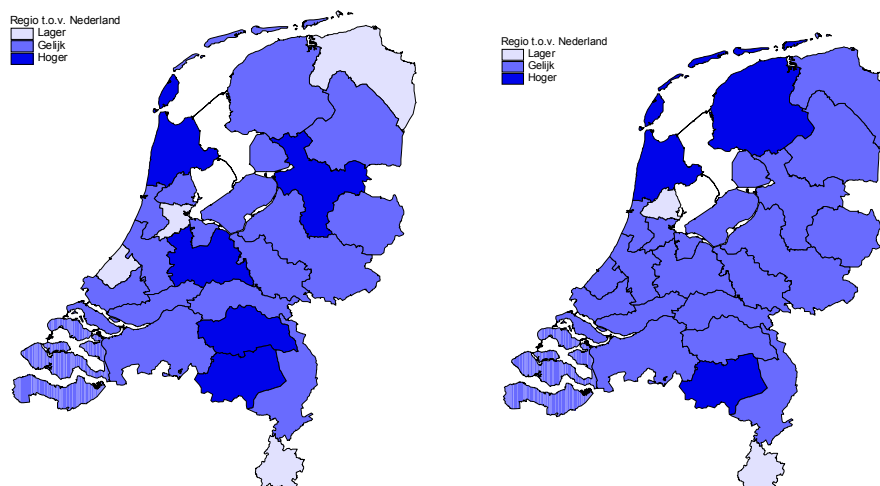
landen en Limburg-Zuid daarentegen zijn de inwoners het minder vaak dan gemiddeld met deze stelling eens.

Inwoners van Fryslân, Noord-Holland Noord en Brabant-Zuid-Oost zijn het vaker dan gemiddeld eens met de stelling dat er in de buurt goede voorzieningen zijn voor jongeren. Echter in de politieregio's Zaanstreek-Waterland en Limburg-Zuid zijn de mensen het duidelijk minder vaak dan gemiddeld met de voornoemde stelling eens. De mening in de overige politieregio's komt wel grosso modo overeen met de landelijke opvatting hierover.

Grafiek 2.2
Oordeel over fysieke voorzieningen in de woonbuurt naar politieregio en soort voorziening
(% (helemaal) eens), 2010

In de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen

In de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren

2.3 Sociale cohesie

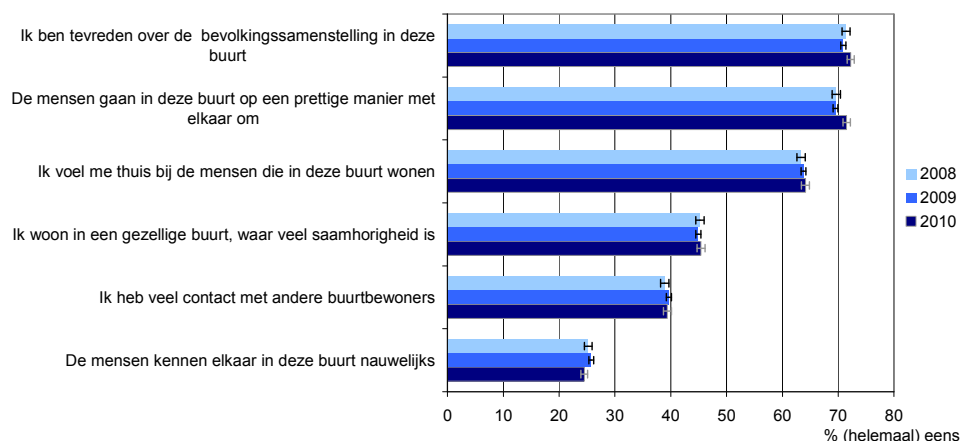
Niet alleen de aanwezigheid van diverse fysieke voorzieningen bepalen de veiligheid en de beleving ervan. Ook de mate waarin burgers vinden dat zij zelf en anderen betrokken zijn bij hun woonbuurt speelt een rol. In de IVM is dit geïnventariseerd met een zestal stellingen over sociale cohesie⁵.

Meer dan zeven op de tien inwoners (72 procent) zijn het in 2010 eens of helemaal eens met de stelling 'Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling in deze buurt' en met de stelling 'De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om'. Bij de stelling 'Ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen' geldt dit voor bijna twee op de drie inwoners (64 procent). De stelling 'Ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is' wordt door iets minder dan de helft van de inwoners (45 procent) onderschreven. Iets minder dan vier op de tien inwoners (39 procent) zijn het eens met de stelling 'Ik heb veel contact met andere buurtbewoners'. Met de (negatief geformuleerde) uitspraak 'De mensen in deze buurt kennen elkaar nauwelijks' is een kwart (25 procent) het eens.

Ten opzicht van voorgaand jaar vinden minder mensen dat de mensen in deze buurt elkaar nauwelijks kennen. Meer inwoners zijn het eens met de stellingen 'de mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om' en 'ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling in deze buurt'.

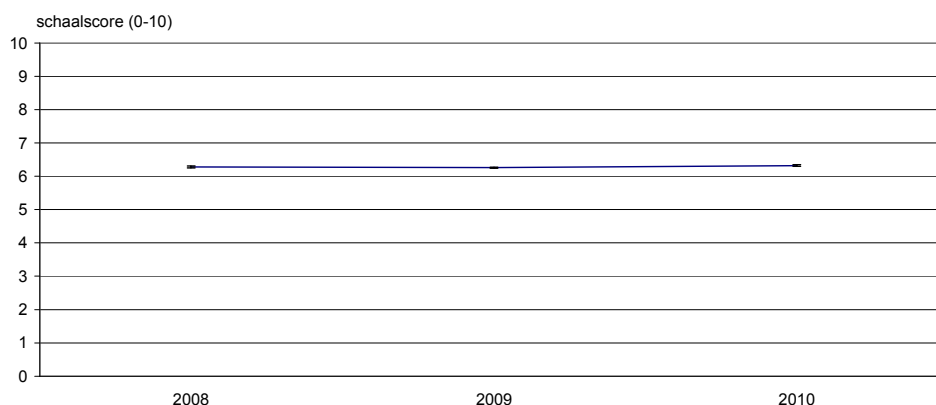
⁵ Deze stellingen komen overeen met de stellingen in de VMR. Daarin waren – mede op verzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau – acht stellingen hierover opgenomen; twee van deze stellingen zijn in de IVM dus vervallen.

Grafiek 2.3
Sociale cohesie in de woonbuurt

Op basis van vier van de zes genoemde stellingen (mensen kennen elkaar nauwelijks; mensen gaan op een prettige manier met elkaar om; gezellige buurt met veel saamhorigheid; thuis voelen bij de bewoners van de buurt) is een schaalscore voor sociale cohesie in de woonbuurt berekend. Deze schaalscore loopt van 0 tot 10, waarbij een lagere score overeenkomt met minder sociale cohesie. Voor de IVM-2010 bedraagt deze score 6,3. Ten opzichte van 2009 is deze schaalscore gestegen.

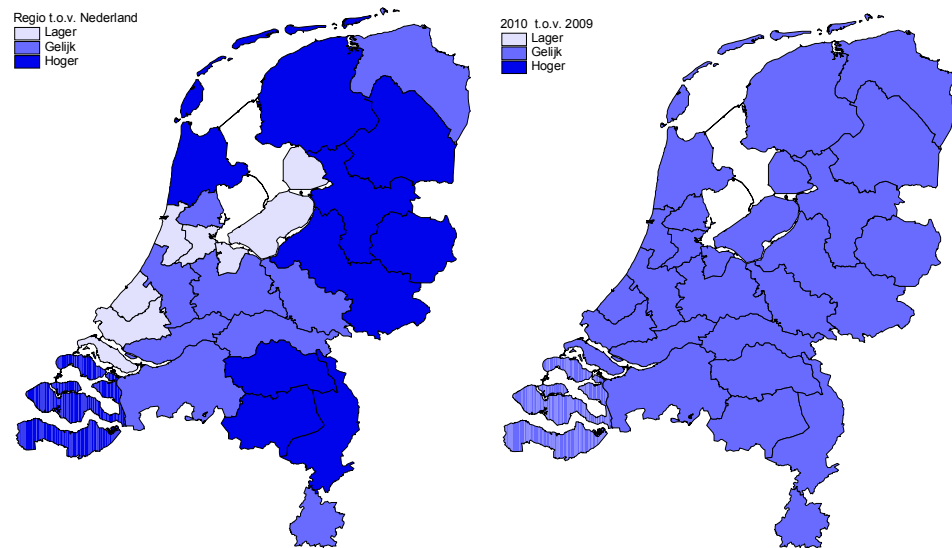
Grafiek 2.4
Sociale cohesie in de woonbuurt (schaalscore)

Wat betreft deze schaalscore zijn er duidelijke verschillen tussen de politieregio's. In de (overwegend minder stedelijke) regio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Zeeland, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost en Limburg-Noord is deze score in de IVM-2010 met 6,5 of meer hoger dan gemiddeld. Omgekeerd is deze score in Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Flevoland met maximaal 6,1 lager dan voor Nederland als geheel.

In geen enkele regio is er sprake van een significant verschil ten opzichte van 2009.

Grafiek 2.5
Sociale cohesie in de woonbuurt naar politieregio (schaalscore), 2010

Sociale betrokkenheid bij de buurt kan ook tot uiting komen in de *eigen inzet voor de buurt* waarin men woont. In de IVM is gevraagd of men in het afgelopen jaar zelf actief is geweest om de eigen buurt te verbeteren. Iets meer dan één op de zes inwoners (18 procent) geeft in 2010 aan dat zij dat hebben gedaan. Dit is gelijk aan het percentage in 2009, maar hoger dan in 2008.

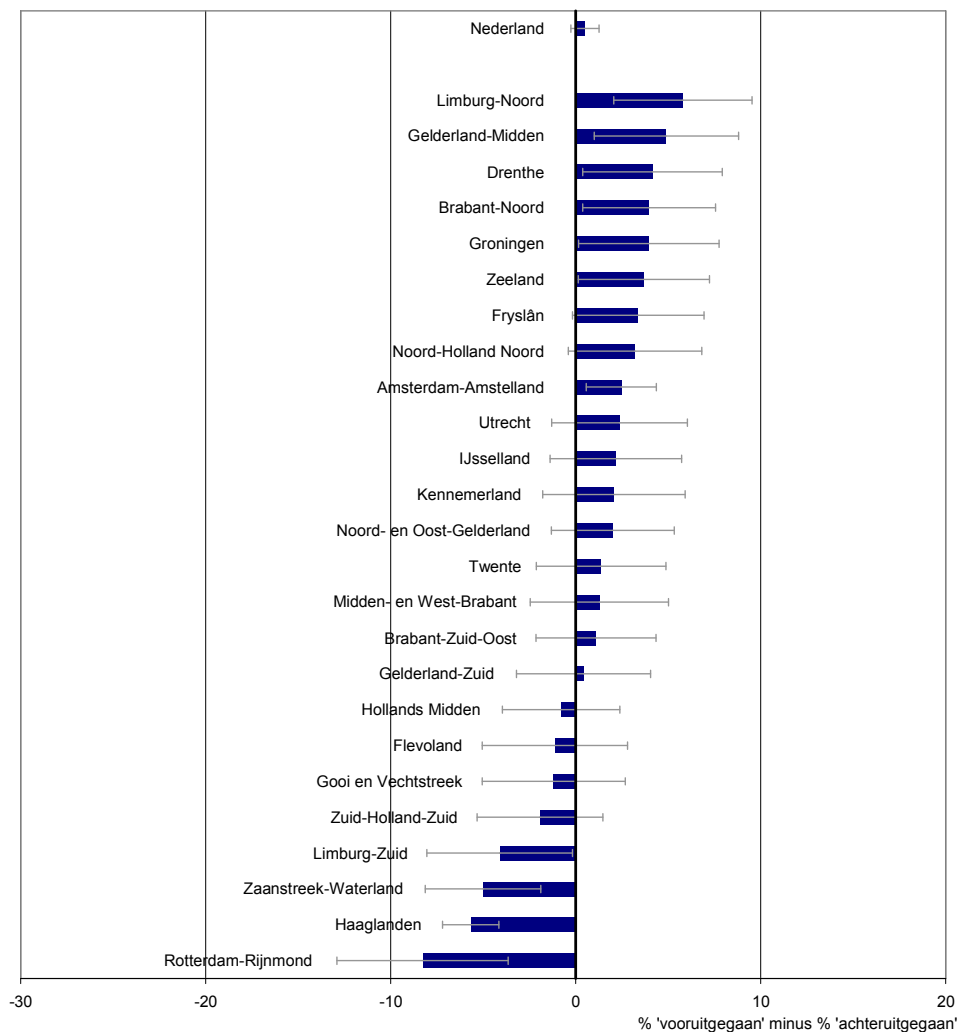
In geen enkele regio is er qua eigen inzet in de woonbuurt een verschil met de inzet in 2009. Op de regio Limburg-Zuid na, waar relatief minder mensen aangeven zich voor hun buurt te hebben ingezet, is er in de politieregio's geen verschil met het landelijk gemiddelde.

2.4 Oordeel over woonbuurt

Over wat bewoners in het algemeen van hun woonbuurt vinden, zijn vier vragen gesteld. Allereerst is gevraagd hoe hun buurt zich naar de mening van de respondenten in het afgelopen jaar heeft ontwikkeld. Daarnaast is gevraagd om de woonomgeving, de leefbaarheid en de veiligheid van hun buurt te waarderen in de vorm van een rapportcijfer.

Van alle inwoners vindt veertien procent dat hun buurt in het afgelopen jaar is vooruitgegaan. Een even hoog percentage is van mening dat hun buurt juist is achteruitgegaan. Het overgrote deel, iets meer dan tweederde (69 procent) vindt dat hun buurt gelijk is gebleven. Vier procent heeft hier geen mening over. Ten opzichte van 2009 vinden minder mensen in Nederland dat hun woonbuurt is achteruit gegaan en meer mensen vinden dat de buurt gelijk is gebleven. Ook het aantal mensen dat geen mening heeft hierover is gedaald.

Grafiek 2.6
Oordeel over ontwikkeling woonbuurt naar politieregio, 2010

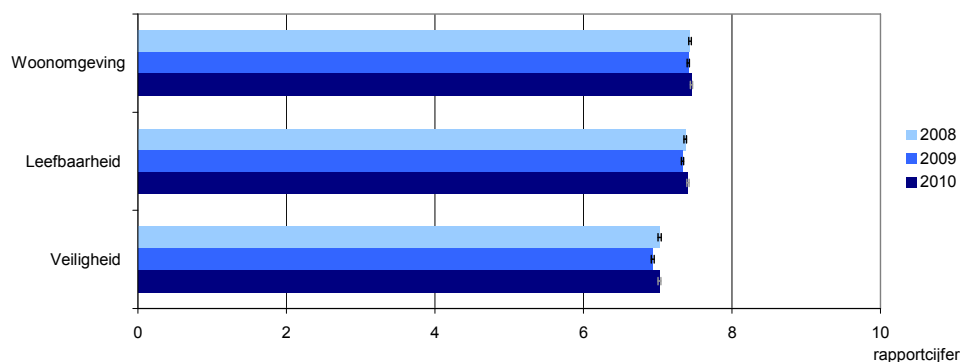

Het oordeel over de ontwikkeling van de woonbuurt kan ook worden uitgedrukt in het verschil tussen het aandeel buurtbewoners dat zegt dat de buurt is vooruitgegaan en het aandeel dat vindt dat deze is achteruitgegaan. Op landelijk niveau is er op dit onderdeel een significante verbetering ten opzichte van 2009. Op regionaal niveau is in de regio Gelderland-Midden een significante verbetering ten opzichte van het voorgaand jaar te zien.

Indien uitsluitend naar de cijfers van de IVM 2010 wordt gekeken, geven – in vergelijking met het landelijk gemiddelde – significant meer mensen in de regio's Zaanstreek-Waterland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond aan dat hun buurt achteruit is gegaan. In de regio Limburg-Noord vinden juist meer mensen dat hun buurt vooruit is gegaan.

Gemiddeld over alle inwoners wordt de woonomgeving gewaardeerd met een rapportcijfer 7,5. De leefbaarheid van de eigen buurt krijgt een 7,4. De veiligheid in de buurt wordt met een 7,0 iets minder gewaardeerd. Alle drie deze rapportcijfers zijn hoger dan in 2009. Voor leefbaarheid is dit cijfer ook hoger dan in 2008.

Grafiek 2.7
Oordeel over aspecten van de woonbuurt

Ook binnen de afzonderlijke politieregio's zijn de rapportcijfers voor woonomgeving en leefbaarheid van de woonbuurt telkens hoger dan voor veiligheid. De rapportcijfers voor de woonomgeving variëren van 7,1 in de regio Rotterdam-Rijnmond tot 7,7 in Drenthe, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland.

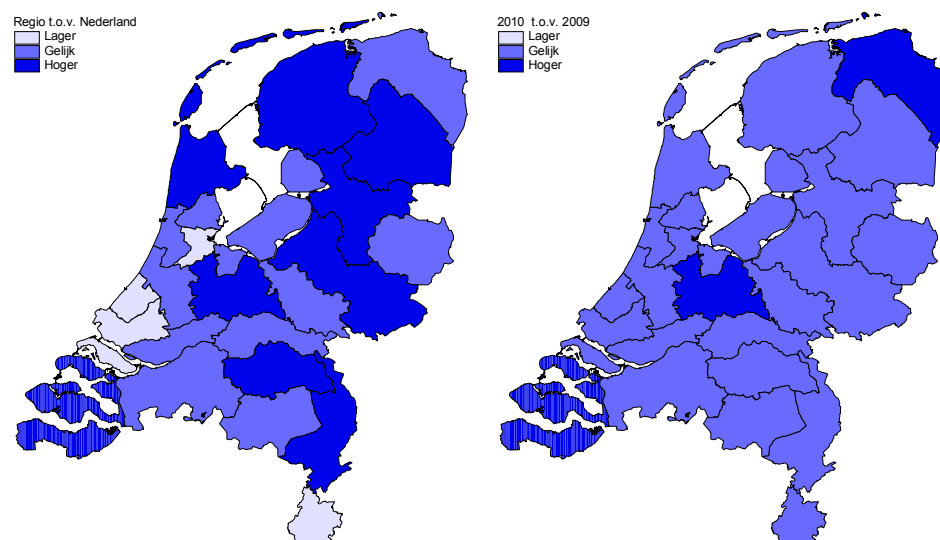
Voor de leefbaarheid van de woonbuurt ligt het rapportcijfer tussen 7,0 in Rotterdam-Rijnmond en 7,6 in Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland, Utrecht, Noord-Holland Noord en Zeeland.

De beoordeling van de veiligheid in de buurt varieert van 6,6 in Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond tot 7,4 in Zeeland. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde is de beoordeling van de woonomgeving, leefbaarheid en veiligheid zeer divers. Alle drie de aspecten worden als beter dan het landelijk gemiddelde beoordeeld in de regio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord en Zeeland. Alle drie de aspecten worden slechter dan het landelijke gemiddelde beoordeeld in de regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam Rijnmond en Limburg-Zuid.

Vergelijking van de cijfers van 2010 met 2009 leert dat de woonomgeving beter wordt beoordeeld in Groningen, Utrecht en Zeeland, de leefbaarheid beter wordt beoordeeld in Groningen, Drenthe, Gelderland-Midden, Utrecht, Noord-Holland Noord, Haaglanden en Zeeland, en dat de veiligheid beter wordt beoordeeld in Groningen, Fryslân, Drenthe, Gelderland-Midden, Utrecht, Noord-Holland Noord, Zeeland en Flevoland. In vergelijking met het voorgaande jaar werd geen van deze drie aspecten op regioniveau slechter beoordeeld.

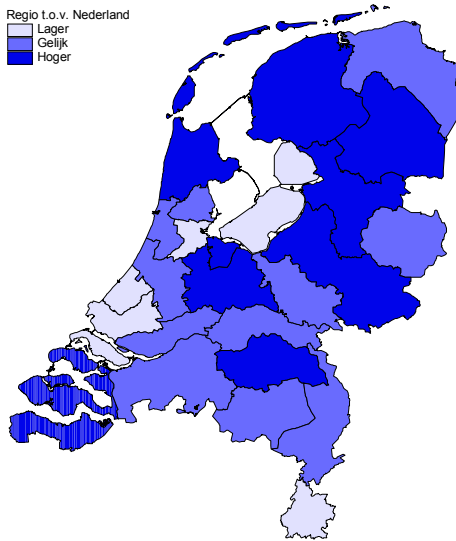
Grafiek 2.8
Oordeel over de woonomgeving, de leefbaarheid en de veiligheid van de woonbuurt naar politieregio (rapportcijfers), 2010

Woonomgeving

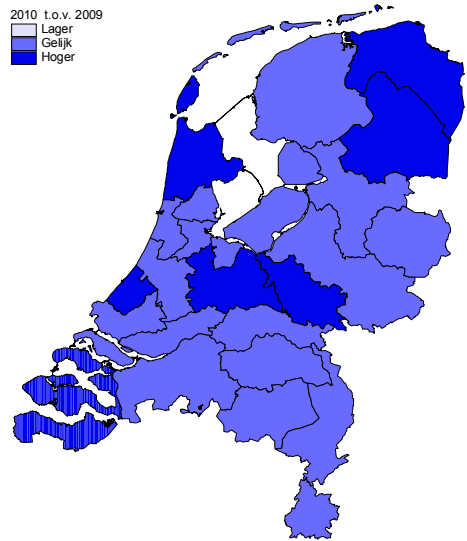

Leefbaarheid

Regio t.o.v. Nederland
Lager
Gelijk
Hoger

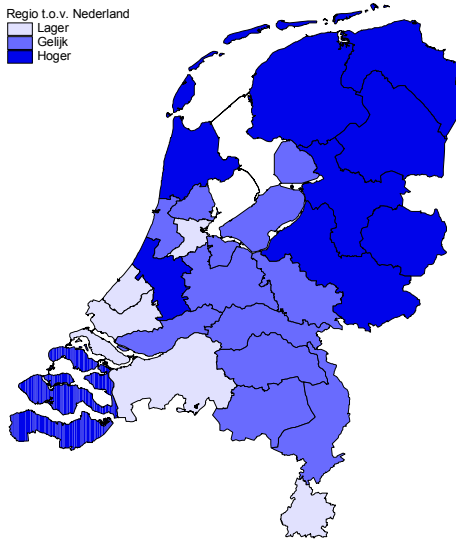

2010 t.o.v. 2009
Lager
Gelijk
Hoger

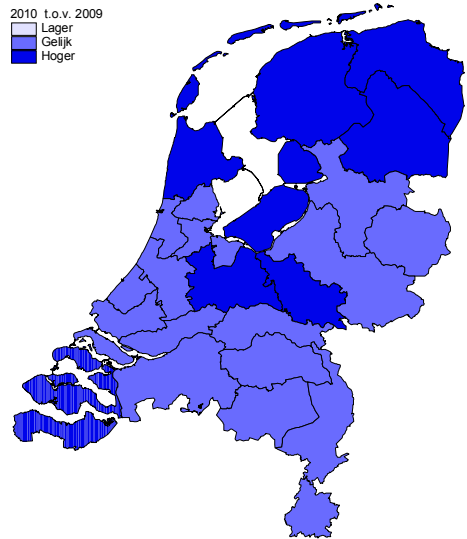

Veiligheid

Regio t.o.v. Nederland
Lager
Gelijk
Hoger

2010 t.o.v. 2009
Lager
Gelijk
Hoger

2.5 Beoordeling gemeentelijke inzet voor leefbaarheid en veiligheid

Een verwant onderwerp in de IVM heeft betrekking op de mening van de burgers over wat op gemeentelijk niveau wordt gedaan aan de leefbaarheid en de veiligheid in de buurt. Hierover zijn zes stellingen voorgelegd aan de respondenten.

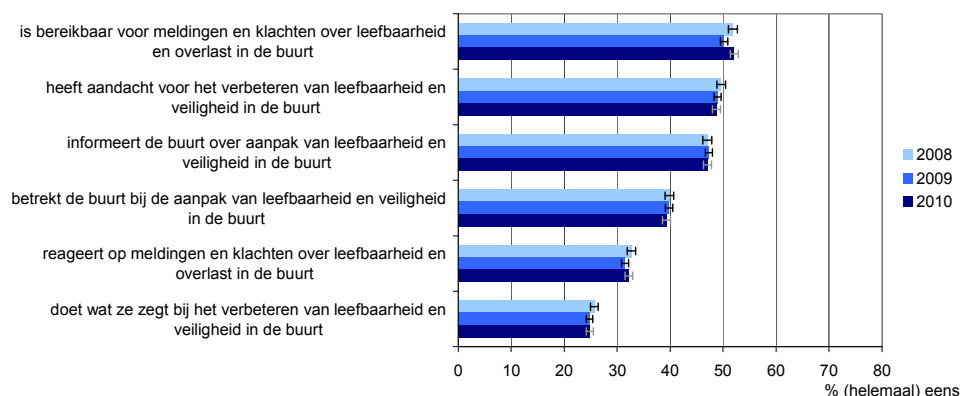
Met de stelling dat de gemeente bereikbaar is voor meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast in de buurt is iets meer dan de helft van de inwoners (52 procent) het eens of helemaal eens. Bijna de helft (49 procent) is het eens met de stelling dat de gemeente aandacht heeft voor de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Een bijna even groot percentage inwoners (47 procent) stemt in met de stelling dat de gemeente de buurt informeert over de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Met de overige drie stellingen zijn minder inwoners het eens: iets minder dan twee op de vijf inwoners (39 procent) zijn van mening dat de gemeente de buurt betreft bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid, rond één op de drie inwoners (32 procent) vindt dat de gemeente rea-

geert op klachten over leefbaarheid en overlast in de buurt. Slechts één op de vier inwoners (25 procent) is het eens met de stelling dat de gemeente doet wat ze zegt bij het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

Voor vrijwel alle stellingen geldt dat het percentage inwoners dat het hiermee eens is, ten opzichte van beide voorgaande jaren niet is veranderd. Alleen het aandeel inwoners dat vindt dat de gemeente bereikbaar is voor meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast in de buurt is hoger dan in 2009.

Grafiek 2.9

Oordeel over gemeentelijke inzet voor leefbaarheid en veiligheid van de woonbuurt

Er zijn per regio duidelijke verschillen in het aandeel inwoners dat het met deze stellingen eens is. In Amsterdam-Amstelland, Zeeland en Limburg-Noord is het aandeel voor tenminste twee stellingen hoger dan gemiddeld. Omgekeerd zijn de inwoners van de regio's Zaanstreek-Waterland, Gooi en vechtstreek, Haaglanden, en Limburg-Zuid het met tenminste twee van de zes stellingen minder eens dan gemiddeld.

2.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk staat de leefbaarheid van de woonomgeving centraal, zoals deze beoordeeld wordt door de buurtbewoners. Naast het landelijke beeld over de leefbaarheid van de woonbuurt wordt ook nagegaan in hoeverre de meningen van de respondenten uit de verschillende politieregio's afwijken van het afgelopen jaar en van het landelijk patroon dit jaar. De interpretatie van het begrip 'woonbuurt' is niet ingekaderd. Respondenten kunnen zelf beslissen wat ze onder hun woonbuurt verstaan.

Allereerst komt daarbij de mening van de bewoners aan de orde over de aanwezigheid en de staat van fysieke voorzieningen in de buurt. Verder is nagegaan hoe mensen zich betrokken voelen bij hun woonbuurt, of zij zich persoonlijk hebben ingezet voor de verbetering ervan, en wat hun oordeel is over de ontwikkeling van hun woonbuurt. Ook is gevraagd een rapportcijfer te geven voor de woonomgeving, de leefbaarheid en de veiligheid van hun buurt. Verder is aan alle landelijk/regionale en een deel van de lokale respondenten een zestal stellingen voorgelegd over de inzet van de gemeente voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

Landelijke uitkomsten

- Met vier van de vijf stellingen over fysieke voorzieningen in de buurt (wegen en paden zijn goed onderhouden, parken en plantsoenen zijn goed onderhouden, buiten is het goed verlicht, goede speelplekken voor kinderen) is meer dan de helft van de respondenten het eens. Alleen met de stelling dat er goede voorzieningen voor jongeren zijn is iets meer dan één op de vijf het eens. Ten opzichte van 2009 gaven meer mensen aan dat er goede speelplekken voor kinderen zijn, dat er goede voorzieningen voor jongeren zijn, en dat wegen, paden, pleintjes en perken, plantsoenen en parken goed worden onderhouden.
- Met vier van de zes stellingen over sociale cohesie in de buurt is het merendeel van de inwoners het eens (tevreden over de bevolkingssamenstelling, mensen gaan prettig met elkaar om, voelen zich thuis bij de mensen) of oneens met de negatief geformuleerde stelling (mensen kennen elkaar nauwelijks). Met twee stellingen (gezellige buurt met veel saamhorigheid, veel contact met andere buurtbewoners) is minder dan de helft het eens. Uitgedrukt in een schaalscore van 0 (geen cohesie) tot 10 (sterke cohesie) bedraagt het

landelijke gemiddelde 6,3. Ten opzichte van het afgelopen jaar is de sociale cohesie in Nederland toegenomen.

- Iets meer dan één op de zes inwoners geeft aan zelf actief te zijn geweest om hun buurt te verbeteren. In vergelijking met 2009 vinden meer mensen in Nederland dat hun woonbuurt is vooruit gegaan dan achteruit gegaan.
- De woonomgeving van de eigen buurt wordt landelijk gewaardeerd met een rapportcijfer van 7,5, de leefbaarheid van de eigen buurt met een 7,4; de veiligheid in de buurt wordt met een 7,0 beoordeeld. Al deze rapportcijfers zijn hoger dan die van het voorgaande jaar. Voor leefbaarheid is dit cijfer ook hoger dan in 2008.
- Over de gemeentelijke inzet voor leefbaarheid in de buurt vindt ongeveer de helft van de burgers dat de gemeente bereikbaar is voor meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast in de buurt, aandacht heeft voor klachten over leefbaarheid en veiligheid in de buurt en de buurt informeert over de aanpak hiervan. Daarentegen is iets minder dan één op de drie het ermee eens dat de gemeente reageert op klachten over leefbaarheid en overlast. Slechts één op de vier is van mening dat de gemeente doet wat ze zegt bij het verbeteren van de leefbaarheid, en het verminderen van de overlast. Ten opzichte van de IVM 2009 is er een toename van het aantal inwoners dat vindt dat de gemeente bereikbaar is voor meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast.

Regionale verschillen

- Fysieke voorzieningen: In de regio's IJsselland, Utrecht, Noord-Holland Noord, Brabant-Noord en Brabant-Zuid-Oost vinden meer inwoners dat het beter is gesteld met goede speelplekken voor kinderen dan gemiddeld in het land. In de regio's Groningen, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Limburg-Zuid is dit minder vaak dan gemiddeld. Inwoners van Fryslân, Noord-Holland Noord en Brabant-Zuid-Oost zijn het vaker dan gemiddeld eens met de stelling dat er in de buurt goede voorzieningen zijn voor jongeren. In de politieregio's Zaanstreek-Waterland en Limburg-Zuid is het omgekeerde het geval.
- De sociale cohesie is in de (overwegend minder stedelijke) regio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Zeeland, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost en Limburg-Noord hoger dan het landelijke gemiddelde; in de regio's Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Flevoland is dit lager dan gemiddeld.
- Met uitzondering van Limburg-Zuid is het aandeel inwoners dat aangeeft zelf actief te zijn geweest om de buurt te verbeteren in alle regio's ongeveer gelijk aan het landelijke gemiddelde. In Limburg-Zuid is dit aandeel lager. Wat betreft de ontwikkeling van de woonbuurt vinden meer mensen in de regio's Zaanstreek-Waterland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond dat hun woonbuurt is achteruitgegaan dan vooruit gegaan in vergelijking met Nederland als geheel. Daarentegen vinden meer mensen uit de regio Limburg-Noord dat hun buurt vooruit is gegaan. In de regio Gelderland-Midden is een significante verbetering ten opzicht van het voorgaand jaar te zien.
- Het gemiddelde rapportcijfer voor de woonomgeving, de leefbaarheid en de veiligheid in de buurt is in de regio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord en Zeeland telkens hoger dan gemiddeld; in Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid is dit telkens lager dan het landelijke gemiddelde.
- De beoordeling van de gemeentelijke inzet voor de leefbaarheid van de buurt is in Amsterdam-Amstelland, Zeeland en Limburg-Noord op meerdere aspecten hoger dan gemiddeld. In Zaanstreek-Waterland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Limburg-Zuid is dit op meerdere aspecten lager dan het landelijke gemiddelde.

3. Buurtproblemen

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het over door de inwoners ervaren problemen in de buurt waar zij wonen. Voor 25 problemen is gevraagd of die volgens de respondenten in hun eigen woonbuurt vaak, soms of (bijna) nooit voorkomen. Deze buurtproblemen kunnen in een aantal subgroepen worden onderscheiden, zoals fysieke verloedering, dreiging en sociale overlast, overlast van vermogensdelicten en verkeersoverlast. Ook is aan de respondenten gevraagd welke van deze problemen met voorrang zouden moeten worden aangepakt. De mate waarin dergelijke problemen in de buurt worden ervaren kan een rol spelen bij de onveiligheidsgevoelens van burgers.

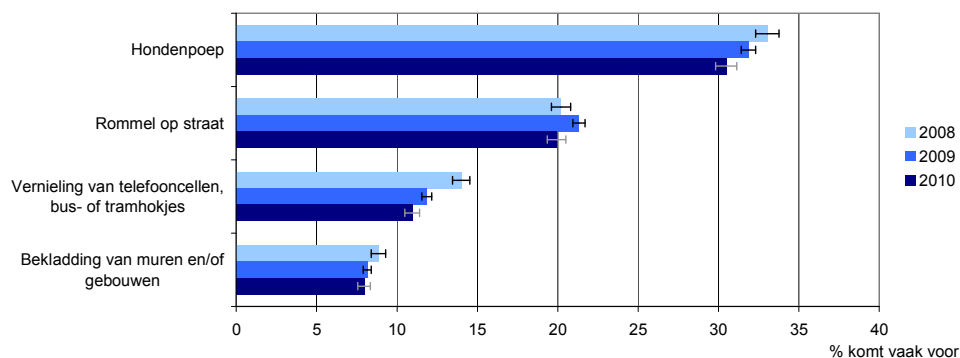
De indicatoren over buurtproblemen zijn voor de drie IVM-jaren vermeld in de tabellen 3.1 t/m 3.14 van het tabellenboek.

3.2 Fysieke verloedering

Een van de problemen waar een woonbuurt mee te maken kan hebben is de mate van (fysieke) verloedering in de buurt. In de IVM zijn daarvan vier verschillende vormen onderscheiden: bekladding van muren en gebouwen, rommel op straat, hondenpoep en vernieling van telefooncellen, bus- of trambokjes.

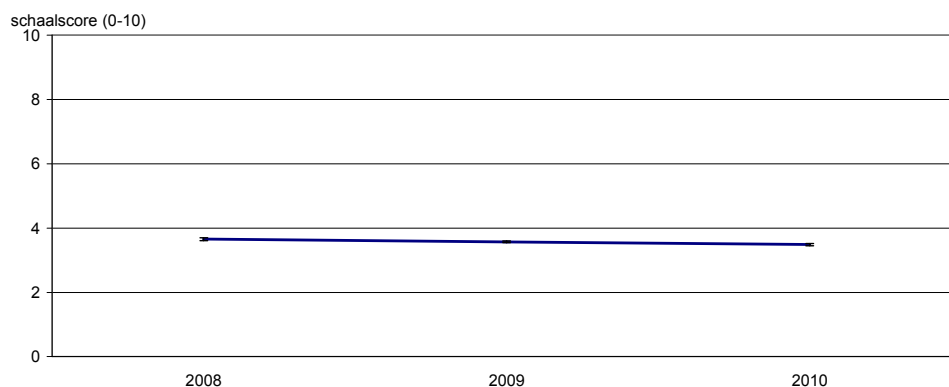
De meest genoemde vorm van fysieke verloedering is hondenpoep op straat: 31 procent van de Nederlanders geeft in de IVM 2010 aan dat dit vaak in de buurt voorkomt. Een op de vijf (20 procent) noemt rommel op straat als vaak voorkomend probleem, en elf procent vindt dat van vernieling van telefooncellen, bus- of trambokjes in hun buurt. Bekladding van muren en gebouwen wordt met acht procent het minst als vaak voorkomend probleem genoemd. In vergelijking met de IVM 2009 zijn de ergernissen over hondenpoep, rommel op straat en vernielingen van telefooncellen, bus- of trambokjes afgenomen. De ergernis over hondenpoep en vernieling van telefooncellen, bus- of trambokjes is ook ten opzichte van 2008 gedaald.

Grafiek 3.1
Fysieke verloedering

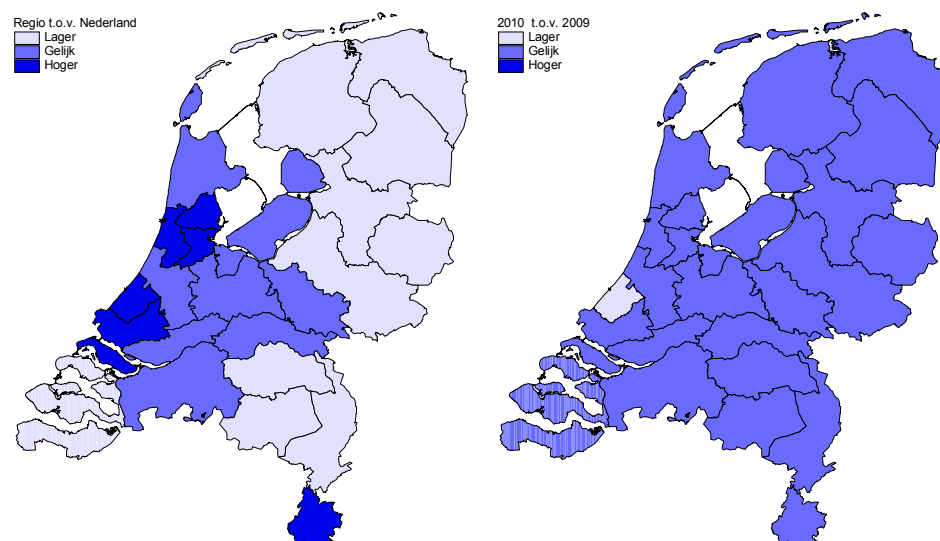
Voor de fysieke verloedering van de woonomgeving is een schaalscore berekend op basis van de vier hierboven genoemde stellingen. Deze score varieert tussen 0 en 10. Hiervoor geldt: hoe hoger deze waarde, hoe meer inwoners vinden dat fysieke verloedering vaak voorkomt in hun buurt.

Grafiek 3.2
Fysieke verloedering (schaalscore)

De schaalscore voor verloedering van de fysieke woonomgeving bedraagt 3,5 volgens de IVM 2010. Dit is lager dan in 2009. Tussen 2009 en 2008 was er ook al sprake van een afname.

Grafiek 3.3
Fysieke verloedering (schaalscore) naar politieregio, 2010

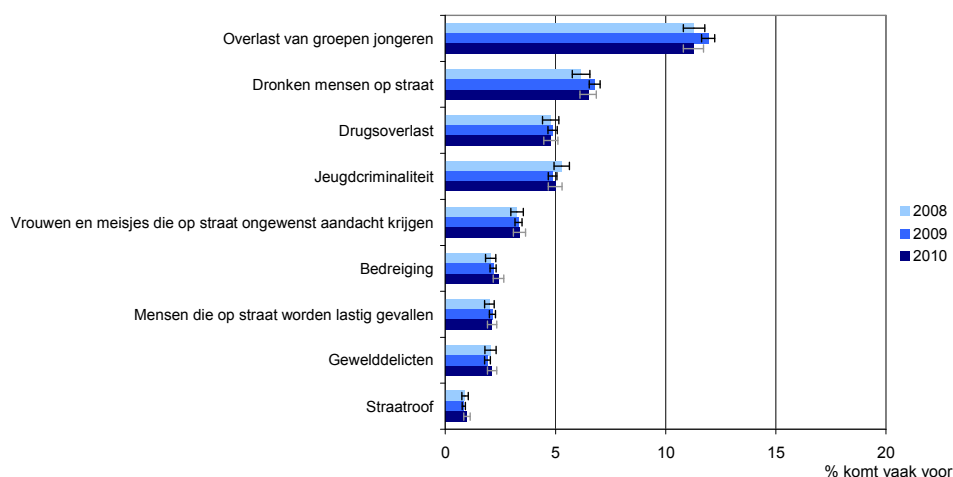

Per politieregio varieert de schaalscore voor fysieke verloedering van minder dan 3 in de regio's Twente en Noord- en Oost-Gelderland tot meer dan 4 in de regio's Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond. Naast Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond is deze schaalscore ook hoger dan het landelijk gemiddelde in de regio's Zaanstreek-Waterland, Kennemerland, Haaglanden en Limburg-Zuid. Lager dan het landelijk gemiddelde is deze schaalscore in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost en Limburg-Noord. Ten opzichte van het voorgaande jaar is de fysieke verloedering afgenomen in de regio Haaglanden.

3.3 Sociale overlast en dreiging

In de IVM is ook gevraagd naar negen vormen van overlast in de buurt die in meer of mindere mate als bedreigend kunnen worden ervaren. Het gaat daarbij om dronken mensen op straat, mensen die op straat worden lastiggevallen, straatroof, drugsoverlast, overlast door groepen jongeren, geweldsdelicten, bedreiging, jeugdcriminaliteit en vrouwen en meisjes die op straat worden nagefloten, nageroepen of op een andere wijze ongewenste aandacht krijgen.

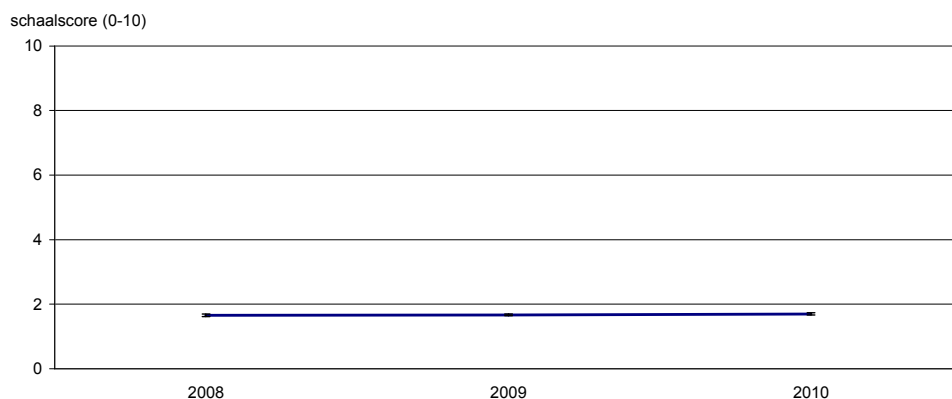
Grafiek 3.4
Sociale overlast en dreiging

Uit de antwoorden over drugsoverlast, mensen die op straat worden lastiggevallen, overlast van groepen jongeren en dronken mensen op straat is een schaalscore afgeleid voor *sociale overlast*. Ook deze score varieert tussen 0 en 10; een hogere score wijst ook hier op een hoger aandeel inwoners dat aangeeft dat deze vormen van overlast in de eigen woonbuurt voorkomen.

In 2010 bedraagt deze schaalscore voor sociale overlast 1,7. Deze score is gelijk die van 2009 en 2008.

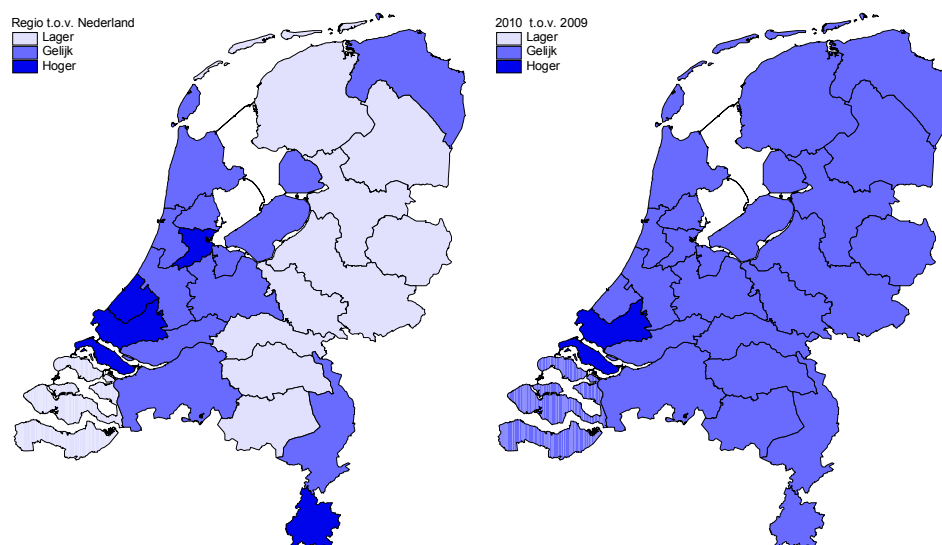
Grafiek 3.6
Sociale overlast (schaalscore)

Op regioniveau loopt deze schaalscore van 1,1 (Drenthe) tot 2,6 (Amsterdam-Amstelland). Behalve in Amsterdam-Amstelland is deze score ook in de regio's Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid beduidend hoger dan het landelijke gemiddelde. Daarentegen wordt sociale overlast naast Drenthe ook in Fryslân, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Zeeland, Brabant-Noord en in Brabant-Zuid-Oost minder als een probleem ervaren dan in Nederland als geheel.

In de regio Rotterdam-Rijnmond is deze schaalscore het afgelopen jaar toegenomen.

Grafiek 3.7
Sociale overlast (schaalscore) naar politieregio, 2010

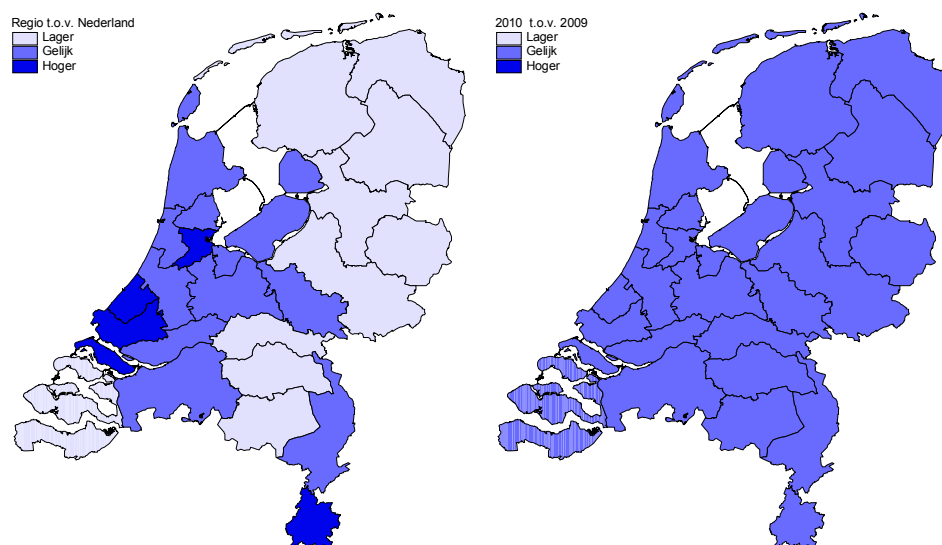

Overlast door groepen jongeren is naar verhouding de meest gesignaleerde vorm van *dreiging* in de woonbuurt. In 2010 geeft elf procent van de inwoners aan dat dit in hun buurt vaak voorkomt. Dronken mensen op straat komt volgens zeven procent van de bevolking vaak voor. Daarna volgen met vijf procent jeugdcriminaliteit en drugsoverlast. Vrouwen en meisjes die worden nagefloten, nageroepen, of op een andere manier ongewenste aandacht krijgen wordt door drie procent als een frequent voorkomend buurtprobleem ervaren; geweldsdelicten, bedreiging en lastig vallen van mensen op straat komen volgens twee procent van de inwoners vaak voor. Straatroof wordt het minst vaak als buurtprobleem genoemd (1 procent). Ten opzichte van 2009 zijn de voornoemde percentages onveranderd gebleven.

Op basis van de antwoorden over acht van deze problemen (dronken mensen op straat is niet opgenomen) is een schaalscore samengesteld voor dreiging. Ook deze schaalscore loopt van 0 tot 10, waarbij een hogere score betekent dat dreiging in de buurt volgens de inwoners vaker voorkomt. Volgens de IVM 2010 bedraagt deze schaalscore 1,2. Ten opzichte van de IVM 2009 is deze schaalscore op landelijk niveau gestegen.

Per politieregio varieert de schaalscore voor dreiging van 0,8 (Fryslân, Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Brabant-Noord) tot 2,2 (Amsterdam-Amstelland). Behalve Fryslân, Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Brabant-Noord is de schaalscore ook lager in Groningen, IJsselland, Gelderland-Zuid, Zeeland en Brabant-Zuid-Oost. Naast Amsterdam-Amstelland vertonen ook de regio's Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid een hogere schaalscore dan Nederland als geheel. Geen van de politieregio's heeft in 2010 een significant hogere of lager schaalscore dan in 2009.

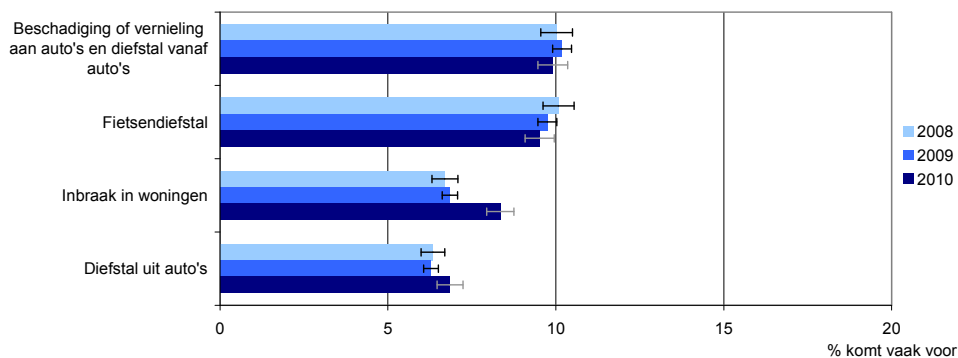
Grafiek 3.5
Dreiging (schaalscore) naar politieregio, 2010

3.4 Overlast van vermogensdelicten

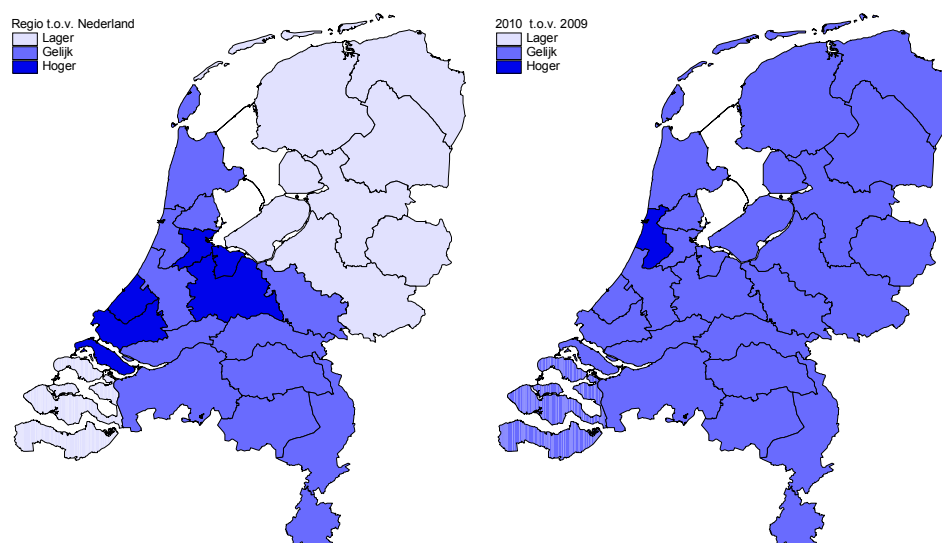
In de IVM is gevraagd of bepaalde vermogensdelicten naar de mening van de inwoners vaak voorkomen in de buurt. Specifiek is gevraagd naar fietsendiefstal, diefstal uit auto's, autovandalisme (vernielingen aan of diefstal vanaf auto's) en inbraak in woningen. Autovandalisme en fietsendiefstal komen worden het vaakst genoemd: tien procent van de inwoners geeft aan dat deze vormen van criminaliteit in hun buurt vaak voorkomen. Diefstal uit auto's en woninginbraak komen met elk zeven à acht procent minder vaak voor. Ten opzichte van beide voorgaande jaren geven meer mensen aan dat woninginbraak vaak voorkomt in hun woonbuurt.

Grafiek 3.8
Overlast van vermogensdelicten

Ook van deze vormen van buurtproblemen is een schaalscore samengesteld, die wederom kan variëren tussen 0 (deze vormen van criminaliteit komen niet voor in de buurt) en 10 (alle vormen komen vaak voor). De schaalscore bedraagt voor Nederland als geheel 2,8. Op landelijk niveau is deze schaalscore gestegen ten opzichte van 2009.

Grafiek 3.9
Overlast van vermogensdelicten (schaalscore) naar politieregio, 2010

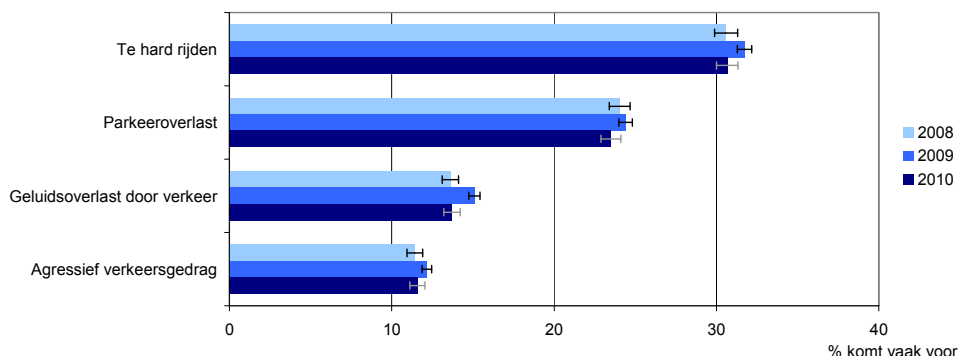

Tussen de politieregio's onderling bestaan duidelijke verschillen. De schaalscore varieert van minder dan twee in Fryslân en Zeeland tot vier in Amsterdam-Amstelland. Behalve in Amsterdam-Amstelland is de score ook in Utrecht, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond hoger dan het landelijke gemiddelde. Omgekeerd is de score niet alleen in Fryslân en Zeeland, maar ook in Groningen, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Flevoland lager dan gemiddeld. In de politieregio's Kennemerland is de schaalscore in vergelijking met 2009 gestegen.

3.5 Verkeersoverlast

Te hard rijden is de meest gesignaleerde vorm van verkeersoverlast in de eigen woonbuurt. Ruim drie van de tien inwoners van Nederland (31 procent) vindt in 2010 dat dit vaak voorkomt. Bijna een kwart (24 procent) vindt dat van parkeeroverlast. Veertien procent vindt geluidsoverlast door verkeer een vaak voorkomend buurtprobleem, en twaalf procent vindt dat van agressief verkeersgedrag. In vergelijking met 2009 is de ondervonden geluidsoverlast door verkeer afgenomen.

Grafiek 3.10
Verkeersoverlast

Van deze vormen van verkeersoverlast is een schaalscore berekend. Deze schaalscore loopt van 0 tot 10. Ook hier geldt: hoe hoger deze schaalscore, hoe meer inwoners vinden dat verkeersoverlast vaak voorkomt in hun buurt. De schaalscore voor verkeersoverlast bedraagt 3,7. Deze schaalscore is in vergelijking met 2009 gedaald en ligt daarmee op het niveau van 2008.

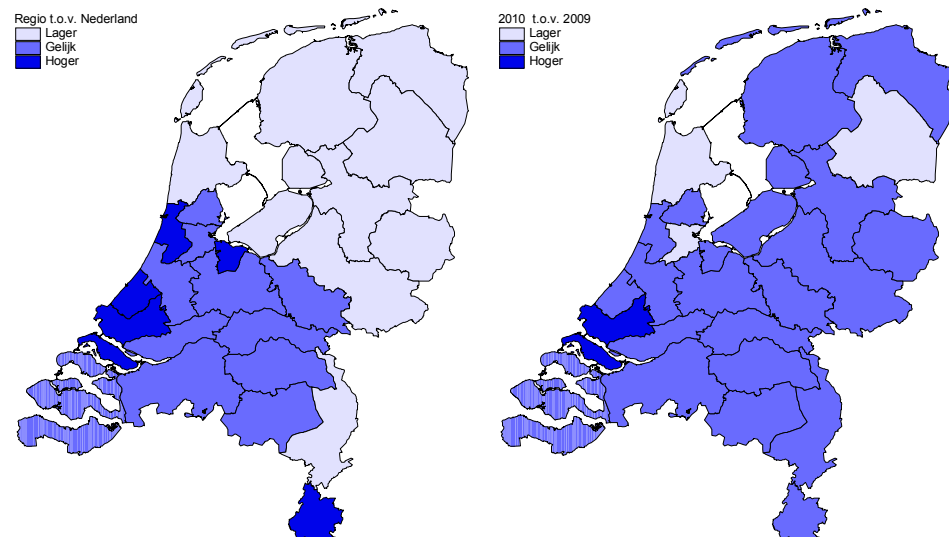
Grafiek 3.11
Verkeersoverlast (schaalscore)

Per politieregio varieert de schaalscore voor verkeersoverlast in 2010 van 2,9 in Drenthe tot 4,6 in Rotterdam-Rijnmond. Inwoners van de regio's Kennemerland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid ondervonden in 2010 vaker verkeersoverlast dan landelijk gemiddeld. Inwoners van de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Limburg-Noord en Flevoland ervaren daarentegen juist minder hinder.

In de regio's Drenthe, Noord-Holland Noord en Amsterdam-Amstelland is een daling t.o.v. vorig jaar zichtbaar, echter in de regio Rotterdam-Rijnmond is de verkeersoverlast in de eigen woonbuurt gestegen.

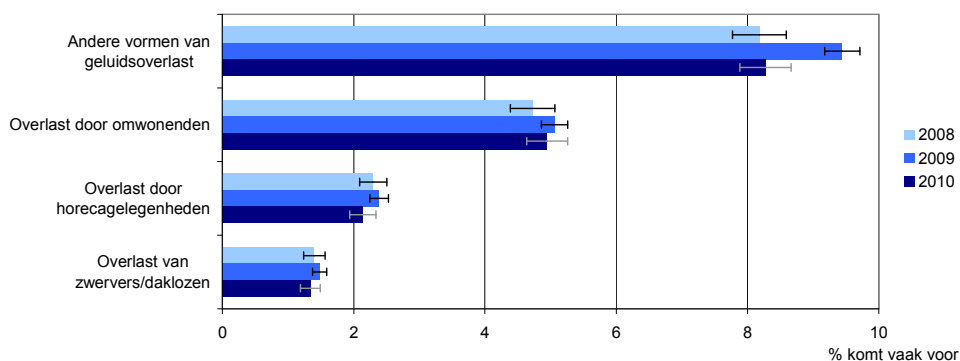
Grafiek 3.12
Verkeersoverlast (schaalscore) naar politieregio, 2010

3.6 Overige overlast

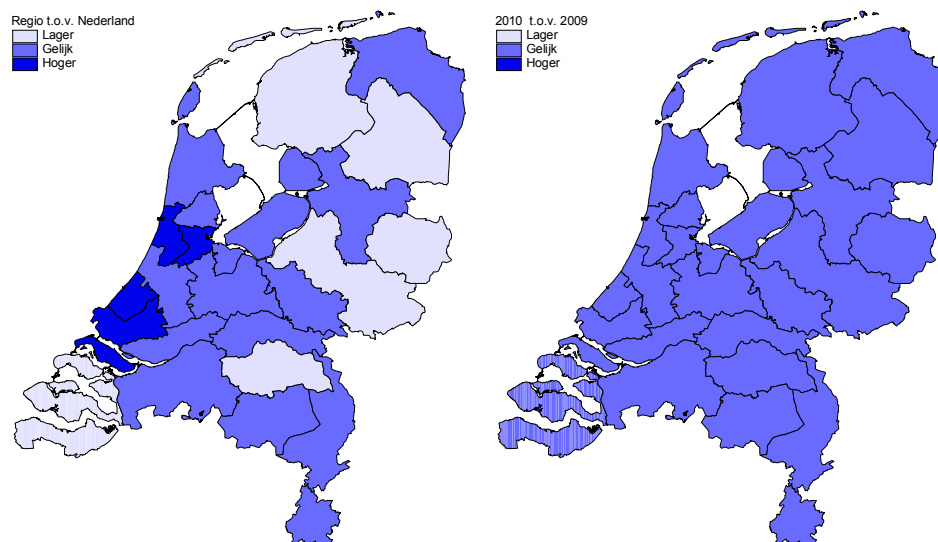
In de IVM is ook van een aantal andere problemen nagegaan in hoeverre deze volgens de inwoners in hun buurt voorkomen. Het gaat hier om overlast van omwonenden, andere vormen van geluidsoverlast, overlast van zwervers of daklozen en overlast van horecagelegenheden.

Grafiek 3.13
Overige overlast

Van deze buurtproblemen komt overige geluidsoverlast volgens de inwoners het meest voor: acht procent geeft in 2010 aan dat dit in hun buurt vaak voorkomt. Overlast van omwonenden komt volgens vijf procent van de inwoners vaak voor. Overlast van de horeca of van zwervers en daklozen (respectievelijk 2 en 1 procent) worden minder vaak als probleem ervaren. Ten opzichte van 2009 zijn de andere vormen van geluidsoverlast afgenomen. Ook uit deze antwoorden is een schaalscore afgeleid, eveneens variërend tussen 0 en 10, met een hogere score wijzend op meer inwoners die deze vormen van overlast ervaren. In 2010 bedraagt deze score voor overige overlast 1,4. Op landelijk en op regio niveau is deze schaalscore in vergelijking met 2008 en 2009 niet wezenlijk veranderd.

Grafiek 3.14
Overige overlast (schaalscore) naar politieregio, 2010

Per politieregio varieert de score tussen 1,0 (Drenthe) en 2,1 (Amsterdam-Amstelland). Net als de regio Drenthe vertonen ook Fryslân, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Brabant-Noord een significant lagere score voor overige overlast dan het landelijke gemiddelde. Anderzijds is deze score behalve in Amsterdam-Amstelland ook in de regio's Kennemerland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond hoger dan voor Nederland als geheel. In geen enkele regio is er sprake van een verschil met 2009.

3.7 Belangrijkste problemen in de buurt

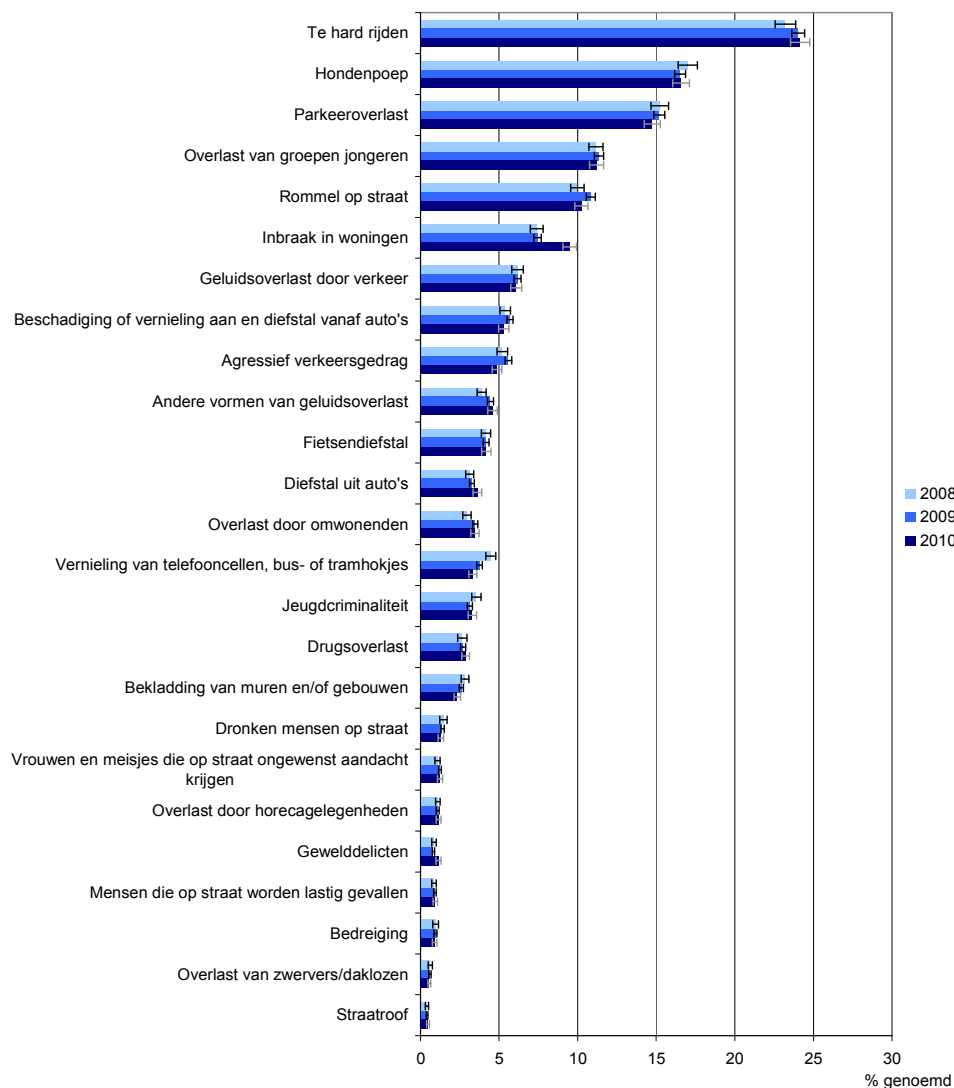
In dit hoofdstuk worden in totaal 25 buurtproblemen beschreven. Aan de respondenten is gevraagd welke twee buurtproblemen zij met voorrang aangepakt zouden willen zien.

Bijna een kwart (24 procent) van de respondenten noemde te hard rijden als probleem dat met voorrang zou moeten worden aangepakt. Daarmee werd te hard rijden verreweg het vaakst genoemd. Ook relatief vaak genoemd werden hondenpoep (17 procent), parkeeroverlast (15 procent), overlast door groepen jongeren (11 procent), rommel op straat (10 procent) en inbraak in woningen (eveneens 10 procent). Vijf á zes procent van de bewoners noemde geluidsoverlast door verkeer, autovandalisme, agressief verkeersgedrag en/of andere vormen van geluidsoverlast. Fietsdiefstal, diefstal uit auto's, overlast door omwonenden, vernieling van telefooncellen, bus- of tramhokjes, jeugdcriminaliteit en/of drugs-overlast werden door drie á vier procent genoemd. Bekladding van muren en/of gebouwen, dronken mensen op straat, geweldsdelicten, overlast door horecagelegenheden, nafluiten van vrouwen en meisjes, bedreiging en/of lastig vallen op straat werden in 1 tot 2 procent van de gevallen genoemd. Het minst vaak (minder dan één procent) werden straatroof en/of overlast van zwervers of daklozen genoemd.

In vergelijking met 2009 werden inbraak in woningen en geweldsdelicten significant vaker genoemd om met voorrang aangepakt te worden. Agressief verkeersgedrag werd minder vaak genoemd dan in 2009.

Eén op de vijf personen (20 procent) heeft geen enkel probleem genoemd.

Grafiek 3.15
Belangrijkste buurtproblemen

Te hard rijden, hondenpoep, parkeeroverlast, overlast door jongeren, rommel op straat en woninginbraak worden eveneens in vrijwel alle politieregio's vaker dan andere problemen genoemd. Maar de volgorde is niet altijd dezelfde. Zo worden in Amsterdam-Amstelland rommel op straat (19 procent) en overlast door jongeren (16 procent) meer genoemd dan parkeeroverlast (12 procent), te hard rijden (11 procent) en hondenpoep (10 procent). In Haaglanden is parkeeroverlast (18 procent) het meest genoemde probleem; in Rotterdam-Rijnmond is dat te hard rijden (20 procent).

3.8 Samenvatting

In dit hoofdstuk is op basis van de IVM 2010 van een 25-tal buurtproblemen beschreven of die volgens de respondenten vaak voorkomen in hun buurt. Hierbij is tevens aangegeven welke van die problemen als eerste zouden moeten worden aangepakt. Ook is weergegeven in hoeverre politieregio's daarbij afwijken van het landelijke patroon. Indien de resultaten significant afwijken van 2009 en 2008 is dat vermeld.

De buurtproblemen zijn gegroepeerd in probleemgroepen als fysieke verloedering, sociale overlast, overlast van vermogensdelicten, verkeersoverlast en overige overlast. Voor een aantal van deze probleemgroepen is een schaalscore vastgesteld die telkens loopt van 0 (geen ervaren buurtproblemen) tot 10 (veel problemen).

Landelijke uitkomsten

- De schaalscore voor verloedering van de fysieke woonomgeving bedraagt 3,5. Deze schaalscore is in vergelijking met 2009 afgenomen. Ook tussen 2009 en 2008 was er al sprake van een daling. De meest genoemde vorm van fysieke verloedering is hondenpoep op straat. Sinds het voorgaande jaar is de overlast van hondenpoep gedaald, net als overlast van rommel op straat en vernieling van telefooncellen, bus- of trambokjes.
- De schaalscore voor sociale overlast is 1,7; voor dreiging 1,2. Overlast van groepen jongeren wordt het meest genoemd. De schaalscore voor dreiging is toegenomen ten opzichte van 2009.
- Voor overlast van vermogensdelicten bedraagt de schaalscore 2,8; deze schaalscore is sinds 2009 toegenomen. Autovandalisme en fietsendiefstal komen het meeste voor volgens de buurtbewoners. Inbraak in woningen is volgens hen sinds het voorgaande jaar toegenomen.
- De schaalscore voor verkeersoverlast in de eigen woonbuurt bedraagt 3,7 en is gedaald t.o.v. 2009. Te hard rijden is de meest gesignaleerde vorm van verkeersoverlast. Sinds 2009 wordt er minder hinder ondervonden van geluidsoverlast door verkeer.
- Andere vormen van geluidsoverlast zijn gedaald ten opzichte van 2009.
- Van de onderscheiden buurtproblemen wordt te hard rijden verreweg het meest genoemd als probleem dat met voorrang zou moeten worden aangepakt. Ook relatief vaak genoemd worden hondenpoep, parkeeroverlast, overlast door jongeren, rommel op straat en inbraak in woningen. Inbraak in woningen en gewelddelicten werden significant vaker, en agressief verkeersgedrag minder vaak genoemd dan in 2009 om met voorrang aangepakt te worden.

Regionale verschillen

- In grote lijnen geven inwoners in meer stedelijke regio's meer en inwoners in minder stedelijke regio's minder dan gemiddeld aan dat buurtproblemen vaak voorkomen. Wel zijn er daarbij verschillen per groep van buurtproblemen.
- De fysieke verloedering in de regio's Rotterdam-Rijnmond, Zaanstreek-Waterland, Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Limburg-Zuid is hoger dan het landelijke gemiddelde. Lager dan het landelijk gemiddelde is deze schaalscore in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost en Limburg-Noord. In de regio Haaglanden is de fysieke verloedering gedaald ten opzichte van 2009.
- De schaalscore voor sociale overlast is in Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid hoger dan voor Nederland als geheel. In de regio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Zeeland, Brabant-Noord en Brabant-Zuid-Oost is deze score lager dan gemiddeld. Ten opzichte van het afgelopen jaar is de sociale overlast in de regio Rotterdam-Rijnmond gestegen.
- De schaalscore 'dreiging' is eveneens hoger in Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid. In de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Zuid, Zeeland, Brabant-Noord en Brabant-Zuid-Oost is deze score lager dan gemiddeld. Voor deze schaalscore is de overlast in alle politieregio's gelijk gebleven aan die van 2009.

- Hoewel de schaalscore 'overlast van vermogensdelicten' in 2010 is gestegen in de regio Kennemerland, is de schaalscore in deze regio niet hoger of lager dan in Nederland als geheel. Lager dan het landelijk gemiddelde is deze schaalscore in Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Flevoland. Daarnaast is deze schaalscore hoger in de regio's Amsterdam-Amstelland, Utrecht, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond.
- Ten opzichte van 2009 is de verkeersoverlast in Drenthe, Noord-Holland-Noord en Amsterdam-Amstelland afgenomen; echter in de regio Rotterdam-Rijnmond is de verkeersoverlast gestegen. In de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Limburg-Noord en Flevoland is de verkeersoverlast lager dan in Nederland als geheel. In de regio's Kennemerland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid is de score voor verkeersoverlast hoger dan gemiddeld.
- Wat betreft 'overige overlast' is de schaalscore in geen enkele regio significant gestegen of gedaald ten opzichte van het afgelopen jaar. In vergelijking met Nederland als geheel is de schaalscore hoger in de regio's Amsterdam-Amstelland, Kennemerland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond en lager in de regio's Fryslân, Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Brabant-Noord.
- Net als het voorgaande jaar wordt in Amsterdam-Amstelland rommel op straat het meest genoemd als probleem dat het eerst moet worden aangepakt; in Haaglanden is dat parkeeroverlast.

4. Onveiligheidsbeleving

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onveiligheidsbeleving, dat wil zeggen algemene onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsgevoelens op specifieke plekken in de eigen gemeente, de gepercipieerde slachtofferkans en vermijdingsgedrag. Ook respectloze bejegening komt in dit hoofdstuk aan de orde.

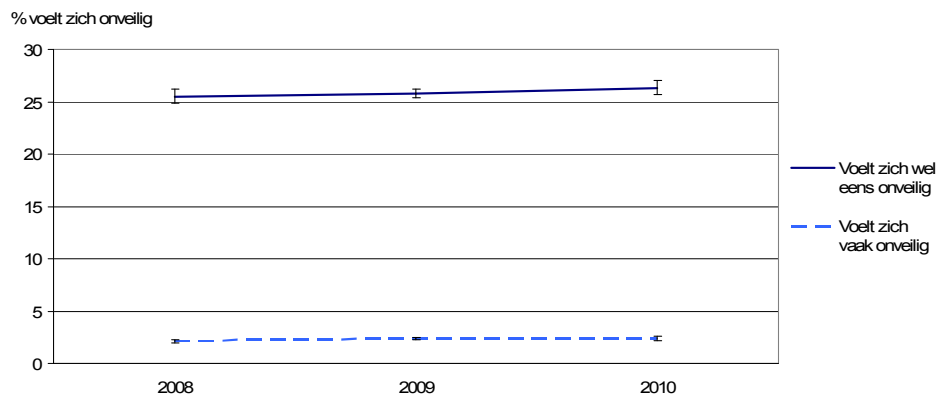
Om de beleving van onveiligheid in kaart te brengen wordt aan de respondenten in de IVM een aantal vragen voorgelegd over door hen ervaren onveiligheidsgevoelens. Allereerst is gevraagd of men zich wel eens onveilig voelt. Aan degenen die aangeven zich wel eens onveilig te voelen is vervolgens gevraagd of dat vaak, soms, of zelden het geval is. Daarnaast is aan alle respondenten gevraagd of ze zich onveilig voelen in de eigen buurt, 's avonds en op een aantal plekken in de eigen gemeente. Ook is gevraagd hoe groot ze de kans inschatten dat ze het komende jaar zelf slachtoffer worden van enkele specifieke vormen van criminaliteit en of ze bepaalde onveilige situaties liever vermijden. Ten slotte is aan de respondenten gevraagd of ze wel eens respectloos behandeld worden door bepaalde personen in bepaalde situaties.

In de volgende paragrafen komen alleen de belangrijkste indicatoren op landelijk en regionaal niveau aan de orde. Een groot deel van deze indicatoren is gebaseerd op één antwoordmogelijkheid, bijvoorbeeld het aandeel 'ja'-antwoorden op de vraag 'Voelt u zich wel eens onveilig?'. Andere indicatoren zijn afgeleid uit een combinatie van meerdere antwoordcategorieën. Zo is de indicator voor de gepercipieerde kans op woninginbraak (% '(heel) groot') gebaseerd op de antwoorden 'hele grote kans' en 'grote kans'. De betreffende indicatoren over onveiligheidsgevoelens zijn voor alle IVM-jaren vermeld in de tabellen 4.1 t/m 4.17 van het tabellenrapport.

4.2 Onveiligheidsgevoelens in het algemeen

Volgens de IVM 2010 voelt 26 procent van de bevolking van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Twee procent van de inwoners voelt zich vaak onveilig. Beide cijfers verschillen niet wezenlijk van die uit 2008 en 2009.

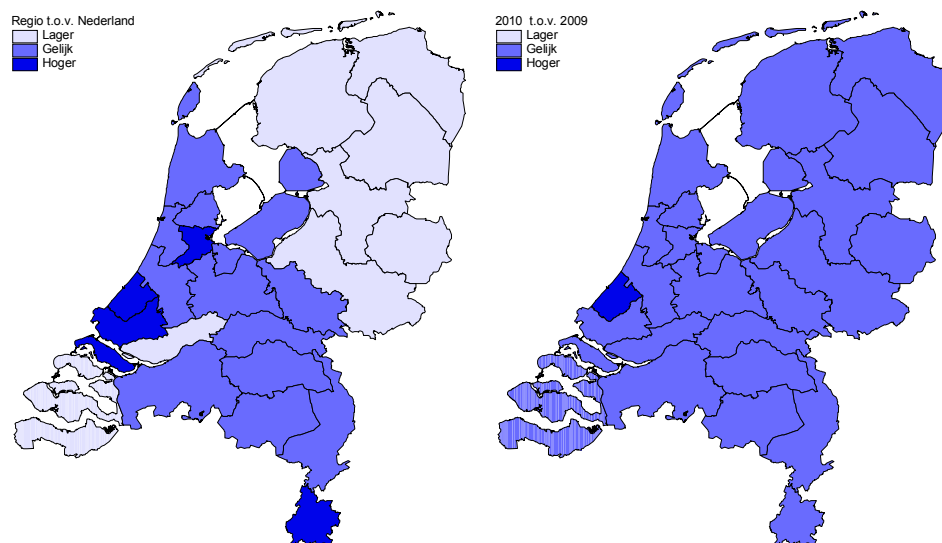
Grafiek 4.1
Onveiligheidsgevoelens in het algemeen

Naar politieregio varieert het aandeel inwoners dat in 2010 zegt zich wel eens onveilig te voelen van 18 procent in Drenthe en Zeeland tot 37 procent in Amsterdam-Amstelland. Vergeleken met het landelijke gemiddelde is het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt lager in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zuid-Holland-Zuid en Zeeland. Omgekeerd ligt dit percentage in de regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid hoger dan gemiddeld.

In de regio Haaglanden is het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in 2010 significant hoger dan in 2009. In de andere regio's zijn geen wezenlijke verschillen met het voorgaande jaar.

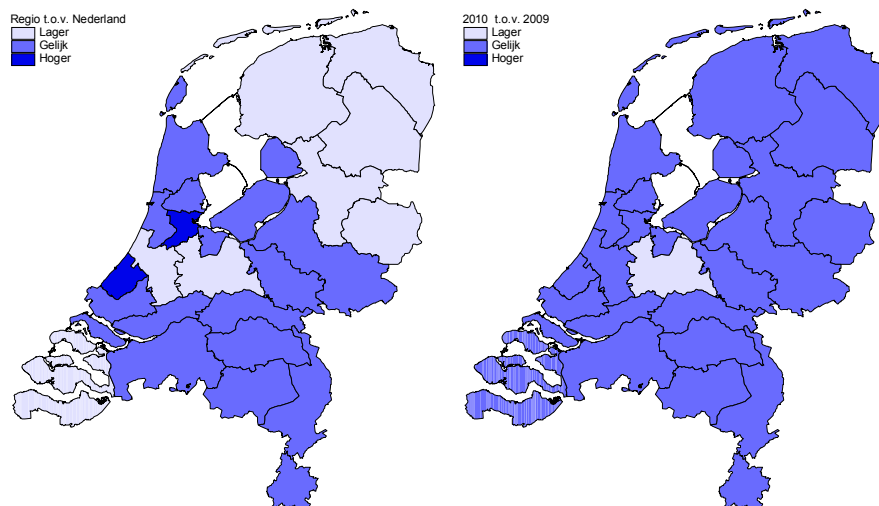
Grafiek 4.2
Onveiligheidsgevoelens naar politieregio (% voelt zich wel eens onveilig), 2010

Het aandeel inwoners dat zich vaak onveilig voelt varieert in 2010 van rond één procent tot vijf procent. In de politieregio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Utrecht, Hollands Midden en Zeeland is dit aandeel lager dan gemiddeld. In de regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is het percentage dat zich vaak onveilig voelt hoger dan het landelijke gemiddelde.

In vergelijking met 2009 is het aandeel inwoners dat zich vaak onveilig voelt in de regio Utrecht in 2010 significant gedaald. In de andere regio's zijn de uitkomsten van 2010 niet wezenlijk verschillend van die van het voorgaande jaar.

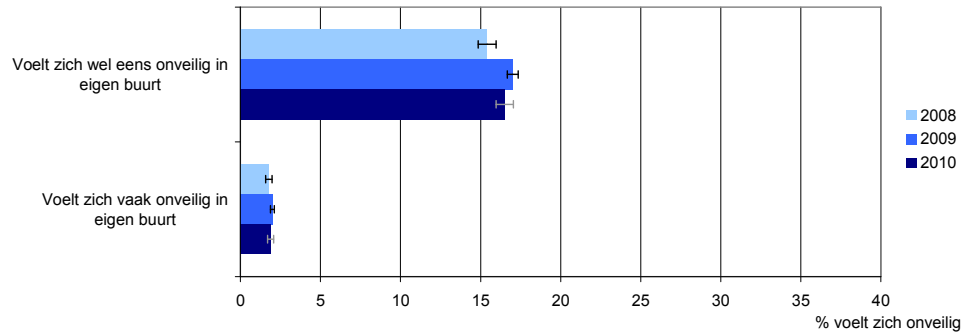
Grafiek 4.3
Onveiligheidsgevoelens naar politieregio (% voelt zich vaak onveilig), 2010

4.3 Onveiligheidsgevoelens in de eigen woonbuurt

In de eigen woonbuurt voelt zeventien procent zich in 2010 wel eens onveilig. Dit wijkt niet wezenlijk af van 2009 en 2008. Twee procent voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt; ook dit is vergelijkbaar met 2009 en 2008.

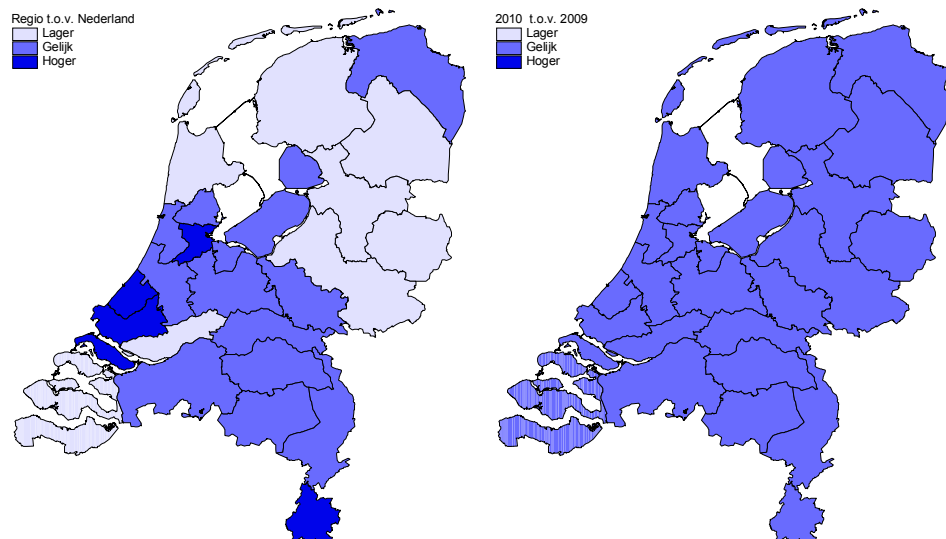
Grafiek 4.4
Onveiligheidsgevoelens in de eigen woonbuurt

Het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt varieert in 2010 van 8 procent in Fryslân tot 27 procent in Amsterdam-Amstelland. Inwoners van de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid voelen zich in 2010 meer dan gemiddeld wel eens onveilig in de eigen woonbuurt. Daarentegen voelen de inwoners van de politieregio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Zuid-Holland-Zuid en Zeeland zich minder dan gemiddeld wel eens onveilig in hun eigen buurt.

In geen enkele regio wijkt dit aandeel in 2010 wezenlijk af van dat in 2009.

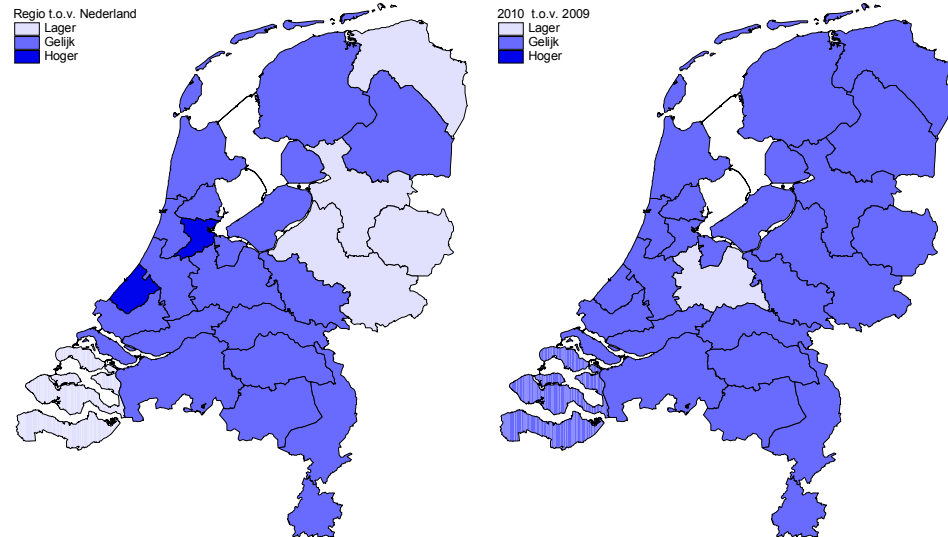
Grafiek 4.5
Onveiligheidsgevoelens naar politieregio (% voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt), 2010

Het aandeel inwoners dat zich vaak onveilig voelt in de eigen woonbuurt varieert in 2010 van rond één procent tot vier procent. Inwoners van Groningen, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland geven minder dan gemiddeld aan zich vaak onveilig te voelen in hun eigen buurt. In de regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is dit aandeel hoger dan gemiddeld.

In de regio Utrecht is het aandeel inwoners dat zich vaak onveilig voelt in de eigen woonbuurt in 2010 significant gedaald ten opzichte van 2009. In de andere regio's wijken de uitkomsten van 2010 niet wezenlijk af van die van het voorgaande jaar.

Grafiek 4.6
Onveiligheidsgevoelens naar politieregio (% voelt zich vaak onveilig in eigen buurt), 2010

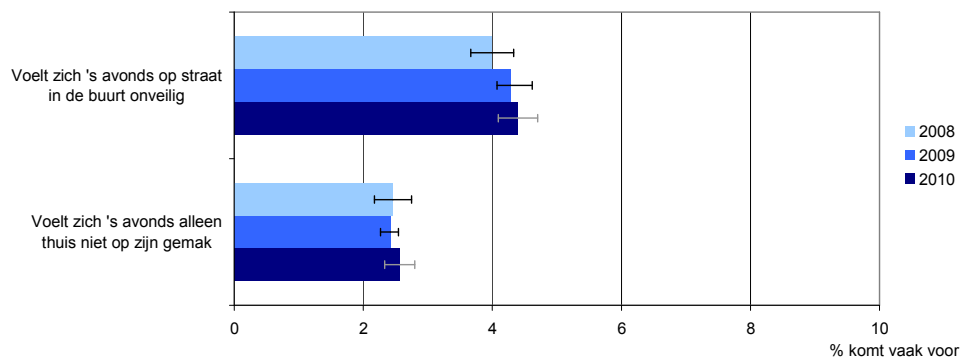
4.4 Onveiligheidsgevoelens 's avonds

In de IVM zijn ook vragen gesteld over onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat in de buurt en 's avonds thuis.

Ruim vier procent van de inwoners zegt in 2010 dat het vaak voorkomt dat zij zich 's avonds op straat in de buurt onveilig voelen; bijna drie procent geeft aan zich 's avonds alleen thuis vaak niet op zijn gemak te voelen.

Voor beide situaties geldt dat de onveiligheidsgevoelens in 2010 niet verschillen van die van beide voorgaande jaren.

Grafiek 4.7
Onveiligheidsgevoelens 's avonds

In de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Limburg-Zuid zeggen relatief meer inwoners dan gemiddeld dat zij zich 's avonds op straat in de buurt vaak onveilig voelen. In Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland is dit aandeel juist lager dan gemiddeld.

Inwoners uit de politieregio's Drenthe en IJsselland geven minder vaak dan gemiddeld aan dat ze zich 's avonds alleen thuis niet op hun gemak voelen. Bij inwoners uit de regio Haaglanden is dit vaker dan gemiddeld het geval.

Voor zowel de onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat in de buurt als 's avonds alleen thuis geldt dat de uitkomsten van 2010 in geen enkele regio verschillen van die van het voorgaande jaar.

4.5 Onveiligheidsgevoelens op specifieke plekken in eigen gemeente

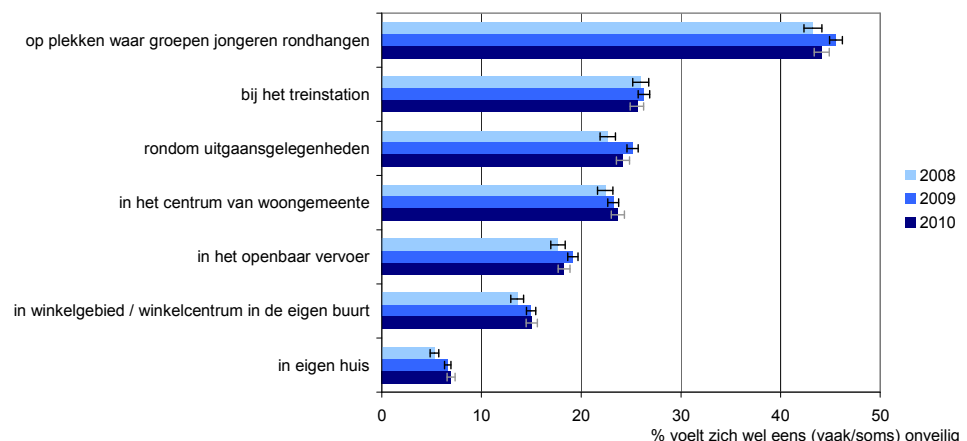
In de IVM wordt de respondenten ook gevraagd of zij zich wel eens onveilig voelen op een aantal specifieke plekken in de eigen gemeente, zoals in het openbaar vervoer, rondom uitgaansgelegenheden of op plekken waar groepen jongeren rondhangen. Met 'wel eens' wordt hier bedoeld dat de respondenten aangeven dat zij zich daar vaak of soms onveilig voelen.

Plekken waar jongeren rondhangen worden verreweg het meest als onveilig ervaren. Van alle inwoners geeft 44 procent aan dat zij zich daar wel eens onveilig voelen. Andere locaties worden minder genoemd: 26 procent voelt zich wel eens onveilig bij het treinstation; 24 procent voelt zich wel eens onveilig rondom uitgaansgelegenheden. Eveneens 24 procent voelt zich wel eens onveilig in het centrum van de eigen woongemeente. Achttien procent zegt zich wel eens onveilig te voelen in het openbaar vervoer en vijftien procent in het winkelgebied of winkelcentrum in de eigen buurt. Het eigen huis wordt het minst genoemd: zeven procent voelt zich in eigen huis wel eens onveilig.

Het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt op plekken waar groepen jongeren rondhangen is in 2010 significant lager dan in 2009, maar wijkt niet af van 2008. Voor de andere genoemde locaties wijkt het percentage dat zich wel eens onveilig voelt niet of nauwelijks af van het voorgaande jaar.

Grafiek 4.8

Onveiligheidsgevoelens op specifieke plekken in de eigen gemeente

Het percentage inwoners dat zich op specifieke locaties wel eens onveilig voelt verschilt sterk per politieregio. Voor de meest genoemde situatie (plekken waar jongeren rondhangen) is het aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de regio's Utrecht, Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Midden- en West-Brabant hoger dan het landelijke gemiddelde. In de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zaanstreek-Waterland en Zeeland is dit juist lager dan gemiddeld.

In Noord-Holland Noord en Zeeland is het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt op plekken waar jongeren rondhangen in 2010 significant gedaald ten opzichte van 2009. In de andere regio's worden geen wezenlijke verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar gemeten.

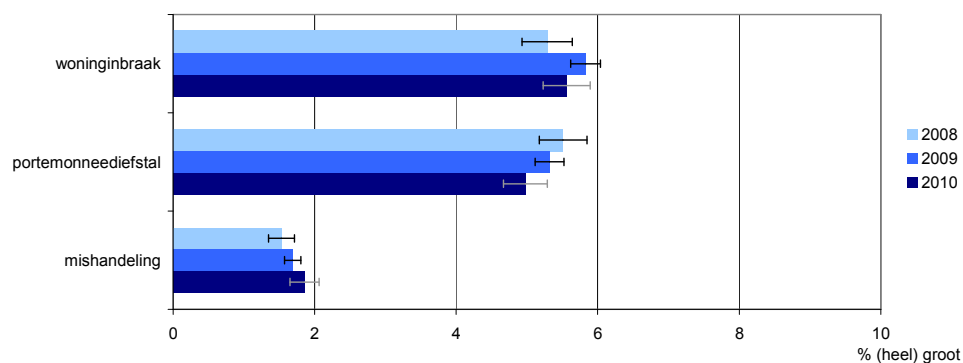
4.6 Gepercipieerde slachtofferkans

De respondenten is verder gevraagd hoe groot zij de kans achten dat zij komend jaar zelf slachtoffer worden van woninginbraak, mishandeling of portemonneediefstal.

In 2010 vindt bijna zes procent de kans op inbraak in hun woning groot of heel groot. Vijf procent vindt dat van de kans op portemonneediefstal. Bijna twee procent denkt een grote of heel grote kans te lopen op mishandeling.

Voor alle drie de delictsoorten geldt dat de gepercipieerde slachtofferkans in 2010 niet wezenlijk is veranderd in vergelijking met beide voorgaande jaren.

Grafiek 4.9
Gepercipieerde slachtofferkans

Inwoners van de regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden vinden de kans op woninginbraak groter dan gemiddeld, terwijl inwoners van Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Holland-Zuid deze juist kleiner dan gemiddeld inschatten.

In vergelijking met 2009 is de gepercipieerde kans op woninginbraak in 2010 in geen enkele regio wezenlijk veranderd.

Wat mishandeling betreft vinden inwoners uit de regio Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond dat de kans daarop groter is dan gemiddeld. Inwoners uit Groningen, Fryslân, Drenthe, Twente, Hollands Midden en Zeeland schatten de kans op mishandeling kleiner in dan gemiddeld.

In geen enkele regio worden significante verschillen met het voorgaande jaar gemeten.

De kans op portemonneefdiefstal wordt in de regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond groter dan gemiddeld geacht. Inwoners van de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland en Twente schatten deze kans kleiner dan het landelijke gemiddelde.

In de regio Groningen is de perceptie van de kans op portemonneefdiefstal in 2010 significant afgenomen ten opzichte van 2009. In de andere regio's worden geen wezenlijke verschillen met het voorgaande jaar geconstateerd.

4.7 Vermijdingsgedrag

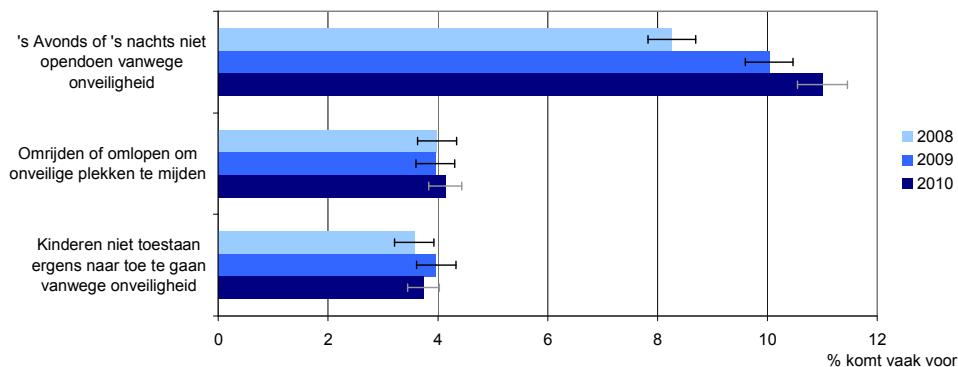
In de IVM is ook gevraagd of men bepaalde situaties vermijdt vanwege een gevoel van onveiligheid in de buurt, zoals 's avonds of 's nachts de deur niet open doen, omrijden of omlopen in de eigen buurt, en kinderen niet toestaan ergens naar toe te laten gaan in de buurt.

Elf procent van alle inwoners van 15 jaar en ouder zegt dat het vaak voorkomt dat zij 's avonds of 's nachts niet open doen omdat men het niet veilig vindt. Vier procent geeft aan vaak om te lopen of te rijden in de eigen buurt om onveilige plekken te mijden. Eveneens vier procent van alle inwoners zegt dat zij hun kinderen vaak niet toestaan ergens naar toe te gaan in de buurt vanwege onveiligheid⁶.

Vergeleken met 2009 is het aandeel inwoners dat 's avonds of 's nachts niet opendoet vanwege onveiligheid in 2010 significant gestegen. Tussen 2008 en 2009 was op dit punt ook al sprake van een toename.

⁶ Meer dan één op de drie inwoners geeft aan dat deze vraag op hen niet van toepassing is (zie bijlage 4).

Grafiek 4.10
Vermijdingsgedrag

Inwoners van Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid zeggen in 2010 meer dan gemiddeld dat zij 's avonds of 's nachts niet opendoen. In de politieregio's Groningen, Fryslân, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland en Hollands Midden komt dit minder voor dan gemiddeld.

In geen enkele regio is sprake van significante verschillen tussen de cijfers van 2010 en die van het voorgaande jaar.

In Fryslân, Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland, Brabant-Noord en Limburg-Noord komt het minder vaak dan gemiddeld voor dat mensen omrijden of omlopen in de eigen buurt om onveilige plekken te vermijden. In Amsterdam-Amstelland en Haaglanden komt dit vaker voor dan gemiddeld.

Ook hier is in geen enkele regio sprake van significante tussen de cijfers van 2010 en 2009.

In Amsterdam-Amstelland en Haaglanden komt het vaker voor dan gemiddeld dat de inwoners van die politieregio de kinderen niet toestaan ergens naar toe te gaan in de buurt vanwege onveiligheid. In Zeeland komt dit minder vaak dan gemiddeld voor.

In vergelijking met 2009 is in Gelderland-Midden in 2010 sprake van een significante daling van deze vorm van vermijdingsgedrag. De cijfers van de overige regio's verschillen niet wezenlijk van die van het voorgaande jaar.

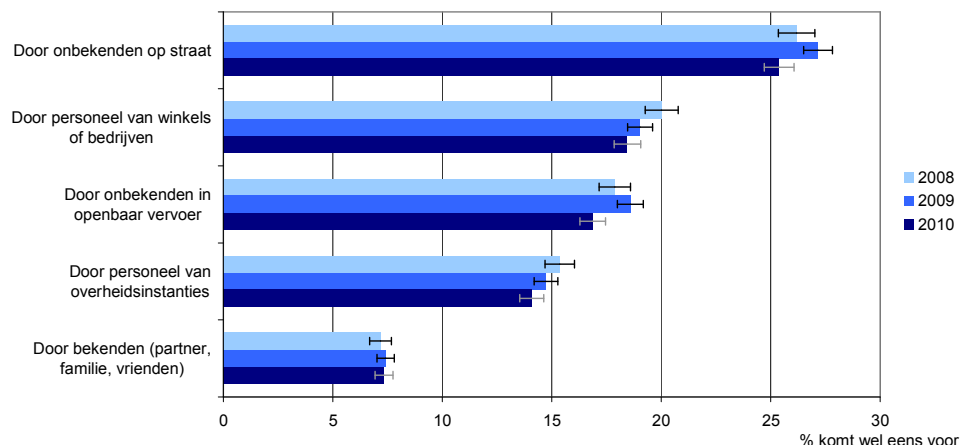
4.8 Respectloos gedrag

Er is ook gevraagd naar respectloos gedrag, dat wil zeggen gedrag dat volgens de respondenten de grenzen van goed fatsoen overschrijdt. Aan de respondenten is gevraagd of zij wel eens persoonlijk respectloos zijn behandeld door onbekenden op straat, in het openbaar vervoer, door personeel van winkels of bedrijven, door overheidspersoneel of door bekenden. 'Wel eens' betekent hier dat de respondenten aangeven dat dergelijk gedrag jegens hen vaak of soms voorkomt.

Van deze vijf onderscheiden vormen overkomt respectloos gedrag door onbekenden op straat de meeste mensen: een kwart van alle inwoners (25 procent) geeft in 2010 aan dat dit wel eens voorkomt. Respectloos gedrag door personeel van winkels of bedrijven komt bij bijna een op de vijf inwoners wel eens voor (19 procent). Respectloos gedrag door onbekenden in het openbaar vervoer komt bijna even veel voor (17 procent). Ongeveer één op de zeven inwoners (14 procent) geeft aan wel eens respectloos te worden behandeld door personeel van overheidsinstanties. Respectloos gedrag door bekenden (partner, familie of vrienden) wordt met 7 procent het minst vaak genoemd.

Twee van de vijf onderscheiden vormen van respectloos gedrag, namelijk door onbekenden op straat en door onbekenden in het openbaar vervoer, zijn in 2010 significant gedaald ten opzichte van 2009. De drie andere vormen (door personeel van winkels en bedrijven, door personeel van overheidsinstanties, door bekenden) zijn onveranderd gebleven.

Grafiek 4.11
Respectloos gedrag

Respectloze behandeling door onbekenden op straat, de meest voorkomende vorm van respectloos gedrag, wordt door de inwoners van de politieregio's Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond meer dan landelijk gemiddeld ervaren. Omgekeerd ervaren inwoners van de politieregio's Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zeeland en Limburg-Noord minder respectloos gedrag op straat door onbekenden dan landelijk gemiddeld.

Op het niveau van de politieregio's wordt nergens een significante toename of afname in deze vorm van respectloos gedrag gemeten.

4.9 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de ervaren onveiligheidsgevoelens en de eventuele gedragsaanpassingen vanwege (vermeende) onveiligheid weergegeven. De landelijke resultaten van de IVM 2010 en de eventuele verschillen met voorgaande jaren staan daarbij centraal. Ook zijn de cijfers voor de afzonderlijke politieregio's vergeleken met het landelijke beeld; daarbij is verder een vergelijking gemaakt met de cijfers van het voorgaande jaar.

Landelijke uitkomsten

- In 2010 voelt 26 procent van de bevolking zich wel eens onveilig. Dit is niet significant verschillend van het cijfer uit 2009 en 2008. Twee procent van de bevolking voelt zich vaak onveilig; ook dit is vergelijkbaar met 2009 en 2008.
- In de eigen woonbuurt voelt 17 procent zich in 2010 wel eens onveilig; ook dit wijkt niet wezenlijk af van 2009 en 2008. Twee procent voelt zich vaak onveilig in de eigen woonbuurt; dit is eveneens vergelijkbaar met 2009 en 2008.
- Ruim vier procent van de inwoners zegt in 2010 dat het vaak voorkomt dat zij zich 's avonds op straat in de eigen buurt onveilig voelen; bijna drie procent geeft aan zich 's avonds alleen thuis vaak niet op het gemak te voelen.
- Inwoners voelen zich ook in 2010 het meest onveilig op plekken waar jongeren rondhangen.
- Bijna zes procent vindt de kans groot tot heel groot dat in het komende jaar bij hen wordt ingebroken en vijf procent dat hun portemonnee wordt gestolen.
- 's Avonds of 's nachts niet opendoen vanwege gevoelens van onveiligheid is de meest voorkomende vorm van vermijdingsgedrag. Deze vorm van vermijdingsgedrag komt in 2010 vaker voor dan in 2009. Tussen 2008 en 2009 was er ook al sprake van een significante toename op dit punt.
- Eén op vier inwoners zegt wel eens door onbekenden op straat respectloos bejegend te zijn. Deze vorm van respectloos gedrag is in 2010 significant gedaald ten opzichte van 2009. Ook respectloos gedrag door onbekenden in het openbaar vervoer wordt in 2010 minder ervaren dan in het voorgaande jaar.

Regionale verschillen

- In de regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid is het aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in 2010 hoger dan gemiddeld; in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zuid-Holland-Zuid en Zeeland is dit lager. In de regio Haaglanden is het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in 2010 significant hoger dan in 2009.

- Inwoners van de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid voelen zich meer dan gemiddeld wel eens onveilig in de eigen woonbuurt; inwoners van Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Zuid-Holland-Zuid en Zeeland juist minder dan gemiddeld. In geen enkele regio verschilt het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt significant ten opzichte van het voorgaande jaar.
- Inwoners van Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Limburg-Zuid zeggen relatief meer dan gemiddeld dat zij zich 's avonds op straat in de buurt vaak onveilig voelen; inwoners van Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland zeggen dit minder dan gemiddeld. In geen enkele regio verschillen de uitkomsten van 2010 wezenlijk van die van 2009.
- In de regio's Utrecht, Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Midden- en West-Brabant is het aandeel dat zich wel eens onveilig voelt op plekken waar jongeren rondhangen hoger dan het landelijke gemiddelde; in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zaanstreek-Waterland en Zeeland is dit lager dan gemiddeld. In Noord-Holland Noord en Zeeland zijn de onveiligheidsgevoelens op plekken waar jongeren rondhangen in 2010 significant gedaald ten opzichte van 2009.
- Inwoners van Amsterdam-Amstelland en Haaglanden vinden de kans op woninginbraak groter dan gemiddeld; inwoners van Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Holland-Zuid vinden die kans kleiner dan gemiddeld. In vergelijking met 2009 is de gepercipieerde kans op woninginbraak in 2010 in geen enkele regio wezenlijk veranderd.
- In Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid zeggen meer inwoners dan gemiddeld dat zij 's avonds of 's nachts niet opendoen. In Groningen, Fryslân, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland en Hollands Midden is dit minder dan gemiddeld. In geen enkele regio verschillen de uitkomsten van 2010 wezenlijk van die van het voorgaande jaar.
- Inwoners van de politieregio's Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond ervaren meer dan gemiddeld dat zij op straat respectloos worden behandeld door onbekenden; in Fryslân, Drenthe, IJsselland, Twente, Zeeland en Limburg-Noord wordt dit minder dan gemiddeld ervaren. Geen enkele politieregio vertoont op dit punt een significant verschil ten opzichte van de IVM 2009.

5. Slachtofferschap en ondervonden delicten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de mate waarin de inwoners van Nederland als burger zijn geconfronteerd met diverse vormen van veel voorkomende criminaliteit centraal. Het gaat hierbij in de eerste plaats om slachtofferschap van delicten, uitgedrukt als het percentage van de bevolking (van 15 jaar en ouder⁷) dat in een periode van 12 maanden éénmaal of vaker is geconfronteerd met een of meer delicten, ongeacht de plaats waar en het aantal malen dat dit is gebeurd. Voor sommige vormen van criminaliteit is ook een nadere specificatie mogelijk naar specifieke groepen of objecten. Zo kan fietsdiefstal ook worden uitgedrukt ten opzichte van het aantal fietsbezitters; inbraken en pogingen daartoe kunnen behalve aan het aantal personen ook worden gerelateerd aan het aantal huishoudens.

Slachtofferschap kan ook worden uitgedrukt in het aantal ondervonden delicten. Dit geeft weer hoe vaak de bevolking met delicten is geconfronteerd. Het aantal in Nederland ondervonden delicten biedt aanknopingspunten voor het opsporingsbeleid van politie en justitie. Anders dan bij slachtofferschap hebben de gegevens over ondervonden delicten alleen betrekking op voorvallen die in Nederland hebben plaatsgevonden. Voorvallen in het buitenland blijven daarbij dus buiten beschouwing. Alleen de vraag over de geografische locatie van het voorval heeft wel betrekking op alle delicten, ongeacht of dit in Nederland of het buitenland plaatsvond.

In de IVM worden veertien afzonderlijke delictsoorten onderscheiden. Door combinatie van de afzonderlijke soorten delicten kunnen gegevens voor alle delicten samen en voor delictgroepen worden vastgesteld. In de volgende paragrafen worden de delicten zoveel mogelijk besproken naar de indeling in gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten. Deze indeling en combinatie van delictsoorten sluit zoveel mogelijk aan op de (hoofd)groepenindeling in de Politiestatistiek op basis van de herziene Standaardclassificatie Misdrijven 2010. Ook voor alle delicten samen (waarbij de categorie 'overige delicten' buiten beschouwing blijft) kan een beeld worden gegeven.

Allereerst komt slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit aan de orde. Eerst wordt het totaalbeeld van alle delicten samen beschreven, gevolgd door een schets van de groepen van delicten en de afzonderlijke delictsoorten binnen die groep. Vervolgens wordt ingegaan op het aantal ondervonden delicten, waarbij dezelfde volgorde wordt aangehouden (totaal, delictsgroepen, afzonderlijke delictsoorten). Ten slotte wordt aandacht besteed aan de mogelijke relatie tussen slachtoffer en dader en aan de plaats (gemeente, locatie) waar het voorval plaatsvond. Bij gegevens naar politieregio komen alleen de totalen en de groepen van delicten aan de orde.

Voor onderlinge vergelijking kunnen de slachtofferpercentages en het aantal delicten per 100 inwoners (van 15 jaar en ouder) worden gebruikt. Daarnaast wordt voor Nederland als geheel het absolute aantal ondervonden delicten vermeld. Daarbij worden de landelijke ontwikkelingen ook vergeleken met de voorgaande IVM-jaren. Voor de politieregio's wordt een vergelijking gemaakt met het landelijke gemiddelde en met het voorgaande IVM-jaar. De betreffende cijfers over slachtofferschap en ondervonden delicten zijn voor alle IVM-jaren vermeld in de tabellen 5.1 t/m 5.24 van het tabellenrapport.

Gegevens uit enquêtes als de IVM (en de VMR) over ondervonden criminaliteit op basis van eigen ervaringen verschillen, behalve in doel- en vraagstelling, verder van registraties omdat delicten in veel gevallen niet worden aangegeven of omdat de politie delicten in een andere categorie kan rubriceren dan slachtoffers. Verschillen tussen enquêtes kunnen te maken hebben met andere interviewmethoden en verschillen in vraagstelling. Mede vanwege het steekproefkarakter en de relatief grote betrouwbaarheidsmarges, zeker bij geringe aantallen waarnemingen, moet voorzichtig worden omgegaan met schattingen van absolute aantallen en mutaties tussen jaren. Ontwikkelingen zijn vaak beter te duiden over een langere periode dan alleen ten opzichte van het voorgaande jaar.

In bijlage 2 wordt uitgebreid ingegaan op deze problematiek.

⁷ Gegevens over autodelicten (diefstal van of uit de auto, beschadiging van de auto) zijn afgeleid van personen van 18 jaar en ouder, maar geperceenteerd op het totale aantal personen van 15 jaar en ouder.

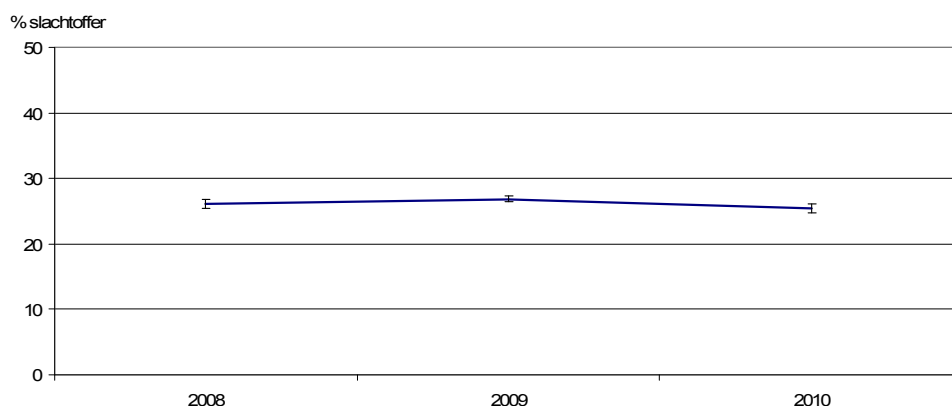
5.2 Persoonlijk slachtofferschap

In deze paragraaf wordt een totaalbeeld geschetst van de criminaliteit in Nederland voor zover de inwoners in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek persoonlijk slachtoffer zijn geweest van een of meer met name genoemde delicten. Het gaat daarbij om geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling en bedreiging), vermogensdelicten (inbraak of poging daartoe, fietsdiefstal, diefstal van of uit de auto, zakkenrollerij met of zonder geweld⁸ en overige diefstal), vandalisedelicten (beschadiging/diefstal vanaf de auto en overige vernielingen) en overige, niet nader gespecificeerde delicten.

5.2.1 Slachtofferschap totaal

Van alle inwoners van Nederland van 15 jaar en ouder werd 25 procent volgens de IVM 2010 eenmaal of vaker slachtoffer van één of meer van de genoemde delicten (uitgezonderd overige delicten). Dit is lager dan in het voorgaande jaar (27 procent), maar wijkt niet wezenlijk af van het aandeel in 2008 (26 procent).

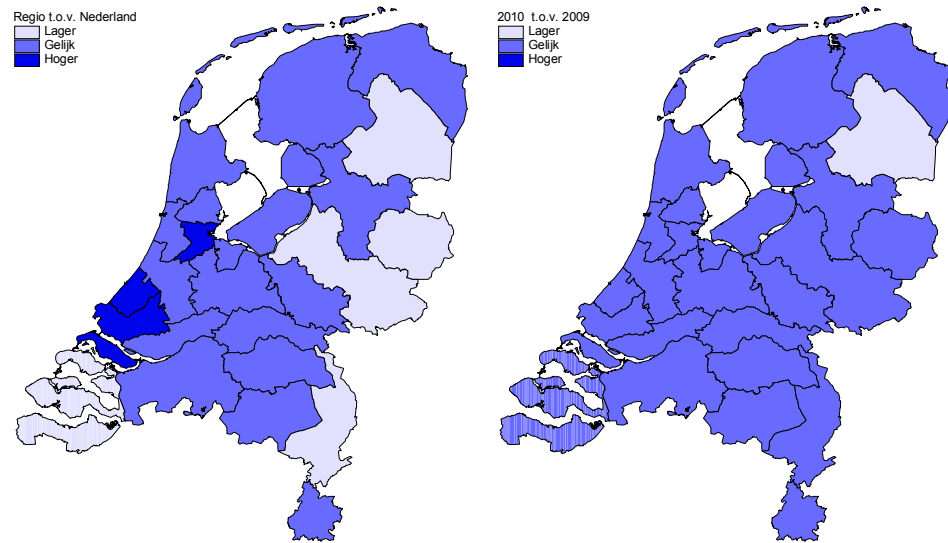
Grafiek 5.1
Slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit – totaal

Per politieregio varieert dit totale slachtofferpercentage volgens de IVM 2010 van 17 procent (Drenthe) tot 36 procent (Amsterdam-Amstelland). Behalve in Drenthe ligt dit percentage ook in Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Limburg-Noord lager dan het landelijke gemiddelde. Een hoger dan gemiddeld slachtofferpercentage komt behalve in Amsterdam-Amstelland ook voor in de regio's Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond. Anders dan voor Nederland als geheel is in de regio Drenthe sprake van een duidelijke daling ten opzichte van 2009.

⁸ In eerdere CBS-enquêtes is geen onderscheid gemaakt tussen zakkenrollerij met en zonder geweld. Beide vormen worden in de IVM – overeenkomstig de herziene Standaardclassificatie Misdriven 2010 – tot de vermogensdelicten gerekend. In de voorgaande standaardclassificatie werd zakkenrollerij met geweld tot geweldsdelicten gerekend.

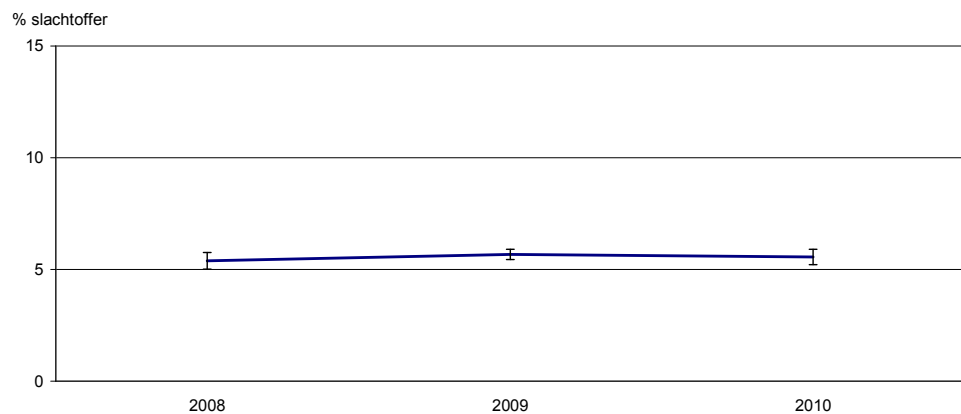
Grafiek 5.2
Slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit – totaal naar politieregio (procent slachtoffer), 2010

5.2.2 Slachtofferschap van geweldsdelicten

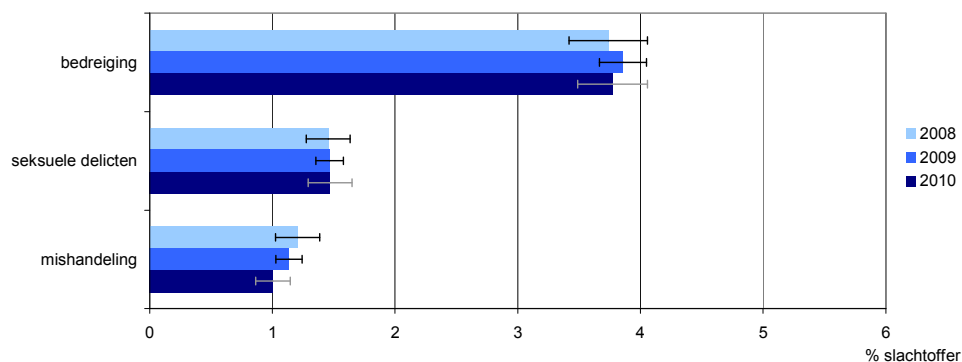
In 2010 werd bijna zes procent van alle inwoners slachtoffer van een of meer geweldsdelicten. Dit wijkt niet wezenlijk af van het percentage in beide voorgaande jaren.

Grafiek 5.3
Slachtofferschap van geweldsdelicten – totaal

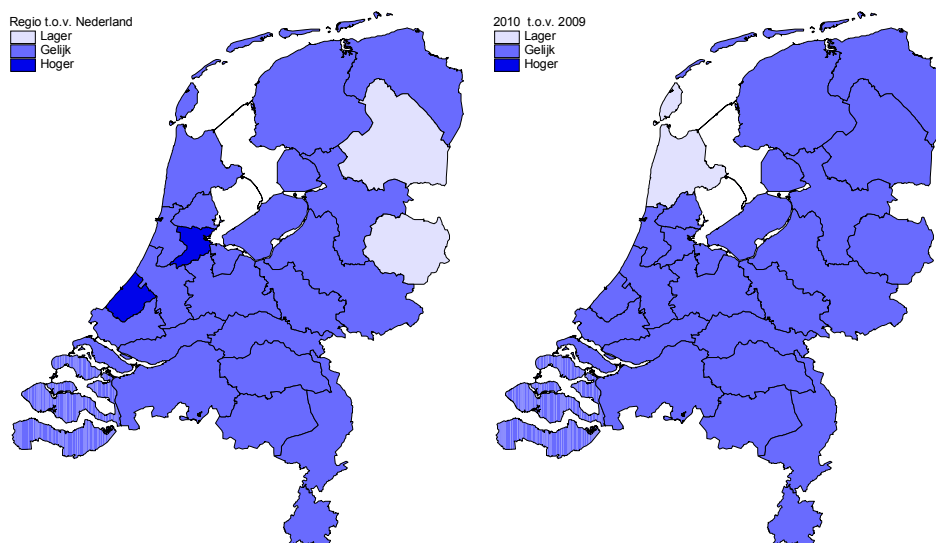
Slachtofferschap van bedreiging komt het meeste voor (4 procent). Van seksuele delicten werd anderhalf procent slachtoffer, van mishandeling één procent. Ook deze percentages verschillen niet wezenlijk van die van beide voorgaande jaren.

Grafiek 5.4
Slachtofferschap van geweldsdelicten

Per politieregio varieert het slachtofferpercentage voor geweldsdelicten in 2010 van minder dan vier in Drenthe, Twente en Noord-Holland Noord tot bijna acht in Amsterdam-Amstelland. In de regio's Drenthe en Twente ligt dit aandeel significant lager dan het landelijke gemiddelde; in Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is dit hoger dan gemiddeld. In Noord-Holland Noord ligt dit aandeel in 2010 lager dan in het voorgaande jaar. In geen enkele regio is dit aandeel hoger dan in 2009.

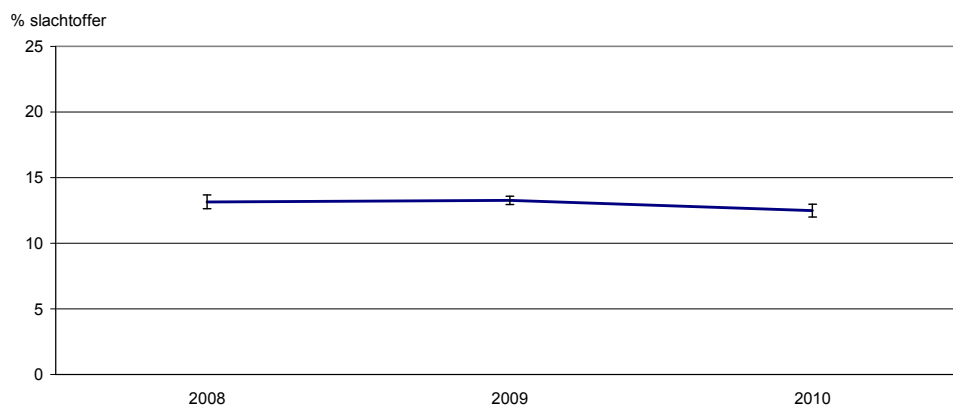
Grafiek 5.5
Slachtofferschap van geweldsdelicten naar politieregio (procent slachtoffer), 2010

5.2.3 Slachtofferschap van vermogensdelicten

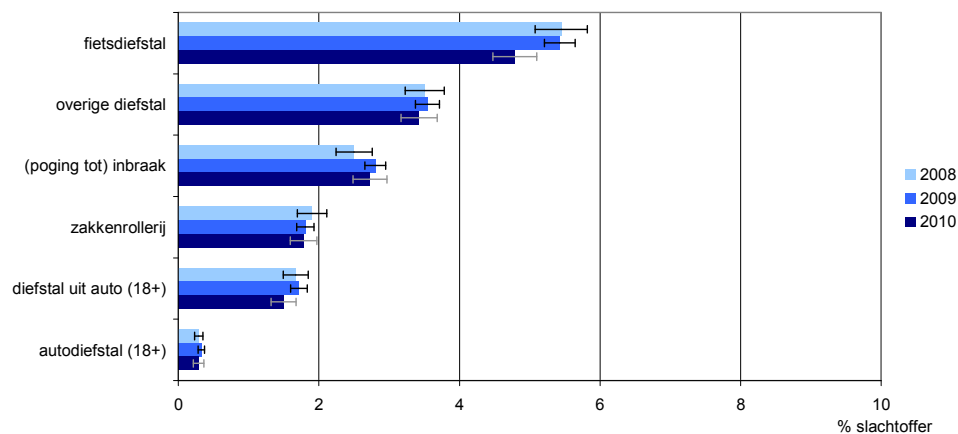
In 2010 geeft bijna dertien procent van de bevolking aan binnen een jaar slachtoffer van één of meer vermogensdelicten te zijn geweest. Dit wijkt niet wezenlijk af van het aandeel in beide voorgaande jaren.

Grafiek 5.6
Slachtofferschap van vermogensdelicten – totaal

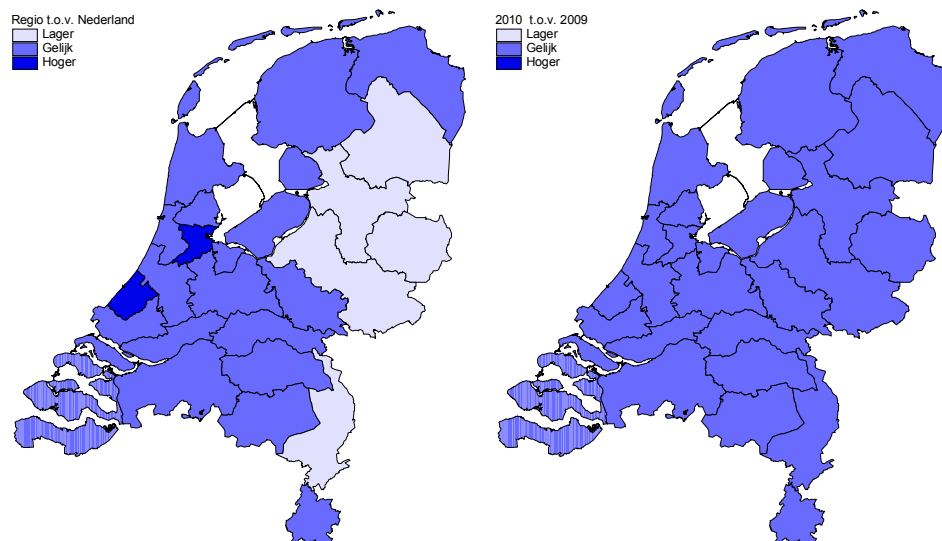
Fietsdiefstal telt hiervan de meeste slachtoffers: bijna vijf procent had hiermee te maken. Bijna drie procent had te maken met een inbraak of een poging daartoe (elk 1 à 2 procent). Bijna twee procent werd slachtoffer van zakkenrollerij (met of zonder geweld) en rond anderhalf procent van diefstal uit de auto. Met autodiefstal werd minder dan een half procent geconfronteerd. Van andere dan deze genoemde diefstaldelicten werd ruim drie procent slachtoffer. Van fietsdiefstal werden minder inwoners slachtoffer dan in het voorgaande jaar. Voor de overige vermogensdelicten is het percentage slachtoffers niet wezenlijk veranderd.

Grafiek 5.7
Slachtofferschap van vermogensdelicten

Per politieregio varieert het percentage slachtoffers van vermogensdelicten in 2010 van iets meer dan acht in Drenthe en IJsselland tot ruim twintig in Amsterdam-Amstelland. In Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Limburg-Noord is dit percentage lager dan het landelijke gemiddelde. In Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is dit hoger dan gemiddeld. In geen enkele politieregio is het aandeel slachtoffers van vermogensdelicten in 2010 wezenlijk hoger of lager dan in het jaar daarvoor.

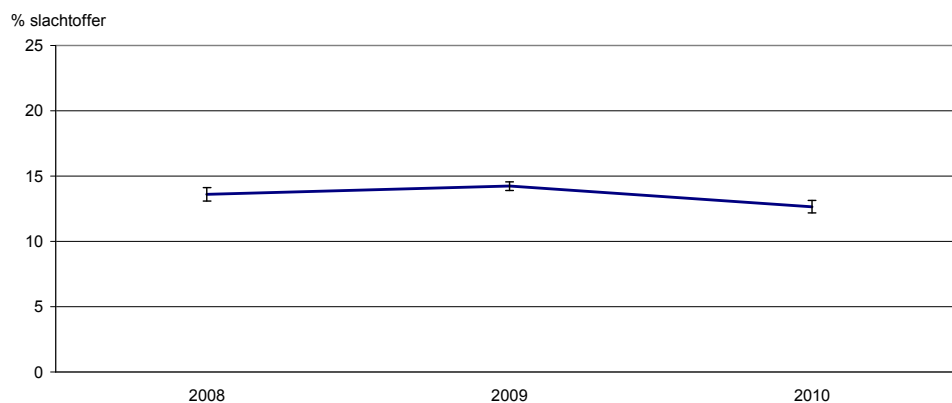
Grafiek 5.8
Slachtofferschap van vermogensdelicten naar politieregio (procent slachtoffer), 2010

5.2.4 Slachtofferschap van vandalismedelicten

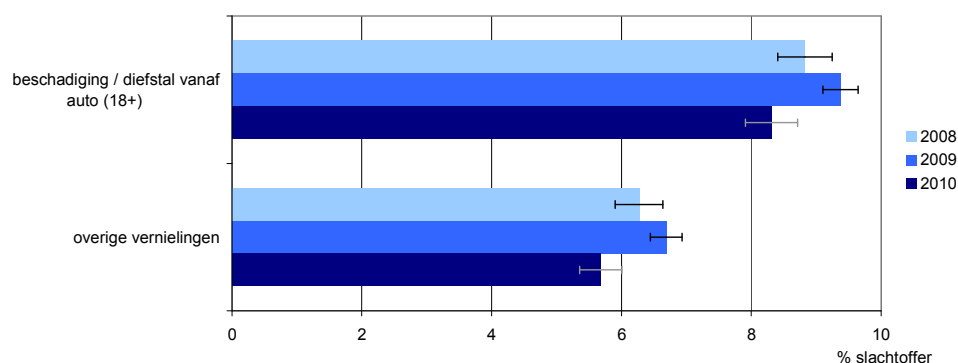
Bijna dertien procent van de inwoners geeft in de IVM 2010 aan dat zij in de voorgaande 12 maanden slachtoffer van vandalismedelicten zijn geweest. Dit is minder dan in 2009 maar niet wezenlijk anders dan in 2008.

Grafiek 5.9
Slachtofferschap van vandalismedelicten – totaal

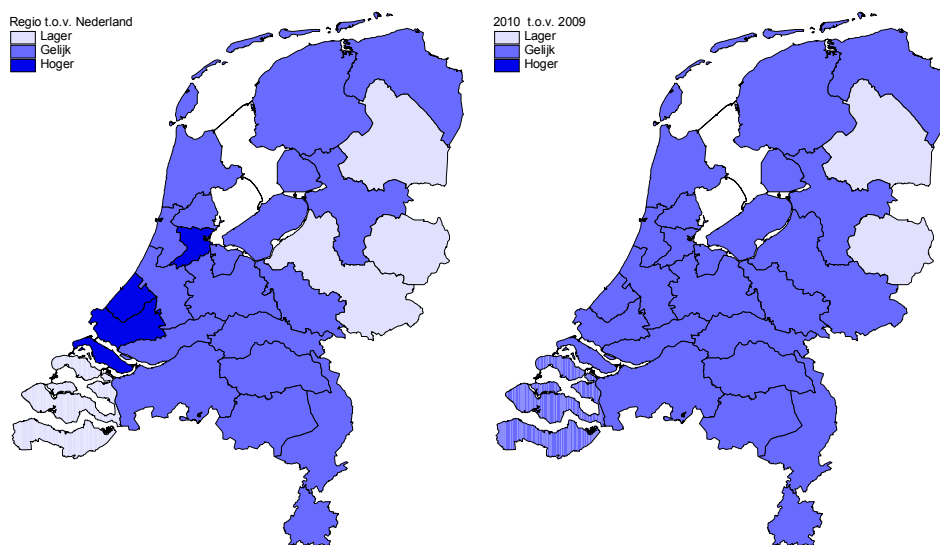
Ruim acht procent werd slachtoffer van vandalisme aan of diefstal vanaf de auto, bijna zes procent had te maken met (nog) andere vernielingen. Ook voor deze beide afzonderlijke vormen van vandalisme is het percentage inwoners dat in 2010 slachtoffer werd lager dan in het voorgaande jaar, maar vrijwel hetzelfde als in 2008.

Grafiek 5.10
Slachtofferschap van vandalismedelicten

Per regio varieert het percentage dat volgens de IVM 2010 slachtoffer werd van vandalisme van acht in Drenthe en Twente tot zeventien in Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond. In de laatstgenoemde regio's is dit percentage ook significant hoger dan het landelijke gemiddelde. Behalve in Drenthe en Twente is dit ook in Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland lager dan gemiddeld. In Drenthe en Twente is het percentage vandalismedelictslachtoffers in de IVM 2010 lager dan in het jaar daarvoor.

Grafiek 5.11
Slachtofferschap van vandalismedelicten naar politieregio (procent slachtoffer), 2010

5.2.5 Objectgebonden slachtofferschap

Slachtofferschap kan behalve aan personen ook worden gerelateerd aan huishoudens of aan objecten. In de IVM gebeurt dit voor inbraken en pogingen daartoe (huishoudens) en voor fietsdiefstal (fietsbezitters)⁹.

Voor (poging tot) inbraak komen de landelijke slachtofferpercentages op huishoudensniveau vrijwel overeen met die op persoonsniveau. Ook voor fietsdiefstal wijkt dit percentage onder fietsbezitters (5 procent) vanwege het hoge fietsbezit onder de bevolking niet significant af van de 4,8 procent onder alle inwoners van 15 jaar en ouder.

⁹ Autobezit is in de IVM alleen bekend voor voorvallen (autodiefstal, diefstal uit de auto en autovandalisme) en niet voor personen of huishoudens. Daarom kunnen deze autodelicten niet worden gerelateerd aan autobezitters...

Naar politieregio komen de verschillen met de landelijke cijfers voor objectgebonden slachtofferschap in grote lijnen overeen met die voor persoonlijk slachtofferschap. Zo hebben in de regio's Drenthe en IJsselland ook huishoudens minder, en in Amsterdam-Amstelland en Haaglanden meer dan gemiddeld te maken met (poging tot) inbraak. Maar anders dan onder personen is dit voor huishoudens in Fryslân lager dan het landelijke gemiddelde, terwijl dit in Twente en Noord- en Oost-Gelderland niet afwijkt. Onder fietsbezitters is slachtofferschap van fietsdiefstal in dezelfde regio's lager (Hollands Midden, Zuid-Holland-Zuid, Zeeland, Flevoland) of hoger (Amsterdam-Amstelland) dan bij fietsdiefstal onder alle inwoners.

5.3 Ondervonden delicten

De mate waarin de bevolking met veel voorkomende criminaliteit wordt geconfronteerd blijkt niet alleen uit het aandeel dat zelf slachtoffer is geworden, maar ook uit het aantal delictsvoorvallen waarmee de bevolking wordt geconfronteerd. Hoewel gegevens over slachtofferschap en over ondervonden delicten in grote lijnen overeenkomen, hebben zij toch hun eigen karakteristiek. Iemand kan immers meer dan éénmaal slachtoffer worden van eenzelfde soort delict.

In de IVM is per soort delict waarvan iemand sinds 1 januari van het voorgaande kalenderjaar slachtoffer is geweest, gevraagd in welk jaar en in welke maand het laatste en eventueel het voorlaatste voorval plaatsvond. Ook is per soort delict gevraagd hoe vaak hij of zij daarvan in totaal in de laatste twaalf maanden slachtoffer is geworden. Van het meest recente voorval per soort delict is - indien dit plaatsvond na 1 januari van het voorgaande kalenderjaar, bovendien gevraagd of dit in de eigen buurt, elders in de eigen gemeente, ergens anders in Nederland of in het buitenland gebeurde. Op basis van deze gegevens kan een globale schatting worden gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners binnen 12 maanden volgens hun eigen ervaringen in Nederland hebben ondervonden.

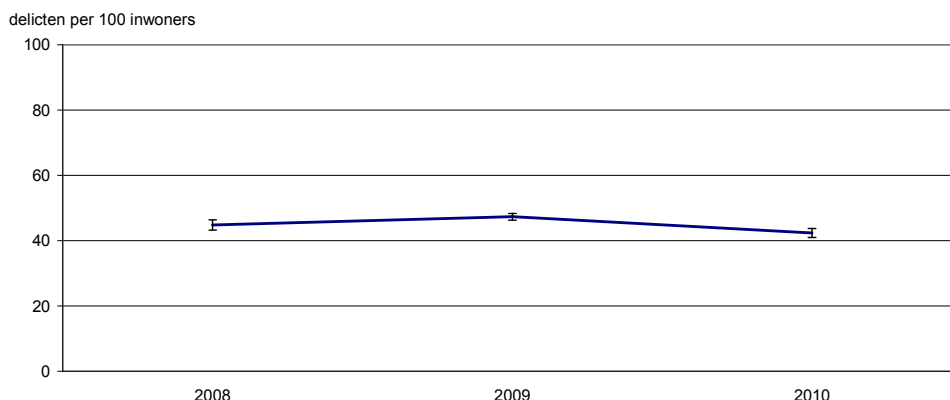
De volgende paragrafen hebben hierop betrekking.

5.3.1 Ondervonden delicten – totaal

Volgens de IVM 2010 werden de inwoners naar eigen zeggen in de voorgaande twaalf maanden binnen Nederland naar schatting geconfronteerd met in totaal 5,7 miljoen delicten (uitgezonderd overige delicten). Dit komt overeen met 42 voorvallen per 100 inwoners. Het totale aantal ondervonden delicten wijkt niet significant af van dat in 2008 (5,9 miljoen delicten, ofwel 45 per 100 inwoners), maar is lager dan in het voorgaande jaar. In 2009 ging het om 6,3 miljoen delicten (47 per 100 inwoners).

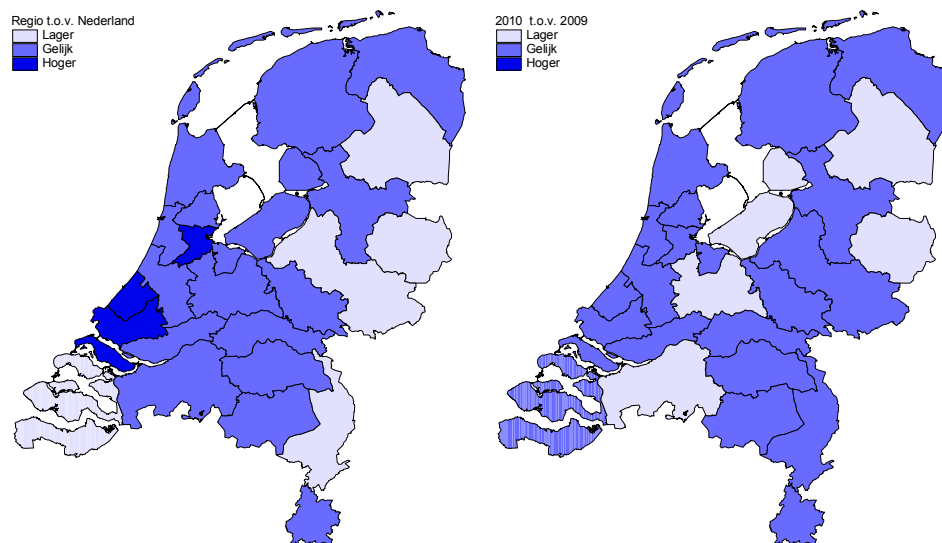
Grafiek 5.12

In Nederland ondervonden delicten – totaal

Er zijn ook in 2010 grote verschillen tussen de regio's in het aantal ondervonden delicten per 100 inwoners. Dit varieert van minder dan 25 in Drenthe tot 70 in Amsterdam-Amstelland. In de regio's Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Limburg-Noord is dit lager dan het landelijke gemiddelde. Voor Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond is dit aandeel hoger dan gemiddeld. Zoals ook voor Nederland als geheel is het aantal ondervonden delicten per 100 inwoners in Drenthe, Twente, Utrecht, Midden- en West-Brabant en Flevoland in 2010 lager dan in het jaar daarvoor.

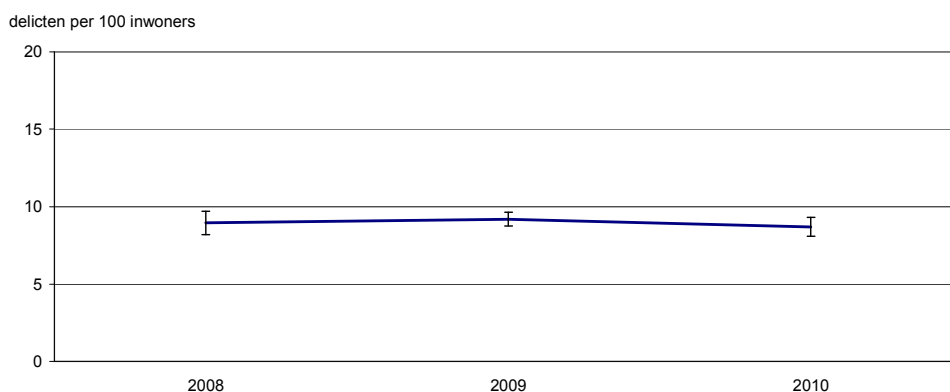
Grafiek 5.13
Door de bevolking in Nederland ondervonden delicten – totaal naar politieregio (delicten per 100 inwoners), 2010

5.3.2 Ondervonden geweldsdelicten

In 2010 hadden de inwoners in Nederland te maken met bijna 1,2 miljoen geweldsdelicten; dat zijn bijna negen geweldsvorvallen per 100 inwoners. Dit wijkt niet significant af van de uitkomsten in 2009 en 2008.

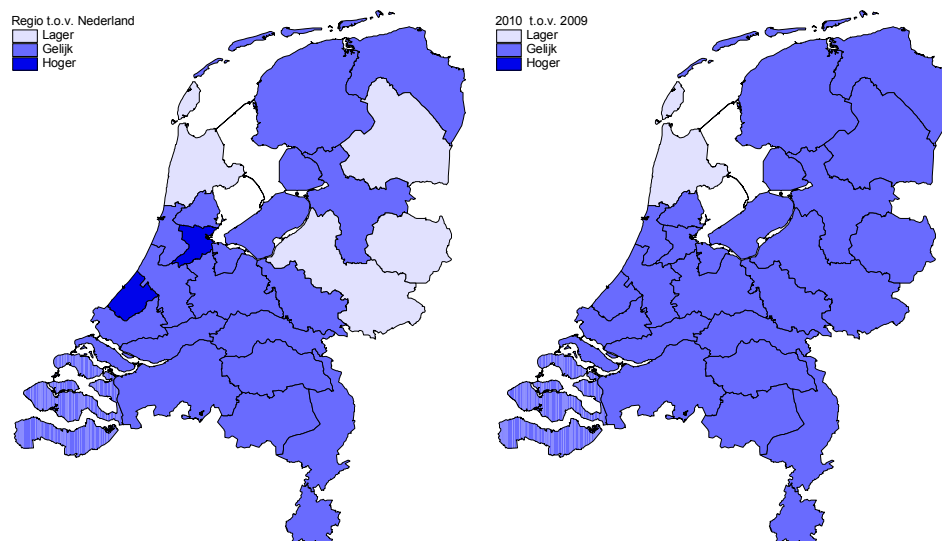
Grafiek 5.14
In Nederland ondervonden geweldsdelicten

Van de onderscheiden geweldsdelicten in 2010 heeft meer dan de helft betrekking op bedreigingen (5,2 per 100 inwoners). Seksuele delicten kwamen 2 keer per 100 inwoners voor; met mishandelingen werd de bevolking 1,3 keer per 100 inwoners geconfronteerd. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die in beide voorgaande jaren.

Naar regio varieert het aantal geweldsdelicten per 100 inwoners in 2010 van vier (Twente) tot dertien (Amsterdam-Amstelland). In Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Noord-Holland Noord is dit aandeel lager dan het landelijke gemiddelde; in Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is dit hoger dan gemiddeld. Alleen in Noord-Holland Noord is het aandeel in 2010 lager dan in 2009. In geen enkele regio is het aandeel geweldsdelicten hoger dan in het voorgaande jaar.

Grafiek 5.15
Door de bevolking in Nederland ondervonden geweldsdelicten naar politieregio
(delicten per 100 inwoners), 2010

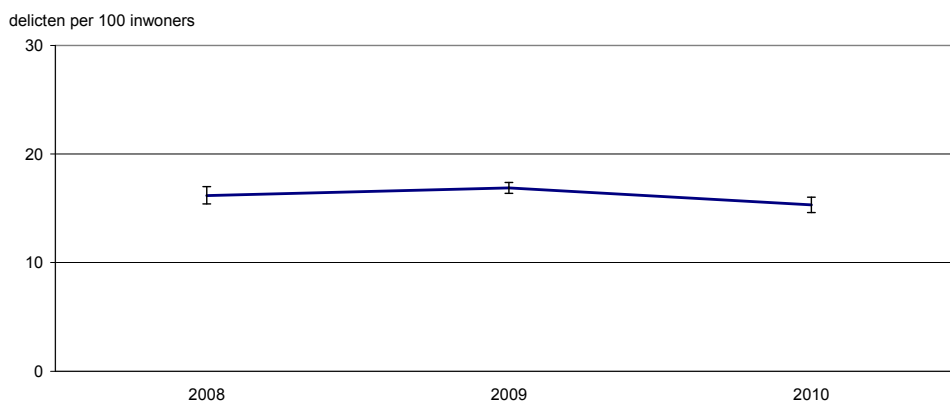
5.3.3 Ondervonden vermogensdelicten

Volgens de IVM 2010 had de bevolking in de voorafgaande 12 maanden te maken met in totaal ruim 2 miljoen vermogensdelicten. Dit komt overeen met vijftien vermogensdelicten per 100 inwoners. Dit wijkt niet wezenlijk af van de gegevens van de IVM 2008, maar is wel lager dan in 2009.

Van de vermogensdelicten komt fietsdiefstal volgens de IVM in 2010 met bijna 6 voorvallen per 100 inwoners het meeste voor, gevolgd door overige, niet nader gespecificeerde diefstallen (4 voorvallen per 100 inwoners). Met inbraken of pogingen daartoe, zakkenrollerij (hoofdzakelijk zonder geweld) en diefstallen uit de auto werden inwoners telkens tussen 1,7 en 1,9 keer per 100 inwoners geconfronteerd. Autodiefstal komt van alle onderscheiden vermogensdelicten het minst vaak voor.

Fietsdiefstallen en zakkenrollerij met geweld kwamen in 2010 minder voor dan in het jaar daarvoor.

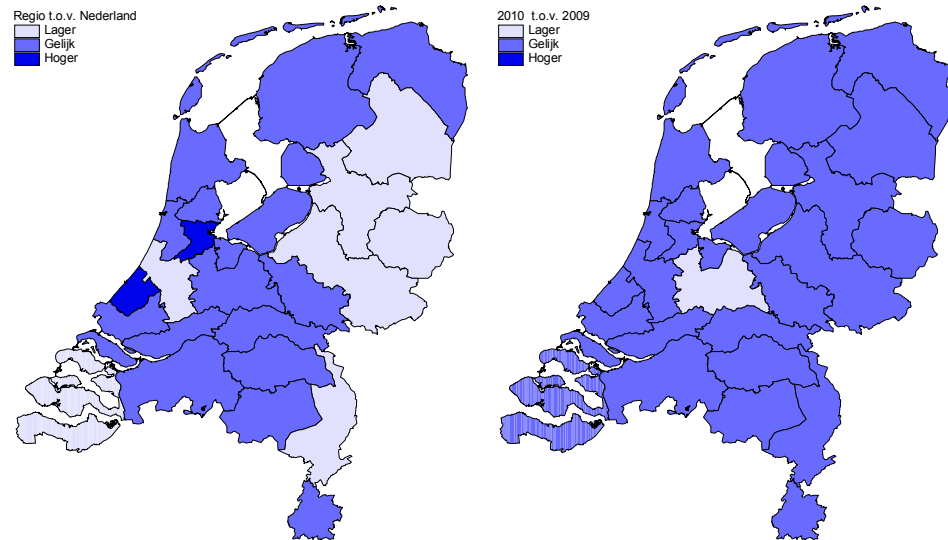
Grafiek 5.16
In Nederland ondervonden vermogensdelicten

Het aantal vermogensdelicten per 100 inwoners varieert per regio volgens de IVM 2010 van minder dan tien in Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland en Limburg-Noord tot 29 in Amsterdam-Amstelland. Behalve in Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland en Limburg-Noord ligt het aandeel vermogensdelicten ook in Twente, Hollands Midden en Zeeland lager dan gemiddeld. Amsterdam-Amstelland en Haaglanden hebben een hoger dan gemiddeld aandeel vermogensdelicten per 100 inwoners. In de regio Utrecht is dit aandeel in 2010 lager dan het voorgaande jaar.

Grafiek 5.17

Door de bevolking in Nederland ondervonden vermogensdelicten naar politieregio (delicten per 100 inwoners), 2010

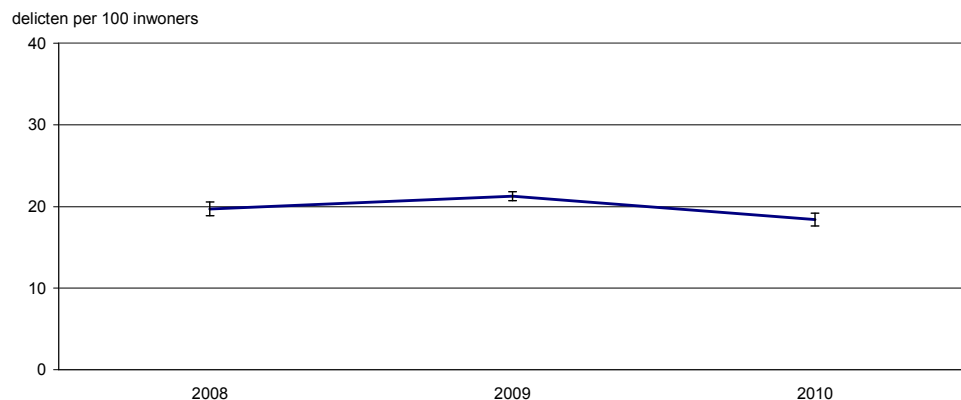

5.3.4 Ondervonden vandalismedelicten

In 2010 werd de bevolking in Nederland geconfronteerd met naar schatting bijna 2,5 miljoen vandalismedelicten. Dat zijn ruim 18 gevallen van vandalisme per 100 inwoners. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die in 2008, maar lager dan die in 2009.

Grafiek 5.18

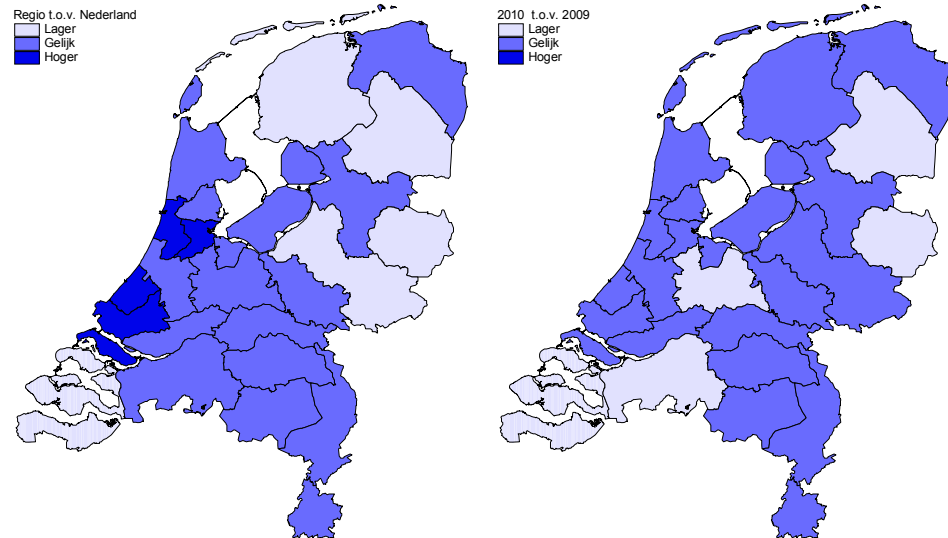
In Nederland ondervonden vandalismedelicten

Van de beide onderscheiden vormen van vandalisme komt beschadiging van/diefstal vanaf de auto het meeste voor. Met elf gevallen per 100 inwoners is dit ook de meest voorkomende vorm van alle binnen de IVM onderscheiden delicten. Overige vernielingen kwamen bijna acht keer per 100 inwoners voor. Daarmee komt deze vorm van veel voorkomende criminaliteit na autovandalisme qua omvang op de tweede plaats.

Per regio varieert het aantal vandalismedelicten waarmee de bevolking volgens de IVM 2010 werd geconfronteerd van tien per 100 inwoners (Drenthe) tot 28 (Amsterdam-Amstelland). In de regio's Fryslân, Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland is dit aandeel in 2010 lager dan het landelijke gemiddelde; voor Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond is dit hoger dan gemiddeld. In Drenthe, Twente, Utrecht, Zeeland en Midden- en West-Brabant is dit aandeel in 2010 lager dan in het jaar daarvoor.

Grafiek 5.19
Door de bevolking in Nederland ondervonden vandalismedelicten naar politieregio (delicten per 100 inwoners), 2010

5.4 Bekendheid met daders

In de IVM is aan slachtoffers van geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging), zakkenrollerij met geweld, overige vernielingen en overige delicten bij elk laatste voorval gevraagd of zij de dader(s) kenden. Van de slachtoffers van deze delicten geeft 29 procent in 2010 aan dat zij de dader kennen. Dit verschilt niet significant van het percentage in 2009 en 2008, toen dit respectievelijk 28 en 30 procent bedroeg.

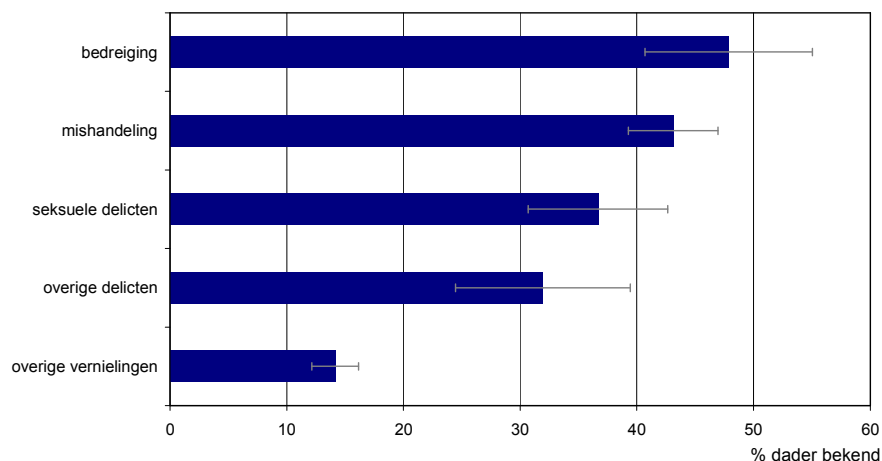
Bij geweldsdelicten is het aandeel dat de dader(s) kent veel hoger dan gemiddeld (42 procent in 2010). Vooral bij bedreiging (48 procent) is dit het geval. Dit is niet verwonderlijk vanwege het vaak directe contact tussen slachtoffer en dader bij geweldsdelicten. Bij overige vernielingen is de dader slechts bij veertien procent bekend.

Gevraagd naar de relatie met de dader(s)¹⁰ werden een niet nader aangeduide andere bekende en een buurtgenoot in 2010 het meest genoemd (beide door elf procent van alle betreffende slachtoffers). Vier procent noemde iemand van het werk en eveneens vier procent een (ex-)partner of familielid als dader. Bij slachtoffers van seksuele delicten gaat het vaker dan gemiddeld om iemand van het werk (13 procent), terwijl buurtgenoten hierbij juist relatief weinig worden genoemd. Bij mishandelingen gaat het vaker dan gemiddeld om andere bekenden (17 procent). Bij bedreigingen worden, naast andere bekenden (23 procent), ook (ex-) partners of familieleden vaker dan gemiddeld als daders genoemd (11 procent).

¹⁰ Hierbij kan meer dan één relatie met de dader(s) worden genoemd.

Grafiek 5.20

In Nederland ondervonden delicten naar bekendheid met daders, 2010

Het aandeel van de delicten waarbij de dader bekend is varieert in 2010 per politieregio van zestien procent (Amsterdam-Amstelland) tot 47 procent in Fryslân. In deze laatste regio is de dader vaker bekend dan voor Nederland als geheel. In de regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is dit juist minder vaak dan gemiddeld.

5.5 Ondervonden delicten naar plaats van het voorval

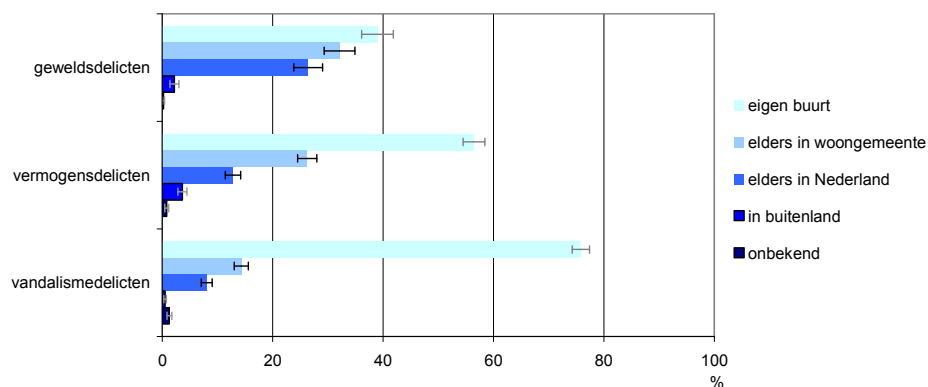
In de IVM is bij alle delictsoorten, behalve (poging tot) inbraak, gevraagd naar de geografische locatie (eigen woonbuurt, elders in de eigen woongemeente, elders in Nederland, buitenland) waar het laatste voorval plaatsvond. Aan slachtoffers van zakkenrollerij, overige diefstal, geweldsdelicten en overige delicten is verder gevraagd naar een nadere aanduiding van de pleegplek.

5.5.1 Geografische locatie

De cijfers over de geografische locatie hebben betrekking op alle ondervonden delicten. Van alle ondervonden delicten – afgezien van inbraken en pogingen daartoe – vond 84 procent in 2010 plaats in de eigen woongemeente van het slachtoffer. Dit is vrijwel even veel als in de beide voorgaande jaren. Rond 62 procent vindt zelfs plaats in de eigen woonbuurt. Dit is vergelijkbaar met beide eerdere jaren. Ruim twintig procent gebeurde in 2010 elders in de eigen woongemeente; dertien procent gebeurde elders in Nederland. Twee procent vond plaats in het buitenland; van één procent is de geografische locatie niet bekend.

Er zijn duidelijke verschillen per soort delict naar de geografische locatie. Autodelicten (diefstallen van en uit de auto, beschadiging van de auto), overige diefstallen en overige vernielingen gebeurden in 2010 relatief vaak in de eigen woonbuurt. Geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging), fietsdiefstallen en zakkenrollerij gebeurden vaker dan gemiddeld elders in de eigen gemeente; van geweldsdelicten en zakkenrollerij (zonder geweld) worden inwoners naar verhouding ook vaak elders in Nederland slachtoffer. Zakkenrollerij (zonder geweld) gebeurde ook vaker dan gemiddeld in het buitenland.

Grafiek 5.21
Ondervonden delicten naar geografische locatie, 2010

Per politieregio zijn er voor alle betreffende delicten samen enkele duidelijke verschillen in de geografische locatie waar het voorval plaatsvond. Zo werden inwoners van de grootste delictelijke regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden in 2010 relatief meer dan gemiddeld slachtoffer in hun eigen woonbuurt. In Midden- en West-Brabant en Limburg-Noord zijn inwoners naar verhouding vaak slachtoffer op andere plaatsen in de eigen woongemeente, terwijl inwoners van Gelderland-Midden, Hollands Midden en Brabant-Noord relatief vaak slachtoffer werden in een andere dan hun eigen woongemeente in Nederland.

5.5.2 Pleegplek

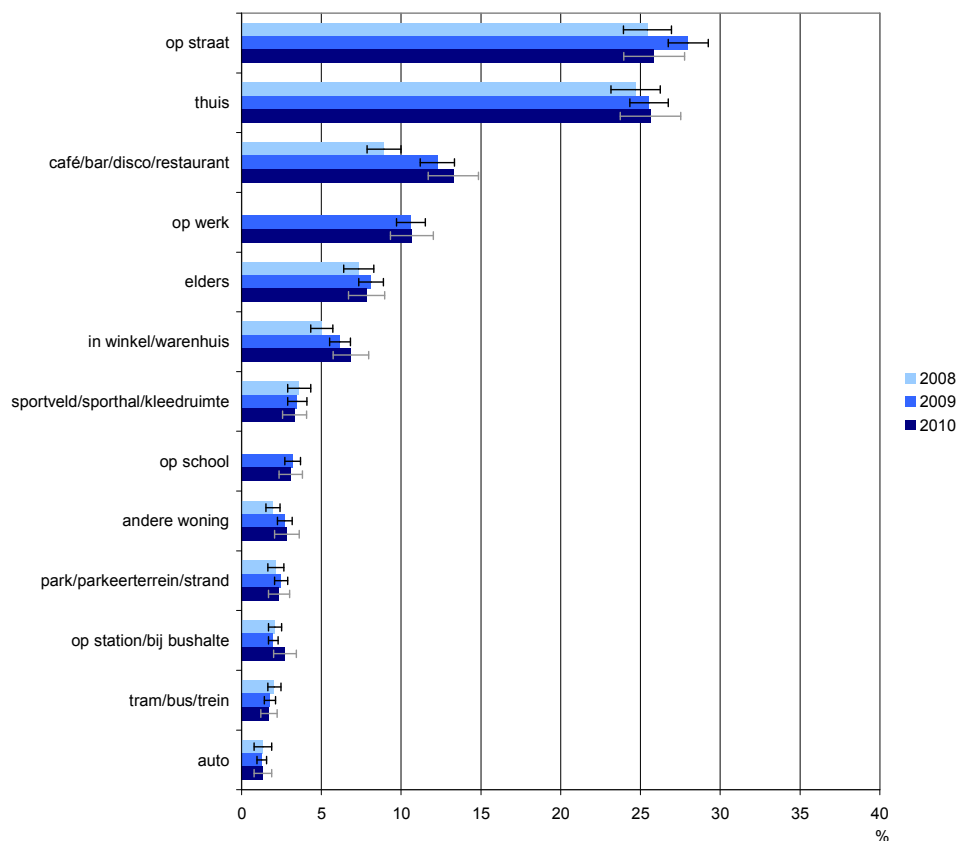
Informatie over de pleegplek is beperkt tot delicten die de slachtoffers in Nederland hebben ondervonden. Uit de IVM 2010 blijkt dat 26 procent van de betreffende delicten (gewelddelicten, zakkenrollerij met en zonder geweld, overige diefstal, overige delicten) op straat gebeurt; een even groot deel gebeurt bij het slachtoffer thuis. Veertien procent van deze delicten overkomt de slachtoffers op het werk (11 procent) of op school (3 procent). Uitgaansgelegenheden (café/bar/disco/restaurant) worden door dertien procent van de slachtoffers als pleegplek genoemd. Andere plekken komen minder voor. Er zijn geen wezenlijke verschillen in dit patroon ten opzichte van het voorgaande jaar.

Er zijn wel duidelijke verschillen in pleegplek naar soort delict. Seksuele delicten gebeuren vaker dan gemiddeld in een horecagelegenheid of op het werk; mishandelingen en bedreigingen gebeuren meer dan gemiddeld op straat. Zakkenrollerij zonder geweld vindt naar verhouding vaak plaats in winkels, zakkenrollerij met geweld vooral op straat. Overige diefstallen vinden naar verhouding vaak bij het slachtoffer thuis of bij sportaccommodaties plaats. Overige delicten gebeuren relatief vaak op straat.

Ook naar politieregio zijn er opmerkelijke verschillen in pleegplek van alle ondervonden delicten samen¹¹. Zo gebeuren volgens de IVM 2010 in Noord-Holland Noord relatief veel delicten bij het slachtoffer thuis; in IJsselland komen veel delicten in de horeca voor. In Amsterdam-Amstelland en Haaglanden worden inwoners vaker dan gemiddeld slachtoffer op straat en in Amsterdam-Amstelland ook in het openbaar vervoer. In Zuid-Holland Zuid komen delicten op het werk relatief vaak voor.

¹¹ Deze verschillen kunnen overigens ook samenhangen met verschillen per regio in de aard van de ondervonden delicten.

Grafiek 5.22
Ondervonden delicten naar pleegplek

5.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk is beschreven in hoeverre de bevolking van Nederland volgens de IVM 2010 is geconfronteerd met veel voorkomende criminaliteit, en hoe dit zich heeft ontwikkeld ten opzichte van het voorgaande jaar en het jaar daarvoor. Dit is gedaan zowel in termen van slachtofferschap als in termen van het aantal ondervonden delicten binnen 12 maanden. De veertien onderscheiden delicten zijn daarbij – afgezien van overige, niet nader gespecificeerde delicten - gegroepeerd in geweldsdelicten, vermogensdelicten en vandalismedelicten. Voor de politieregio's is verder nagegaan in hoeverre de cijfers van de IVM 2010 verschillen van het landelijke gemiddelde en van het voorgaande jaar. Ten slotte is bekeken in hoeverre de slachtoffers bekend waren met de daders en is een beeld geschetst van de locatie waar het voorval plaats vond.

Landelijke uitkomsten

- Van alle inwoners werd 25 procent volgens de IVM 2010 slachtoffer van één of meer delicten. Dit is minder dan in het voorgaande jaar, maar wijkt niet significant af van het percentage in 2008.
- Zes procent werd slachtoffer van geweldsdelicten, dertien procent van vermogensdelicten en eveneens dertien procent van vandalisme. Ten opzichte van 2009 is het aandeel dat slachtoffer werd van vandalisme gedaald. Van de vermogensdelicten werden minder inwoners slachtoffer van fietsdiefstal.
- Uitgedrukt in aantallen ondervonden delicten had de bevolking in Nederland in 2010 naar schatting te maken met in totaal 5,7 miljoen delicten. Dit komt neer op 42 voorvallen per 100 inwoners. Het totale aantal ondervonden delicten is lager dan in het jaar daarvoor (6,3 miljoen), maar vergelijkbaar met het niveau van 2008.
- De bevolking werd in 2010 geconfronteerd met negen geweldsdelicten, vijftien vermogensdelicten en achttien vandalismedelicten per 100 inwoners. Zowel het aantal vermogensdelicten (vooral fietsdiefstallen) als het aantal vandalismedelicten is lager dan in 2009, maar wijkt niet wezenlijk af van 2008.
- Van de slachtoffers van seksuele delicten, mishandeling, bedreiging, zakkenrollerij met geweld, overige vernielingen en overige delicten geeft 29 procent aan dat zij de dader kennen. Bij geweldsdelicten (vooral mishandeling en bedreiging) is dit aandeel duidelijk hoger.

- Van alle ondervonden delicten gebeurde 84 procent in de eigen woongemeente van de slachtoffers; 62 procent gebeurde zelfs in de eigen buurt.
- Van de delicten gebeurt een kwart op straat en eveneens een kwart in of bij het huis van de slachtoffers. Er zijn verschillen per soort delict in de locatie van het voorval.

Regionale verschillen

- Het totale slachtofferpercentage volgens de IVM 2010 is in de (overwegend minder stedelijke) politieregio's Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland en Limburg-Noord lager dan gemiddeld. In de (meer stedelijke) regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond is dit juist hoger.
- In Drenthe is het totale slachtofferpercentage in 2010 lager dan in het jaar daarvoor.
- In Drenthe en Twente werden minder inwoners slachtoffer van geweld dan gemiddeld; in Amsterdam-Amstelland en Haaglanden was dit meer dan gemiddeld. In Noord-Holland Noord is dit aandeel in 2010 lager dan in het voorgaande jaar.
- Van vermogensdelicten werden in Drenthe, IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Limburg-Noord relatief minder inwoners slachtoffer dan gemiddeld; in Amsterdam-Amstelland en Haaglanden relatief meer.
- In Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland werden naar verhouding minder inwoners slachtoffer van vandalisme dan gemiddeld, in Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond juist meer. In Drenthe en Twente is het slachtofferpercentage voor vandalisme in 2010 lager dan in het jaar daarvoor.
- Slachtoffers uit de (grootstedelijke) regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden worden dit relatief meer dan gemiddeld in hun eigen buurt.

6. Melding en aangifte van delicten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de contacten tussen de politie en slachtoffers van delicten aan de orde. Slechts een deel van de door de bevolking ondervonden delicten wordt door de politie geregistreerd. Allereerst worden de meeste voorvallen om wat voor reden dan ook niet bij de politie bekend. Deze delicten die buiten het gezichtsveld van de politie blijven, worden aangeduid met de term 'verborgen misdaad' (dark number). Maar ook van de voorvallen die wel bekend zijn (door melding of door de politie zelf ontdekt) komen alleen die delicten in de politieregistraties terecht waarvoor een ondertekende aangifte is gedaan of die via internet zijn gemeld.

Centraal in dit hoofdstuk staan de meldingsbereidheid en aangiftbereidheid van slachtoffers van delicten¹².

Eerst wordt in de paragrafen 6.2 t/m 6.6 ingegaan op de meldingen. Paragraaf 6.2 geeft een algemeen beeld en schetst een vergelijking door de tijd voor alle bij de politie gemelde delicten in totaliteit. Daarna komen de afzonderlijke delicten aan de orde. Ook wordt een vergelijking naar politieregio gegeven. Daarbij wordt ingegaan op verschillen met het landelijke gemiddelde en met het voorgaande jaar. Paragraaf 6.3 besteedt aandacht aan de wijze van melden van delicten. In paragraaf 6.4 komt aan de orde wat de redenen zijn om delicten niet bij de politie te melden en in paragraaf 6.5 of niet gemelde delicten wel zouden zijn gemeld als dit anoniem had gekund.

In de paragrafen 6.6 t/m 6.8 staan de aangiften centraal. Eerst wordt in paragraaf 6.6 volgens dezelfde systematiek als bij de meldingen een algemeen beeld en een vergelijking door de tijd geschetst voor alle bij de politie aangegeven delicten. Daarna komt in paragraaf 6.7 aan de orde op welke wijze aangifte wordt gedaan. Paragraaf 6.8 laat voor de aangegeven delicten zien wat de redenen zijn om deze bij de politie te melden. Afgesloten wordt met een samenvatting.

Cijfers over melding en aangifte van delicten zijn voor de drie IVM-jaren vermeld in de tabellen 6.1 t/m 6.23 van het tabellenrapport.

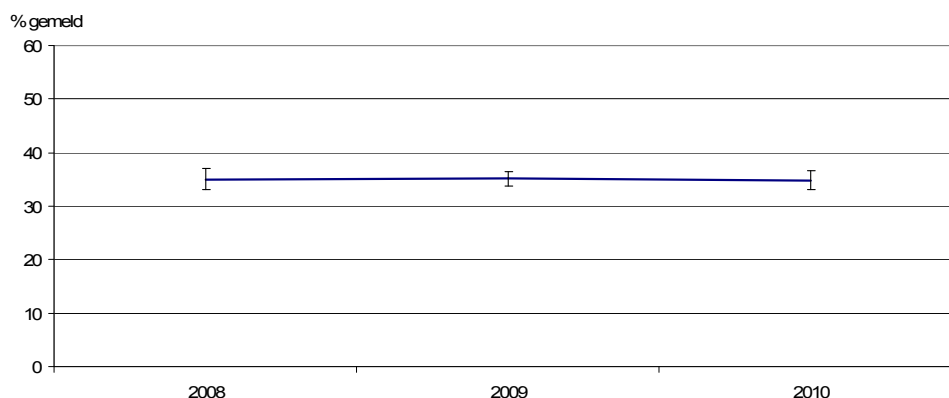
6.2 Melding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de meldingsbereidheid van slachtoffers van delicten. Van melding is sprake als het voorval door of namens het slachtoffer is gemeld bij de politie.

6.2.1 Delicten totaal

Volgens de IVM 2010 werd 35 procent van alle in Nederland ondervonden delicten gemeld bij de politie; hetzelfde percentage als in 2008 en 2009. Een klein deel, rond één procent, werd in alle drie de jaren door de politie zelf ontdekt.

Grafiek 6.1
Bij de politie gemelde delicten – totaal

¹² In de IVM is alleen van het meest recente voorval per slachtoffer bekend of dit gemeld en/of aangegeven is.

6.2.2 Afzonderlijke delicten

Er bestaan duidelijke verschillen in de mate waarin delicten worden gemeld bij de politie. Vermogensdelicten en overige delicten worden over het algemeen vaker gemeld dan gewelds- en vandalismedelicten.

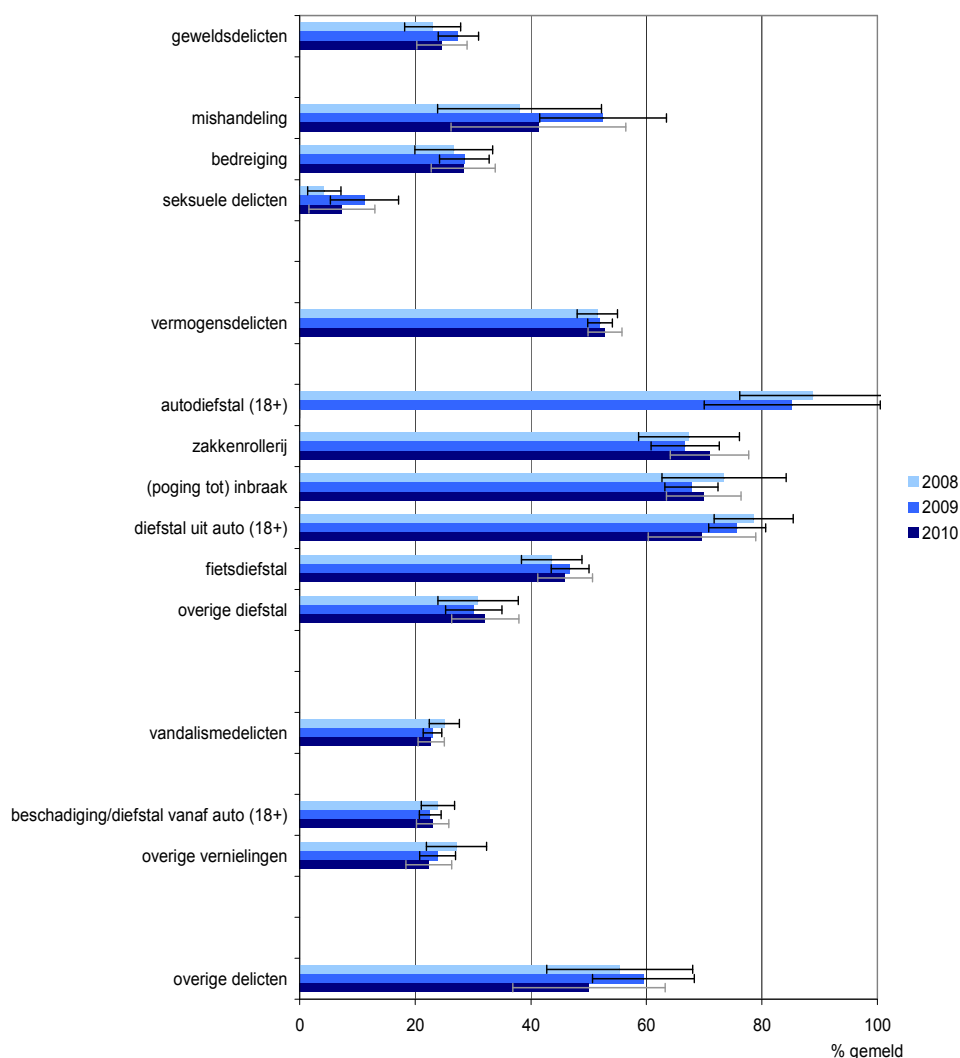
Van de vermogensdelicten in totaliteit werd in 2010 ruim de helft gemeld (53 procent), ongeveer even veel als in 2008 en 2009. Inbraak werd daarvan relatief het vaakst gemeld (87 procent). Ook de andere soorten vermogensdelicten werden duidelijk vaker gemeld dan gemiddeld, behalve overige diefstal. Dat werd met 32 procent het minst gemeld van alle vermogensdelicten.

In 2010 werd 25 procent van alle geweldsdelicten bij de politie gemeld. Dit verschilt niet wezenlijk van het aandeel in 2009 (27 procent). Mishandeling werd hiervan, met 41 procent van de gevallen, meer dan gemiddeld gemeld. Bedreiging werd door 28 procent van de slachtoffers gemeld en seksuele delicten door 7 procent.

Vandalismedelicten werden in 23 procent van de gevallen gemeld. Dit komt overeen met het aandeel in 2009. Van beschadigingen van of diefstallen vanaf de auto werd 23 procent gemeld, van overige vernielingen 22 procent.

Voor geen van de afzonderlijke delictsoorten wijkt het meldingspercentage in 2010 wezenlijk af van dat 2009 en 2008.

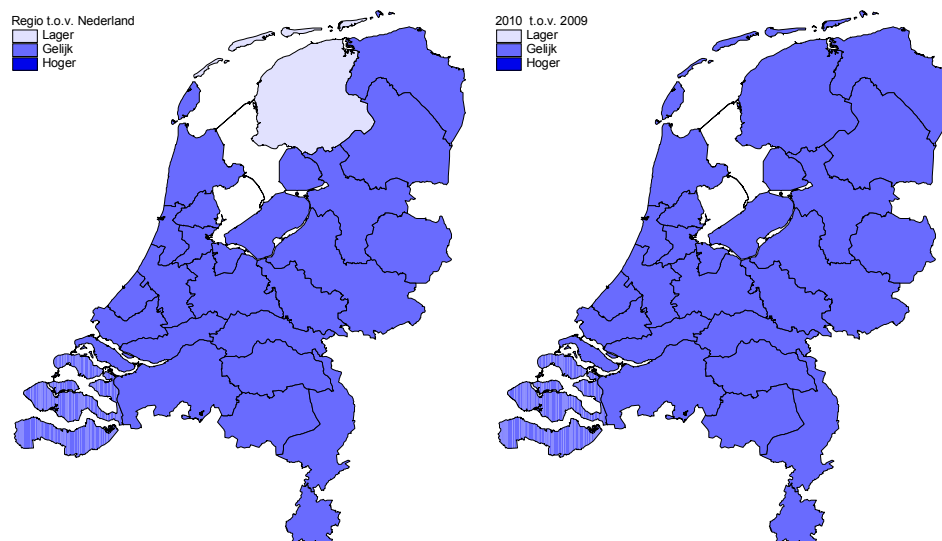
Grafiek 6.2
Bij de politie gemelde delicten naar soort delict

6.2.3 Afzonderlijke politieregio's

Per politieregio varieert de meldingsbereidheid in 2010 voor alle ondervonden delicten samen van 22 procent in Fryslân tot 44 procent in Gelderland-Midden en Brabant-Zuid-Oost. Het percentage van Fryslân is het enige dat significant afwijkt van het landelijk gemiddelde. In geen enkele regio is de meldingsbereidheid van de delicten in totaliteit in 2010 duidelijk anders dan in het voorgaande jaar.

Grafiek 6.3
Bij de politie gemelde delicten – totaal naar politieregio (% gemeld), 2010

Vermogensdelicten werden in de regio's Fryslân en Amsterdam-Amstelland in 2010 minder dan gemiddeld gemeld. In Twente werden deze juist meer dan gemiddeld gemeld. Voor vandalismedelicten is in geen enkele regio sprake van een wezenlijk verschil met het landelijke gemiddelde. In Rotterdam-Rijnmond is het aandeel gemelde vandalismedelicten in 2010 significant lager dan in 2009.

Voor geweldsdelicten zijn alleen betrouwbare regionale cijfers beschikbaar voor Amsterdam-Amstelland en Haaglanden. Deze laten geen significante verschillen met het landelijk gemiddelde zien en ook niet ten opzichte van 2009.

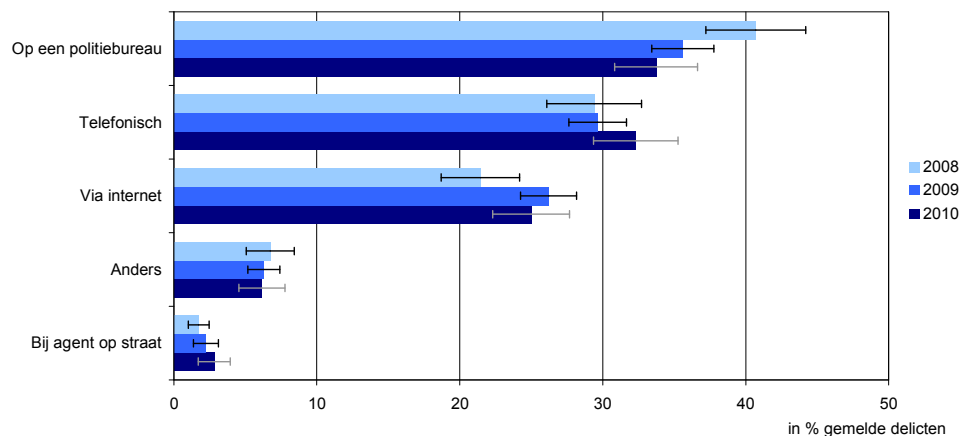
6.3 Gemelde delicten naar wijze van melden

Indien het laatste ondervonden delict bij de politie gemeld is, is aan het slachtoffer daarvan gevraagd naar de wijze waarop dit is gebeurd.

In 2010 werd 34 procent op het politiebureau gemeld; 32 procent werd telefonisch gemeld, vooral via het algemene telefoonnummer (22 procent), en anders via alarmnummer 112 (5 procent) of een ander telefoonnummer van de politie (eveneens 5 procent). Een kwart van de meldingen (25 procent) gebeurde via internet. Drie procent werd bij een agent op straat gemeld; zes procent gebeurde op een andere manier.

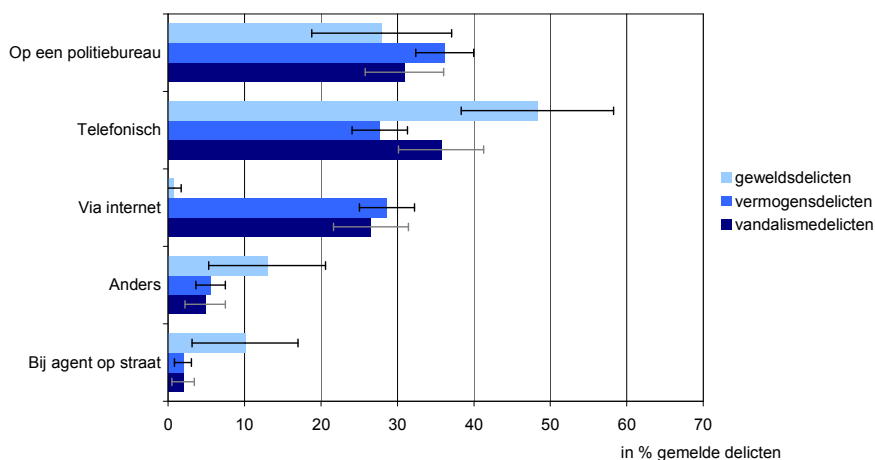
De wijze van melden in 2010 wijkt niet wezenlijk af van die in 2009. Het aandeel meldingen op een politiebureau is wel lager dan in 2008.

Grafiek 6.4
Gemelde delicten naar wijze van melden

De manier waarop een delict wordt gemeld hangt ook samen met het soort delict. Zo worden geweldsdelicten vooral telefonisch gemeld (48 procent) en minder vaak op een politiebureau (28 procent). Geweldsdelicten worden nauwelijks via internet gemeld. Vermogensdelicten worden daarentegen het vaakst op een politiebureau gemeld (36 procent), terwijl deze delicten telefonisch minder vaak worden gemeld (28 procent). Deze delictsoort wordt inmiddels met 29 procent vrijwel even vaak via internet gemeld als telefonisch. Vandalismedelicten worden ongeveer even vaak op een politiebureau als telefonisch gemeld (respectievelijk 31 en 36 procent).

Grafiek 6.5
Gemelde delicten naar wijze van melden, per delictsgroep, 2010

Voor zover statistisch betrouwbare regionale cijfers over de wijze van melden beschikbaar zijn, is in 2010 vrijwel nergens sprake van een significante afwijking ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Alleen in Amsterdam-Amstelland is het aandeel meldingen via een ander telefoonnummer van de politie wezenlijk lager dan gemiddeld.

6.4 Niet gemelde delicten naar reden van niet melden

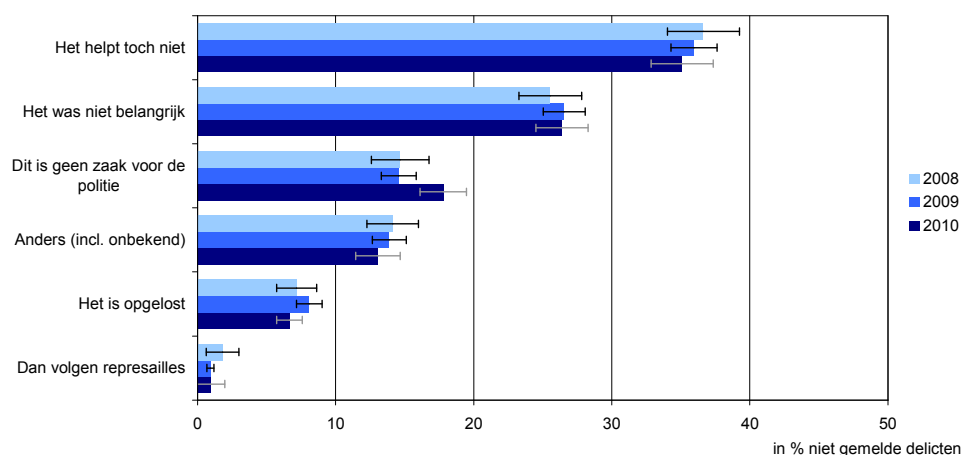
Aan slachtoffers die een voorval niet bij de politie hebben gemeld is gevraagd naar de reden waarom zij dat niet hebben gedaan.

6.4.1 Redenen van niet melden

De meest genoemde reden om een delict niet te melden is dat het toch niet helpt. In 2010 werd deze reden voor 36 procent van de niet gemelde voorvallen gegeven. Ook werd vaak gezegd dat het niet zo belangrijk was (26 procent). In 17 procent van de gevallen werd als reden gegeven dat het geen zaak voor de politie was; in 8 procent werd genoemd dat de zaak was opgelost. In een zeer beperkt aantal gevallen (één procent) werd gevreesd voor represailles. Bij 13 procent speelden andere, niet nader bekende, redenen een rol om het voorval niet te melden.

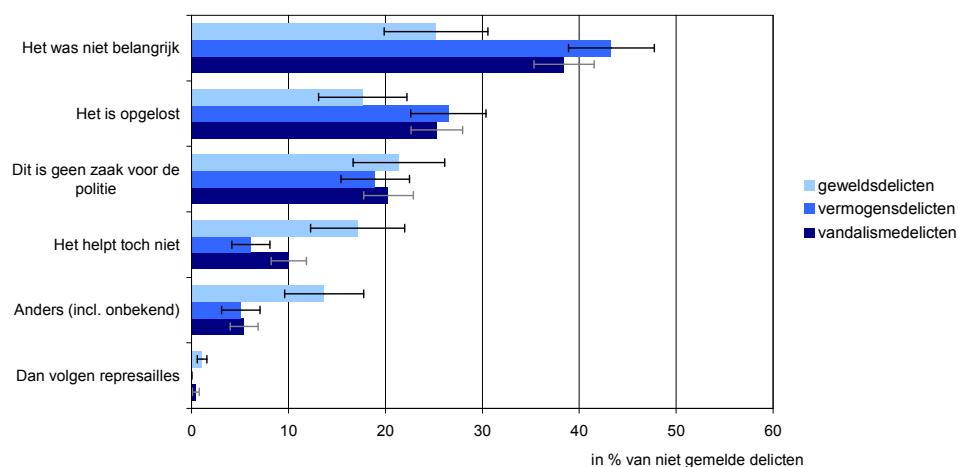
De bovengenoemde verdeling van de redenen van niet melden in 2010 verschilt nauwelijks van die van beide voorgaande jaren.

Grafiek 6.6
Redenen van niet melden van delicten

Tussen de verschillende soorten delicten bestaan duidelijke verschillen in de mate waarin deze redenen worden genoemd. Zo worden bij geweldsdelicten de redenen 'het was niet belangrijk' en 'dit is geen zaak voor de politie' met respectievelijk 25 en 21 procent het vaakst genoemd. Bij vermogensdelicten en vandalismedelicten wordt vooral de reden 'het was niet belangrijk' genoemd. Bij vermogensdelicten wordt deze reden in 43 procent van de gevallen genoemd; bij vandalisme in 39 procent van de gevallen. Bij de vermogens- en vandalismedelicten wordt met respectievelijk 27 procent en 25 procent ook vaker aangegeven dat 'het niet belangrijk' was. Vergeleken met geweldsdelicten wordt bij vermogens- en vandalismedelicten met ongeveer één op de twintig gevallen, veel minder de reden 'het is opgelost' genoemd.

Grafiek 6.7
Redenen van niet melden van een delict naar delictsgroep, 2010

In de afzonderlijke politieregio's bestaan beperkte verschillen met het landelijke gemiddelde in redenen om een delict niet te melden. In Rotterdam-Rijnmond werd 'het helpt toch niet' vaker dan gemiddeld genoemd (49 procent), terwijl deze reden in Twente minder vaak dan gemiddeld werd genoemd (23 procent). In Midden- en West-Brabant werd 'het is opgelost' minder vaak dan gemiddeld als reden opgegeven (2 procent). In Haaglanden werd 'dit is geen zaak voor de politie' met 12 procent minder vaak dan gemiddeld genoemd.

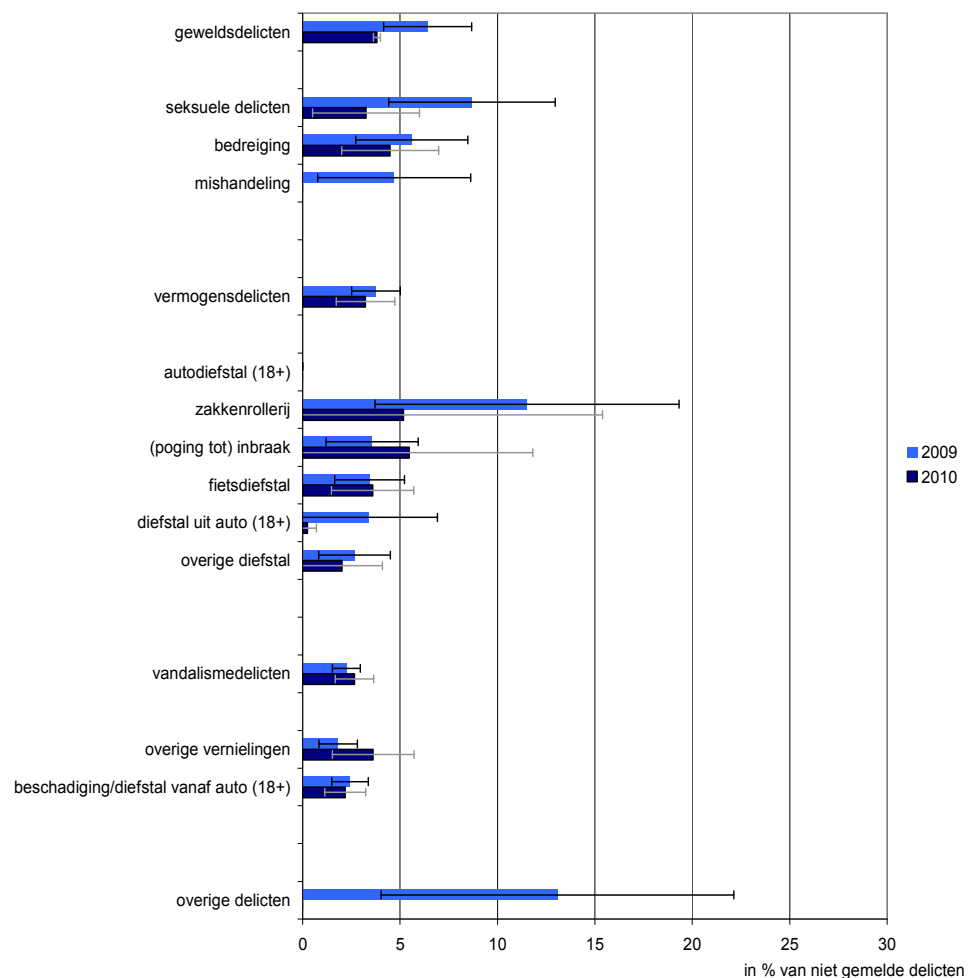
6.5 Mogelijk anoniem melden

In de IVM 2010 is bij delicten die niet bij de politie gemeld zijn ook gevraagd of dit wel zou zijn gemeld als dit anoniem kon gebeuren. Van al deze delicten samen zou 3 procent gemeld zijn als dit anoniem had gekund. Dit is hetzelfde percentage als in 2009.

De verschillen per soort delict zijn klein. Gewelddelicten zouden in 2010 met 4 procent anoniem gemeld worden en vermogensdelicten en vandalismedelicten allebei met 3 procent).

Bij de gewelddelicten wordt in 2010 een daling in de anonieme meldingsbereidheid ten opzichte van het voorgaande jaar gemeten.

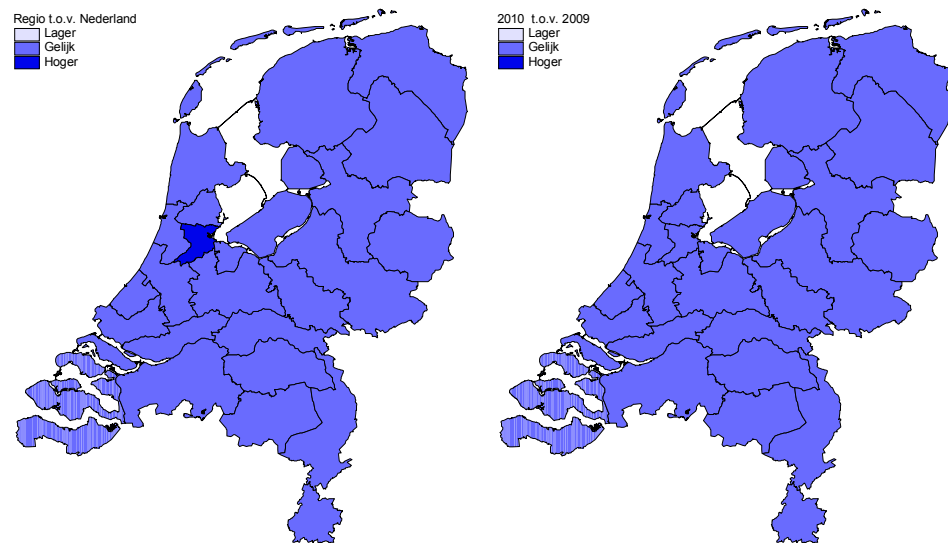
Grafiek 6.8
Mogelijk anoniem melden naar soort delict

In Amsterdam-Amstelland zouden niet gemelde delicten in 2010 vaker dan landelijk gemiddeld anoniem worden gemeld; in de andere regio's wijkt deze anonieme meldingsbereidheid niet wezenlijk af van het landelijk gemiddelde.

In geen enkele regio is sprake van een significante verandering ten opzichte van 2009.

Grafiek 6.9
Mogelijk anoniem melden naar politieregio, 2010

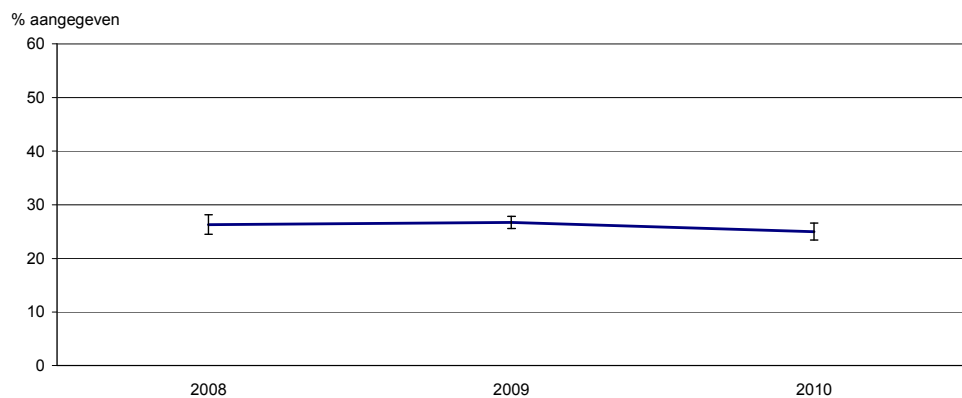
6.6 Aangifte

In deze en de volgende paragraaf staat de aangiftebereidheid centraal. Aangifte kan worden gedaan door het ondertekenen van een schriftelijke verklaring of proces-verbaal. Maar ook via internet is aangifte mogelijk. Omdat bij deze laatste manier van melden geen ondertekening plaatsvindt, worden deze vormen van aangifte ook afzonderlijk weergegeven. Alle 'meldingen' die via internet zijn gedaan worden in de IVM als daadwerkelijke aangifte beschouwd.

6.6.1 Delicten totaal

Eén op de vier (25 procent) delicten werd in 2010 aangegeven bij de politie. Dit wijkt niet wezenlijk af van 2009 (27 procent) en 2008 (26 procent).

Grafiek 6.10
Bij de politie aangegeven delicten – totaal

6.6.2 Afzonderlijke delicten

Zoals bij de meldingsbereidheid hangt ook de aangiftebereidheid sterk af van het soort delict.

Van alle geweldsdelicten samen werd in 2010 tien procent aangegeven; een percentage dat vergelijkbaar is met dat van 2009 (12 procent). Mishandeling werd door 20 procent van de slachtoffers aangegeven, bedreiging door tien procent en seksuele delicten door 5 procent. Ook de aangiftepercentages voor deze afzonderlijke soorten geweldsdelicten wijken niet af van die van 2009.

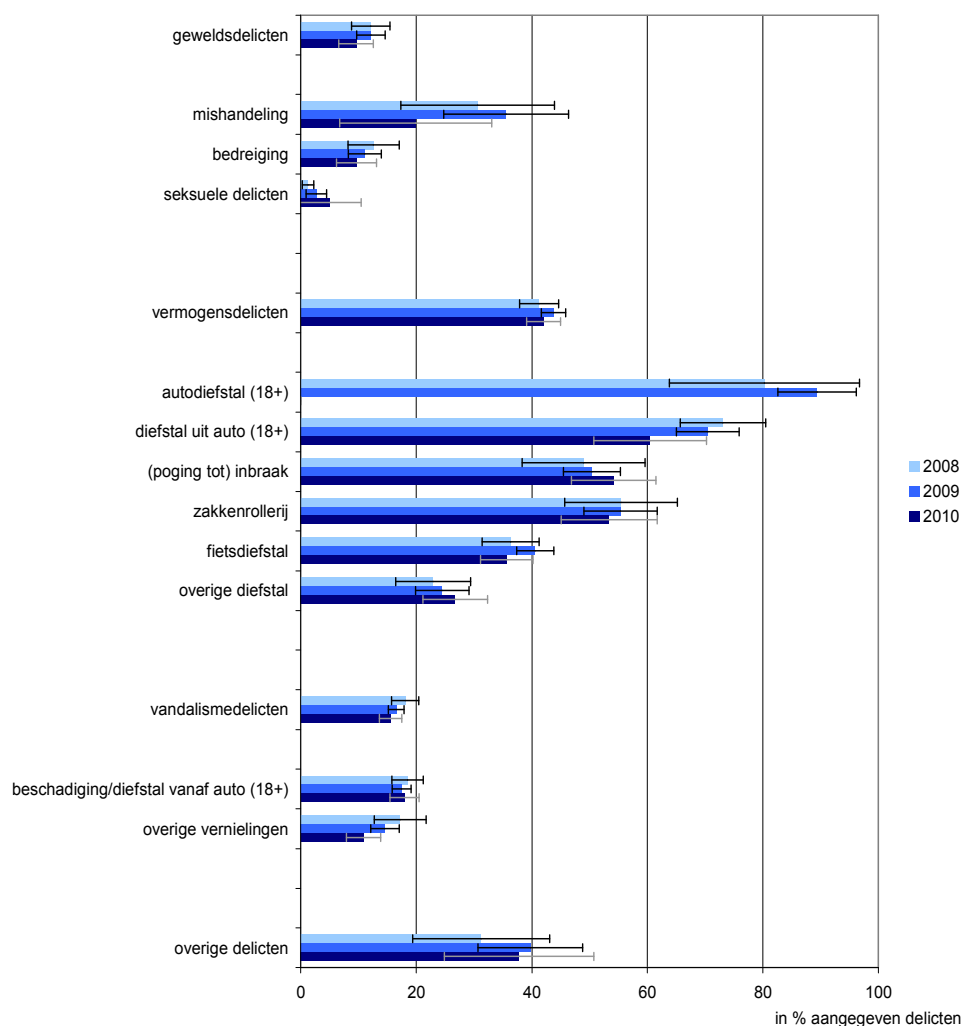
Vermogensdelicten worden gemiddeld vaker aangegeven dan gewelds- en vandalismedelicten. In 2010 werd 42 procent van alle vermogensdelicten aangegeven; een percentage dat niet wezenlijk afwijkt van dat in 2009 (44 procent). Ook de afzonderlijke soorten vermogensdelicten, behalve poging tot inbraak en overige diefstal, worden vaker dan gemiddeld aangegeven. Inbraak en diefstal uit of van de auto scoren hiervan met respectievelijk 80 en 61 procent relatief het hoogst. Zakkenrollerij werd in 53 procent van de gevallen aangegeven. Fietsdiefstal, poging tot inbraak en overige diefstal werd met respectievelijk 36, 35 en 27 procent minder vaak aangegeven. Voor geen van de afzonderlijke soorten vermogensdelicten is het aangiftepercentage in 2010 wezenlijk veranderd ten opzichte van het jaar daarvoor.

Vandalismedelicten werden in 16 procent van de gevallen aangegeven. Dit is vergelijkbaar met 2009, toen 17 procent werd aangegeven. Van beschadiging aan/diefstal vanaf de auto werd in 2010 18 procent aangegeven. Dit is gelijk aan het percentage van 2009. Van de overige soorten vernielingen werd 11 procent aangegeven.

Van de overige delicten werd in 2010 in 38 procent van de gevallen aangifte gedaan.

Grafiek 6.11

Bij de politie aangegeven delicten naar soort delict

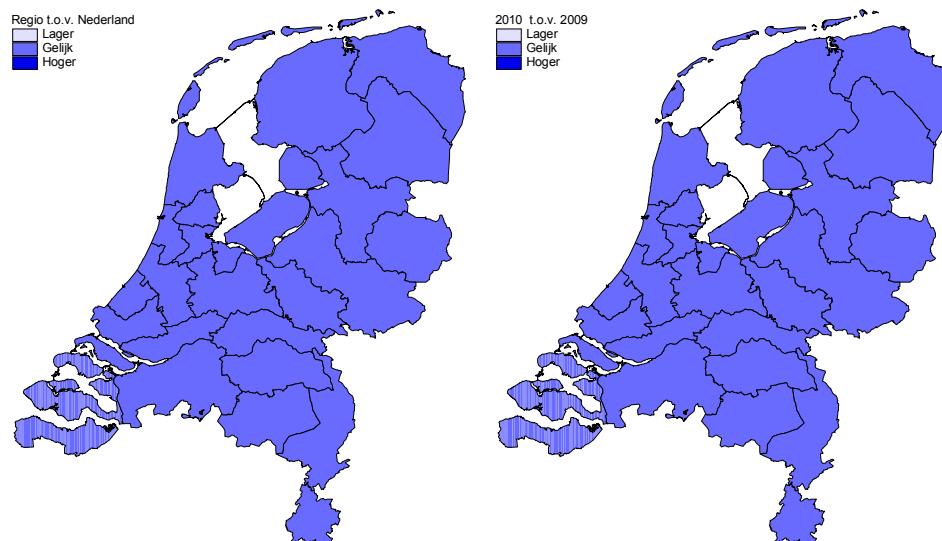

6.6.3 Afzonderlijke politieregio's

Per politieregio varieert de aangiftebereidheid in 2010 voor alle ondervonden delicten samen van 17 procent in Fryslân tot 34 procent in Brabant-Noord. In geen enkele regio verschilt de aangiftebereidheid wezenlijk van het landelijk gemiddelde. Ook is nergens sprake van een significante verandering van de aangiftebereidheid tussen 2010 en het voorgaande jaar.

Grafiek 6.12

Bij de politie aangegeven delicten – totaal naar politieregio (% aangegeven), 2010

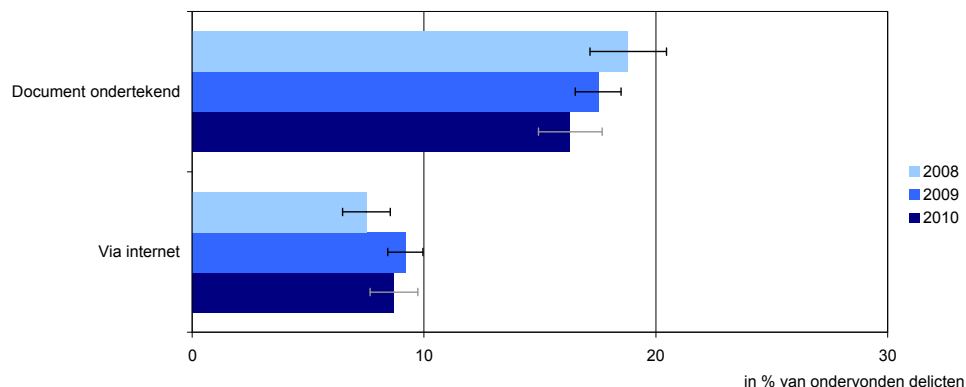

Voor zover er statistisch betrouwbare regionale cijfers beschikbaar zijn kan worden geconstateerd dat het aandeel aangegeven geweldsdelicten en vandalismedelicten in 2010 in geen enkele politieregio significant afwijkt van het landelijk gemiddelde. Met betrekking tot de vandalismedelicten wordt in Rotterdam-Rijnmond wel een daling in de aangiftebereidheid ten opzichte van 2009 gemeten. Voor de vermogensdelicten wordt in 2010 in Twente een hogere aangiftebereidheid en in Amsterdam-Amstelland een lagere aangiftebereidheid dan landelijk gemiddeld gemeten. In geen enkele regio worden voor deze delictsoort wezenlijke verschillen ten opzichte van 2009 vastgesteld.

6.7 Aangegeven delicten naar wijze van aangifte

Van de 25 procent aangegeven delicten in totaal werd 9 procent aangegeven via internet en 16 procent door ondertekening van een proces-verbaal of ander document. Het aandeel dat via internet werd aangegeven is vrijwel gelijk aan dat van 2009. Ook het percentage waarbij een document werd ondertekend wijkt niet significant af van dat van het voorgaande jaar (18 procent).

Grafiek 6.13
Aangegeven delicten naar wijze van aangifte

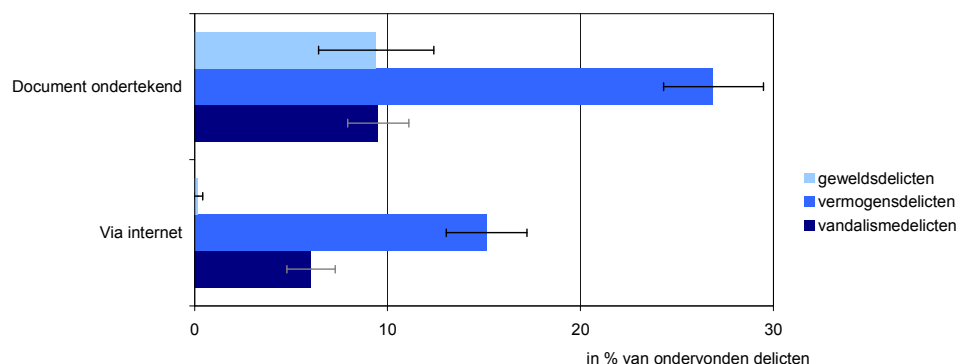
Evenals de wijze van melden van een delict hangt ook de wijze van aangifte samen met het soort delict.

Gewelddelicten worden nauwelijks via internet aangegeven. Van 9 procent van de ondervonden gewelddelicten wordt aangifte gedaan door ondertekening van een document.

Vermogensdelicten worden meer dan gemiddeld via internet aangegeven (15 procent); van ruim een kwart van de vermogensdelicten (27 procent) wordt door ondertekening van een document aangifte gedaan.

Bij vandalismedelicten wordt 6 procent via internet aangegeven en 10 procent door ondertekening van een document.

Grafiek 6.14
Aangegeven delicten naar wijze van aangifte, per delictsgroep, 2010

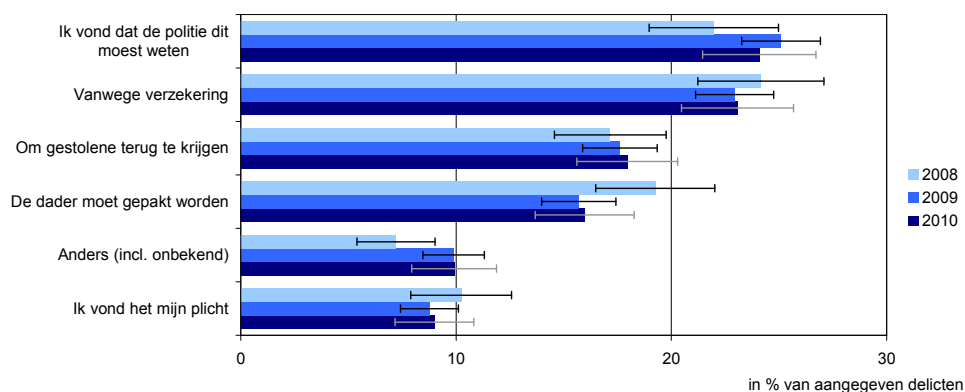

Er wordt slechts een incidenteel regionaal verschil in de wijze van aangifte gemeten: in de politieregio Fryslân is het aandeel aangiften via internet met 3 procent lager dan landelijk gemiddeld.

6.8 Aangegeven delicten naar reden van melden

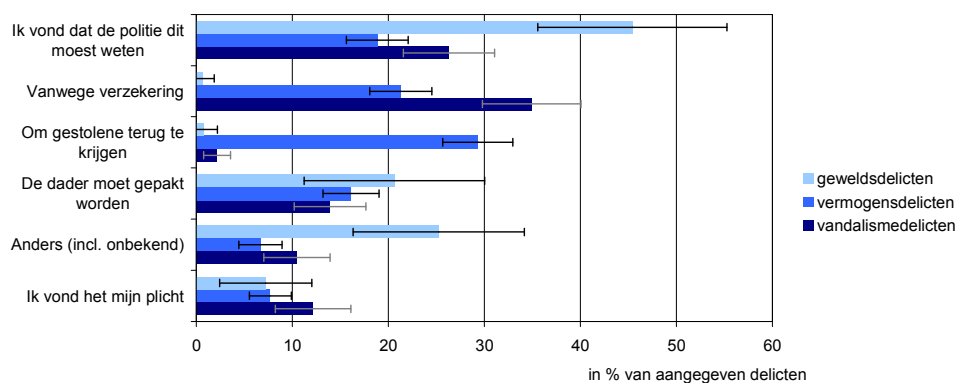
Van degenen die bij de politie aangifte hebben gedaan was in 2010 de meest genoemde reden om het delict te melden dat men vond dat de politie het moest weten (24 procent) of vanwege de verzekering (23 procent). In 18 procent van de aangegeven delicten gebeurde dit om het gestolene terug te krijgen, en in 16 procent van de gevallen omdat de slachtoffers vonden dat de dader moet worden gepakt. 'Ik vond het mijn plicht' werd met 9 procent relatief het minst als concrete reden genoemd. De verdeling van deze redenen komt vrijwel overeen met die van 2009.

Grafiek 6.15
Aangegeven delicten naar reden van melden

Ook de redenen van melding hangen samen met het soort delict. Zo geeft bij de aangifte van geweldsdelicten bijna de helft (45 procent) aan dat de politie dit moet weten. Voor vermogens- en vandalismedelicten bedragen deze percentages respectievelijk 19 en 26 procent. Voor geweldsdelicten zijn ook 'de dader moet worden gepakt' (21 procent) en 'andere redenen' (25 procent) een belangrijk motief. Vermogensdelicten worden vooral gemeld om het gestolene terug te krijgen (29 procent), terwijl dit bij vandalisme vooral gedaan wordt vanwege de verzekering (35 procent). Voor alle genoemde delictsoorten geldt dat bij ongeveer één op de tien aangiften of minder, mensen dit als een plicht voelen.

Grafiek 6.16
Aangegeven delicten naar reden van melden, per delictsgroep, 2010

Er zijn geen grote verschillen in redenen van melden tussen de afzonderlijke regio's en het landelijke gemiddelde. Wel werd 'om het gestolene terug te krijgen' in Twente vaker en in Gelderland-Midden minder vaak dan gemiddeld als reden van melden genoemd. 'Ik vond het mijn plicht' werd minder vaak dan gemiddeld genoemd in Zuid-Holland-Zuid.

6.9 Samenvatting

In dit hoofdstuk is een beeld geschetst van de meldings- en aangiftebereidheid van de slachtoffers.

Landelijke uitkomsten

- In 2010 werd 35 procent van de delicten door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld. Dit is hetzelfde percentage als in 2009 en 2008.
- Van vermogensdelicten werd 53 procent gemeld, van geweldsdelicten 25 procent en van vandalismedelicten 23 procent.
- Van de gemelde delicten werd 34 procent op een politiebureau gemeld, bij 32 procent delicten gebeurde de melding telefonisch en 25 procent werd via internet gemeld. Deze

verdeling is vrijwel gelijk aan die van het voorgaande jaar. Wel is het aandeel meldingen op een politiebureau lager dan in 2008.

- Gewelddelicten worden vooral telefonisch gemeld, vermogensdelicten meer op het politiebureau, en vandalismedelicten ongeveer even vaak op het politiebureau als telefonisch.
- De meest genoemde redenen om een voorval niet te melden zijn dat het toch niet helpt (36 procent) en dat het niet zo belangrijk was (26 procent).
- Van de niet gemelde delicten zou drie procent wel gemeld zijn als dit anoniem had gekund. Dit is hetzelfde percentage als in 2009.
- Van de ondervonden delicten in totaliteit werd 25 procent aangegeven. Daarmee wijkt de aangiftebereidheid niet wezenlijk af van die in 2009 en 2008.
- Van de gewelddelicten resulteerde 10 procent in een aangifte; van vermogensdelicten werd 42 procent en van vandalismedelicten 16 procent bij de politie aangegeven. Deze percentages komen vrijwel overeen met die in 2009.
- Van alle aangiften werd 16 procent door ondertekening van een document bij de politie gedaan en 9 procent via internet. Deze percentages wijken niet wezenlijk af van die van 2009.
- Gewelddelicten worden nauwelijks via internet aangegeven. Vermogensdelicten worden relatief vaak via internet aangegeven.
- Bij de aangegeven delicten waren de meest genoemde redenen om deze te melden dat men vond dat de politie dit moest weten (24 procent) en vanwege de verzekering (23 procent).

Regionale verschillen

- In vrijwel geen politieregio ligt het aandeel gemelde delicten lager of hoger dan landelijk gemiddeld; enige uitzondering hierop is Fryslân waar de meldingsbereidheid significant lager ligt dan gemiddeld in Nederland.
- Het aandeel gemelde delicten in 2010 wijkt in geen enkele regio af van dat in het jaar daarvoor.
- Bij de wijze van melden en de redenen van niet melden bestaan slechts enkele beperkte regionale verschillen.
- De anonieme meldingsbereidheid is in Amsterdam-Amstelland hoger dan landelijk gemiddeld. De andere regio's wijken niet wezenlijk af van het landelijke gemiddelde.
- De aangiftebereidheid wijkt in geen enkele regio significant af van het landelijk gemiddelde. Ook is nergens sprake van een wezenlijke verandering ten opzichte van 2009.
- In de regio Fryslân worden minder aangiften via internet gedaan dan landelijk gemiddeld. Verder bestaan geen grote regionale verschillen in de wijze van aangifte van delicten en ook niet in de redenen om deze te melden.

7. Contacten tussen politie en burgers

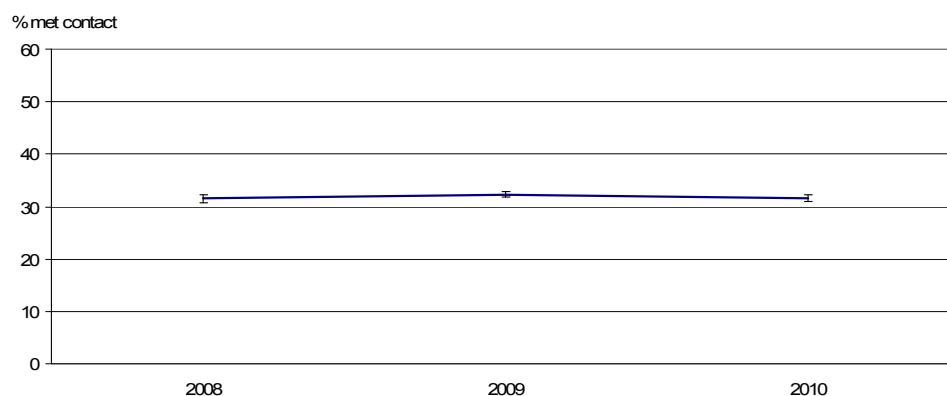
7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk handelt over het contact tussen de politie en de burger in het algemeen. Een burger kan om verschillende redenen contact hebben met de politie. Men kan bijvoorbeeld een delict aangeven of melden, maar dit kan eveneens gaan om verkeerszaken, vragen om hulp, openbare orde problemen of veiligheidskwesties. Paragrafen 7.2 en 7.3 handelen respectievelijk over de omvang en de aard van het politiecontact. Hierbij wordt ook aangifte vanwege slachtofferschap van een delict meegerekend, voor zover dit gaat om het laatste contact. Paragraaf 7.4 beschrijft de tevredenheid van de burger over het contact met de politie, terwijl paragraaf 7.5 ingaat op redenen waarom niet alle inwoners tevreden zijn over het contact met de politie. Dit hoofdstuk beschrijft uitsluitend contacten met de politie in de eigen woongemeente. De betreffende indicatoren over de contacten tussen politie en burgers zijn voor alle IVM-jaren vermeld in de tabellen 7.1 t/m 7.16 van het tabellenrapport.

7.2 Contact met politie

Bijna één op de drie (32 procent) inwoners van 15 jaar en ouder heeft volgens de IVM 2010 in de afgelopen 12 maanden om de een of andere reden contact gehad met de politie. Dit is vrijwel gelijk aan het cijfer van 2009 en 2008.

Grafiek 7.1
Contacten tussen burgers en politie – totaal

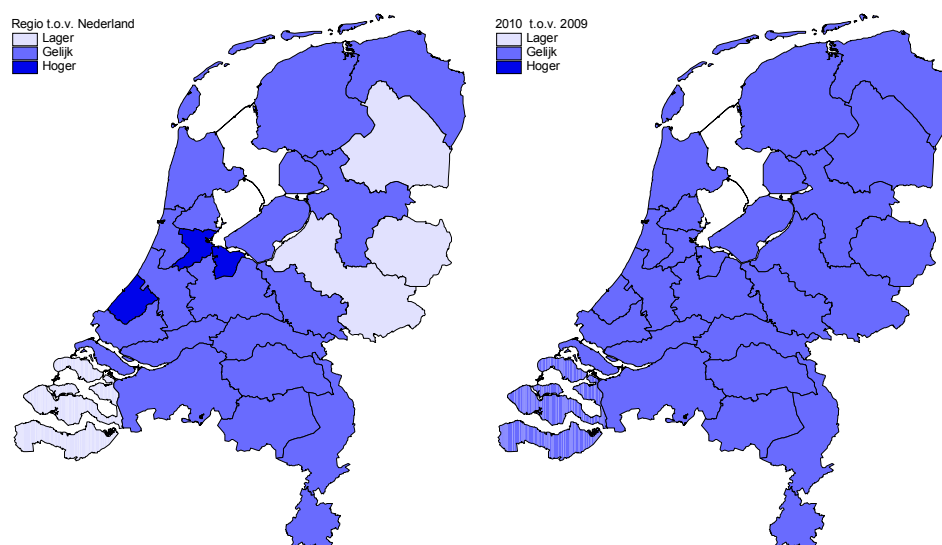

De inwoners uit Drenthe, Noord- en Oost-Gelderland, Twente en Zeeland hebben ten opzichte van de andere politieregio's minder contact gehad met de politie. Respectievelijk 25 procent (voor Drenthe), 26 procent (voor Noord- en Oost-Gelderland) en 27 procent van de inwoners van Twente en Zeeland heeft in de voorbije 12 maanden contact gehad met de politie; dit is lager dan het landelijke gemiddelde.

Inwoners uit de regio Amsterdam-Amstelland en Gooi en Vechtstreek hebben het meeste contact gehad met de politie (respectievelijk 40 en 38 procent). Ook de regio Haaglanden behaalt met 37 procent politiecontact een beduidend hoger cijfer dan het landelijke gemiddelde.

In geen enkele regio was het aandeel inwoners dat contact heeft gehad met de politie in 2010 significant hoger of lager dan in 2009.

Grafiek 7.2
Contacten tussen burgers en politie naar politieregio (% met contact), 2010

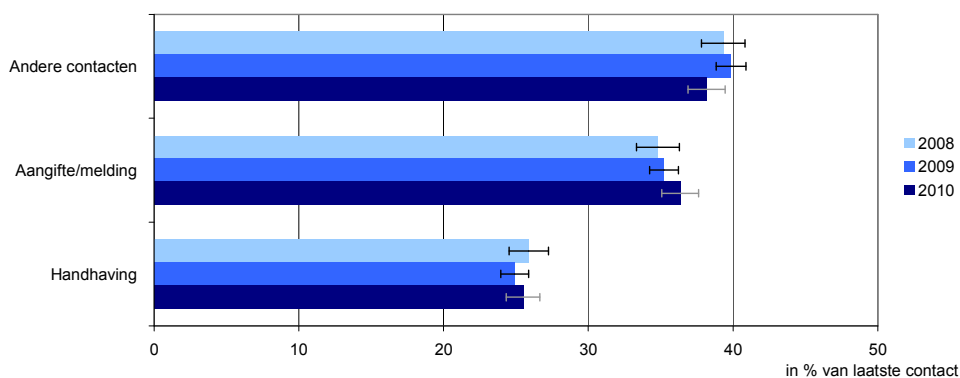

7.3 Reden van contact

Aan de burgers die in de voorgaande 12 maanden contact met de politie hebben gehad, werd vervolgens gevraagd naar de reden van het laatste contact. De contacten kunnen ingedeeld worden in drie categorieën: handhaving door de politie, aangifte of melding door de burgers en 'andere' contacten. 26 Procent van alle contacten kan volgens de IVM 2010 ingedeeld worden onder de categorie handhaving. Bij 36 procent van de contacten werd een aangifte of melding gedaan. De resterende 38 procent betrof andere contacten. De verdeling van de redenen van contact wijkt in 2010 niet wezenlijk af van die in 2008 en 2009.

In de volgende subparagrafen zullen de redenen voor contact nader in detail besproken worden voor elk van de drie categorieën.

Grafiek 7.3
Contact met politie naar reden van contact

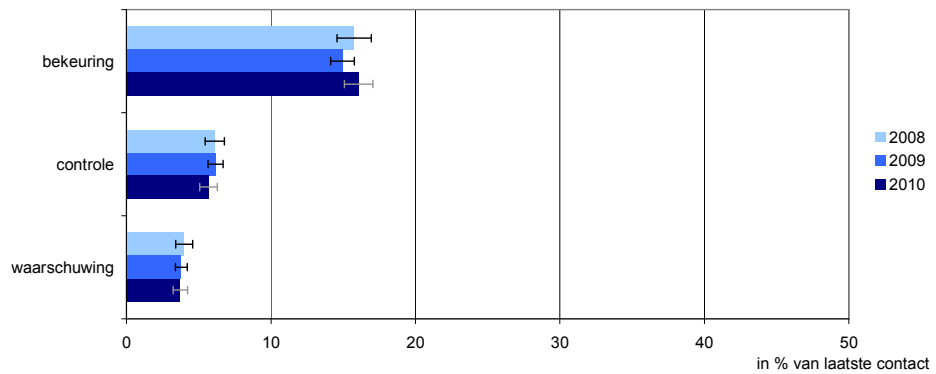

7.3.1 Handhaving

Een belangrijk verschil tussen de categorieën is dat bij handhaving het initiatief uitgaat van de politie, terwijl bij aangifte of melding het initiatief uitgaat van de burger. Handhaving gaat om contacten omtrent bekeuringen (16 procent), waarschuwingen (4 procent) en controle door de politie (6 procent).

Het aandeel van de redenen voor contact wegens handhaving wijkt in 2010 niet wezenlijk af van die in 2008 en 2009.

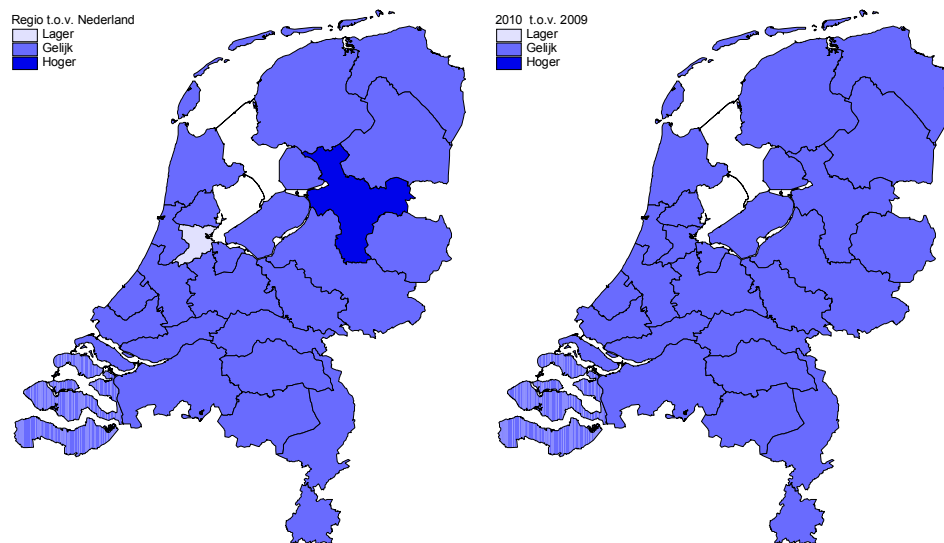
Grafiek 7.4
Contact met politie vanwege handhaving

Het percentage contacten met de politie met betrekking tot handhaving is in de politieregio IJsselland met 36 procent significant hoger dan het landelijke gemiddelde. Daarentegen is in de regio Amsterdam-Amstelland het aandeel contacten vanwege handhaving beduidend lager dan het landelijk gemiddelde (22 procent).

In geen enkele regio was het politiecontact vanwege handhaving in 2010 significant hoger of lager dan in 2009.

Grafiek 7.5
Contacten met politie vanwege handhaving naar politieregio (% met contact), 2010

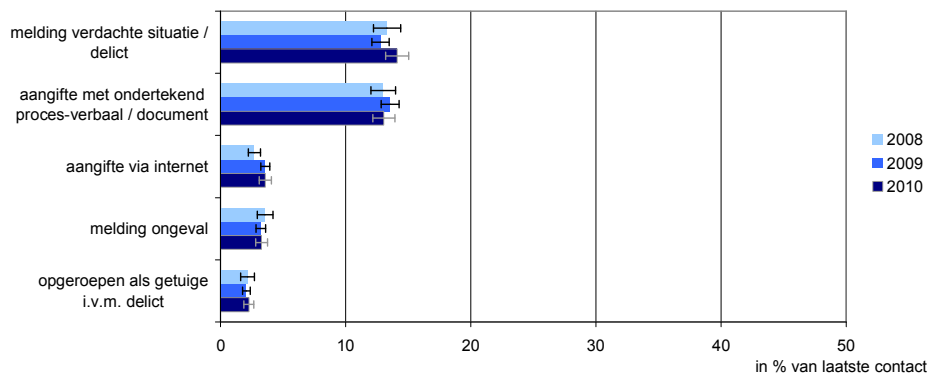
7.3.2 Aangifte/melding

Aangifte of melding betreft contacten vanwege aangifte van eigen slachtofferschap van een delict, vanwege het melden van een verdachte situatie of delict, melding van een ongeval of vanwege het getuige geweest zijn van een misdrijf. Meer dan één op de drie contacten met de politie, 36 procent, heeft volgens de IVM 2010 hierop betrekking.

Veertien procent van de contacten met de politie betreft de melding van een verdachte situatie of delict en dertien procent heeft te maken met een aangifte van een misdrijf met ondertekend procesverbaal.

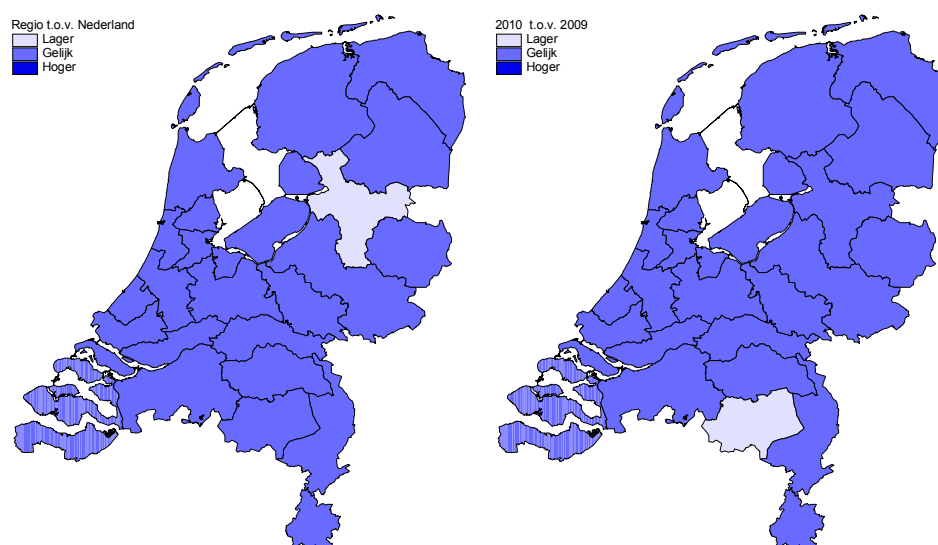
Verder zijn er nog drie andere types van contacten met een relatief klein aandeel. Het betreft: melden van een ongeval (3 procent), getuige zijn van een misdrijf (2 procent) en internetaangifte (4 procent). In vergelijking tot voorgaand jaar is niets wezenlijk veranderd. Het aandeel van de redenen voor contact wegens aangifte of melding in 2010 niet wezenlijk af van die in 2008 en 2009.

Grafiek 7.6
Contact met politie vanwege aangifte of melding

De politieregio IJsselland (28 procent) heeft een significant lager aandeel contacten vanwege aangifte/melding ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Geen enkele politieregio scoort hoger dan het landelijke gemiddelde. Het cijfer van Brabant-Zuid-Oost is in 2010 lager dan in 2009.

Grafiek 7.7
Contact met politie vanwege aangifte/melding naar politieregio (% van laatste contact), 2010

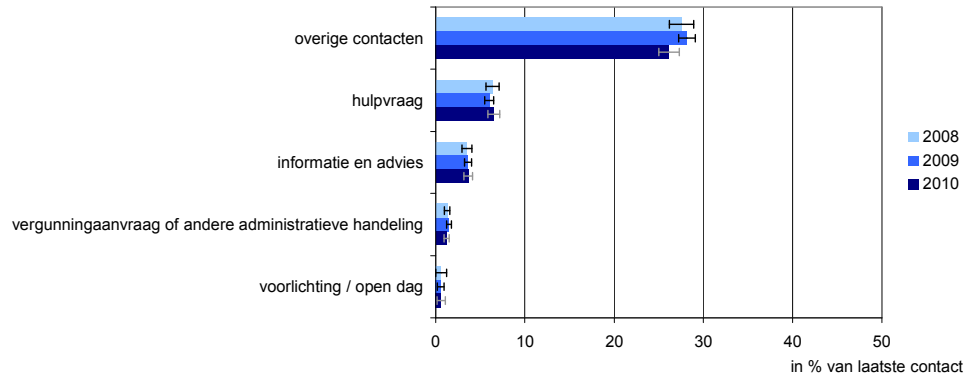
7.3.3 Andere contacten

Van alle (laatste) contacten met de politie hadden volgens de IVM 2010 bijna vier van de tien betrekking op andere redenen dan handhaving of aangifte en melding.

Dit behelst contacten zoals een vraag om hulp (7 procent) of informatie en advies (4 procent). Afgezien van deze contacten en het beperkte aantal contacten vanwege een vergunningsaanvraag of een andere administratieve handeling (één procent) of vanwege voorlichting of een open dag (0,6 procent), is het merendeel van de contacten in deze categorie

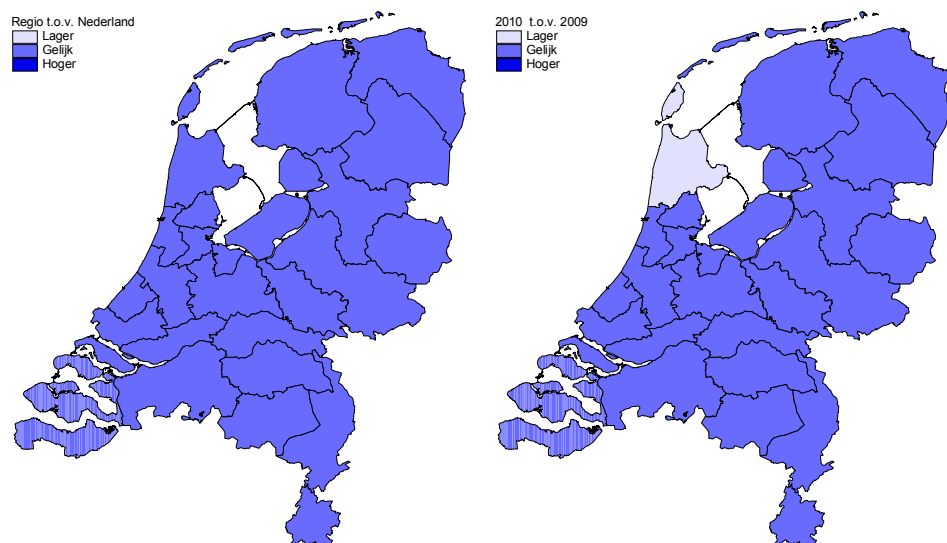
(26 procent) niet nader uit te splitsen. Deze groep 'overig' varieert van 'een praatje maken' tot 'gevonden voorwerpen'.
 Het aandeel van de redenen voor andere contacten wijkt in 2010 niet wezenlijk af van die in beide voorgaande jaren.

Grafiek 7.8
Contact met politie vanwege andere contacten

Het totale aandeel van andere contacten varieert in 2010 per politieregio van 31 procent in Limburg-Zuid tot 44 procent in Fryslân en Brabant-Zuid-Oost. Echter, nergens is er een wezenlijk verschil met het nationale gemiddelde.
 In de politieregio Noord-Holland Noord was het aandeel andere politiecontacten in 2010 significant lager dan in 2009.

Grafiek 7.9
Contact met politie vanwege andere contacten naar politieregio (% van laatste contact), 2010

7.4 Tevredenheid over optreden politie

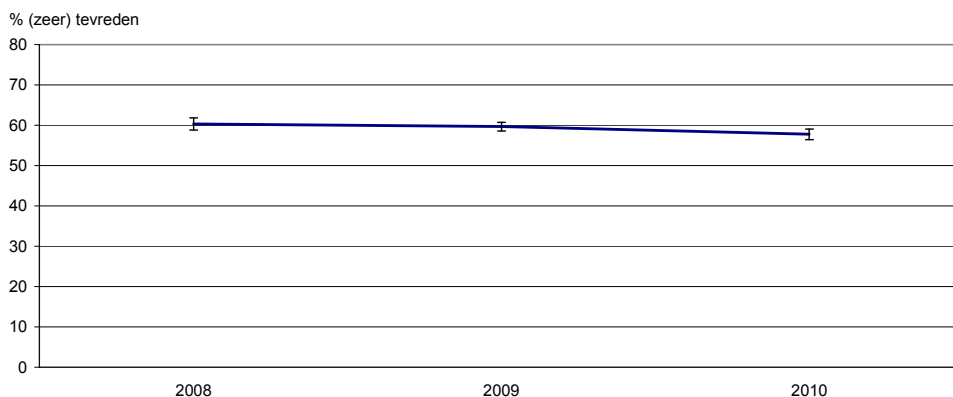
Aan alle inwoners die in de onderzochte periode contact hadden gehad met de politie is gevraagd naar hun tevredenheid over het politieoptreden bij het laatste contact. Hierna wordt eerst de tevredenheid over alle contacten besproken; daarna komt de tevredenheid bij de afzonderlijke redenen voor contact (handhaving, aangifte/melding en 'andere' contacten) aan bod.

7.4.1 Contacten totaal

Volgens de IVM 2010 zijn er bijna zes op de tien inwoners (58 procent) die contact hadden met de politie tevreden of zeer tevreden over het optreden van de politie tijdens hun laatste contact. 24 Procent is ontevreden of zeer ontevreden.

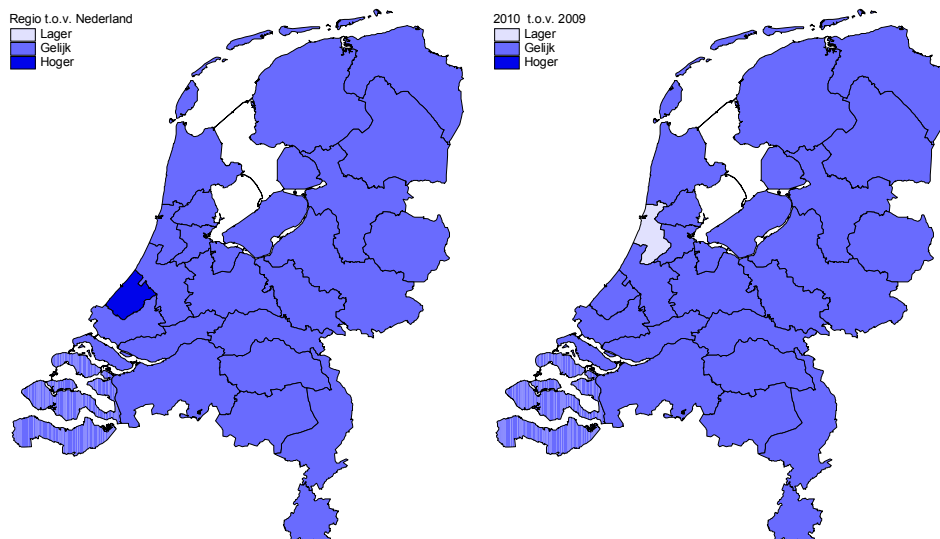
De tevredenheid over het optreden van de politie is in 2010 niet wezenlijk anders dan in 2009 en 2008.

Grafiek 7.10
Tevredenheid over optreden van de politie bij laatste contact – totaal

Per politieregio varieert het aandeel dat volgens de IVM 2010 tevreden of zeer tevreden is over het optreden van de politie bij het laatste contact tussen 51 procent voor Rotterdam-Rijnmond tot 62 procent in Fryslân en Haaglanden. Voor deze laatste politieregio is dat cijfer tevens significant hoger dan het landelijke gemiddelde. Voor de politieregio Kennemerland is sprake van een significante daling ten opzichte van 2009.

Grafiek 7.11
Tevredenheid over optreden politie bij laatste contact – totaal naar politieregio (% [zeer] tevreden), 2010

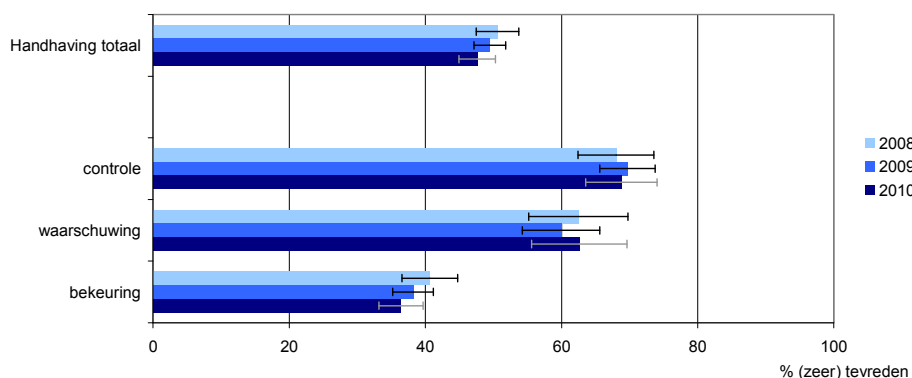

7.4.2 Handhaving

Van de burgers die volgens de IVM 2010 contact hebben gehad met de politie vanwege handhaving (bekeuring, waarschuwing of controle) is bijna de helft (48 procent) tevreden of zeer tevreden; dit is minder dan gemiddeld voor alle contacten samen (58 procent). Contacten die betrekking hebben op waarschuwingen of controle worden over het algemeen wel positief gewaardeerd (respectievelijk 63 en 69 procent is tevreden tot zeer tevreden over het politiecontact). Slechts 36 procent is tevreden of zeer tevreden over het contact vanwege een bekeuring.

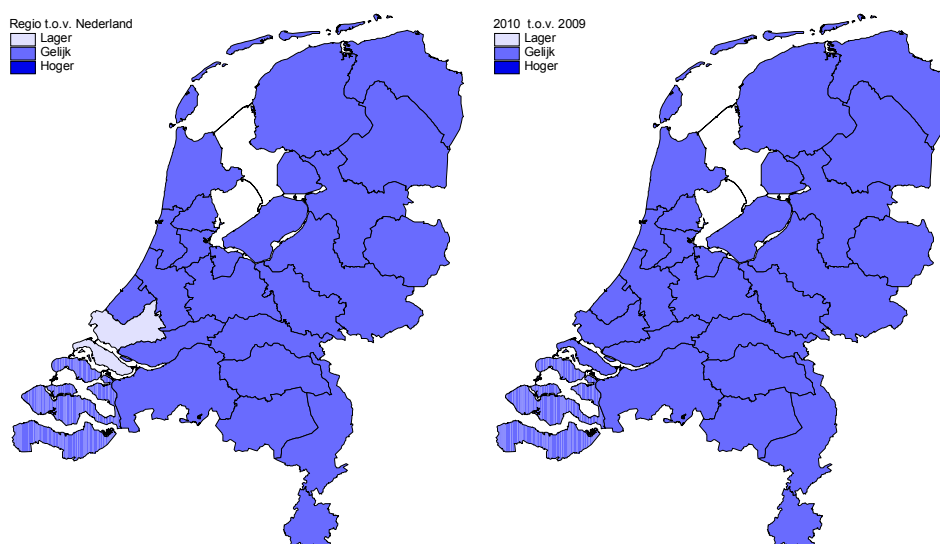
Bij drie van de tien (30 procent) contacten in verband met handhaving is men ontevreden of zeer ontevreden. Dit is hoger dan gemiddeld voor alle contacten samen (24 procent).

Grafiek 7.12
Tevredenheid over optreden politie bij handhaving

De tevredenheid met de handhavingcontacten is in de afgelopen drie jaren ongeveer gelijk gebleven.

Grafiek 7.13
Tevredenheid over politieoptreden bij handhaving naar politieregio (% [zeer] tevreden), 2010¹³

¹³ Voor de politieregio's Fryslân, Drenthe, Noord- en Oost-Gelderland en Zeeland zijn geen gegevens beschikbaar.

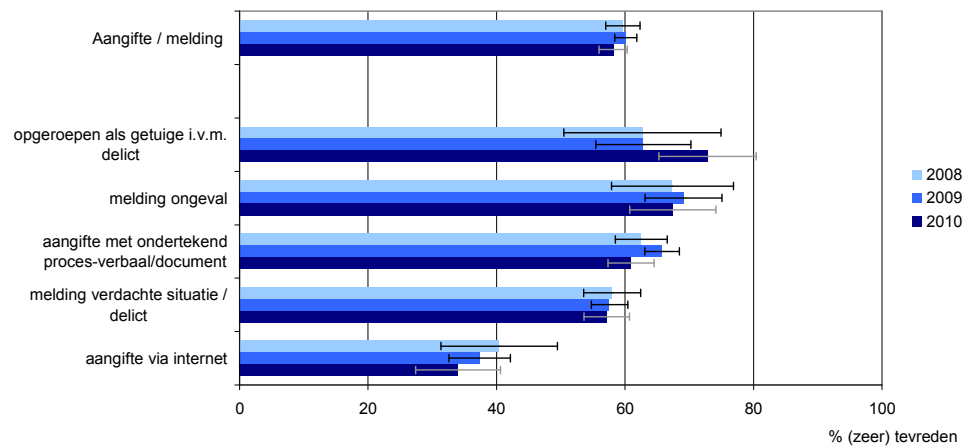
Met een cijfer van 31 procent heeft de politieregio Rotterdam-Rijnmond een beduidend lager aandeel inwoners dat tevreden was over het laatste contact met de politie vanwege handhaving in vergelijking met het landelijke gemiddelde. Geen enkele politieregio scoort hoger dan gemiddeld.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat niet voor alle politieregio's een vergelijking met het vorige jaar mogelijk was vanwege het beperkte aantal ondervraagde personen in sommige politieregio's dat volgens de IVM 2010 contact heeft gehad met de politie vanwege handhaving.

7.4.3 Aangifte/melding

Van de burgers die contact hebben gehad met de politie vanwege aangifte of melding van een delict, verdachte situatie of ongeval, of als getuige van een misdrijf is 58 procent hierover tevreden of zeer tevreden volgens de IVM 2010. Dit is gelijk aan de tevredenheid over alle contacten samen. Bij 24 procent van de contacten wegens aangifte of melding is men ontevreden of erg ontevreden.

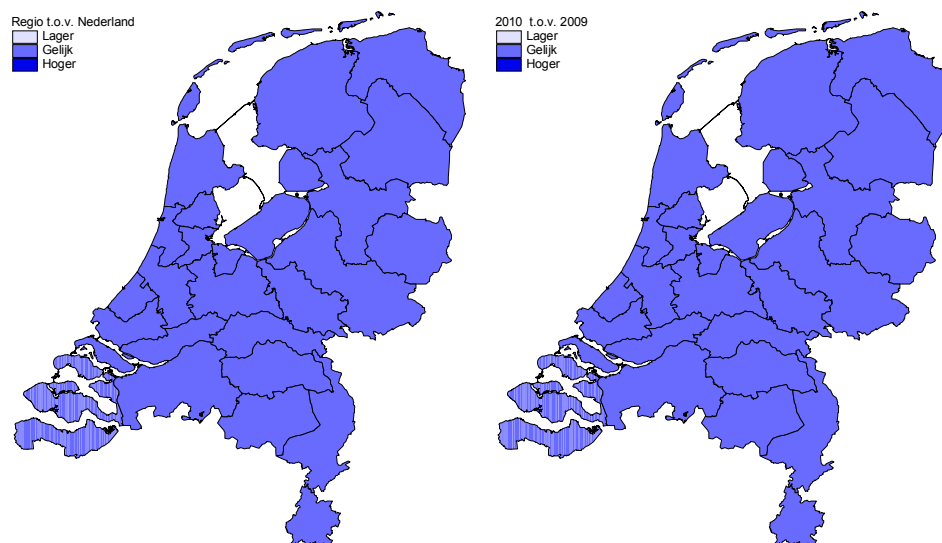
Grafiek 7.14
Tevredenheid over optreden politie bij aangifte/melding

Over internetaangifte is men duidelijk minder vaak tevreden (34 procent) dan over andere contacten wegens aangifte. Over contacten wegens melding van een ongeval is men in 67 procent van de gevallen (zeer) tevreden. Aangiften met een ondertekend procesverbaal haalt 61 procent (zeer) tevreden burgers in 2010, oproepen als getuige i.v.m. een delict 73 procent en melding van een verdachte situatie of delict 57 procent.

Het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden was over het contact wegens aangifte of melding is de laatste jaren stabiel (geen significante veranderingen).

Grafiek 7.15
Tevredenheid over politieoptreden bij aangifte/melding naar politieregio (% [zeer] tevreden), 2010

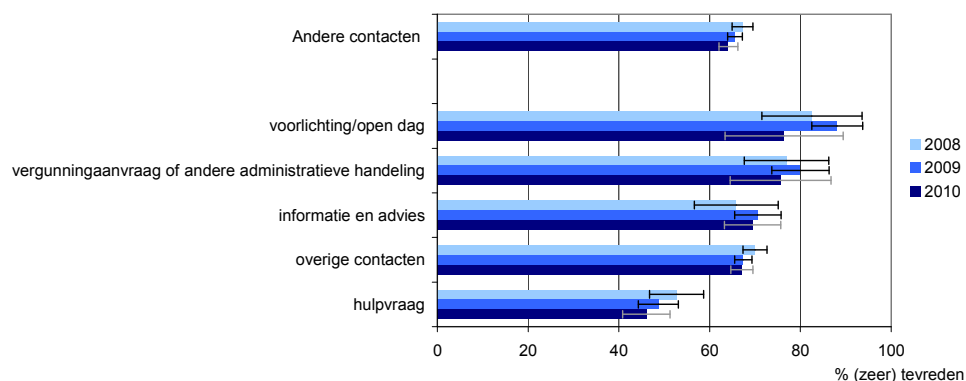
Per politieregio varieert het aandeel dat tevreden of zeer tevreden is over het contact met de politie vanwege aangifte of melding in 2010 van 49 procent in Drenthe tot 64 procent in Amsterdam-Amstelland, Midden- en West-Brabant en Flevoland. Niettemin is er geen enkele regio met een significant lager of hoger cijfer dan het landelijke gemiddelde of ten opzichte van 2009.

7.4.4 Andere contacten

Van de burgers die om een andere reden dan handhaving of aangifte/melding contact hebben gehad met de politie (d.i. vanwege hulp, vergunningsaanvraag of andere administratieve handeling, informatie en advies, voorlichting of open dag, overige contacten) is 64 procent tevreden of zeer tevreden. Dit percentage is hoger dan het cijfer voor alle contacten samen. Eén op vijf (20 procent) inwoners is ontevreden of zeer ontevreden over deze andere contacten.

Men is het meest tevreden over contacten vanwege een voorlichting of open dag. Binnen de restcategorie 'overige contacten' is men het meest tevreden over het 'sociale praatje'. Over contacten vanwege een hulpvraag is men minder tevreden (46 procent).

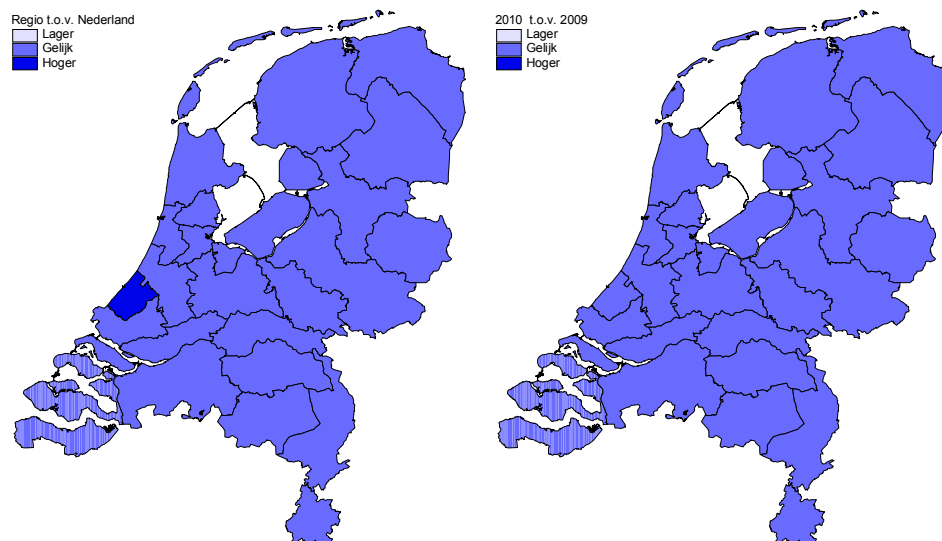
Grafiek 7.16
Tevredenheid bij optreden politie bij andere contacten

De cijfers van 2010 over tevredenheid bij 'andere' contacten geven geen significant afwijkend beeld ten opzichte van eerdere jaren.

Grafiek 7.17

Tevredenheid over politieoptreden bij andere contacten naar politieregio (% [zeer] tevreden),

Het aandeel (zeer) tevreden burgers over andere contacten met de politie varieert in 2010 per regio van 51 procent in Midden- en West-Brabant tot 73 procent in Brabant-Zuid-Oost. Enkel in de politieregio Haaglanden (71 procent) is het cijfer significant hoger dan landelijk gemiddeld.

7.5 Redenen voor ontevredenheid

In deze paragraaf wordt gerapporteerd over de cijfers van 2010. Verder is gebleken dat er geen beduidende verschillen zijn ten opzichte van de cijfers van de IVM 2009. Een vergelijking met cijfers van de IVM 2008 is niet mogelijk, wegens een andere wijze van de vraagstelling.

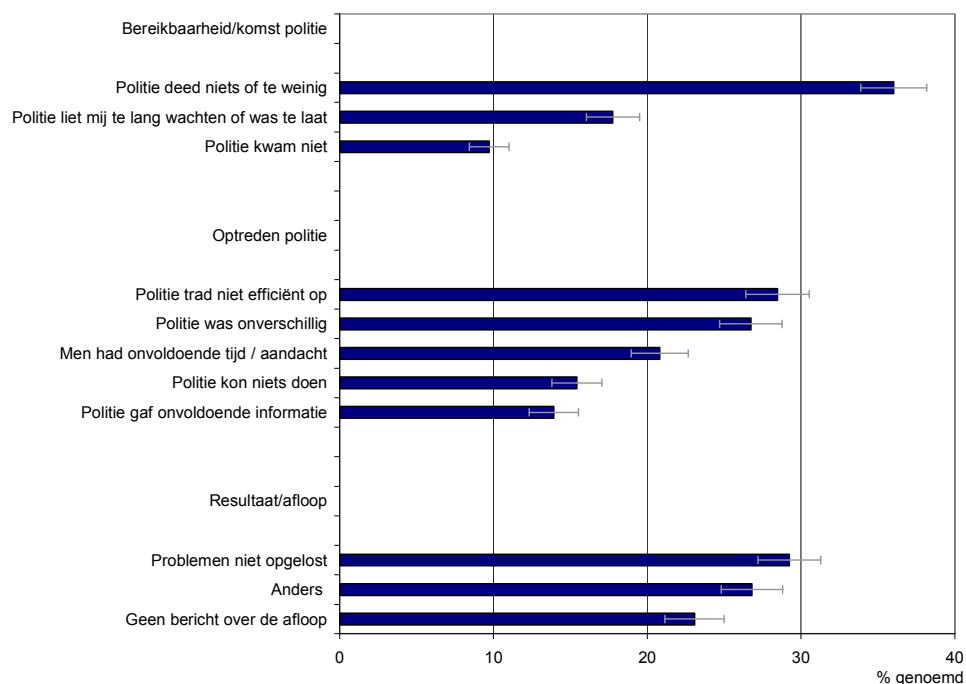
Aan de respondenten, die in 2010 aangaven dat zij ontevreden of zeer ontevreden waren over het optreden van de politie bij het laatste contact (24 procent), is gevraagd naar de redenen hiervoor. Deze redenen kunnen betrekking hebben op de bereikbaarheid of de komst van de politie, op het optreden van de politie of op het resultaat van het contact¹⁴. Ten aanzien van de *bereikbaarheid of komst* van de politie gaven diegenen die niet tevreden waren als belangrijkste reden dat de politie niets deed of te weinig (36 procent), of dat de politie hen te lang liet wachten of te laat was (18 procent). Tien procent gaf nog aan dat de politie niet kwam.

Rond het *optreden* van de politie werd als belangrijkste reden voor ontevredenheid aangehaald dat de politie niet efficiënt optrad (29 procent). Ook werd vaak vermeld dat de politie onverschillig was (27 procent). In meer dan één op de vijf gevallen (21 procent) gaf men aan dat de politie onvoldoende tijd of aandacht schonk en in vijftien procent kon de politie niets doen. Tot slot werd door veertien procent van de mensen aangegeven dat de politie onvoldoende informatie gaf.

Indien de burger niet tevreden was over *het resultaat of de afloop* van het contact, dan werd in 2010 als belangrijkste reden opgegeven dat de problemen niet opgelost waren (29 procent) en dat er geen bericht was over de afloop (23 procent).

¹⁴ Respondenten kunnen meer dan één reden noemen.

Grafiek 7.18
Redenen voor ontevredenheid over politiecontact, 2010

7.6 Samenvatting

Dit hoofdstuk beschrijft de contacten van de burger met de politie in het algemeen. Daarbij kwam aan de orde hoeveel burgers contact hebben gehad met de politie, wat de reden was voor dit contact (handhaving, aangifte of melding, andere contacten), en hoe tevreden men was over het optreden van de politie. Daarbij stonden de cijfers uit de IVM 2010 centraal en de significante verschillen met de IVM 2009 werden aangeduid. Voor de politieregio's zijn deze cijfers ook vergeleken met het landelijke gemiddelde.

Landelijke uitkomsten

- In 2010 hebben meer dan drie op de tien inwoners in de twaalf voorafgaande maanden contact gehad met de politie. Dit is ongeveer evenveel als in 2009 en 2008.
- 36 Procent van de (laatste) contacten tussen bevolking en politie heeft betrekking op aangifte of melding door burgers, 26 procent komt voort uit handhaving. 38 Procent heeft betrekking op andere contacten.
- Bijna zes op de tien inwoners die contact hebben gehad, zijn (zeer) tevreden over het politieoptreden tijdens hun laatste contact. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren.
- Bij politiecontacten vanwege handhaving is het aandeel dat (zeer) tevreden is minder dan gemiddeld. Bij contacten wegens aangifte of melding is dit ongeveer gelijk, bij de overige vormen van contact is dit meer dan gemiddeld.
- Bijna een kwart van de inwoners is *ontevreden* over het laatste contact met de politie. De meest genoemde reden hiervoor is dat de politie niets of te weinig deed.

Regionale verschillen

- Naar verhouding hadden de inwoners van de regio's Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek en Haaglanden vaker contact met de politie dan landelijk gemiddeld. In de regio's Drenthe, Noord- en Oost-Gelderland, Twente en Zeeland hadden naar verhouding de minste inwoners contact met de politie.
- In de regio Haaglanden is het aandeel inwoners dat tevreden is over de politiecontacten significant hoger dan het landelijke gemiddelde. In de regio Kennemerland is de tevredenheid over de politiecontacten afgenomen ten opzichte van 2009.

8. Functioneren van de politie

8.1 Inleiding

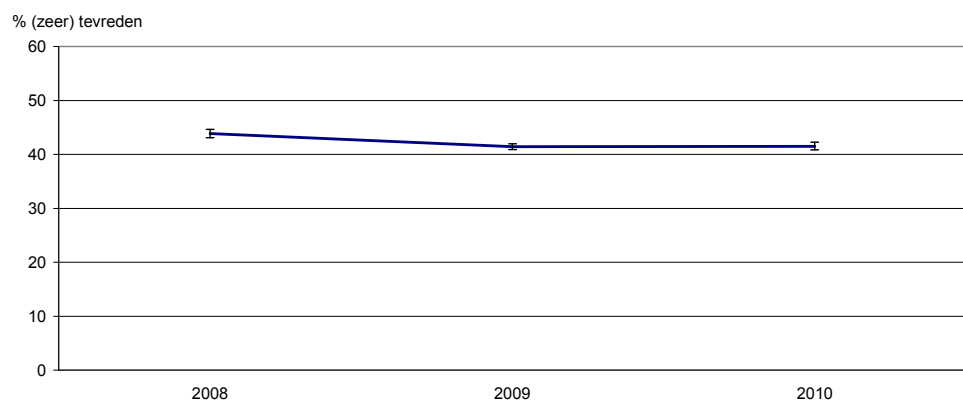
In de vorige hoofdstukken stonden de ervaringen van respondenten die in de afgelopen twaalf maanden met de politie te maken hebben gehad centraal. Maar ook burgers die in die 12 maanden geen contact hebben gehad met de politie kunnen een oordeel hebben over de politie. In paragraaf 8.2 komt eerst het oordeel over het totale functioneren van de politie in de woonbuurt aan de orde. Vervolgens wordt in paragrafen 8.3 en 8.4 ingegaan op specifieke aspecten van het functioneren en de beschikbaarheid van de politie in de woonbuurt. Daarna volgt in paragraaf 8.5 een beschrijving van het vertrouwen in de politie en het beeld van de politie als 'crimefighter'. Paragraaf 8.6 ten slotte geeft de mening over de interactie tussen politie en burgers weer. De betreffende indicatoren over het functioneren van de politie in de woonbuurt zijn voor alle IVM-jaren vermeld in de tabellen 8.1 t/m 8.11 van het tabellenrapport.

8.2 Tevredenheid over totale functioneren van politie in de buurt

In de IVM is aan de respondenten een oordeel gevraagd over het totale functioneren van de politie in de woonbuurt. In 2010 is 42 procent van de inwoners tevreden of zeer tevreden over het functioneren van de politie in de buurt. Er is geen wezenlijk verschil met het cijfer uit 2009. De tevredenheid is wel lager dan in 2008.

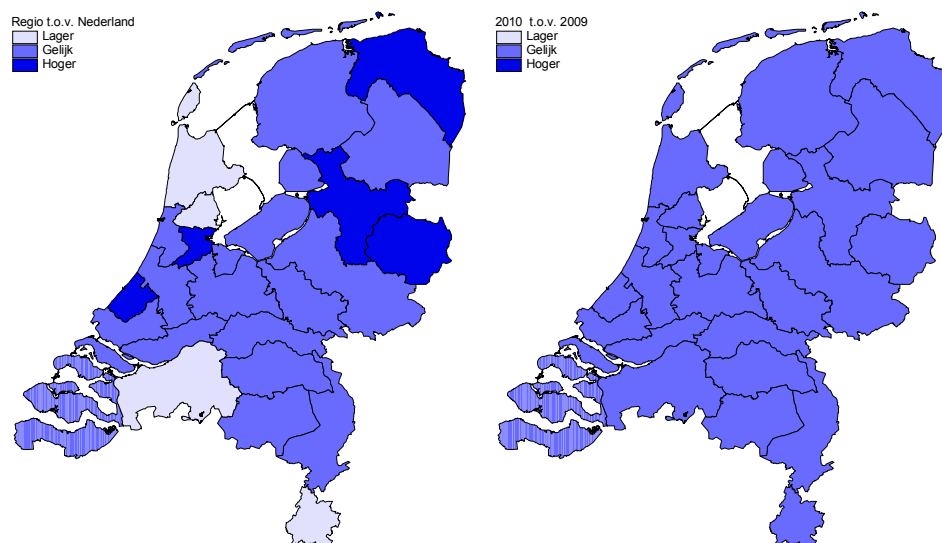
Grafiek 8.1

Tevredenheid over het totale functioneren van de politie in de buurt

Het aandeel burgers dat in 2010 tevreden of zeer tevreden is over het totale politiefunctioneren varieert van 32 procent in Limburg-Zuid tot 48 procent in IJsselland. In de politieregio's Groningen, IJsselland, Twente, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is het aandeel burgers dat (zeer) tevreden is over het totale functioneren van de politie significant hoger dan het landelijke gemiddelde. In Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland, Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid is het aandeel tevreden burgers beduidend minder dan het landelijke gemiddelde. Ten opzichte van de IVM 2009 zijn er geen wezenlijke verschillen.

Grafiek 8.2
Tevredenheid over het totale functioneren van de politie in de buurt naar politieregio (% [zeer] tevreden), 2010

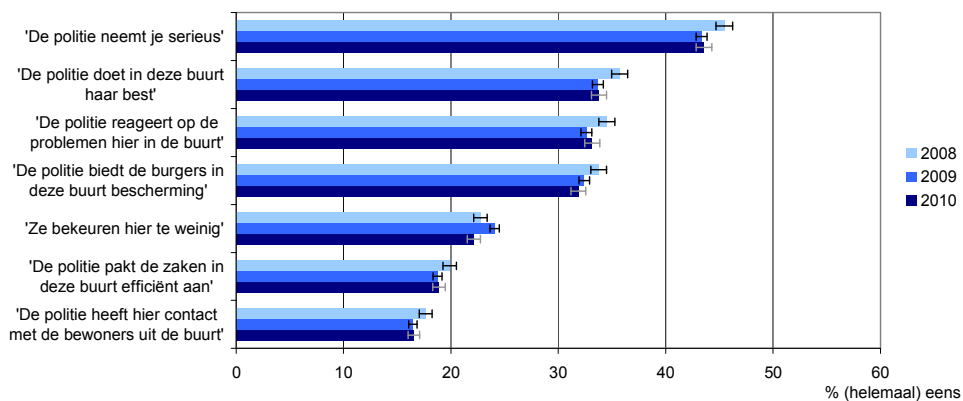

8.3 Functioneren van de politie in de buurt

Het functioneren van de politie in de buurt is specifiek gemeten aan de hand van zeven stellingen. De stellingen zijn – op één na – positief geformuleerd. Dit betekent dat hoe meer men het eens is met een stelling, hoe positiever men oordeelt over het functioneren van de politie in de buurt.

Volgens de IVM 2010 is één op de drie inwoners (34 procent) het eens met de stelling dat de politie haar best doet en met de stelling dat de politie reageert op problemen in de buurt (33 procent). Een iets kleiner aandeel (32 procent) vindt dat de politie bescherming biedt in de buurt. Negentien procent van de ondervraagden geeft aan dat de politie de zaken efficiënt aanpakt, terwijl een iets kleiner deel (17 procent) de stelling onderschrijft dat de politie contact heeft met de bewoners. Voor geen van voorgaande stellingen is er een significant verschil in het aandeel in vergelijking met de IVM 2009. Meer dan vier op de tien inwoners (44 procent) vindt dat de politie je serieus neemt. Ook hier is er nagenoeg geen wijziging ten opzichte van het cijfers van 2009. Tot slot is 22 procent het eens met de (negatief geformuleerde) stelling dat de politie te weinig bekeurt in de buurt. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar.

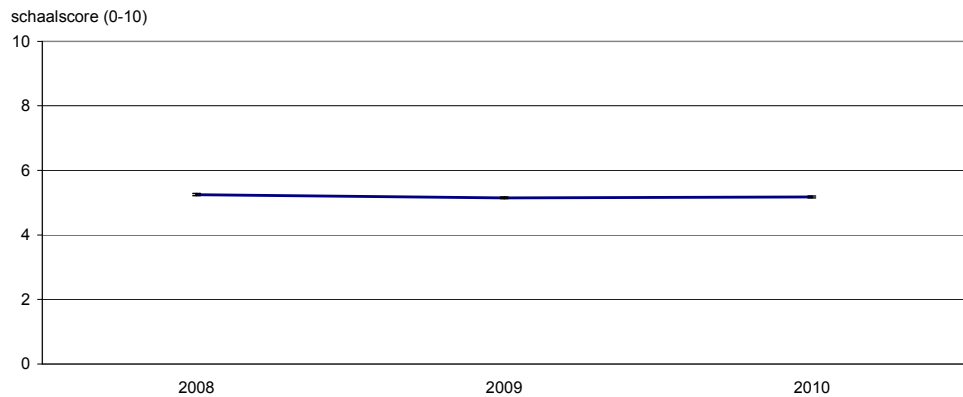
Grafiek 8.3
Oordeel over het functioneren van de politie in de buurt

Voor het functioneren van de politie in de buurt is een schaalscore berekend op basis van de antwoorden op de eerste vijf genoemde stellingen in de voorgaande alinea. Hiermee kan het totale oordeel van de bevolking over het functioneren van de politie in buurt worden beschreven. De score loopt van 0 tot 10; hoe hoger, hoe tevredener men is over het functioneren van de politie in de buurt.

Het oordeel over het functioneren van de politie in de buurt is niet veranderd in vergelijking met 2009, maar er is wel sprake van een daling ten opzichte van 2008.

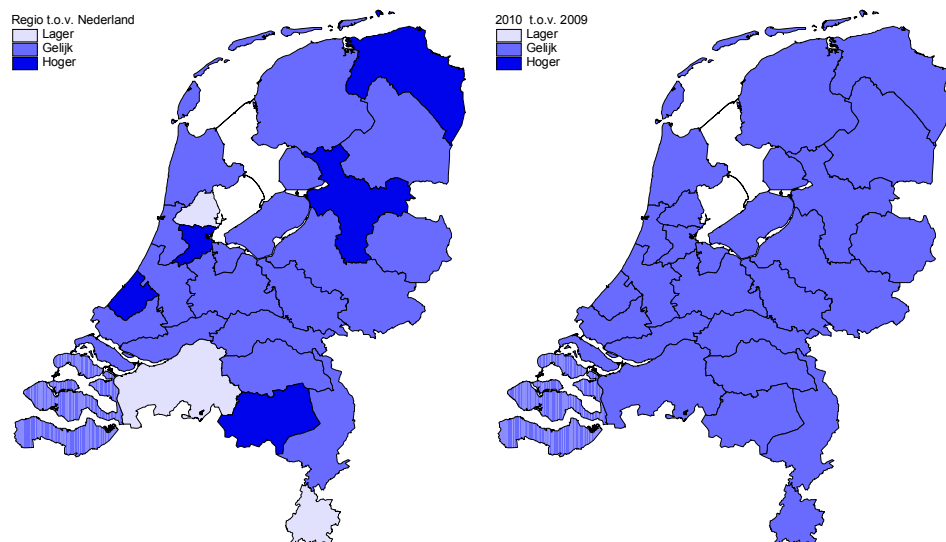
Grafiek 8.4
Functioneren van de politie in de buurt (schaalscore)

In 2010 beoordelen de inwoners van de regio Amsterdam-Amstelland met een schaalscore van 5,5 en in Groningen, IJsselland, Haaglanden en Brabant-Zuid-Oost met een schaalscore van 5,4 het functioneren van de politie in 2010 positiever dan gemiddeld in Nederland. De politieregio's Zaanstreek-Waterland, Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid scoren wezenlijk lager dan het landelijke gemiddelde, namelijk 5 of minder.

In geen van de regio's is de schaalscore over het functioneren van de politie in 2010 significant anders dan in 2009.

Grafiek 8.5
Functioneren van de politie in de buurt naar politieregio (schaalscore), 2010

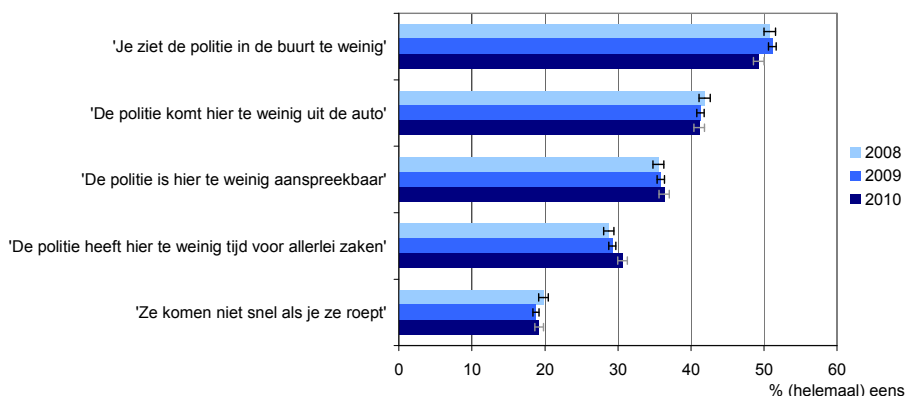

8.4 Beschikbaarheid van de politie in buurt

Het oordeel over de beschikbaarheid van de politie in de buurt is gemeten door aan de respondenten te vragen in hoeverre zij het eens of oneens zijn met vijf uitspraken. Anders dan de meeste stellingen in de voorgaande paragraaf zijn deze stellingen negatief geformuleerd; hoe meer men het met een stelling eens is, hoe negatiever men dus denkt over de beschikbaarheid van de politie.

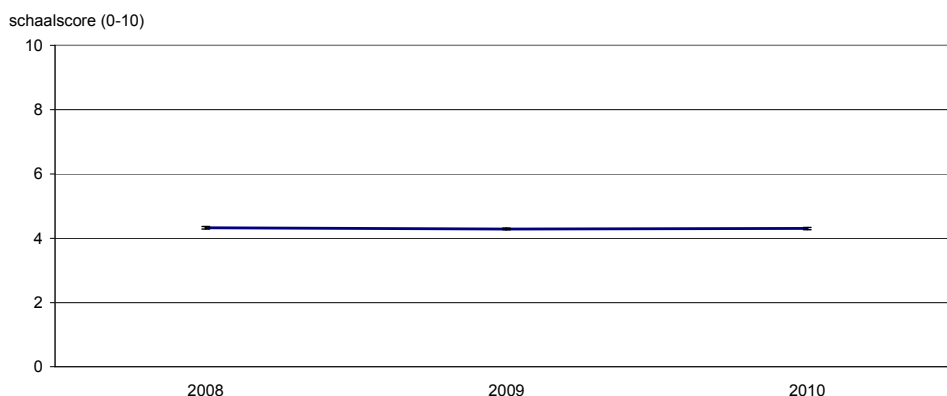
Volgens de IVM 2010 is 49 procent van de inwoners de mening toegedaan dat zij de politie te weinig zien in de buurt. Dit is lager dan in de IVM 2009. Ruim vier van de tien respondenten (41 procent) vindt dat de politie te weinig uit de auto komt, en 36 procent vindt dat de politie te weinig aanspreekbaar is. Meer dan drie van de tien inwoners zijn van mening dat de politie te weinig tijd heeft voor allerlei zaken. Dit aandeel is hoger dan vorig jaar. Dat de politie niet snel komt als je ze roept vindt bijna één op de vijf burgers.

Grafiek 8.6
Oordeel over de beschikbaarheid van de politie in de buurt

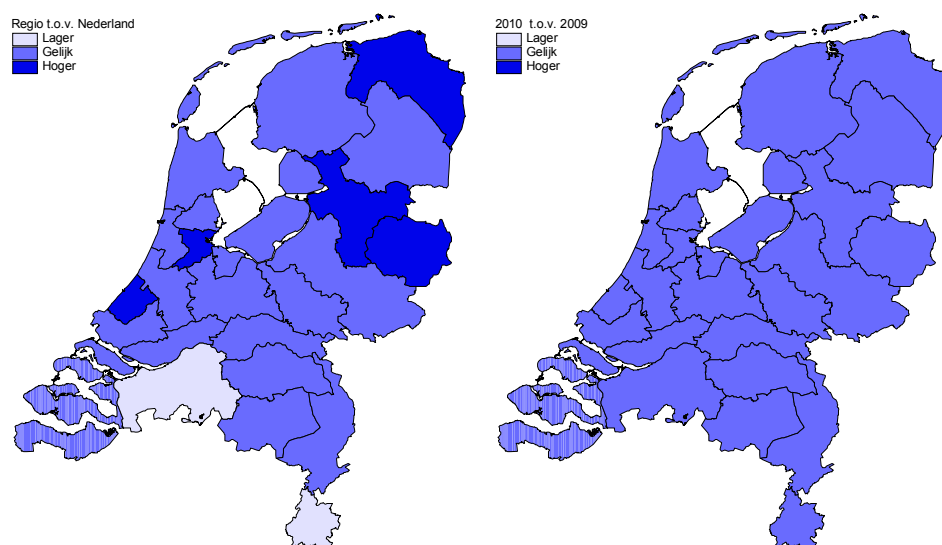
Evenals bij het functioneren van de politie vormen de vijf stellingen over de beschikbaarheid van de politie samen een cluster waarvoor een schaalscore kan worden berekend. Hiervoor geldt: hoe hoger de score, hoe positiever men is over de beschikbaarheid van de politie in de buurt. In 2010 bedroeg de schaalscore voor de beschikbaarheid van de politie 4,3; in 2009 en 2008 was deze eveneens 4,3.

Grafiek 8.7
Beschikbaarheid van de politie in buurt (schaalscore)

De schaalscore voor de beschikbaarheid van de politie in de buurt is in 2010 lager dan het landelijke gemiddelde in de politieregio's Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid. In deze regio's is de score 3,9 of lager. De regio Amsterdam-Amstelland heeft met 4,8 in 2010 de hoogste score voor de beschikbaarheid van de politie. Ook in de regio's Groningen, IJsseland, Twente en Haaglanden is deze schaalscore duidelijk hoger dan het landelijke gemiddelde. Elk van deze laatste vier regio's heeft een score van 4,5 of meer. In geen enkele regio is sprake van een wezenlijk verschil met 2009.

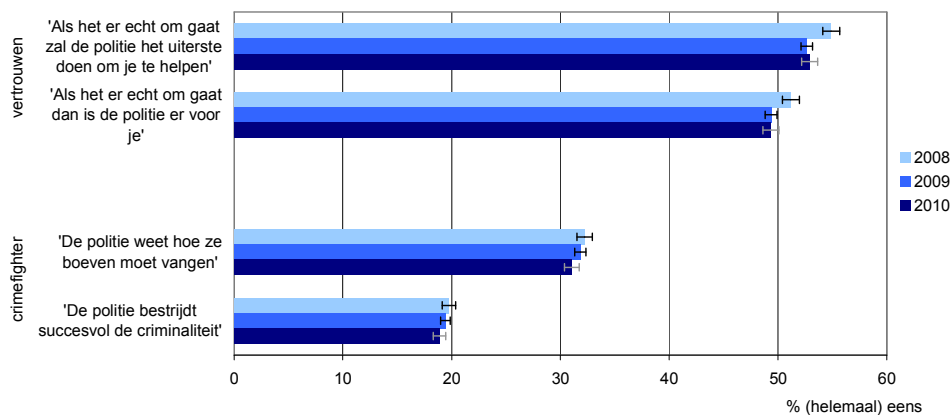
Grafiek 8.8
Beschikbaarheid van de politie in de buurt naar politieregio (schaalscore), 2010

8.5 Vertrouwen in politie en politie als crimefighter

In de IVM worden de respondenten twee stellingen voorgelegd die betrekking hebben op het vertrouwen in de politie, en twee stellingen over het beeld dat de burger heeft van de politie als 'crimefighter'. Deze stellingen zijn positief geformuleerd, dus hoe meer men het eens is met een stelling, hoe positiever men op dat aspect over de politie is.

Grafiek 8.9
Vertrouwen in politie en politie als crimefighter

Ruim de helft van de inwoners heeft vertrouwen in de politie in die zin dat men van mening is dat de politie het uiterste zal doen om hen te helpen (53 procent) en 49 procent is het (helemaal) eens met de stelling dat de politie er voor hen is als het er echt op aan komt. Beide percentages zijn niet wezenlijk verschillend van de cijfers van 2009, maar wel lager dan die van 2008.

Over de politie als 'crimefighter' zegt ruim drie op tien (31 procent) van de ondervraagden dat de politie weet hoe ze boeven moet vangen. Negentien procent van de respondenten is het eens met de stelling dat de politie de criminaliteit succesvol bestrijdt. Er is geen wezenlijk verschil met voorgaande jaren.

Op grond van de antwoorden op bovenstaande stellingen is een schaalscore voor het vertrouwen in de politie en een schaalscore voor de politie als crimefighter berekend. Deze scores lopen beide van 0 tot 10 waarbij een hogere score betekent dat men positiever is over dat aspect. Voor Nederland was de schaalscore voor het vertrouwen in de politie 6,3 en voor de politie als crimefighter 5,1. Het vertrouwen in de politie verschilt niet wezenlijk van 2009 en 2008; de schaalscore voor de politie als crimefighter is gedaald ten opzichte van 2009 en 2008.

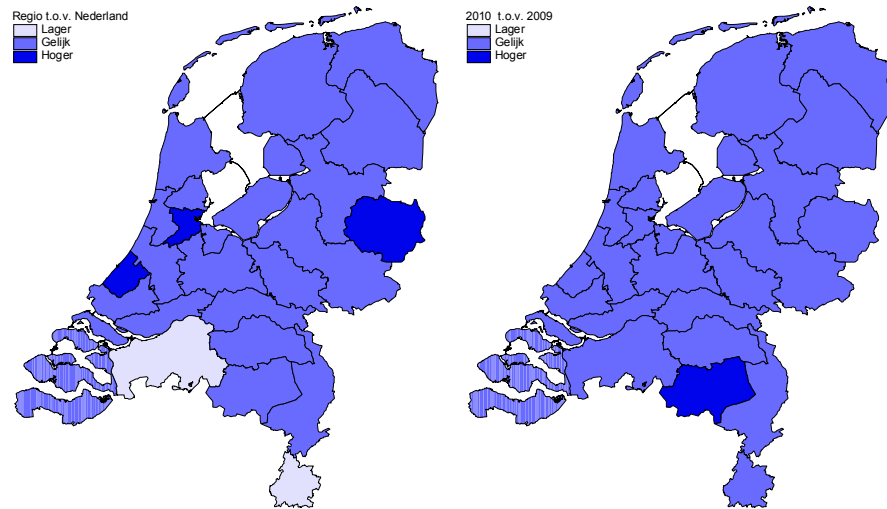
De schaalscore voor het vertrouwen in de politie is in 2010 significant hoger dan het landelijke gemiddelde in de regio's Twente, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden met een cijfer van 6,5. In de politieregio's Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid liggen de schaalscores met een cijfer van 6,1 beduidend lager dan het landelijke gemiddelde. In de regio Brabant-Zuid-Oost is er bovendien sprake van een stijging ten opzichte van 2009.

De schaalscore voor de politie als crimefighter is in 2010 significant hoger dan gemiddeld in de regio Haaglanden met een score van 5,3. Gelderland-Zuid en Rotterdam-Rijnmond scoren met 4,8 lager dan het landelijke gemiddelde. Rotterdam-Rijnmond vertoont eveneens een significante daling ten opzichte van 2009.

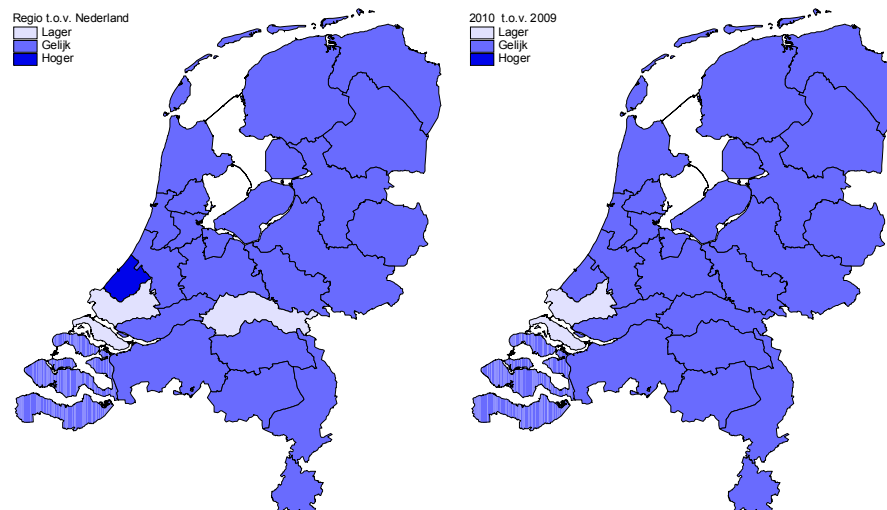
Grafiek 8.10

Vertrouwen in politie en politie als crimefighter naar politieregio (schaalscores), 2010

Vertrouwen in politie

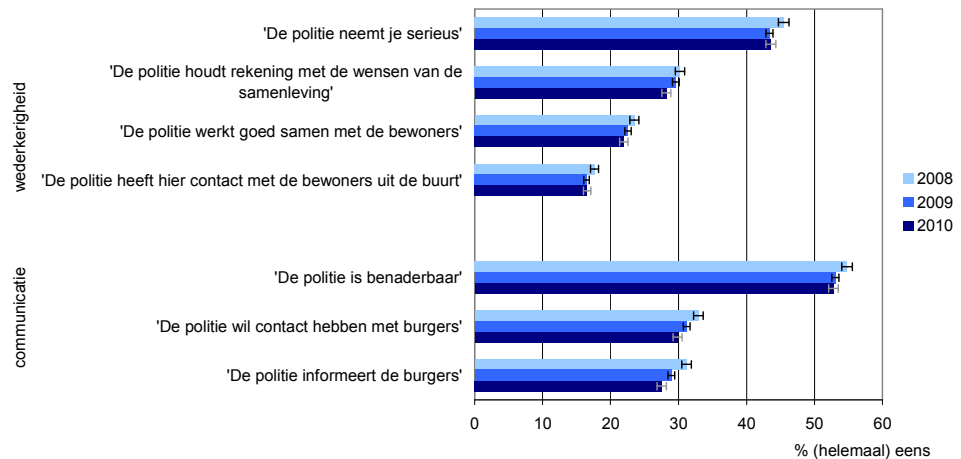
Politie als crimefighter

8.6 Interactie tussen politie en burgers

In de IVM 2010 zijn stellingen aan de respondenten voorgelegd die betrekking hebben op de interactie tussen politie en burgers in de buurt. Analoog aan paragraaf 8.5 zijn ook deze stellingen positief geformuleerd, dus hoe meer mensen het eens zijn met een stelling, hoe positiever de bevolking op dat aspect over de politie is.

Grafiek 8.11
Interactie tussen politie en burgers

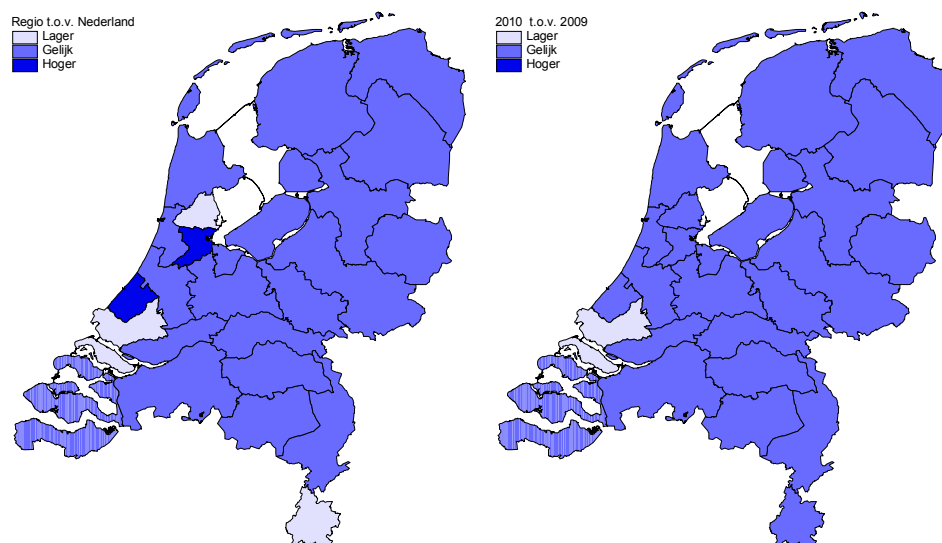
Een viertal stellingen gaat over de wederkerigheid van de relatie tussen politie en burgers. In 2010 is bijna drie van de tien (28 procent) ondervraagde inwoners van mening dat de politie rekening houdt met de wensen van de samenleving, terwijl meer dan een vijfde (22 procent) stelt dat de politie goed samenwerkt met de bewoners. Het aandeel van de respondenten dat het eens is met deze eerste stelling is significant gedaald ten opzichte van 2009. Naast deze stellingen hebben ook twee eerder beschreven stellingen betrekking op de wederkerigheid van de politie. Zoals reeds gezegd in paragraaf 8.3 vindt 44 procent dat de politie je serieus neemt. De laatste stelling in verband met wederkerigheid, die zegt dat de politie daadwerkelijk contact heeft met de bewoners in de buurt, wordt ondersteund door 17 procent van de ondervraagden.

Drie stellingen gaan specifiek over de communicatie tussen politie en burgers. Drie op de tien inwoners is van mening dat de politie contact wil hebben met de burgers. Dit is minder dan vorig jaar. Meer dan de helft (53 procent) vindt de politie benaderbaar. 28 Procent van de respondenten zegt ten slotte dat de politie de burgers informeert. Deze laatste stelling vertoont een opmerkelijke daling tussen 2010 en 2009 in het aandeel personen dat het hiermee eens is.

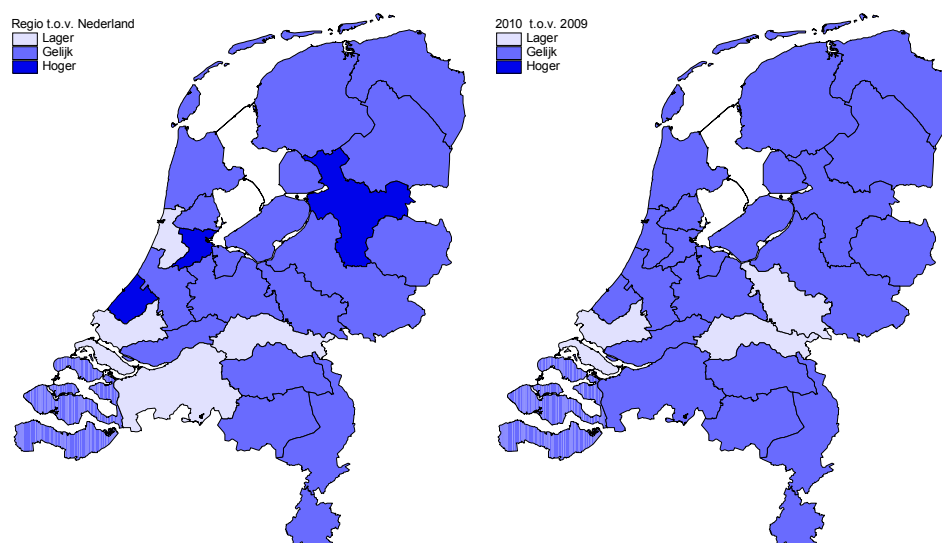
Op grond van de antwoorden op bovenstaande stellingen zijn twee schaalscores berekend. Dit betreft een schaalscore voor de wederkerigheid tussen politie en burgers, en één voor de communicatie tussen politie en burgers. Deze scores variëren tussen 0 en 10. Hoe hoger deze score, des te positiever men is over dat aspect. Landelijk was in 2010 de schaalscore voor de wederkerigheid tussen politie en burgers 5,2 en voor de communicatie tussen politie en burgers 5,5. Analoog aan de daling bij de aparte stellingen, geldt ook hier dat de schaalscore voor communicatie significant lager is in vergelijking met die van 2009.

Grafiek 8.12
Interactie tussen politie en burgers naar politieregio (schaalscores), IVM 2010

Wederkerigheid politie-burgers

Communicatie politie-burgers

De schaalscore voor de wederkerigheid tussen politie en burgers is significant hoger dan het landelijke gemiddelde in de politieregio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden. Lager dan gemiddeld scoren de regio's Zaanstreek-Waterland, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid. De politieregio Rotterdam-Rijnmond vertoont daarenboven ook een opmerkelijke daling in schaalscore in vergelijking met de cijfers van de IVM 2009.

De schaalscore voor de communicatie tussen politie en burgers varieert van 5,2 in Gelderland-Zuid tot 5,8 in Haaglanden. In de politieregio's IJsselland, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is het cijfer beduidend hoger dan het landelijke gemiddelde, terwijl in de regio's Gelderland-Zuid, Kennemerland, Rotterdam-Rijnmond en Midden- en West-Brabant de score significant lager ligt dan het landelijke gemiddelde van 2010. Ten opzichte van het cijfer van 2009 vertonen de politieregio's Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid en Rotterdam-Rijnmond in 2010 een daling.

8.7 Samenvatting

Dit hoofdstuk geeft weer hoe de inwoners van Nederland volgens de IVM 2010 denken over het functioneren van de politie in de woonbuurt. Ook zijn de resultaten van de verschillende politieregio's aan de hand van schaalscores vergeleken met het landelijke gemiddelde.

Hieronder worden de belangrijkste resultaten samengevat.

Landelijke uitkomsten

- In 2010 was 42 procent van de inwoners tevreden tot zeer tevreden over het algemene functioneren van de politie in de buurt. Dit is vergelijkbaar met 2009 maar lager dan in 2008.
- Het oordeel van de bevolking over het functioneren en de beschikbaarheid van de politie in de buurt is tussen 2009 en 2010 niet wezenlijk gewijzigd. Wel daalde het oordeel over het functioneren van de politie in de buurt ten opzichte van 2008.
- Ruim de helft van de inwoners is het er mee eens dat de politie je helpt als het er echt op aan komt. Bijna een derde van de inwoners vindt dat de politie weet hoe ze boeven moet vangen; bijna één op de vijf is van mening dat de politie de criminaliteit succesvol bestrijdt.
- Bijna één op de drie inwoners zegt dat de politie rekening houdt met de wensen van de samenleving; een even groot deel vindt dat de politie de burgers informeert. Meer dan een vijfde is van mening dat de politie goed samenwerkt met de bewoners.

Regionale verschillen

- In de politieregio's Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland, Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid zijn minder inwoners tevreden over het politiefunctioneren in het algemeen dan gemiddeld. In de regio's Groningen, IJsselland, Twente, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden zijn meer mensen dan gemiddeld tevreden.
- Wanneer het functioneren van de politie in de buurt concreter gemeten wordt aan de hand van een aantal stellingen en op basis daarvan een schaalscore wordt berekend blijkt dat de politieregio's Zaanstreek-Waterland, Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid minder tevreden inwoners hebben dan gemiddeld. In de regio's Groningen, IJsselland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden en Brabant-Zuid-Oost zijn meer inwoners tevreden dan gemiddeld.
- De schaalscore voor de beschikbaarheid van de politie in de buurt is in de politieregio's Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid lager dan gemiddeld. In Groningen, IJsselland, Twente, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden is deze score hoger dan het landelijke gemiddelde.
- In de regio's Midden- en West-Brabant en Limburg-Zuid heeft men volgens de schaalscore minder vertrouwen in de politie dan gemiddeld. In de regio's Twente, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden juist meer. Voor Brabant-Zuid-Oost is er een significante stijging in vergelijking met het voorgaande jaar.
- De schaalscore voor de politie als crimefighter is in de politieregio Haaglanden beduidend hoger dan gemiddeld. Gelderland-Zuid en Rotterdam-Rijnmond scoren beduidend lager dan het landelijke gemiddelde. Rotterdam-Rijnmond vertoont eveneens een opmerkelijke daling in schaalscore van 2010 ten opzichte van 2009.
- De schaalscore voor de wederkerigheid van de politie vertoont voor de politieregio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden een cijfer dat opmerkelijk hoger ligt dan het landelijke gemiddelde. In de regio's Zaanstreek-Waterland, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid is de score beduidend lager dan gemiddeld. In de politieregio Rotterdam-Rijnmond is deze tevens lager dan in 2009.
- De politieregio's IJsselland, Amsterdam-Amstelland en Haaglanden vertonen voor wat betreft de schaalscore communicatie in 2010 een wezenlijk hoger cijfer dan het landelijke gemiddelde. De regio's Gelderland-Zuid, Kennemerland, Rotterdam-Rijnmond en Midden- en West-Brabant hebben een lagere schaalscore dan het landelijke gemiddelde. In de politieregio's Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid en Rotterdam-Rijnmond is deze schaalscore in 2010 lager dan in 2009.

9. Voorzorgsmaatregelen tegen criminaliteit

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het preventiegedrag tegen enkele vormen van criminaliteit, met name in de woonomgeving. Burgers hebben immers ook een eigen verantwoordelijkheid om te voorkómen dat men slachtoffer wordt van criminaliteit.

In de volgende paragraaf komen enkele technopreventieve voorzieningen tegen woninginbraak aan de orde. Met technopreventieve voorzieningen worden hier onder meer veiligheidssloten, buitenverlichting en alarminstallaties bedoeld. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de aanwezigheid en het gebruik van deze voorzieningen.

In paragraaf 9.3 staat een aantal sociopreventieve maatregelen centraal. Deze hebben betrekking op bijvoorbeeld 's avonds het licht laten branden wanneer er niemand thuis is, de fiets zo mogelijk in de bewaakte stalling plaatsen en geen waardevolle spullen in de auto laten liggen.

De gegevens die in deze paragraaf worden besproken zijn gepresenteerd in de tabellen 9.1 tot en met 9.7 van het bijbehorende tabellenrapport. Omdat de vraagstellingen en antwoordcategorieën betreffende techno- en sociopreventieve maatregelen van de IVM 2008 afwijken van die van de IVM 2009 en 2010 is het vergelijken met de resultaten van 2008 niet zinvol. Hierom zijn de gegevens van 2008 niet in de tabellen opgenomen. In dit hoofdstuk kunnen derhalve alleen de resultaten van 2009 en 2010 met elkaar worden vergeleken.

9.2 Technopreventieve voorzieningen

In de IVM is aan respondenten gevraagd welke voorzieningen bij hen thuis aanwezig zijn om inbraak te voorkomen of om de gevolgen van inbraak zoveel mogelijk te beperken. Het gaat daarbij om extra veiligheidssloten of grendels op de buitendeuren, (rol)luiken voor ramen en/of deuren, de aanwezigheid van buitenverlichting en de aanwezigheid van een alarminstallatie.

Buitenverlichting en extra veiligheidssloten en/of grendels op de buitendeuren zijn de meest voorkomende voorzieningen om inbraak te voorkomen. Bij 79 respectievelijk 70 procent van alle huishoudens waren deze voorzieningen in 2010 *aanwezig*. Andere voorzieningen tegen inbraak komen aanzienlijk minder vaak voor: bij bijna 16 procent van de huishoudens zijn er aan de woning (rol)luiken voor ramen en deuren en bij bijna 12 procent is een inbraakalarm aanwezig.

In 2010 bleek het percentage woningen waar 'extra veiligheidssloten/grendels op de buitendeuren' aanwezig zijn, significant lager dan in 2009. Bij de drie andere vormen van technopreventieve voorzieningen zijn de verschillen tussen 2010 en 2009 niet significant.

Wat de aanwezigheid van dit soort technopreventieve voorzieningen betreft zijn er nogal wat verschillen tussen de diverse politieregio's; dit geldt met name voor de aanwezigheid van rolluiken en buitenverlichting. Wat rolluiken betreft valt op dat deze meer dan gemiddeld voorkomen in de politieregio's Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Zeeland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost, Limburg-Noord en Limburg-Zuid. In Limburg-Noord is het cijfer zelfs ruim driemaal zo hoog als het landelijk gemiddelde. In de wettelijke en noordelijke politieregio's komen rolluiken wat minder vaak voor. Buitenverlichting is wat algemener in de regio's Drenthe, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Zuid, Noord-Holland Noord, Brabant Noord, Brabant Zuid-Oost, Limburg Noord en Flevoland.

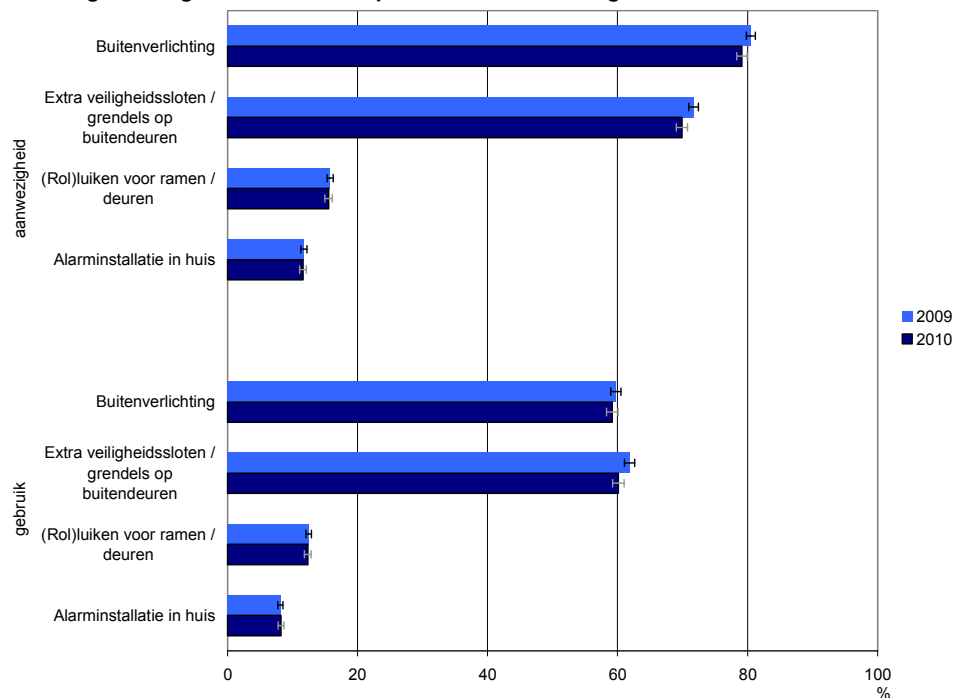
Aan personen bij wie thuis dit soort technopreventieve voorzieningen aanwezig is, is vervolgens gevraagd hoe vaak hiervan *gebruik* wordt gemaakt: "(bijna) altijd", "soms" of "(bijna) nooit".

Extra veiligheidssloten/grendels op de buitendeuren en buitenverlichting worden met respectievelijk 60 procent en 59 procent van de huishoudens het meest *gebruikt*. Het gebruik van rolluiken voor ramen / deuren (12 procent) en het gebruik van een alarminstallatie in huis (8 procent) is aanzienlijk minder algemeen.

In navolging van de hiervoor geconstateerde afname van het percentage woningen waar 'extra veiligheidssloten/ grendels op de buitendeuren' aanwezig zijn, is (dus) ook het gebruik van deze voorziening tussen 2009 en 2010 iets gedaald.

De verschillen in het gebruik van het viertal technopreventieve voorzieningen tussen de onderscheiden politieregio's laten nagenoeg hetzelfde patroon zien als hiervoor beschreven bij de aanwezigheid van dit soort voorzieningen.

Grafiek 9.1
Aanwezigheid en gebruik van technopreventieve voorzieningen

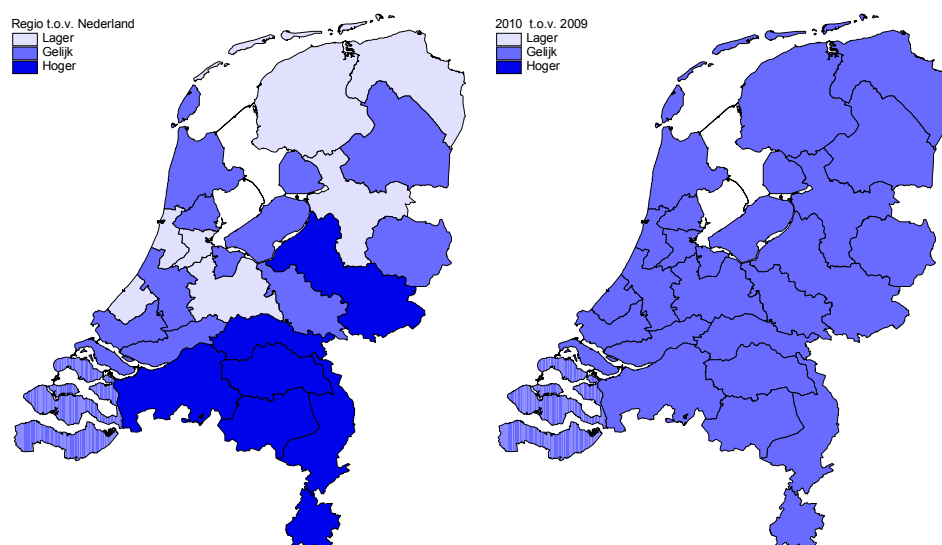

Om een meer eenduidig inzicht in het gebruik van technopreventieve voorzieningen te verkrijgen zijn er zogeheten somscores berekend. Deze somscores geven het gemiddeld aantal gebruikte voorzieningen per huishouden weer en verschillen in die zin dus van de elders in deze publicatie toegepaste schaalscores (zie bijlage 4). Dus hoe hoger de somscore, des te hoger het gebruik van dit soort voorzieningen.

In 2010 bedroeg, evenals in 2009, de overall somscore van alle politieregio's in Nederland 1,4. Uitsplitsing naar de politieregio's laat zien dat met name de regio Amsterdam-Amstelland met 1,0 aanmerkelijk lager scoort dan het landelijk gemiddelde. Ook de regio's Groningen, Fryslân, IJsselland, Utrecht, Kennemerland en Haaglanden scoorden in 2010 lager dan het landelijk gemiddelde. Limburg-Noord ligt met een score van 1,8 echter ver boven het landelijk gemiddelde. Bij een aantal andere regio's is het verschil minder groot: in de politieregio's Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland Zuid en in de politieregio's in de zuidelijke provincies Noord-Brabant en Limburg is de somscore namelijk iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Een vergelijking met de resultaten van 2009 laat zien dat, zowel op landelijk niveau als op het niveau van de afzonderlijke politieregio's, het gebruik van technopreventieve voorzieningen in 2010 niet significant is toe- of afgenomen.

Grafiek 9.2
Gebruik van technopreventieve voorzieningen totaal (somscore) naar politieregio, 2010

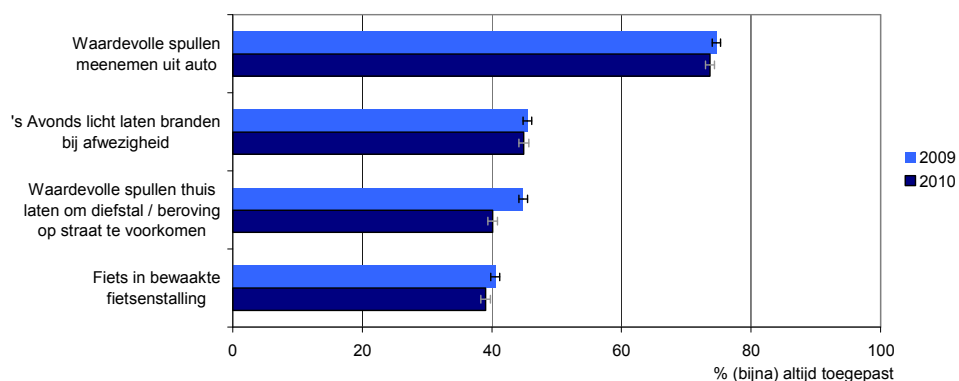

9.3 Sociopreventieve maatregelen

In de IVM 2009 en 2010 is ook een viertal vragen gesteld over andere maatregelen ter voorkoming van inbraak, fietsdiefstal, auto-inbraak of diefstal en/of beroving op straat, de zogeheten sociopreventieve maatregelen. Het gaat hierbij om preventieve maatregelen zoals 's avonds bij afwezigheid thuis het licht laten branden, de fiets zo mogelijk in een bewaakte stalling plaatsen, waardevolle spullen meenemen uit de auto of waardevolle spullen thuis laten om diefstal of beroving op straat te voorkomen.

In 2010 zei bijna driekwart van alle respondenten dat men waardevolle spullen uit de auto meeneemt om auto-inbraak te voorkomen en 45 procent van de inwoners laat 's avonds bij afwezigheid thuis het licht branden. Ook de fiets in een bewaakte stalling plaatsen en waardevolle spullen thuislaten om diefstal/beroving op straat te voorkomen zijn maatregelen die vaak worden getroffen; door respectievelijk 39 en 40 procent van de bevolking. Deze laatste twee cijfers zijn lager dan in 2009.

Grafiek 9.3
Sociopreventieve maatregelen

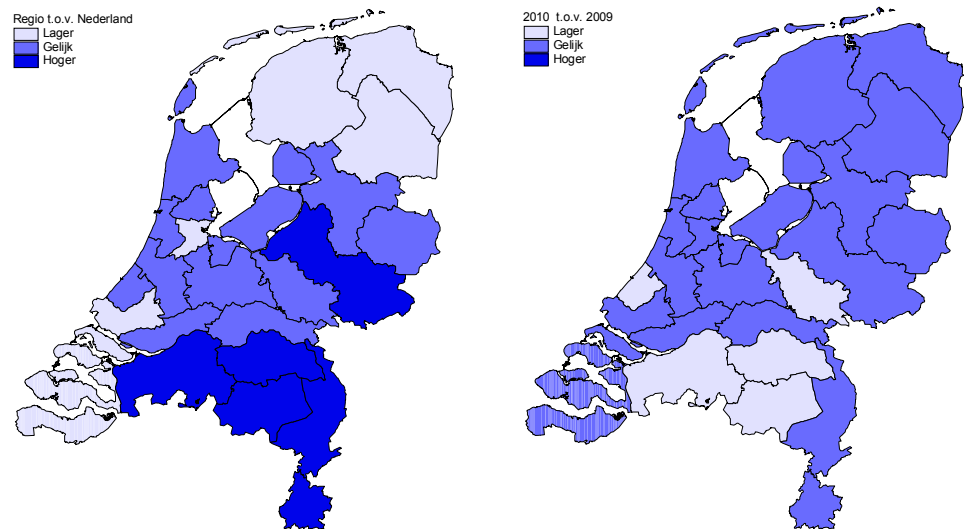
Er zijn duidelijke verschillen tussen de afzonderlijke politieregio's in de mate waarin sociopreventieve maatregelen worden getroffen. In politieregio's Noord- en Oost-Gelderland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost, Limburg-Noord en Limburg-Zuid werden in 2010 gemiddeld meer maatregelen genomen dan elders in het land. Minder maatregelen werden genomen in de regio's Groningen, Fryslân, Drenthe, Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Zeeland.

Evenals bij de technopreventieve voorzieningen zijn ook bij de sociopreventieve maatregelen somscores berekend. Met deze somscores wordt een 'overall' beeld van de betreffende sociopreventieve maatregelen verkregen.

In 2010 lag de somscore van de sociopreventieve maatregelen in de noordelijke politieregio's Groningen, Fryslân en Drenthe en in de regio's Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Zeeland beneden het landelijk gemiddelde. De regio's Noord- en Oost-Gelderland en de politieregio's in de provincies Noord-Brabant en Limburg scoorden in 2010 beter dan het landelijk gemiddelde.

De hiervoor geconstateerde afname van preventieve maatregelen op het gebied van fietsdiefstal en het thuislaten van waardevolle spullen komt uiteraard ook tot uitdrukking in de somscores: in 2010 was deze score op landelijk niveau namelijk iets lager dan in 2009 (respectievelijk 2,0 en 2,1). In de politieregio's Gelderland-Midden, Haaglanden en in de drie Brabantse politieregio's was eveneens sprake van een daling.

Grafiek 9.4
Sociopreventieve maatregelen totaal (somscore) naar politieregio, 2010

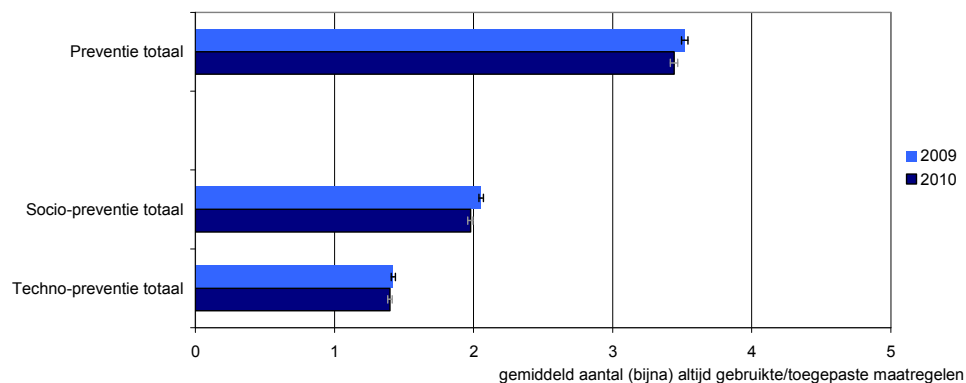

9.4 Preventie totaal

Op basis van de genomen preventiemaatregelen zijn, zoals opgemerkt, somscores berekend. Deze scores geven het gemiddeld aantal (bijna) altijd gebruikte of toegepaste preventiemaatregelen aan. Dus hoe hoger de scores hoe meer maatregelen. Volgens de IVM 2010 bedraagt de gemiddelde technopreventieve somscore 1,4 en de sociopreventieve somscore 2,0. De somscore 'preventie totaal' is de som van beide voornoemde somscores en bedraagt dus gemiddeld 3,4.

De hiervoor opgemerkte daling van preventieve maatregelen op het gebied van fietsdiefstal en het thuislaten van waardevolle spullen komt niet alleen tot uitdrukking in de sociopreventieve somscore, maar dus ook in de somscore 'preventie-totaal'. Deze laatste score daalde van 3,5 in 2009 naar 3,4 in 2010.

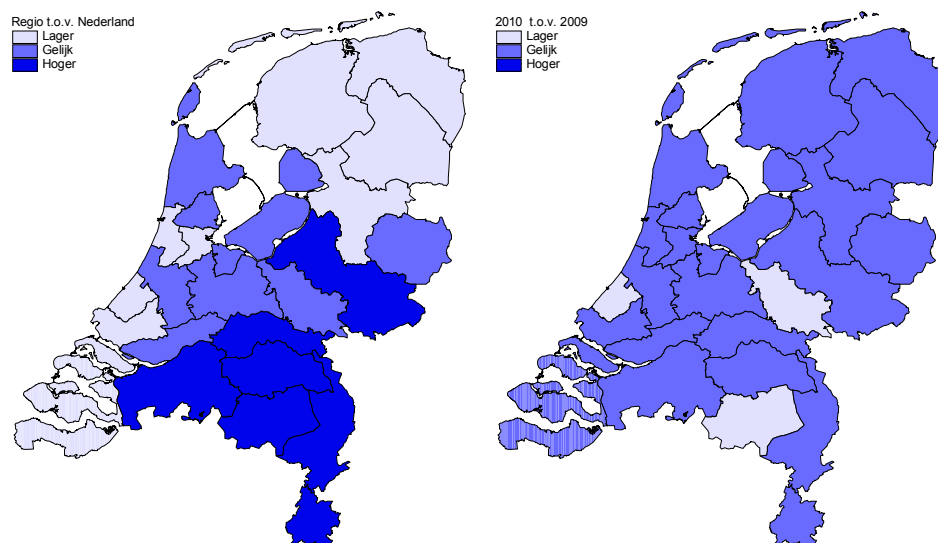
Grafiek 9.5
Toegepaste preventieve maatregelen/voorzieningen totaal (somscore)

Een algeheel overzicht van het gemiddeld aantal toegepaste technopreventieve voorzieningen en sociopreventieve maatregelen naar politieregio laat zien dat dit soort criminaliteitspreventie in de vier noordelijke regio's Groningen, Fryslân, Drenthe en IJsselland en in de regio's Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam Rijnmond en Zeeland lager is dan het landelijk gemiddelde. In de regio's Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Zuid en in de politieregio's in Noord-Brabant en Limburg is dit soort criminaliteitspreventie hoger dan het landelijk gemiddelde.

Vergeleken met 2009 is de criminaliteitspreventie in de regio's Gelderland-Midden, Haaglanden en Brabant-Zuid-Oost in 2010 enigszins gedaald.

Grafiek 9.6
Preventieve maatregelen totaal (somscore) naar politieregio, 2010

9.5 Samenvatting

In dit laatste hoofdstuk is ingegaan op de preventiemaatregelen die door de inwoners van Nederland zijn getroffen ter voorkoming van inbraak, diefstal en beroving. De belangrijkste conclusies worden hieronder kort samengevat.

Landelijke uitkomsten

- De aanwezigheid van buitenverlichting en extra veiligheidssloten en/of grendels op de buitendeuren zijn volgens de IVM 2010 de meest voorkomende maatregelen tegen inbraak. Bij respectievelijk bijna acht en zeven op de tien huishoudens zijn deze voorzieningen aanwezig. Inbraakalarm en (rol)luiken voor ramen en deuren komen aanzienlijk minder vaak voor.
- Bijna driekwart van de respondenten zegt waardevolle spullen uit de auto mee te nemen om auto-inbraak te voorkomen. Bijna de helft van de inwoners laat 's avonds bij afwezig-

heid het licht branden. Om diefstal/beroving op straat te voorkomen worden door 40 procent van de inwoners waardevolle spullen thuis gelaten. Bijna 4 op de tien burgers maken gebruik van een bewaakte fietsstalling.

Regionale verschillen

- Wat de algehele criminaliteitspreventie betreft laten de 'overall-scores' zien dat deze in de politieregio's Groningen, Fryslân, Drenthe, IJsselland, Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam Rijnmond en Zeeland lager is dan het landelijk gemiddelde.
- De somscore 'preventie totaal' is hoger dan het landelijk gemiddelde in de politieregio's Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Zuid, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Brabant-Zuid-Oost, Limburg-Noord en Limburg-Zuid.

Bijlage 1

Onderzoeksverantwoording (verkorte versie)

Integrale Veiligheidsmonitor 2010

Onderzoeksverantwoording landelijke rapportage

1. Inleiding

In deze verkorte versie van de onderzoeksverantwoording worden de belangrijkste aspecten van de opzet en uitvoering van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) toegelicht. Een meer uitgebreide beschrijving van het onderzoek komt separaat en uitsluitend elektronisch beschikbaar als proces- en onderzoeksdocumentatie. De IVM, voor het eerst uitgevoerd in het najaar van 2008, moet worden gezien als de opvolger van de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) die in de periode 2005 – 2008 door het CBS is uitgevoerd en waarover jaarlijks is gerapporteerd. In 2010 is de IVM voor derde achtereenvolgende keer als grootschalig bevolkingsonderzoek uitgevoerd, waarbij personen van 15 jaar en ouder zijn ondervraagd. Het IVM onderzoek is opgebouwd rondom een gecoördineerde vragenlijst. Deze biedt de mogelijkheid om naast onderwerpen van landelijk belang ook lokale onderzoeksvragen op te nemen. Hierdoor is de IVM een bruikbaar meetinstrument voor meerdere bestuurlijke niveaus binnen de overheid. Daarnaast komen door het verdere samenwerken op het gebied van de veiligheid meer eenduidige cijfers beschikbaar, meer mogelijkheden voor analyse en kan er efficiënter onderzoek worden uitgevoerd.

Net als in 2008 en 2009 is ook in 2010 opnieuw parallel aan de IVM een Veiligheidsmonitor Rijk op beperkte schaal uitgevoerd. De gegevens van dit onderzoek worden vooral gebruikt om de methodebreuken als gevolg van de invoering van de IVM in kaart te brengen. Dit zowel op landelijk als politieregionaal niveau. In bijlage 3 van de landelijke rapportage wordt de laatste stand van zaken omtrent de waargenomen methodebreuken toegelicht.

In de volgende paragraaf wordt de opzet van de IVM 2010 kort besproken, terwijl paragraaf 3 ingaat op de structuur van de vragenlijst. In paragraaf 4 komt de steekproeftrekking voor het onderzoek aan de orde. In paragraaf 5 wordt ingegaan op het veldwerk en de responsresultaten, terwijl paragraaf 6 een beknopte beschrijving geeft van het verwerkingsproces. In paragraaf 7 ten slotte is een beschrijving opgenomen van de weging van zowel de IVM als van de VMR-extra.

2. Onderzoekopzet

De externe stuurgroep 'Stroomlijning Veiligheidsmonitors', met vertegenwoordigers van BZK, Justitie, CBS, WODC, G4, G27, VNG, RHC, in het voorjaar van 2008 opgegaan in de Raad voor de Veiligheidsmonitor, heeft in juni 2008 een definitief besluit genomen ten aanzien van de organisatie en uitvoering van de Veiligheidsmonitor op landelijk/regionaal en lokaal niveau. Dit onder de naam 'Integrale Veiligheidsmonitor' (IVM). In deze paragraaf wordt op hoofdpunten beschreven hoe de IVM als jaarlijks onderzoek is opgezet en hoe de uitvoering ervan is georganiseerd.

De jaarlijkse waarneming op het terrein van de sociale veiligheid en ondervonden criminaliteit is voor de IVM vastgesteld voor de periode van 15 september t/m 31 december. Voor de eerdere VMR-onderzoeken werden telkens in het eerste kwartaal van het kalenderjaar op grote schaal gegevens over veiligheid en criminaliteit verzameld. Dit gebeurde door steekproefpersonen telefonisch (indien telefoonnummer bekend) of face-to-face te benaderen. Bij de IVM wordt echter gebruik gemaakt van vier verschillende modes, nl. waarneming via internet (verder ook aangeduid met CAWI) en papier (PAPI), telefonisch (CATI) en face-to-face (CAPI). Om het effect van deze wijzigingen op de belangrijkste uitkomsten te kwantificeren, heeft de Raad voor VM besloten om parallel aan de IVM ook de VMR op beperkte schaal uit te voeren (hierna VMR-extra genoemd) aan de hand van de oude vragenlijst en de traditionele waarnemingsmethode. Deze parallelle uitvoering naast de IVM heeft zowel in 2008, 2009 als 2010 plaatsgevonden.

Voor de landelijke uitvoering van de IVM werken BZK, Justitie en CBS net als bij de voormalige VMR samen op basis van een afgesloten overeenkomst. Met het aantreden van de nieuwe regering in 2010 is een deel van het ministerie van BZK dat verantwoordelijk was voor het thema Veiligheid samengevoegd met het ministerie van Justitie. Hierdoor ontstond er een nieuw ministerie van Veiligheid en Justitie.

Het CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering. De IVM steekproef op landelijk niveau die met de nieuwe waarnemingsmethode en nieuwe vragenlijst wordt benaderd, moet resulteren in minstens 18 750 respondenten (minimaal 750 responsen per politieregio). Ook het geschetste parallelle onderzoek (VMR-extra) wordt door het CBS uitgevoerd, waarbij in de jaren 2008, 2009 en 2010 telkens van minimaal van 6 000 respondenten gegevens zijn

verzameld. Hiermee kunnen zoals eerder in de inleiding is aangegeven de verschillen in de belangrijkste uitkomsten worden gekwantificeerd.

De uniforme vragenlijst van de nieuwe IVM biedt ook voor lokaal geïnteresseerden zoals (politie)regio's en individuele gemeenten de mogelijkheid om vragen op te nemen. Dit wordt mogelijk gemaakt door het hanteren van verplichte en facultatieve blokken in de vragenlijst (zie ook verder bij paragraaf 3).

De lokale deelname aan de IVM is niet verplicht en zeer wisselend. In 2008 deden 78 gemeenten mee, in 2009 bedroeg het aantal deelnemende gemeenten 239 en in 2010 deden slechts 21 gemeenten mee. Door deze beperkte lokale deelname in 2010 heeft slechts in 7 politieregio's een gedeeltelijke of volledige oversampling plaatsgevonden (zie tabel 1).

Voor de uitvoering van de IVM op lokaal niveau is door BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht. De taken van dit bureau richten zich vooral op de facilitering en coördinatie van de lokale deelnemers aan de IVM. Zo kunnen lokale deelnemers gebruik maken van een drietal geselecteerde veldwerkbureaus die aan de opgestelde eisen voldeden. Verder is voor de uitvoering van de IVM op lokaal niveau door bVm, in samenwerking met het CBS, het handboek Veiligheidsmonitor samengesteld. In dit handboek worden gedetailleerde richtlijnen en andere noodzakelijke input gegeven voor de uitvoering van de IVM op lokaal niveau.

Behalve de uitvoering van de IVM op landelijk/politieregionaal niveau ondersteunt het CBS ook de uitvoering op lokaal niveau. Zo verzorgt het CBS voor alle lokale deelnemers de steekproeftrekking. Dit heeft als voordeel dat alle te benaderen steekproefpersonen (landelijk en lokaal) uit hetzelfde steekproefkader afkomstig zijn en eventuele kaderfouten hierdoor beperkt blijven. Ook eventuele dubbele benadering van personen is hiermee uitgesloten. Behalve het trekken van de steekproeven verwerkt en ordent het CBS ook alle onderzoeksgegevens. Hierna voorziet het CBS deze van een weegfactor, die door elke lokale deelnemer kan worden gehanteerd. Na bewerking van de veldwerkgegevens worden beveiligde microdatabestanden teruggestuurd aan de lokale deelnemers. Deze uitlevering vindt plaats via het bureau Veiligheidsmonitor (bVm).

Tabel 1. Oversampling door gemeenten per politieregio, IVM

Politieregio	2008		2009		2010	
	Deelname gemeenten	Mate van oversampling	Deelname gemeenten	Mate van oversampling	Deelname gemeenten	Mate van oversampling
01 Groningen		Niet	16	Deels		Niet
02 Friesland		Niet	18	Deels		Niet
03 Drenthe		Niet		Niet		Niet
04 IJsselland		Niet	3	Deels		Niet
05 Twente		Niet	1	Deels	1	Deels
06 Noord- en Oost-Gelderland		Niet	12	Deels		Niet
07 Gelderland-Midden		Niet	16	Volledig		Niet
08 Gelderland-Zuid		Niet	1	Deels		Niet
09 Utrecht	29	Volledig	29	Volledig		Niet
10 Noord-Holland-Noord		Niet	26	Volledig		Niet
11 Zaanstreek-Waterland	1	Deels		Niet	1	Deels
12 Kennemerland		Niet		Niet		Niet
13 Amsterdam-Amstelland	6	Volledig	6	Volledig	6	Volledig
14 Gooi en Vechtstreek		Niet	8	Deels		Niet
15 Haaglanden	9	Volledig	9	Volledig	9	Volledig
16 Hollands Midden	29	Volledig	1	Deels	2	Deels
17 Rotterdam-Rijnmond	1	Deels	20	Volledig		Niet
18 Zuid-Holland-Zuid		Niet	1	Deels	1	Deels
19 Zeeland		Niet	13	Volledig		Niet
20 Midden- en West-Brabant		Niet	17	Deels		Niet
21 Brabant-Noord	1	Deels	16	Deels		Niet
22 Brabant-Zuidoost	1	Deels	17	Deels	1	Deels
23 Limburg-Noord	1	Niet	7	Deels		Niet
24 Limburg-Zuid		Niet		Niet		Niet
25 Flevoland		Niet	2	Deels		Niet
Totaal	78		239		21	

3. Vragenlijst

Voor het uitvoeren van de Integrale Veiligheidsmonitor is een vragenlijst ontwikkeld waarmee zowel op landelijk niveau als regionaal/lokaal niveau gegevens over de veiligheid in Nederland verzameld kunnen worden. In de vragenlijst komen een aantal verschillende thema's aan de orde. De voornaamste zijn leefbaarheid en beleving van de (woon)buurt, onveiligheidsgevoelens vermijdingsgedrag en respectloos gedrag van burgers, persoonlijk slachtofferschap, contacten met de politie, het functioneren van de politie, en preventie. Met deze geharmoniseerde vragenlijst wordt een forse stap gezet in het 'vergelijkbaar' meten van zowel de subjectieve als objectieve veiligheid en de relatie van burgers met politie en gemeenten in Nederland.

In 2010 zijn voor het eerst bij de IVM ook enkele vragen opgenomen over cybercrime. Deze vragen hebben het karakter van pilotvragen en zijn daarom alleen voorgelegd aan de steekproefpersonen die door het CBS voor de landelijke waarneming zijn benaderd. Gezien het pilotkarakter van de vragen worden de onderzoeksresultaten niet opgenomen in de Landelijke rapportage en het Tabellenrapport van de IVM 2010, maar worden deze in een afzonderlijke onderzoeksnotitie weergegeven.

Schema 1. Structuur vragenlijst IVM 2010

	Toelichting/opening en controle persoonsgegevens	
	Leefbaarheid woonbuurt	
	Beleving buurtproblemen	
	Onveiligheidsbeleving	
	Slachtofferschap	
	Aangiftegedrag	
	Tevredenheid laatste politiecontact	
	Oordeel functioneren politie	
	Oordeel functioneren gemeente	
	Preventie	
	Onveilige plekken	
	Respectloos gedrag	
	Cybercrime	
	Achtergrondkenmerken	

De gestandaardiseerde vragenlijst van de IVM is modulair opgebouwd en bevat gestandaardiseerde vragenblokken. Deze kunnen worden opgesplitst in verplichte vragenblokken en facultatieve vragenblokken. Daarnaast wordt in de zogenaamde vrije ruimte nog de mogelijkheden geboden om eigen vragen op te nemen. De hoofdstructuur van de vragenlijst ziet er als volgt uit (zie schema 1).

Op landelijk/regionaal niveau zijn door het CBS alle blokken van de vragenlijst in het veld afgenomen conform de eerder vermelde structuur. Sommige thema's hebben meer dan 1 blok. De nummering van de blokken in de vragenlijst is als volgt:

Standaard vragenblokken

1. Leefbaarheid woonbuurt
2. Beleving buurtproblemen
3. Onveiligheidsbeleving
4. Slachtofferschap
5. Aangiftgedrag
6. Tevredenheid laatste politiecontact
- 7a. Oordeel functioneren politie in de buurt I
- 7b. Oordeel functioneren politie algemeen II
8. Oordeel functioneren gemeente
- 9a. Preventie I; maatregelen
- 9b. Preventie II; gedrag/gevoel
10. Onveilige plekken
11. Respectloos gedrag
12. Cybercrime
13. Achtergrondkenmerken

Op lokaal niveau zijn vijf standaardblokken verplicht. Dit zijn de blokken 1 t/m 4 en blok 13. Daarnaast kunnen lokale opdrachtgevers, zoals gemeenten, elk voor zich kiezen welke van de overige blokken zij opnemen in de vragenlijst, uitgezonderd cybercrime. Het is niet de bedoeling dat gedeelten van facultatieve blokken worden opgenomen. Met andere woorden: een facultatief blok wordt of helemaal of helemaal niet opgenomen. Tevens kunnen gemeenten zelf vragen formuleren (vrije ruimte). Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat wordt afgeweken van de standaard volgorde waarin de blokken en vragen worden afgenomen.

Verplichte standaard vragenblokken voor lokale deelnemers

1. Leefbaarheid woonbuurt
2. Beleving buurtproblemen
3. Onveiligheidsbeleving
4. Slachtofferschap
12. Achtergrondkenmerken

Facultatieve vragenblokken voor lokale deelnemers

5. Aangiftgedrag
6. Tevredenheid laatste politiecontact
- 7a. Oordeel functioneren politie in de buurt I
- 7b. Oordeel functioneren politie in de buurt II
8. Oordeel functioneren gemeente
- 9a. Preventie I; maatregelen

- 9b. Preventie II; gedrag/gevoel
- 10. Onveilige plekken
- 11. Respectloos gedrag

Vrije ruimte: ruimte voor eventuele eigen vragen(blokken) voor lokale deelnemers

Wijzigingen in de vragenlijst:

Ten opzichte van de vragenlijst die gebruikt is voor de uitvoering van de IVM 2009, is voor de IVM 2010 slechts één wijziging doorgevoerd. Deze wijziging had betrekking op het toevoegen van een vraag naar de interviewdatum. Dit gegeven ontbrak in 2009 bij de respondenten die bij de IVM gebruik maakten van een schriftelijke vragenlijst (PAPI).

Daarnaast zijn, zoals eerdere aangegeven, een aantal testvragen opgenomen over het onderwerp cybercrime. Deze vragen zijn uitsluitend afgenomen in het landelijk deel van de IVM dat door het CBS wordt uitgevoerd.

4. Steekproef en uitzet

De steekproef voor de Integrale Veiligheidsmonitor bestaat uit twee delen: de landelijke steekproef waarvoor de waarneming is uitgevoerd door het CBS en de lokale steekproef die in opdracht van politieregio's en gemeenten is uitgevoerd door verschillende veldwerkbureaus of gemeentelijke instanties. Zowel de landelijke als de lokale steekproeven zijn door het CBS getrokken uit steekproefkaders die door het CBS zijn afgeleid uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Daarnaast is door het CBS opnieuw parallel aan de IVM een VMR op beperkte schaal uitgevoerd (VMR-extra). Ook hiervoor is een steekproef getrokken uit de GBA.

De landelijke steekproef

Voor de Veiligheidsmonitor zijn van 15 september tot en met 31 december 2010 door het CBS steekproefpersonen per brief verzocht om via internet (CAWI) aan het onderzoek deel te nemen, met de mogelijkheid een schriftelijke vragenlijst (PAPI) aan te vragen. Nonrespondenten worden herbenaderd via CATI als het telefoonnummer bij CBS bekend is en anders via CAPI.

De doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor bestaat uit alle in Nederland woonachtige personen van 15 jaar of ouder die deel uitmaken van particuliere huishoudens. De institutionele bevolking (dat wil zeggen personen in inrichtingen, instellingen of tehuizen,) wordt niet geënuquêteerd.

Maandlijks is voor elk van de varianten een gestratificeerde tweetrapssteekproef van personen getrokken uit een steekproefkader van personen dat is afgeleid uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Hierbij is gestratificeerd naar politieregio × interviewerregio. In de eerste trap zijn deelgemeenten geselecteerd. In stedelijke gebieden is een deelgemeente ongeveer gelijk aan een wijk, terwijl in landelijke gebieden een deelgemeente vaak overeenkomt met de gemeente zoals die bestond vóór de gemeentelijke fusies in 1998. De deelgemeenten zijn via een systematisch steekproefontwerp getrokken met kansen evenredig aan het aantal inwoners van 15 jaar of ouder. In de tweede trap is een enkelvoudig aselekt steekproef van personen van 15 jaar of ouder getrokken uit de deelgemeenten die in de eerste trap zijn geselecteerd. De clusteromvang is één persoon per deelgemeente. Hierdoor ontstaat een optimale landelijke spreiding van de steekproef.

Bij de steekproef is gekozen voor vooraf vastgestelde steekproefomvangs per politieregio, zodanig dat in elke politieregio 750 respondenten worden verwacht. Hiermee is een reserve van 10 responsen per politieregio ingebouwd. De doelpopulatie is opgesplitst in 25 politieregio's waarbij in elke politieregio een steekproef is getrokken. Binnen elke politieregio heeft elke persoon die tot de doelpopulatie behoort dezelfde kans om in de steekproef terecht te komen.

Bij het vaststellen van de steekproefomvang per politieregio is rekening gehouden met de kans op telefoonbezit en de responskansen per mode in de betreffende politieregio. Deze kansen zijn gebaseerd op realisatiecijfers bij de steekproef voor de Veiligheidsmonitor in september tot en met december 2008 en 2009.

Er zijn in totaal 33.021 steekproefpersonen in september of oktober benaderd met het verzoek de vragenlijst via internet in te vullen (zie tabel 2). Voor elke maand is een aparte portie uitgezet. De portie voor september is twee keer zo groot als die voor oktober. Hiervoor is gekozen omdat voor de herbenaderingen van de nonrespondenten via CATI of CAPI in november meer capaciteit was dan in december. Dit komt door vakantie en feestdagen in december.

Tabel 1 Via CAWI uitgezette steekproefaantallen naar maand en telefoonbezit

	sep	okt	totaal
uitgezet CAWI	22.011	11.010	33.021
w.v. met telnr	13.639	7.316	20.955
zonder telnr	8.372	3.694	12.066

Om te voorkomen dat op het eind van de waarneemperiode nog steekproeven moeten worden bijgetrokken om de responstarget per politieregio te halen, is als volgt te werk gegaan. De omvang van de CAWI-steekproef is zodanig bepaald dat de linkergrens het 99%-betrouwbaarheidsinterval van het verwachte aantal responsen per politieregio gelijk is aan 760. Daardoor is het verwachte aantal responsen per politieregio ongeveer 800. Dat zijn er 50 per politieregio meer dan nodig. Daarom is op 2 november, na afronding van de CAWI-waarneming en de telefonische herbenadering van de eerste CAWI-steekproef, een nieuwe schatting gemaakt van het verwachte aantal respondenten per politieregio. Op basis van deze schattingen zijn de steekproeven voor de telefonische en face-to-face herbenadering van de tweede CAWI-steekproef zodanig uitgedund dat het verwachte aantal respondenten per politieregio op 31 december 2010 gelijk is aan 760. Per politieregio is één fractie berekend waarmee zowel de CATI- als de CAPI-steekproef is uitgedund. Daardoor is de verhouding CATI/CAPI in de steekproef per politieregio niet verstoord. Na uitdunning zijn 10.907 personen via CATI herbenaderd en 7.299 via CAPI (zie tabel 2).

Tabel 2. Uitgezette en uitgedunde steekproefaantallen naar mode en maand

	sep	okt	totaal
uitgezet CAWI	22.011	11.010	33.021
w.v. respons CAWI	6.346	3.176	9.522
aanvraag PAPI	2.060	1.100	3.160
weigering	449	198	647
herbenaderbaar CATI	7.718	4.137	11.855
herbenaderbaar CAPI	5.438	2.399	7.837
uitgedund herbenaderbaar CATI	0	948	948
uitgedund herbenaderbaar CAPI	0	538	538
uitgezet CATI	7.718	3.189	10.907
uitgezet CAPI	5.438	1.861	7.299

Bij de responsmonitoring in december werd geconstateerd dat in vijf politieregio's de responstarget van 750 personen in gevaar kwam. Daarom is een extra steekproef uitgezet om voor het verwacht responstekort te compenseren. Deze had een omvang van 375 personen en is alleen via CATI benaderd van 27 tot en met 31 december. Tabel 3 bevat een uitsplitsing naar politieregio.

Tabel 3. Extra via CATI uitgezette steekproef in december naar politieregio

politieregio	aantal
1	33
10	44
11	118
13	142
23	38
totaal	375

De lokale steekproef

In 2010 zijn in totaal 9 aanvragen gedaan voor een lokale steekproef. Iedere aanvraag heeft betrekking op één of meer gemeenten. In totaal is er van 21 gemeenten een aanvraag voor een lokale steekproef binnengekomen. In onderstaand overzicht zijn alle aanvragen voor 2010 opgenomen:

1. Politieregio Amsterdam-Amstelland (dit betreft Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn)
2. Politieregio Haaglanden (dit betreft Den Haag, Delft, Rijswijk, Wassenaar, Zoetermeer, Westland, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg en Pijnacker-Nootdorp)
3. Den Haag
4. Zaanstad
5. Leiden
6. Dordrecht
7. Twenterand
8. Voorschoten
9. Eindhoven

Alle gemeenten uit bovenstaande aanvragen kunnen verder worden onderverdeeld in primaire eenheden. Deze primaire eenheden zijn gebaseerd op wijken, buurten of postcodes. Doorgaans betreft dit een gebied waarover de gemeente uitspraken wil doen over de veiligheid. Niet alle gemeenten zijn verder onderverdeeld: sommige gemeenten vormen op zichzelf een primaire eenheid. Binnen iedere primaire eenheid is een enkelvoudig aselekt steekproef getrokken van personen van 15 jaar of ouder. De trekkingskansen waarmee de personen zijn getrokken zijn voor verschillende primaire eenheden zeer verschillend. Binnen een primaire eenheid zijn de trekkingskansen voor alle personen van 15 jaar of ouder in de meeste gevallen gelijk.

Vanwege een verwacht afwijkend responsgedrag van personen van verschillende herkomst, zijn de trekkingskansen voor bepaalde herkomstgroepen bij een tweetal aanvragen aangepast. Dit betreft de steekproeven voor Amsterdam-Amstelland en Den Haag. Hier zijn de primaire eenheden verder opgesplitst naar herkomst, en zijn de trekkingskansen voor deze primaire eenheden aangepast. Voor de overige steekproeven is bij de trekking geen rekening gehouden met de herkomst.

De gemeente Den Haag komt in twee aanvragen voor: de aanvraag vanuit de gemeente en de aanvraag vanuit de politieregio Haaglanden. Dit is lastig bij het maken van primaire eenheden omdat de verschillende indelingen elkaar kruisen. Daarom is bij Den Haag een indeling in primaire eenheden gemaakt die als het ware de doorsnede van beide indelingen vormt. Zo kunnen de primaire eenheden uit zowel de aanvraag van de gemeente Den Haag als die van de politieregio worden opgebouwd uit één of meerdere primaire eenheden zoals die voor de trekking zijn gebruikt. Bij de uitlevering aan de gemeenten is de primaire eenheid zoals hij in de aanvraag voorkwam in het bestand opgenomen.

In de politieregio Amsterdam-Amstelland is in 2010 een doorlopend onderzoek gehouden. Het deel van het onderzoek dat betrekking heeft op de maanden september tot en met december maakt deel uit van de integrale Veiligheidsmonitor.

De omvang van de uit te zetten steekproef wordt voor alle primaire eenheden bepaald door de gewenste respons en het verwachte percentage nonrespons. Het nonresponspercentage varieert voor verschillende primaire eenheden van 13% tot 50%. De steekproef fractie van de uit te zetten steekproef is ook heel verschillend voor de verschillende primaire eenheden; dit kan variëren van minder dan een procent tot bijna 30%.

Om op een uit te zetten steekproef van een bepaalde omvang uit te komen, moet er een grotere steekproef worden getrokken om te compenseren voor technische uitval. De grootste uitval wordt veroorzaakt door de eis dat een persoon op een adres waar al eerder iemand voor de Veiligheidsmonitor is getrokken wordt uitgesloten. Deze uitval wordt groter naarmate de steekproef fracties toenemen. In Den Haag in de wijk Duindorp was het steekproefkader niet groot genoeg om het gewenste aantal Marokkanen, Turken, Antillianen en overig niet-westerse allochtonen te leveren. Voor deze etniciteiten is een kleinere steekproef geleverd. In deze gevallen ging het slechts om kleine aantallen personen. Tenslotte moet nog worden opgemerkt dat de bevolking van instituten en tehuizen buiten de trekking is gehouden.

Referenties

- [1] M. de Vree en E. Vondenhoff, Onderzoeksdesign dataverzameling iVM / pVM 2010, versie 3.0, interne CBS-nota, 18 augustus 2010.

De VMR-extra (CATI/CAPI)

Voor de VMR-extra in 2010 zijn steekproefpersonen met een bij CBS bekend telefoonnummer telefonisch benaderd (CATI) en de overige aan huis bezocht (CAPI). Bij de steekproef voor de VMR-extra is gekozen voor een evenredige allocatie over de politieregio's. Iedere persoon behorend tot de doelpopulatie heeft dezelfde kans om in de steekproef te worden geselecteerd. Het gewenste aantal respondenten is 6.000.

Bij het vaststellen van de steekproefomvang is rekening gehouden met de populatieverdeling over de interviewerregio's en met kansen op telefoonbezit, CATI-responskansen en CAPI-responskansen per interviewerregio. Deze kansen zijn gebaseerd op realisatiecijfers bij de steekproef voor de Veiligheidsmonitor in september tot en met december 2008 en 2009.

Voor de VMR-extra zijn in totaal 9.716 steekproefpersonen uitgezet waarvan 6.2328 bij CATI en 3.478 bij CAPI (zie tabel 4). Voor elke maand is een aparte portie uitgezet. De porties voor oktober, november en december zijn ongeveer gelijk in omvang en twee keer zo groot als de portie voor september. Hiervoor is gekozen omdat de eerste helft van september niet wordt waargenomen. Om de CAPI-portie voor september goed uit te kunnen baten is de waarneemperiode voor die portie uitgebreid naar 15 september tot en met 31 oktober.

Tabel 4. Uitgezette steekproefaantallen naar maand en waarnemingsmethode

	sep	okt	nov	dec	totaal
uitgezet	1.388	2.776	2.776	2.776	9.716
w.v. CATI	868	1.792	1.758	1.820	6.238
CAPI	520	984	1.018	956	3.478

5. Veldwerk en respons

Voor zowel het landelijk/regionale als het lokale veldwerk is gebruik gemaakt van verschillende waarnemingsmethodieken. Gebruik gemaakt wordt ondermeer van waarneming via internet (CAWI) en indien de benaderde personen dit wensten was ook een schriftelijke vragenlijst beschikbaar. Hier komen dus geen interviewers aan te pas. Steekproefpersonen die van de genoemde beide mogelijkheden geen gebruik hebben gemaakt zijn daarna telefonisch (CATI) of persoonlijk (CAPI) benaderd door interviewers. Deze laatste benaderingswijze is niet verplicht gesteld voor de lokale deelnemers.

Voor de landelijk/regionale uitvoering met behulp van CATI en CAPI heeft het CBS interviewers in dienst. Deze interviewers zijn merendeels al langere tijd als interviewer werkzaam en hebben een goede staat van dienst. CBS interviewers worden grondig getraind en regelmatig bijgeschoold. De kwaliteit van het werk van de interviewers wordt voortdurend gecontroleerd. Bij de CATI-interviewers luisteren teamleiders steekproefsgewijs mee. CAPI-interviewers worden regelmatig begeleid door hun regiomanagers of door ervaren collega's. Dit kan vanwege de mobiliteit van deze face-to-face interviewers die veel op pad zijn uiteraard niet op even grote schaal als bij CATI. Daarom wordt bij het grootste CBS-onderzoek (de Enquête Beroepsbevolking) structureel vijf procent van het werk van de CAPI-interviewers nagebeeld. Als resultaten daartoe aanleiding geven gebeurt dit ook bij andere onderzoeken van bepaalde interviewers of krijgen respondenten het verzoek een schriftelijke vragenlijst in te vullen. Hierbij wordt nagegaan of de interviewer de veldwerkregels correct heeft toegepast, het interview heeft afgenomen en wordt een aantal gegevens uit het afgenomen interview gecontroleerd. Interviewers waarbij grove nalatigheden worden geconstateerd worden uit het interviewercorps verwijderd. De statistische afdeling wordt hiervan op de hoogte gebracht, zodat hiermee bij de analyse rekening kan worden gehouden.

Een tweede instrument waarmee de kwaliteit van interviewers wordt gemeten is het vergelijken van interviewers met hun collega's uit de regio op een aantal indicatoren. Interviewers die afwijken worden aan een nader onderzoek onderworpen (onder meer op responsgegevens). Eventueel worden ook respondenten herbenaderd. Zowel in het veld als bij het telefonisch interviewen hebben in de IVM geen incidenten plaatsgevonden waardoor de kwaliteit in gevaar zou komen. Voor de IVM wordt de landelijke respons, de respons per interviewerregio en per politieregio gemeten en besproken met de projectleiding van de IVM. Het veldwerk voor de landelijk/regionale waarneming is voor de IVM 2010 zonder problemen verlopen, waarbij de target van minimaal 750 respondenten per politieregio is gerealiseerd.

De inzet van interviewers voor de lokale waarneming van de IVM is naast CAWI en PAPI vooral gericht op telefonische waarneming (CATI). Het duurdere face-to-face (CAPI) waarnemen is door de lokale deelnemers slechts op beperkte schaal toegepast en dan vooral in de grote steden zoals Amsterdam en Rotterdam. De uitvoering van het lokale veldwerk van

de IVM is volgens planning uitgevoerd. De door het CBS getrokken steekproeven zijn tijdig beschikbaar gesteld waardoor ook tijdig met het veldwerk kon worden gestart.

Van de 21 gemeenten die voor de uitvoering van de Integrale Veiligheidsmonitor een steekproef hebben ontvangen zijn ook de veldwerkgegevens ontvangen. In totaal werden door de 21 in het onderzoek voor oversampling opgenomen gemeenten ruim 70 000 steekproefpersonen benaderd. Hierdoor was in twee politieregio's sprake van een volledige oversampling terwijl in vijf politieregio's sprake was van een gedeeltelijke oversampling. In 18 regio's was er geen oversampling en hebben de uitkomsten uitsluitend betrekking op personen uit de CBS steekproef (zie ook tabel 5). De oversampling in 2010 was beduidend geringer dan in 2009 en in 2008 toen respectievelijk 239 en 78 gemeenten meededen aan de IVM.

Tabel 5. Overzicht van uitgezette steekproefpersonen naar politieregio, IVM 2010

Nr	Naam Polreg Polreg	Uitgezette steekproefpersonen		
		CBS	Lokaal	Totaal
1	Groningen	1211	0	1211
2	Friesland	1191	0	1191
3	Drenthe	1242	0	1242
4	IJsselland	1233	0	1233
5	Twente**	1268	2800	4068
6	Gelderland - Noord - Oost	1186	0	1186
7	Gelderland - Midden	1211	0	1211
8	Gelderland - Zuid	1166	0	1166
9	Utrecht	1258	0	1258
10	Noord - Holland - Noord	1249	0	1249
11	Zaanstreek - Waterland **	1405	881	2286
12	Kennemerland	1231	0	1231
13	Amsterdam - Amstelland *	1720	21983	23703
14	Gooi- en Vechtstreek	1137	0	1137
15	Haaglanden *	1291	35193	36484
16	Hollands Midden **	1210	2888	4098
17	Rotterdam - Rijnmond	1411	0	1411
18	Zuid - Holland - Zuid**	1247	1904	3151
19	Zeeland	1300	0	1300
20	Brabant-Midden- en West	1226	0	1226
21	Brabant - Noord	1161	0	1161
22	Brabant - Zuid - Oost **	1133	4505	5638
23	Limburg - Noord	1221	0	1221
24	Limburg - Zuid	1055	0	1055
25	Flevoland	1252	0	1252
Totaal		31215	70154	101369

* = Volledige oversampling (alle gemeenten in de betreffende regio)

** = Gedeeltelijke oversampling

In totaal werden voor de IVM in de periode van 15 september tot en met 31 december 2010 meer dan honderdduizend personen van 15 jaar en ouder benaderd voor het onderzoek. Alle steekproefpersonen werden door het CBS getrokken ten behoeve van de landelijk en lokale uitvoering van de IVM 2010. Het CBS zelf benaderde in dezelfde periode ruim 31 000 respondenten voor de landelijk/regionale meting.

Uiteindelijk zijn in totaal (landelijk en lokaal) van 39.220 personen de onderzoeksgegevens verzameld en verwerkt. Hiermee werd een overall respons van 38,7 procent gerealiseerd. Dit is iets lager dan in 2009. Bij de landelijk/regionale uitvoering van de IVM 2010 werd een respons van 61,6 procent behaald; 3,1 procentpunten meer dan in 2009. Bij de lokale uitvoering lag dit percentage op 28,5 procent. Vorig jaar bedroeg de respons van alle lokale deelnemers gemiddeld 38,3 procent. Dit aandeel wordt in 2010 vooral gedrukt door de geringe deelname van gemeenten en de lage respons in de grootstedelijke politieregio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden. De verschillen tussen de oversampelde politieregio's lopen uiteen van 25,6 procent in Zuid-Holland-Zuid tot 41 procent in de politieregio Zaan-

streek-Waterland. In de regio's waar niet is oversampled ligt het responspercentage rond het niveau van de landelijke CBS-waarneming; met name Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Zaanstreek-Waterland scoren ongunstiger.

Zoals reeds gezegd is bij de uitvoering van de IVM gebruik gemaakt van vier verschillende waarnemingsmethoden. Gestart wordt met de waarneming via internet (CAWI) waarbij de respondent ook de mogelijkheid is geboden om een papieren vragenlijst aan te vragen (PAPI). Indien beide modes geen resultaat opleverden zijn de betreffende steekproefpersonen telefonisch (CATI; indien telefoonnummer beschikbaar) of face-to-face (CAPI; geen telefoonnummer beschikbaar) benaderd. Bij de lokale uitvoering is CAPI alleen in Amsterdam-Amstelland toegepast. In tabel 5 zijn de responsresultaten van de landelijke/regionale uitvoering en de lokale uitvoering opgenomen. De in totaal behaalde responsen zijn daarnaast uitgesplitst naar de verschillende modes.

Bij de waarneming van de IVM 2010 is net als in de twee voorafgaande jaren opnieuw gebruik gemaakt van waarneming via internet (CAWI). Uiteindelijk bleek dat van de binnengehaalde responsen ruim 60 procent is verkregen via deze methode van waarnemen. Dit aandeel ligt veel lager dan in 2009, toen nog bijna 70 procent van de respondenten via internet hun vragenlijst invulden. Het aandeel CAWI responsen varieert sterk per politieregio. In de politieregio's Haaglanden en Limburg-Zuid is dit responsaandeel hoger dan 70 procent, terwijl in de politieregio Rotterdam-Rijnmond rond de 45 procent respondeert via internet. In de regio's waar alleen het CBS heeft waargenomen, zoals Rotterdam-Rijnmond, is echter meer gebruik gemaakt van CAPI, waardoor het aandeel CAWI binnen de behaalde responsen automatisch lager uitvalt.

Van de mogelijkheid om een papieren vragenlijst in te vullen werd door ongeveer één op de acht respondenten (12,0%) gebruik gemaakt. Dit is vrijwel hetzelfde als in 2009 (12,3%). Ook hier bestaan verschillen tussen de afzonderlijke politieregio's; in vrijwel alle regio's lag het PAPI-aandeel boven tien procent.

De afname van vooral CAWI-responsen zorgde voor een toename van het aandeel CATI-interviews. Van alle respondenten in 2010 werd 19,6 procent telefonisch ondervraagd. In 2009 bedroeg dit aandeel 17,3 procent. Ook hier bestaan net als bij de overige modes grote verschillen tussen de afzonderlijke politieregio's. De percentages lopen uiteen van 28 procent in Kennemerland tot nog geen tien procent in Noord-Holland Noord.

In de meeste oversampelde regio's is geen gebruik gemaakt van de duurdere face-to-face benadering. Van alle behaalde responsen werd slechts anderhalf procent thuis gerealiseerd. Vorig jaar bedroeg het CAPI-aandeel nog zes procent. Hierbij moet opgemerkt worden dat het toepassen van face-to-face ondervraging niet verplicht is gesteld voor de lokale uitvoering van de IVM. Voor de landelijk/regionale waarneming die door het CBS is uitgevoerd is CAPI wel altijd toegepast. Ook hier bestaan grotere verschillen tussen de politieregio's.

Tabel 6. Respons en methode van dataverzameling naar politieregio, IVM 2010

Nr Polreg	Naam Polreg	Respondenten			Respons			Respons naar mode			
		CBS	Lokaal	Totaal	CBS	Lokaal	Totaal	CAWI	PAPI	CATI	CAPI
		abs			%			% (totale respons = 100)			
1	Groningen	765	0	765	63,2		63,2	48,2	14,0	25,8	12,0
2	Friesland	762	0	762	64,0		64,0	45,8	14,0	26,4	13,8
3	Drenthe	772	0	772	62,2		62,2	47,2	17,1	25,1	10,6
4	IJsselland	779	0	779	63,2		63,2	47,2	14,4	28,2	10,1
5	Twente	756	1095	1851	59,6	39,1	45,5	61,5	12,1	21,4	5,0
6	Gelderland - Noord - Oost	770	0	770	64,9		64,9	50,1	16,2	21,9	11,7
7	Gelderland - Midden	796	0	796	65,7		65,7	48,9	13,7	23,9	13,6
8	Gelderland - Zuid	751	0	751	64,4		64,4	48,2	11,6	24,5	15,7
9	Utrecht	776	0	776	61,7		61,7	50,5	11,3	23,5	14,7
10	Noord - Holland - Noord	762	0	762	61,0		61,0	47,2	13,0	29,4	10,4
11	Zaanstreek - Waterland	782	361	1143	55,7	41,0	50,0	46,3	11,6	31,1	11,0
12	Kennemerland	765	0	765	62,1		62,1	51,4	12,9	21,2	14,5
13	Amsterdam - Amstelland	774	5782	6556	45,0	26,3	27,7	68,8	10,8	16,7	3,7
14	Gooi- en Vechtstreek	763	0	763	67,1		67,1	56,4	16,8	17,6	9,3
15	Haaglanden	772	9800	10572	59,8	27,8	29,0	73,3	10,8	14,7	1,2
16	Hollands Midden	767	1011	1778	63,4	35,0	43,4	62,0	9,9	23,9	4,2
17	Rotterdam - Rijnmond	762	0	762	54,0		54,0	45,5	13,4	20,5	20,6
18	Zuid - Holland - Zuid	761	488	1249	61,0	25,6	39,6	62,5	9,6	18,8	9,0
19	Zeeland	775	0	775	59,6		59,6	49,7	13,4	25,3	11,6
20	Brabant-Midden- en West	775	0	775	63,2		63,2	51,1	14,2	20,6	14,1
21	Brabant - Noord	770	0	770	66,3		66,3	49,9	10,8	25,8	13,5
22	Brabant - Zuid - Oost	785	1445	2230	69,3	32,1	39,6	65,4	12,2	16,7	5,7
23	Limburg - Noord	763	0	763	62,5		62,5	49,0	15,3	25,7	10,0
24	Limburg - Zuid	760	0	760	72,0		72,0	52,1	17,0	15,7	15,3
25	Flevoland	775	0	775	61,9		61,9	48,4	9,3	24,8	17,5
	Totaal	19238	19982	39220	61,6	28,5	38,7	61,4	12,0	19,6	7,0

6. Verwerking onderzoeksgegevens

Het verwerken van de onderzoeksgegevens wordt ook wel aangeduid als het dataproces. Tot een dergelijk proces kunnen alle werkzaamheden worden gerekend die nodig zijn om van de antwoorden die respondenten geven op de vragen in de vragenlijst één of meerdere analysebestanden te maken waaraan plausibele statistische informatie te ontleen is. Uitgangspunt daarbij is de gewenste output(tabel). De verwerking van de data is zoveel mogelijk geautomatiseerd. Het dataproces voor de IVM 2010 bestaat uit een aantal functioneel van elkaar te onderscheiden processen. Het gaat daarbij om:

- Centrale data opslag en controle van landelijke en lokale onderzoeksgegevens

Naast de centraal door het CBS uitgevoerde steekproeftrekking voor zowel de landelijke als lokale meting van de IVM is ook gekozen voor het centraal opslaan van de microdata in één bestand. Dit voor de later ook centraal uit te voeren weging. In verband met het centraal onderbrengen van alle onderzoeksgegevens binnen één databestand was het efficiënter om alle lokale onderzoeksgegevens aan te leveren volgens een vooraf vastgestelde record-indeling. Hiertoe is door het CBS in samenwerking met bVm een uniforme record-indeling en codeboek samengesteld waaraan alle partijen gehouden zijn. Door deze uniforme indeling van de variabelen kunnen de landelijke en lokale onderzoeksgegevens voor de verdere verwerking gemakkelijk op elkaar gestapeld worden tot één SPSS-microdatabestand.

Voordat de onderzoekgegevens worden samengevoegd wordt per afzonderlijk databestand gecontroleerd of de gehanteerde routing conform de gestandaardiseerde vragenlijstblokken is gevolgd. Ook range controles op alle uniforme variabelen worden toegepast zodat alle antwoordcategorieën op een zelfde wijze worden vastgelegd.

- Koppeling en selectie van variabelen uit administratieve en andere registers

Tijdens de steekproeftrekking wordt een aantal administratieve variabelen toegevoegd. Het gaat daarbij om persoonskenmerken zoals geslacht, leeftijd en herkomst maar ook om geografische kenmerken. Voor zover noodzakelijk wordt na het starten van de dataverwerking ook sociaal-economische informatie uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) en/of andere registers toegevoegd. Hierdoor worden de data verder verrijkt met regionale kenmerken en huishoudkenmerken.

- *Bewerking van enquêtedata naar persoonsgegevens (inclusief de toevoeging van de geselecteerde secundaire data)*

Tijdens deze fase van het dataproces worden *alle* verzamelde en gecontroleerde onderzoeksgegevens gekoppeld met de voorhanden steekproefgegevens en samengevoegd met de beoogde registergegevens tot één bruikbaar analysebestand.

- *Harmonisatie en weging*

Door uitval en non-respons bij enquêteonderzoek is er sprake van selectiviteit bij de verkregen onderzoeksgegevens. Op basis van de beschikbare steekproefgegevens, waargenomen c.q. beschikbare achtergrondkenmerken en voorhanden respons- en onderzoeksgegevens kan hiervoor goed worden gecorrigeerd door de onderzoeksgegevens te herwegen. De herweging van de IVM is integraal uitgevoerd, dat wil zeggen er is één weging beschikbaar voor zowel de landelijke als lokale onderzoeksgegevens. Bij de integrale weging wordt wel onderscheid gemaakt voor de verplichte vragenblokken en de facultatieve vragenblokken. Deze laatste worden niet door alle gemeenten afgenomen, waardoor er voor deze vraagblokken afzonderlijke gewichten worden berekend. Het principe van één weefactor voor landelijke en lokale gegevens (voor zover waargenomen) blijft hierbij echter gehandhaafd.

- *Imputeren van enquêtedata bij incidenten*

Vooraf voor het incidentenbestand (de data met gegevens over afzonderlijke voorvallen/delictsoorten) is het imputeren van de ontbrekende of onbekende datum van het voorval van belang voor de afbakening van de referentieperiode (het gaat hierbij om het at random imputeren van de maand/dag waarin het incident plaatsvond). Deze referentieperiode is de afbakening van een periode van 12 maanden, gerekend vanaf de interviewdatum, waarbinnen gesommeerd wordt voor bijvoorbeeld slachtofferschappen. Hierna wordt een korte beschrijving gegeven hoe de afleiding van slachtofferschap heeft plaatsgevonden.

Afleiding van slachtofferschap in de IVM

Welke/ hoeveel gerapporteerde delicten vonden plaats in de afgelopen 12 maanden?

Figuur 1 illustreert de vraagstelling over slachtofferschap in de IVM zoals deze in 2009 in de vragenlijst was opgenomen. Deze illustratie kan ook worden aangehouden voor de IVM 2010. De vraagstelling is voor alle delicten vergelijkbaar. Bij de analyse wordt op grond van de opgegeven datums (maand, jaar) in combinatie met de interviewdatum bepaald of een delict al dan niet in de afgelopen 12 maanden heeft plaatsgevonden. Delicten die 'nog dit jaar' plaatsvonden worden allemaal meegeteld. Als het delict 'vorig jaar' plaatsvond, maar de maand is onbekend, wordt een willekeurige maand toegewezen, waarbij iedere maand een gelijke kans heeft. Omdat niet gevraagd wordt naar de exacte datum van het delict wordt ook de dag waarop het delict plaatsvond willekeurig bepaald. Wanneer de vraag naar welk jaar niet is ingevuld, wordt het betreffende delict niet gerekend als gebeurd in de afgelopen 12 maanden.

De vraag 'hoe vaak' wordt slechts beperkt geraadpleegd; het antwoord op deze vraag is namelijk vaak inconsequent met de eerder gegeven antwoorden en/of er worden hoge aantallen ingevuld.. In twee situaties wordt wel gebruik gemaakt van het antwoord op deze vraag.

Als op grond van de voorgaande vragen 2 delicten hebben plaatsgevonden in afgelopen 12 maanden wordt gekeken naar het antwoord op de vraag 'hoe vaak'. Alleen als het antwoord op deze vraag méér dan 2 is, wordt het aantal ondervonden delicten van de betreffende delictsoort op '3' gezet. De analyse gaat er dus vanuit dat een respondent niet meer dan 3 delicten per delictsoort heeft ondervonden in de afgelopen 12 maanden.

Ook als de ingevulde tijdstippen gelijk zijn en beide delicten 'dit of vorig jaar' plaatsvonden wordt het antwoord op de vraag 'hoe vaak' geraadpleegd. Als dit 1 is, wordt het aantal delicten op 1 gezet. Als het antwoord niet gelijk aan '1' is wordt de normale procedure gevolgd.

Een aantal bijzonderheden met betrekking tot de afleiding van slachtofferschap:

- Bij het aantal ondervonden inbraken (of poging daartoe) wordt het aantal delicten gedeeld door de huishoudomvang. Deze delicten treffen namelijk het hele huishouden.
- Diefstal of beschadiging van/uit de auto telt niet mee als de respondent geen hoofdgebruiker van de auto of jonger dan 18 was
- Delicten die in het buitenland plaatsvonden tellen niet mee bij het gepubliceerde aantal ondervonden delicten; wel bij slachtofferschap.
- 'Overige' niet specifiek omschreven delicten (zie laatste vraag slachtofferschap) tellen niet mee in het gepubliceerde totaalcijfer.

Figuur 1. Vraagstelling slachtofferschap in de IVM

a | Bent u afgelopen 5 jaar slachtoffer geweest van ...

ja

nee ga verder naar vraag ...a pagina

b | Wanneer gebeurde dit de laatste keer?

nog dit jaar (2009)

vorig jaar (2008)

eerder (2004, 2005, 2006, 2007)..... ga verder naar vraag ...a pagina

c | En in welke maand gebeurde dat?

☐ januari	☐ februari	☐ maart	☐ april	☐ mei
☐ juni	☐ juli	☐ augustus	☐ september	☐ oktober
☐ november	☐ december	☐ weet niet		

d | Wanneer gebeurde dit de voorlaatste keer?

nog dit jaar (2009)

vorig jaar (2008)

eerder (2004, 2005, 2006, 2007)..... ga verder naar vraag ...f pagina

geen eerdere keer ga verder naar vraag ...f pagina

e | En in welke maand gebeurde dat?

☐ januari	☐ februari	☐ maart	☐ april	☐ mei
☐ juni	☐ juli	☐ augustus	☐ september	☐ oktober
☐ november	☐ december	☐ weet niet		

f | Hoe vaak gebeurde dit in totaal (dus inclusief de laatste keer) in de afgelopen 12 maanden?

keer

De volgende vragen gaan alleen over de laatste keer dat dit gebeurde.

g | Gebeurde dit de laatste keer in uw eigen buurt, elders in uw woongemeente, elders in Nederland of in het buitenland?

☐ in de eigen buurt	☐ elders in Nederland
☐ elders in de woongemeente	☐ in het buitenland

- *Afleiden van outputvariabelen*
Nadat alle gegevens verwerkt en bewerkt zijn worden op basis van de beschikbare gegevens outputvariabelen geprogrammeerd volgens een vooraf besproken outputplan, waarbij de vragenlijst als belangrijkste hulpmiddel wordt gebruikt. De hierdoor verkregen resultaten worden vervolgens in overzichtelijke tabeloverzichten geplaatst en kunnen gebruikt worden voor het beschrijven en illustreren van de uitkomsten.
- *Marges*
Bij de berekening van de marges is rekening gehouden met het steekproefontwerp.
- *Tabellering*
In de landelijke tabeloverzichten zijn uitsluitend de gegevens opgenomen van de IVM (2008, 2009 en 2010). Waar mogelijk zijn de gegevens uitgesplitst naar de afzonderlijke politieregio's. Verder worden gegevens gebaseerd op minder dan 50 waarnemingen niet gepubliceerd. In de tabellen is dit aangegeven met een punt (gegevens ontbreken). Gegevens van de parallel en op beperkte schaal uitgevoerde VMR-extra onderzoeken in de periode 2008-2010 zijn als bijlage in het tabellenrapport opgenomen. Deze informatie is gelet op de beperkte steekproefomvang niet beschikbaar op het niveau van de politieregio's.
- *Analysebestanden*
Het analysebestand kan ter beschikking worden gesteld via het Centrum voor beleidsstatistiek van het CBS (CvB). Op basis van dit bestand is het mogelijk informatie samen te stellen voor beleidsmakers en overheden. Het gebruik maken van de microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door CvB worden gehanteerd. Ook bVm krijgt, op grond van een afgesloten aanvullende overeenkomst met het CBS, de beschikking over een analysebestand en kan hierdoor informatie beschikbaar stellen voor lokale deelnemers aan de IVM. Hiervoor heeft bVm een aparte tool laten ontwikkelen die beschikbaar is gesteld via internet.

Daarnaast worden ook voor de lokale deelnemers microdatabestanden beschikbaar gesteld met daarin de belangrijkste onderzoeksgegevens van de eigen regio/gemeente, aangevuld met de door het CBS verzamelde gegevens in de regio/gemeente. Dit alles voor zover mogelijk binnen de criteria van de statistische beveiliging.

7. Weging Integrale Veiligheidsmonitor (IVM)

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de toegepaste weging van de Integrale Veiligheidsmonitor en de parallel uitgevoerde VMR-extra. Bij de weging van de IVM 2010 zijn geen nieuwe aanpassingen gemaakt en is de respons op precies dezelfde wijze gewogen als bij de IVM 2009 en de herweging van 2008. Dit resulteert in sets van gewichten die wat verdeling betreft vergelijkbaar zijn met de gewichten van vorig jaar.

Responsbestand 2010

In 2010 is in veel mindere mate oversampled dan in 2009. Zoals gezegd is de IVM in slechts 21 gemeenten uitgevoerd. Dit komt vooral doordat gemeenten die niet elk jaar deelnemen vaak ervoor kiezen om in de oneven jaren mee te doen. Tabel 7 geeft een overzicht van de oversampling sinds 2008.

Tabel 7. Overzicht van de oversampling in de IVM 2008-2010

	2008	2009	2010
Aantal oversampled gemeenten	77	239	21
Aantal oversamplingsgebieden ¹⁵	178	1.012	145
Responsaantal landelijke steekproef (CBS)	16.964	19.202	19.238
Responsaantal lokale steekproeven (externe bureaus)	45.839	182.012	19.982
Percentage van populatie in oversampled gebied	29%	65%	16%

¹⁵ In de IVM context noemt men dit *primaire eenheden*. Dit zijn gemeenten of delen van gemeenten (wijken, buurten) waarbinnen is oversampled. In steekproefterminologie zijn dit *strata*.

Een aspect dat aandacht verdient is de samenstelling van de mix van responsmodes die respondenten hebben gebruikt. In 2009 is een maatregel ingevoerd om het effect van sterke schommelingen in deze samenstelling te dempen: er is bij de weging een nieuwe term opgenomen, die de modes met interviewer en de modes zonder interviewer weegt naar vaste verhoudingen. Daarbij is gekozen voor een verhouding van 40% voor de modes met interviewer (CATI en CAPI) en 60% voor de modes zonder interviewer (CAWI en PAPI). Zie Buelens en Van den Brakel (2010) voor meer informatie hierover.

Tabel 8 bevat een overzicht van de verhouding van de responsmodes voor zowel het landelijk CBS-deel als het integrale bestand voor de jaren 2008 t/m 2010. Hieruit blijkt dat de in 2009 gemaakte keuze voor 40/60 ook in 2010 ongeveer wordt bereikt met de landelijke CBS-waarneming. Door de geringere oversampling in 2010 is de afwijking van het integrale bestand ten opzichte van het CBS-deel in 2010 kleiner dan in 2009. Bijkomend wegen naar de vaste modeverdeling zal in 2010 dus minder effect hebben dan in 2009. Indien in 2011 weer veel meer gemeenten gaan deelnemen aan de oversampling kan verwacht worden dat de verschillen tussen de verdelingen in het CBS-deel en het integrale bestand weer zullen toenemen.

Tabel 8. Overzicht samenstelling responsmodes in de IVM 2008-2010, na wegen met standaard weegmodel zonder term met betrekking tot responsmode

		2008	2009	2010
Landelijk deel (CBS)	CATI & CAPI	46,8%	37,4%	38,6%
	CAWI & PAPI	53,2%	62,6%	61,4%
Integrale IVM	CATI & CAPI	40,9%	25,6%	35,5%
	CAWI & PAPI	59,1%	74,4%	64,5%

Weging integraal bestand

Het integrale bestand bevat zowel de landelijke als lokaal verzamelde data. Eerst worden insluitkansen bepaald op basis van de verkregen respons. Voor respondenten i behorend tot primaire eenheden p zijn de insluitkansen:

$$\pi_{ip} = \frac{n_p}{N_p},$$

waarbij n_p het aantal respondenten is in primaire eenheid p , en N_p de populatieomvang.

Voor respondenten buiten de primaire eenheden zijn de insluitkansen:

$$\pi_{ir} = \frac{n_r}{N_r}$$

voor politieregio's r waarbinnen niet is oversampled, en:

$$\pi_{ir} = \left(n_r - \sum_{p \in r} n_p \right) \left(N_r - \sum_{p \in r} N_p \right)^{-1}$$

voor politieregio's r waarbinnen deels is oversampled. Hierbij is n_r het aantal respondenten in politieregio r , en N_r de populatieomvang.

De weging in 2010 is uitgevoerd gebruikmakend van hetzelfde weegmodel als in 2009, namelijk:

- Geslacht*(2) x *Politieregio*(25) + (1)
- Leeftijd*(11) x *Politieregio*(25) + (2)
- Geslacht*(2) x *Leeftijd*(11) x *PolitieregioOversampled*(2) + (3)
- Huishoudgrootte*(5) x *PolitieregioOversampled*(2) + (4)
- Stedelijkheidsgraad*(5) x *ProvinciePlus*(16) + (5)
- Herkomst*(2) x *ProvinciePlus*(16) + (6)
- Herkomst*(5) x *GroteSteden*(3) + (7)

<i>PrimaireEenheid</i> (146) +	(8)
<i>GemeenteOsMin100</i> (22) x <i>Geslacht</i> (2) +	(9)
<i>GemeenteOsMin100</i> (22) x <i>Leeftijd</i> (3) +	(10)
<i>ResponsMode</i> (2) x <i>Politieregio</i> (25).	(11)

Termen (1) tot (6) zijn precies hetzelfde als in 2009. Zie Buelens en Van den Brakel (2009) voor een overzicht van de categorieën van deze variabelen.

Bij term (7) is alleen gewogen naar die steden van de G4 die in 2010 hebben oversampled, namelijk Amsterdam en Den Haag. In 2008 en 2009 hadden telkens ook Rotterdam en Utrecht oversampled. Deze twee laatste hebben dat in 2010 niet gedaan. Uitsplitsingen naar 5 herkomstgroeperingen was dan ook niet mogelijk. De variabele *GroteSteden* bestaat daarom dit jaar uit drie categorieën (de twee oversampled steden en één restcategorie), waar deze de vorige jaren uit vijf categorieën bestond (de vier grote steden en één restcategorie).

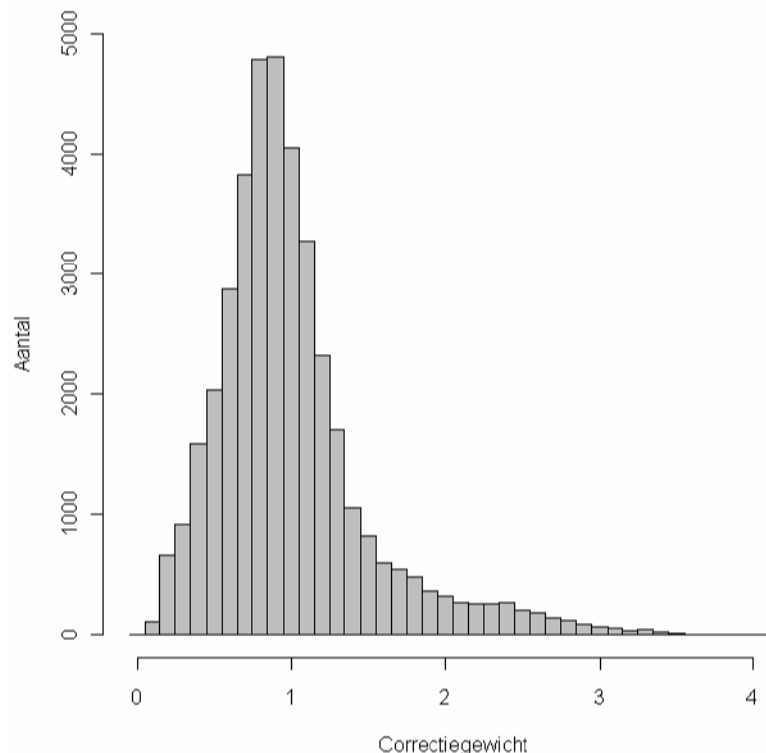
Term 8 bevat de primaire eenheden. Dat zijn er dit jaar 145, plus één restcategorie.

De variabele *GemeenteOsMin100* in termen (9) en (10) bestaat uit alle gemeenten waarbinnen is oversampled en waar een respons van minstens 100 is behaald. Bij deze steekproefomvang is binnen een gemeente poststratificatie naar leeftijd en geslacht mogelijk zodat tabellen op lokaal niveau consistent zijn met de beschikbare achtergrondkenmerken. Dit jaar is dit minimum gehaald in alle 21 gemeenten die hebben oversampled. Weer is er één restcategorie, waardoor de betreffende variabele uit 22 categorieën bestaat.

De laatste term (11) is nieuw sinds vorig jaar en is zoals afgesproken opnieuw opgenomen in het weegmodel. De gehanteerde populatieranden zijn opnieuw 40% voor de modes met interviewer (CATI en CAPI) en 60% voor de modes zonder interviewer (CAWI en PAPI).

Toepassen van dit weegmodel op de integrale respons van 2010 levert correctiegewichten die verdeeld zijn als in Figuur 1 en Staat 1. Deze verdeling is net iets minder gespreid dan in 2009, wat erop wijst dat de integrale respons dit jaar iets representatiever is dan vorig jaar. Het feit dat er minder is oversampled kan een mogelijke verklaring zijn.

Figuur 1. Verdeling van de correctiegewichten na weging van het integrale bestand

Staat 2. Verdeling van de correctiegewichten na weging van het integrale bestand

minimum	0,1185
1 ^{ste} kwartiel	0,6988
mediaan	0,9070
gemiddelde	1,0000
3 ^{de} kwartiel	1,1640
maximum	3,5140
standaarddeviatie	0,5049

Weging facultatieve vragenblokken

- Algemeen

De vragenlijst van de IVM bestaat uit vijf verplichte vragenblokken en negen facultatieve blokken. Bij de landelijke waarneming worden alle blokken afgenomen. Bij de lokale aanvullende steekproeven worden de verplichte blokken altijd afgenomen en de facultatieve blokken optioneel. Het gevolg is dat doelvariabelen uit de facultatieve blokken niet noodzakelijk zijn uitgevraagd bij alle respondenten in het integrale databestand. Bij de IVM 2008 was hier oorspronkelijk bewust geen rekening mee gehouden. Voor- en nadelen en bijhorende motivaties voor deze keuze zijn beschreven in Buelens et al. (2010).

Er is nu besloten om bij het schatten toch rekening te houden met deze kwestie. Daarom is bij de huidige IVM wederom de methodologisch te verkiezen domeinschatting toegepast. Dit is een complexere schatter die hieronder wordt beschreven.

- Domeinschatting

De integrale weging zoals hiervoor beschreven weegt het volledige responsbestand. De toegekende eindgewichten w_i worden op de gebruikelijke wijze aangewend om schattingen te maken, bijvoorbeeld van populatietotalen van een variabele Y uit een verplicht vragenblok:

$$\hat{Y} = \sum_{i=1}^n w_i y_i,$$

met n het aantal respondenten en y_i de geobserveerde waarden van Y . Voor een variabele Z uit een facultatief vragenblok ontbreken de observaties z_i in de primaire eenheden waar dit vragenblok niet is afgenomen. Deze respondenten dragen dan ook niet bij tot de schatting van bijvoorbeeld het totaal van Z . De gewichten van de respondenten waar Z wel is geobserveerd moeten aangepast worden om te compenseren voor het ontbreken van observaties.

Dit gebeurt door de toepassing van een zogenaamde domeinschatting (Hájek, 1971). Omdat er primaire eenheden zijn waarbinnen geen of weinig landelijke waarnemingen zijn, wordt de domeinschatting toegepast op gemeenteniveau:

$$\hat{Z}_G = \frac{\sum_{i \in G} w_i}{\sum_{i \in G_Z} w_i} \sum_{i \in G_Z} w_i z_i$$

waarbij G_Z de deelverzameling is van alle respondenten in gemeente G waarvoor Z is geobserveerd.

Deze schatter kan ook gezien worden als een aanpassing op de gewichten w_i verkregen uit de weging:

$$\hat{Z}_G = \sum_{i \in G} w'_i z_i$$

met

$$w'_i = \frac{\sum_{j \in G} w_j}{\sum_{j \in G_Z} w_j} w_i \quad \text{als } i \in G_Z,$$

$$w'_i = 0 \quad \text{als } i \notin G_Z.$$

De w'_i zijn de aangepaste gewichten. De factor $\frac{\sum_{j \in G} w_j}{\sum_{j \in G_Z} w_j}$ waarmee de gewichten worden

aangepast wordt bepaald per gemeente, en wordt berekend aan de hand van de gewichten uit de standaard weging. Op deze manier wordt een set aangepaste gewichten verkregen voor elk facultatief vragenblok. Bij het kruisen van variabelen uit twee verschillende facultatieve blokken is in het algemeen een gelijkaardige aanpassing noodzakelijk.

Weging VMR-extra

In 2010 heeft voor de derde achtereenvolgende keer een parallelle waarneming plaatsgevonden volgens de opzet van de Veiligheidsmonitor Rijk. De parallelle waarneming van 2010 is gewogen met hetzelfde model als in 2009 en 2008:

Leeftijd(6) x Telefoonbezit(2) +

Geslacht(2) x Leeftijd(11) +

Politieregio(25) +

ProvinciePlus(16) +

BurgerlijkeStaat(4) +

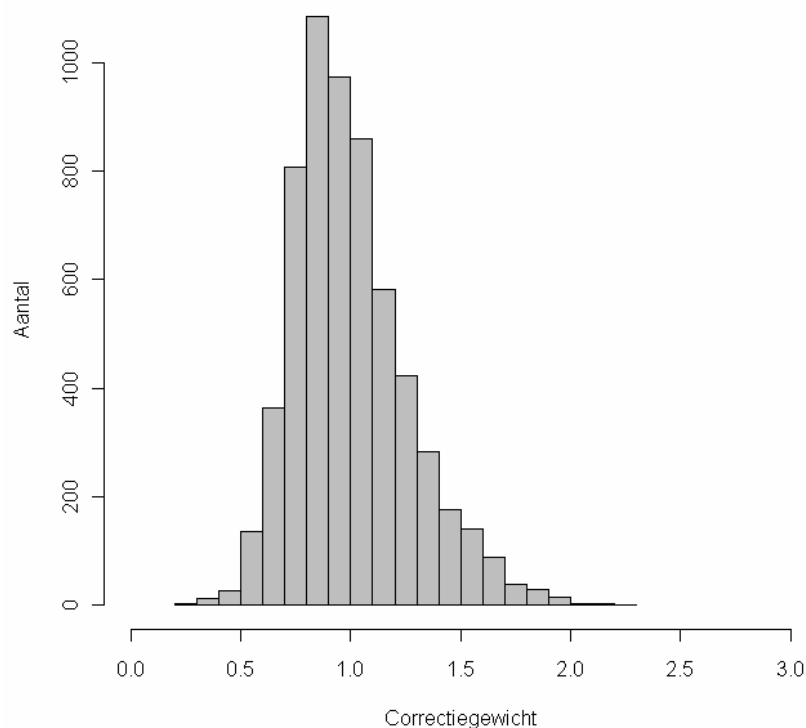
Stedelijkheidsgraad(5) x Inkomen(6) +

Herkomst(3) +

Huishoudgrootte(5)

Figuur 2 en Staat 2 tonen de verdeling van de resulterende correctiegewichten. Deze verdeling is ongeveer gelijk aan de verdeling van de gewichten in 2009 (Buelens en Van den Brakel 2010).

Figuur 2. Verdeling van de correctiegewichten na weging van de VMR-extra

Staat 2. Verdeling van de correctiegewichten na weging van de VMR-extra

minimum	0.2840
1 ^{ste} kwartiel	0.8152
gemiddelde	1.0000
mediaan	0.9638
3 ^{de} kwartiel	1.1430
maximum	2.2000
standaarddeviatie	0.2615

Referenties

Buelens, B. en Brakel, J. van den (2009). Weging Integrale Veiligheidsmonitor 2008. CBS-nota, BPA-nr DMH-2009-04-15-BBUS, Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.
Buelens, B. en Brakel, J. van den (2010). Weging Integrale Veiligheidsmonitor 2009. CBS-nota, BPA-nr DMH-2010-04-21-BBUS, Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.

Bijlage 2

Ondervonden delicten en slachtofferschap;

Bijdrage aan de onderzoeksdocumentatie

Ondervonden delicten en slachtofferschap

Criminaliteit kan op verschillende manieren worden gemeten. Dit kan op basis van registraties en op basis van enquêtes. Ook enquêtes kunnen verschillende resultaten opleveren. Hieronder wordt hier nader op ingegaan.

Verschillen tussen enquêtes en registraties

Het meten van misdaad als zodanig kan op verschillende manieren gebeuren. Zo geven politieregistraties een beeld van de delicten waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt. De Veiligheidsmonitor is een onderzoek onder de Nederlandse bevolking, waarbij de ondervraagde personen aangeven of ze in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met bepaalde vormen van criminaliteit (zoals geweldsdelicten, vermogensdelicten en vandaliemedelicten). Deze gegevens zijn dus gebaseerd op *eigen ervaringen*.

Gegevens uit een enquête zullen meestal verschillen van registraties over misdaden. In veel gevallen worden delicten niet aangegeven of worden vanwege een andere doelstelling bij de registratie in een andere categorie vermeld. Een belangrijk doel van de Veiligheidsmonitor is juist om een beter beeld van de totale criminaliteit te geven, doordat ook de niet geregistreerde (verborgen) criminaliteit in zaken kan worden benoemd.

Door de wijze van waarnemen (enquête op basis van een steekproef) hebben de uitkomsten een nauwkeurigheidsmarge. Ontwikkelingen zijn dan ook vaak beter te duiden door over een langere periode te kijken dan alleen ten opzichte van het vorige jaar.

Daar waar het aantal waargenomen delicten gering is, zijn de relatieve marges groot en moet extra voorzichtig omgegaan worden met absolute aantallen en de mutaties tussen de jaren.

Verschillen tussen VMR en IVM

In de IVM is net als in zijn voorganger de VMR een deel van de vraagstelling onder meer gericht op het schatten van het percentage slachtoffers en het aantal ondervonden delicten. Bij de overgang van de VMR naar de IVM in 2008 was een verandering van deze vraagstellingen noodzakelijk vanwege de veranderingen in de wijze van dataverzameling. Hoewel elk nieuw instrument veranderingen tot gevolg heeft, zijn de gevonden verschillen tussen IVM en VMR in het geschatte aantal delicten soms opvallend groot en vooralsnog moeilijk te verklaren. Vooral bij vermogensdelicten zoals autodiefstal en diefstal uit en/of vanaf de auto worden bij de IVM hogere aantallen delicten gemeten dan bij de vroegere VMR en sporen deze minder goed met de geregistreerde aantallen.

- Het is belangrijk om allereerst vast te stellen dat zowel de VMR als de IVM primair een beeld geven van de door de bevolking ervaren veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap. In belangrijke mate gaat het daarbij om opvattingen en meningen. Deze opinies zijn dus per definitie subjectief en er bestaan ook geen registraties (zoals aantallen aangiften) om deze opvattingen aan te toetsen.
- Ten aanzien van delicten wordt aan de geënquêteerden gevraagd om te rapporteren over feitelijke gebeurtenissen in het afgelopen jaar. Doel van beide enquêtes is om op dit terrein zicht te krijgen op het zogeheten *dark number*, de niet geregistreerde criminaliteit. Zo is bekend dat bijvoorbeeld van fietsendiefstallen slechts een beperkt deel ook daadwerkelijk bij de politie wordt aangegeven en leidt tot een proces-verbaal.
- Uit de literatuur blijkt dat er veel factoren van invloed zijn op de beantwoording van vragen over ondervonden delicten door respondenten. En ook dat het effect van deze factoren niet altijd goed voorspelbaar is. Het betekent ook dat de gevonden niveaus met de nodige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Op de belangrijkste van de factoren die van invloed zijn op de verschillen tussen IVM en VMR wordt hierna specifiek ingaan.
- De VMR leverde uitkomsten op het niveau van Nederland als geheel en van de afzonderlijke politieregio's en werd alleen door het CBS uitgevoerd. De IVM is breder van opzet en voorziet in de behoefte van gemeenten om ook aan het onderzoek deel te nemen, waardoor eveneens op gemeente- en wijkniveau een beeld verkregen kan worden. Een deel van de verschillen kan zijn oorzaak vinden in het feit dat, hoewel het aanvullend onderzoek van de IVM aan strakke condities is gebonden, er naast het CBS meerdere uitvoe-

rende partijen bij het onderzoek betrokken zijn. De deelnemende gemeenten zijn daarbij zelf verantwoordelijk voor het noodzakelijke aanvullende onderzoek en ook vrij in de keuze van het bureau dat de enquêtes voor hen uitvoert. De omvang van de jaarlijkse lokale deelname laat een sterk wisselend beeld zien; zie ook tabel 1 van de onderzoeksdocumentatie. Hierdoor kan er ook sprake zijn van grote verschuivingen in waarnemingsmethoden en behaalde responsen, zowel landelijk als politieregionaal en lokaal. Dit kan de stabiliteit van het instrument nadelig beïnvloeden.

- Daarnaast leidt elke vernieuwing in de opzet van enquêtes tot veranderingen in de uitkomsten. Bij de overgang van VMR naar IVM is zowel de enquêtemethode als de vraagstelling veranderd. De enquêtemethode is veranderd omdat de face-to-face en telefonische interviews van de VMR bij de komst van de IVM zijn uitgebreid met internet en schriftelijke enquêtes. Een belangrijke reden hiervoor zijn de hoge kosten die aan face-to-face en telefonisch onderzoek zijn verbonden. De vraagstelling naar delictaantallen en slachtofferschappen is veranderd om deze zowel voor telefonische, face-to-face, internet als papieren enquêtering toepasbaar te maken.

Over de methodologische consequenties van de overgang van VMR naar IVM is reeds eerder gepubliceerd in de Landelijke rapportage van de IVM 2008 en 2009. De VMR is voor de laatste keer uitgevoerd over 2010; vanaf 2011 zullen er dus geen twee cijfers meer zijn op basis van de Veiligheidsmonitor.

Bruikbaarheid van de uitkomsten

Gegeven het bovenstaande kan in ieder geval gezegd worden, dat de Veiligheidsmonitor bij gelijke uitvoering en vraagstelling door de jaren heen een goed beeld biedt van de landelijke ontwikkelingen en de verschillen tussen regio's.

Bij de analyse van de gegevens over 2009 is al gebleken dat de grote toename van het aantal respondenten via oversampling heeft geleid tot problemen bij het vaststellen van de uitkomsten. Dit gold vooral de gegevens over delicten en slachtofferschap. In politieregio's met grote schommelingen in aantallen respondenten, is het goed om bij de bepaling van de trend niet alleen met 2009, maar ook met 2008 te vergelijken. Overigens vallen grote schommelingen binnen een politieregio vaak binnen nog binnen de betrouwbaarheidsmarges, waardoor de verschillen in veel gevallen statistisch niet significant zijn. Een voorbeeld hiervan zijn de uitkomsten in tabel 5.11, waar per regio het aandeel delicten per 100 inwoners is weergegeven.

Stabiliteit van het onderzoeksinstrument

Duidelijk is na een aantal uitvoeringen van de IVM gebleken dat de stabiliteit en waar mogelijk ook de kwaliteit van dit onderzoeksinstrument moet worden verbeterd. Het CBS en zijn partners streven er voortdurend naar om deze aspecten van het onderzoek waar mogelijk te verbeteren. Zo loopt momenteel een traject om aanvullende eisen aan de oversampling en de waarneming te stellen, zodat de stabiliteit van de IVM ten aanzien van de regionale oversampling verder verbeterd wordt. Daarnaast start het CBS in het voorjaar van 2011 een uitgebreid experiment naar de invloed van de wijzen van waarneming (internet, papier, telefonisch en persoonlijk) bij enquêtes. Vraagstellingen over delictaantallen en slachtofferschap zijn in dit experiment nadrukkelijk opgenomen. Resultaten van dit experiment worden echter niet verwacht voor het einde van dit jaar.

Bijlage 3

Van VMR naar IVM;

Methodebreukanalyse;

Bijdrage aan de onderzoeksdocumentatie

Methodebreuken

Inleiding

De eerder beschreven verschillen in onderzoeksopzet tussen IVM en VMR hebben tot gevolg dat er systematische effecten optreden in de uitkomsten van de IVM. Dit fenomeen wordt aangeduid met de term methodebreuken. Om de continuïteit van de VMR zo goed mogelijk te waarborgen is in 2008, 2009 en 2010 de VMR parallel aan de IVM uitgevoerd (VMR_extra). De VMR_extra had in deze jaren een steekproefomvang van circa 6000 respondenten. Voor een aantal indicatoren, welke bij het project “Veiligheid Begint bij Voorkomen” zijn aangewezen als de belangrijkste indicatoren voor beleidsmatige doeleinden, zijn de uitkomsten van IVM en VMR_extra met elkaar op landelijk niveau en politieregionaal niveau vergeleken. Vanwege de beperkte omvang van de VMR_extra is een aparte schattingsmethodiek ontwikkeld om methodebreuken op politieregionaal niveau te kunnen bepalen.

De waargenomen verschillen tussen de resultaten van de IVM en de VMR_extra worden veroorzaakt door de verschillen in de onderzoeksopzet zoals beschreven in 1.4.2, maar niet door de veranderde waarnemingsperiode. De IVM en VMR_extra zijn namelijk in dezelfde periode uitgevoerd, zodat het effect van de veranderde waarnemingsperiode in deze vergelijking niet wordt meegenomen. Daarnaast zijn de afleidingen voor een aantal indicatoren veranderd. Dit is een gevolg van een aantal gewijzigde vraagstellingen en schaalindelingen, en een wijziging in de wijze waarop de ‘weet niet/weigert’ categorie is verwerkt.

De VMR en de IVM zijn gedurende drie opeenvolgende jaren parallel aan elkaar uitgevoerd. Schattingen voor de methodebreuken zijn echter gebaseerd op het paralleltraject van 2008. De informatie over 2009 is niet meegenomen bij het vaststellen van de breuken en het bepalen van correctiefactoren. Gebleken is dat de IVM gevoelig is voor schommelingen in de regionale oversampling. Dit wordt voor een groot deel, maar niet volledig opgevangen door de weging¹⁶. Daarom loopt momenteel een traject om aanvullende eisen aan de oversampling en de waarneming te stellen zodanig dat de stabiliteit van de IVM ten aanzien van de regionale oversampling verder verbeterd wordt. Ervan uitgaande dat deze instabiliteit opgelost wordt, is ervoor gekozen om deze extra vertekening niet tot uitdrukking te laten komen in de methodebreuken en de correctiefactoren.

De informatie over 2010 is niet meegenomen omdat de methodiek die ontwikkeld is om schattingen te maken voor de VMR_extra op politieregionaal niveau, gebruik maakt van hulpinformatie uit de politieregistraties. Deze informatie is voor 2010 nog niet beschikbaar. De breuken op politieregionaal niveau worden gecalibreerd naar de breuken op landelijk niveau, zodat consistentie tussen de cijfers op landelijk en regionaal niveau gegarandeerd is. Daarom is ook op landelijk niveau geen gebruik gemaakt van de informatie uit het paralleltraject van 2010.

Voor de indicatoren “Veiligheid Begint bij Voorkomen” worden de breuken gekwantificeerd op landelijk niveau en wordt beschreven waardoor de verschillen optreden. Vervolgens worden voor deze indicatoren op landelijk niveau correctie factoren bepaald. Tenslotte worden voor deze indicatoren de correctiefactoren uitgesplitst naar het niveau van politieregio.

Breuken op landelijk niveau

Cijfers op landelijk niveau voor de VMR_extra zijn gebaseerd op de methode van lineair wegen zoals beschreven in de onderzoeksverantwoording, bijlage 1. Dit is de schattingsmethodiek die ook voor de IVM toegepast wordt op landelijk en regionaal niveau. De resultaten voor de onderzochte indicatoren zijn samengevat in Tabel 1. In deze tabel zijn de puntschattingen voor de indicatoren op basis van de IVM en VMR_extra over 2008 weergegeven met de bijbehorende marges. Ook is het verschil met de bijbehorende marges weergegeven. De marge is steeds gedefinieerd als $1,96 \times \text{steekproeffout}$.

Het blijkt dat er bij alle onderzochte grootheden sprake is van een significant verschil in uitkomst tussen IVM en VMR_extra, behalve bij het slachtofferschap door geweld. Grote verschillen doen zich voor bij de indicatoren over misdrijven, in het bijzonder ‘totaal aantal

¹⁶ Buelens, B. en J. A. van den Brakel (2011), Weging integrale veiligheidsmonitor 2010, Externe CBS nota, Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.

delicten' en 'aantal vermogensdelicten' en de bijbehorende slachtofferschappen, de indicatoren m.b.t. 'overlast', 'oordeel politiefunctiefunctioneren' en 'verloedering' en het percentage mensen dat tevreden is over het politiefunctiefunctioneren n.a.v. het laatste contact. De verschillen laten zich deels verklaren door een verschil tussen IVM en VMR wat betreft de gebruikte responsmoden en deels door een verschil in de berekening van de indicatoren uit de responsgegevens en de gehanteerde vragenlijst.

Tabel 1: Indicatoren "Veiligheid Begint bij Voorkomen"; waarde methodebreuken over 2008

Indicator	VMR_extra		IVM		Breuk	
	Schatting	marge	Schatting	marge	Schatting	marge
aantal delicten	4495	268	5914	220	1419	344
aantal fietsdiefstallen	653	82	858	61	205	101
aantal vermogensdelicten	1463	130	2135	107	672	167
aantal geweldsdelicten	959	126	1179	100	220	160
slachtofferschap totaal	23.2	1.1	26.1	0.7	2.9	1.3
slachtofferschap vermogen	10.3	0.8	13.2	0.5	2.8	0.9
slachtofferschap geweld	5.0	0.5	5.4	0.4	0.4	0.7
overlast	1.3	0.0	1.7	0.0	0.3	0.1
oordeel politiefunctiefunctioneren	5.9	0.1	5.2	0.0	-0.6	0.1
verloedering	3.0	0.1	3.7	0.0	0.7	0.1
tevredenheid politiefunctiefunctioneren laatste contact	55.1	2.4	60.3	1.5	5.2	2.9
contact gehad met politie	28.2	1.1	31.5	0.8	3.3	1.4
voelt zich wel eens onveilig	20.5	1.0	25.5	0.7	5.0	1.2

Zoals al eerder is opgemerkt worden er in de IVM en de VMR verschillende responsmoden gebruikt. Er treden verschillen op in de uitkomsten op basis van de dataverzamelmethode. Deze worden deels veroorzaakt door mode-effecten en deels door selectie-effecten. Het mode-effect ontstaat doordat respondenten bij verschillende modes, verschillende antwoorden genereren. Het selectie-effect ontstaat doordat de groep mensen die de vragen via het Internet beantwoorden een andere is dan die dat via een andere mode doen.

Naast de verschillen in gehanteerde responsmode, speelt ook een verschil in vraagstelling tussen IVM en VMR en daaruit voortvloeiende verschillende berekeningswijzen van indicatoren een rol. Zo geeft bij de indicator met betrekking tot het politiefunctiefunctioneren de afleiding van de schaalscore uit vijf geldige antwoordcategorieën (bij de IVM) in plaats van drie (bij de VMR) aanleiding tot verschillende uitkomsten. In Kraan et al. (2009)¹⁷ zijn de verschillende factoren die bijdragen aan de waargenomen methodebreuken in detail besproken.

Bij de attitudevragen over (on)tevredenheid over het politieoptreden n.a.v. het laatste contact zien we bij de IVM een positiever oordeel over de politie dan bij de VMR_extra. Dit is anders dan bij de schaalscore over het politiefunctiefunctioneren, waar we bij de IVM een negatiever oordeel zien. Hier spelen twee zaken die vergelijking van deze schijnbaar tegenstrijdige observaties bemoeilijken. Ten eerste is de vraagstelling anders: die van de schaalscore zijn van algemene aard en de (on)tevredenheid gaat over een specifiek geval. Ten tweede wordt de schaalscore afgeleid uit antwoorden van alle respondenten, het percentage (on)tevredenheid alleen uit de antwoorden van hen die contact hebben gehad met de politie. Ook de afleiding van de delictenaantallen en slachtofferschappen uit de respons is voor de IVM anders dan voor de VMR, als noodzakelijk gevolg van de gewijzigde vraagstelling in de vragenlijst, onder meer bij het aantal delicten dat kan worden opgegeven. Dit draagt mogelijk bij aan de waargenomen verschillen voor deze indicatoren.

Correctie landelijk niveau

Met de uitkomsten van de IVM en VMR_extra in 2008 is het mogelijk om de uitkomsten van de VMR van eerdere jaren bij benadering vergelijkbaar te maken met de IVM. Voor indicatoren die betrekking hebben op aantallen of percentages ligt het voor de hand om de verhouding tussen de schattingen voor een indicator op basis van de IVM en de VMR te gebruiken om de uitkomsten onder de VMR te corrigeren voor de waargenomen methodebreuken.

¹⁷ Kraan, T., J.A. van den Brakel, B. Buelens en H. Huys (2010), Social desirability bias, response order effect and selection effects in the new Dutch Safety Monitor, , CBS, 8/1/2010, DMH-2010-01-08-TKRN

debreuk. Deze correctie is geschikt voor variabelen die logischerwijs geen negatieve waarden kunnen aannemen. Deze synthetische correctiemethode staat beschreven in Van den Brakel e.a.¹⁸ Ook wordt daar uitgelegd hoe steekproeffouten doorwerken in de gecorrigeerde cijfers. Een benadering voor het delictenaantal volgens de IVM in eerdere jaren wordt binnen deze methode verkregen door het aantal delicten volgens de VMR te vermenigvuldigen met dit verhoudingsgetal (IVM = factor x VMR). Hierbij wordt aangenomen dat de omrekenfactor constant is in de tijd. De omrekenfactor is voor iedere variabele anders en wordt geschat door de resultaten beschreven in de vorige paragraaf (breuken). De resultaten zijn weergegeven Tabel 2.

Tabel 2: Omrekenfactoren IVM/VMR voor de indicatoren “Veiligheid Begint bij Voorkomen” op landelijk niveau.

Indicator	Factor IVM/VMR
aantal delicten	1.32
aantal fietsdiefstallen	1.31
aantal vermogensdelicten	1.46
aantal geweldsdelicten	1.23
slachtofferschap totaal	1.13
slachtofferschap vermogen	1.27
slachtofferschap geweld	1.08
overlast	1.24
oordeel politiefunctie­neren	0.89
verloedering	1.23
tevredenheid politiefunctie­neren laatste contact	1.09
contact gehad met politie	1.12
voelt zich wel eens onveilig	1.24

Om te verduidelijken hoe de gegevens in bovenstaande tabel gebruikt kunnen worden, geven we een voorbeeld. Stel dat in een eerder jaar volgens de VMR in totaal 4 miljoen delicten waargenomen worden. Het is dan te verwachten dat met de IVM, wanneer die in dat jaar uitgevoerd zou worden, $1,32 \times 4$ miljoen = 5,28 miljoen delicten waargenomen zouden worden.

Voor de schaalscores (attitudevragen) en percentages (vb. tevredenheid over politiefunctie­neren) zijn betere correctiemethoden beschikbaar. Correctie via de hierboven beschreven omrekenfactor zou theoretisch kunnen leiden tot gecorrigeerde percentages groter dan 100% (indien de omrekenfactor een waarde groter dan 1 heeft). Dit kan worden voorkomen met alternatieve, meer complexe, correctiemethoden. Zie Van den Brakel e.a. (2008).¹⁹ Deze worden hier verder niet toegelicht.

Correctie op politieregionaal niveau

In verband met de beperkte omvang van de VMR_extra is het niet mogelijk om aan de hand van lineair wegen, betrouwbare schattingen te maken op het niveau van politieregio's. Deze schattingsmethodiek maakt uitsluitend gebruik van de waarnemingen verkregen binnen een politieregio. Het gevolg hiervan is dat bij geringe steekproefomvang de schattingen onacceptabel grote marges krijgen. Om deze reden is voor de VMR_extra een alternatieve schattingsmethodiek ontwikkeld.

Bij deze methode worden de steekproefschatters, verkregen via lineair wegen, op regionaal niveau gemodelleerd met een gemengd lineair model. Aan de hand van hulpinformatie die beschikbaar is op het niveau van politieregio's, wordt vervolgens een schatter afgeleid die naast de steekproefinformatie uit de afzonderlijke regio, ook indirect gebruik maakt van de steekproefinformatie uit andere regio's. Omdat de steekproefschatters uitsluitend zijn gebaseerd op steekproefinformatie uit een betreffende regio, kan met deze methode de nauw-

¹⁸ Van den Brakel, J.A., P.A. Smith, and S. Compton. Survey Research Methods Vol. 2., No. 3, p. 123-141 (2008).

¹⁹ Van den Brakel, J.A., P.A. Smith, and S. Compton. Survey Research Methods Vol. 2., No. 3, p. 123-141 (2008).

keurigheid van de regionale steekproefschatters aanzienlijk worden verbeterd. De variantie-reductie is groter naarmate de beschikbare hulpinformatie sterker correleert met de doelvariabelen. In het geval van de VMR wordt deze hulpinformatie vooral verkregen via de politie-registratie en schattingen op basis van de IVM. Deze techniek is in de literatuur bekend als small area estimation. Zie Van den Brakel e.a. (2011)²⁰ voor een technische beschrijving.

Voor iedere afzonderlijke indicator van "Veiligheid Begint bij Voorkomen", zijn voor 2008 dergelijke gemengde modellen opgesteld en zijn vervolgens voor de VMR_extra modelgebaseerde schattingen gemaakt op het niveau van politieregio. Vervolgens zijn de schattingen gecalibreerd zodat ze consistent zijn met de steekproefschatters op landelijk niveau. De steekproefomvang van de IVM is uiteraard groot genoeg om aan de hand van lineair wegen betrouwbare schattingen op het niveau van politieregio's te maken.

De modelgebaseerde schattingen voor de VMR_extra en de steekproefschatters van de IVM zijn gebruikt om correctiefactoren te berekenen per politieregio. Dit is verder op dezelfde manier gebeurd als voor de correctiefactoren op landelijk niveau. De factoren kunnen daarom op dezelfde manier worden gebruikt om de uitkomsten van de VMR van eerdere jaren bij benadering vergelijkbaar te maken met de IVM op het niveau van politieregio's. Deze factoren zijn voor de indicatoren "Veiligheid Begint bij Voorkomen" opgenomen in Tabel 3.

In een vervolpublicatie zal dieper worden ingegaan op schattingen op basis van de VMR uitgesplitst naar politieregio's. Omdat de modellen nog niet definitief zijn vastgesteld kunnen de correctiefactoren in Tabel 3 nog worden bijgesteld.

Tabel 3: Omrekenfactoren IVM/VMR (parallel traject 2008) voor de indicatoren "Veiligheid Begint bij Voorkomen" uitgesplitst naar politieregio.

	Buurtproblemen		Onveiligheids-gevoelens	Slachtofferschap			Ondervonden delicten				Politie en burgers	
	verloedering	overlast	voelt zich wel eens onveilig	totaal	gewelddelicten	vermogensdelicten	totaal	gewelddelicten	vermogensdelicten	fietsdiefstallen	tevredenheid over politiefunctioneren (laatste contact)	oordeel functioneren politie in de buurt
(eenheid van de doelvariabele)	schaalscore (0-10)		%	%			per 100 inwoners				% (zeer tevreden)	schaalscore (0-10)
Nederland	1,23	1,25	1,24	1,13	1,08	1,27	1,32	1,23	1,46	1,31	1,10	0,89
Groningen	1,27	1,29	1,38	1,19	1,60	1,23	1,29	1,52	1,11	0,84	1,11	0,91
Friesland	1,39	1,26	1,57	1,16	0,86	1,17	1,26	0,93	1,18	0,93	1,14	0,88
Drenthe	1,44	1,30	1,27	1,04	1,06	1,20	1,21	1,08	1,83	1,45	1,11	0,91
IJsselland	1,28	1,22	1,23	1,08	1,00	1,09	1,14	1,29	1,02	0,55	1,13	0,88
Twente	1,31	1,25	1,48	1,11	1,08	1,48	1,24	1,23	1,70	3,26	0,98	0,90
Noord- en Oost-Gelderland	1,23	1,29	1,14	1,04	0,83	1,24	1,11	0,77	1,26	1,38	1,17	0,89
Gelderland-Midden	1,28	1,25	1,45	1,13	0,80	1,21	1,30	1,24	1,44	1,07	1,07	0,90
Gelderland-Zuid	1,28	1,25	1,22	1,04	0,80	1,71	1,64	1,11	2,46	2,97	1,23	0,89
Utrecht	1,13	1,09	1,13	1,12	1,23	1,25	1,31	1,33	1,45	1,33	0,99	0,89
Noord-Holland-Noord	1,21	1,25	0,89	1,08	1,15	1,35	1,18	0,84	1,52	1,35	1,24	0,90
Zaanstreek-Waterland	1,27	1,28	0,96	1,23	0,71	1,51	1,33	0,85	1,30	1,13	1,11	0,87
Kennemerland	1,26	1,28	1,33	1,28	0,96	1,39	1,24	1,41	1,31	1,30	1,12	0,91
Amsterdam-Amstelland	1,18	1,25	1,23	1,13	0,97	1,40	1,48	1,21	1,68	1,52	0,96	0,87
Gooi en Vechtstreek	1,27	1,36	1,11	1,29	1,39	1,36	1,29	1,46	1,34	1,44	1,18	0,91
Haaglanden	1,22	1,19	1,20	1,17	1,14	1,09	1,26	1,01	1,29	0,98	1,10	0,87
Hollands Midden	1,21	1,24	1,04	1,29	1,04	1,41	1,45	1,25	1,29	0,82	1,29	0,90
Rotterdam-Rijnmond	1,20	1,27	1,49	1,15	1,43	1,29	1,59	2,60	1,51	1,30	0,93	0,90
Zuid-Holland-Zuid	1,23	1,31	1,18	1,25	1,20	1,13	1,37	1,87	1,52	8,79	1,15	0,91
Zeeland	1,26	1,36	1,08	1,07	1,00	1,00	1,18	1,19	1,42	1,13	1,00	0,93
Midden- en West-Brabant	1,15	1,26	1,09	1,09	1,09	1,17	1,26	0,80	1,89	2,71	1,27	0,90
Brabant-Noord	1,34	1,20	1,21	0,97	1,04	0,97	1,14	0,92	1,33	1,39	1,15	0,90
Brabant-Zuidoost	1,23	1,28	1,35	1,07	1,24	1,25	1,26	1,19	1,33	1,21	1,15	0,87
Limburg-Noord	1,11	1,32	1,36	0,95	1,24	1,30	1,19	1,21	1,44	1,35	1,04	0,86
Limburg-Zuid	1,28	1,36	1,43	1,12	1,18	1,54	1,19	1,29	1,37	1,27	1,06	0,90
Flevoland	1,31	1,07	1,68	1,20	1,20	1,30	1,25	1,39	1,53	2,07	1,02	0,95

* Voorlopige factoren

²⁰ Van den Brakel, J.A., B. Buelens, V. Raymond-Blaess, en H.J. Boonstra. Small area estimation to quantify discontinuities in sample surveys. Working paper, Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.

Bijlage 4

Schaalscores

Schaal- en andere scores

Mensen vormen een mening over een onderwerp door verschillende aspecten hiervan te wegen. Er zijn verschillende redenen waarom bij het meten van meningen de voorkeur wordt gegeven aan het combineren van de antwoorden op verschillende vragen. Bij slechts één vraag kunnen allerlei niet ter zake doende toevalsinvloeden meespelen. Zo kan respondent A denken aan één aspect, terwijl respondent B denkt aan een ander aspect. Ook kan de respondent even afgeleid zijn of de vraag verkeerd begrijpen, enz. Veel van deze invloeden vallen tegen elkaar weg als de antwoorden op een aantal vragen worden gecombineerd in een score, bijvoorbeeld een schaalscore.

Dergelijke (schaal)scores zijn dus gebaseerd op meerdere samenhangende vragen over hetzelfde onderwerp. Elk van de antwoorden op deze vragen krijgt een waarde toegekend. Aansluitend op eerdere publicaties van de Politie-monitor Bevolking (PMB) en de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) zijn voor een aantal indicatoren in de IVM samengestelde scores berekend. Sommige van deze scores bestaan uit een eenvoudige somming van antwoorden, bijvoorbeeld het aantal keren dat iets voorkomt. Dit geldt in de IVM onder meer voor preventiemaatregelen. Voor andere scores levert een somming van de waarden van de afzonderlijke antwoorden niet altijd een duidelijke of gemakkelijk interpreteerbare score op tussen vooraf bepaalde grenswaarden. Daarom wordt hierop een berekening uitgevoerd. Anders dan in de PMB en de VMR is het bereik van al dergelijke schaalcores in de IVM gestandaardiseerd: de waarde van al deze scores varieert tussen 0 en 10.

De vragen waarop de schaalcores zijn gebaseerd hebben een ordinaal meetniveau; dat wil zeggen dat de ene antwoordcategorie wel 'meer' is dan de andere (vergelijk 'komt vaak voor' met 'komt soms voor'), maar dat niet exact kan worden aangegeven hoeveel meer. Dit betekent dat ook de schaalcores als variabelen met een ordinaal meetniveau beschouwd moeten worden. We kunnen dus niet zeggen dat een twee keer zo hoge schaalcore voor bijvoorbeeld 'fysieke verloedering' twee keer zo erg is.

Schaalcores zijn berekend voor de volgende groepen van samenhangende vragen:

- Sociale cohesie
- Fysieke verloedering
- Sociale overlast
- Dreiging
- Overlast van vermogensdelicten
- Verkeersoverlast
- Overige overlast
- Functioneren van de politie in de buurt
- Beschikbaarheid van de politie
- Vertrouwen in de politie
- Politie als crimefighter
- Wederkerigheid politie - burgers
- Communicatie politie - burgers

Daarnaast zijn somscores samengesteld op basis van somming van een aantal samenhangende vragen over:

- Techno-preventieve maatregelen
- Socio-preventieve maatregelen
- Preventie totaal

Per (schaal)score is hieronder telkens aangegeven uit welke afzonderlijke vragen de score is samengesteld en hoe het resultaat moet worden geïnterpreteerd.

Sociale cohesie

De schaalcore voor sociale cohesie was een van de GSB-III-indicatoren in het kader van het verbeteren van de sociale kwaliteit van de samenleving. Deze score is samengesteld op basis van de mening van de respondenten over een aantal sociale aspecten van hun woonbuurt. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer de inwoners tevreden zijn over deze aspecten.

De indicator bestaat uit de volgende stellingen:

- de mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks
- de mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om

- ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is
- ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen

Voor de schaalscore worden de antwoorden op de eerste (negatief geformuleerde) stelling (de mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks) 'omgekeerd' gehercodeerd:

(helemaal mee eens = 0; mee eens = 1; neutraal = 2; niet mee eens = 3; helemaal niet eens = 4; weet niet, geen mening = missing).

De antwoorden op de drie andere, positief geformuleerde, stellingen worden 'gewoon' gehercodeerd:

(helemaal mee eens = 4; mee eens = 3; neutraal = 2; niet mee eens = 1; helemaal niet eens = 0; weet niet, geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/16.

(De noemer van deze factor is 16 omdat het vier stellingen betreft met elk een maximale score van 4: $4 \times 4 = 16$. De teller is 10 om tot een score tussen 0 en 10 te komen.)

Fysieke verloedering

De schaalscore voor 'fysieke verloedering' vormde eveneens een indicator in het kader van het GSB-III-beleid ter verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving. Ook voor het veiligheidsbeleid ('Veiligheid begint bij Voorkomen') was fysieke verloedering een indicator. Deze score is gebaseerd op een viertal vragen over de perceptie van de fysieke woonomgeving. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer verloedering de respondenten ervaren. De indicator bestaat uit de vragen naar:

- bekladding van muren en/of gebouwen
- rommel op straat
- hondenpoep
- vernieling van telefooncellen, bus- of tramhokjes,
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden opgeteld en vermenigvuldigd met de factor 10/8.

Sociale overlast

Deze schaalscore is gebaseerd op vier vragen naar buurtproblemen die te maken hebben met vormen van gedrag die als 'ernstig overlast gevend' kunnen worden aangemerkt. Ook sociale overlast vormde een indicator voor het veiligheidsbeleid ('Veiligheid begint bij Voorkomen'). Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast men ervaart van deze vormen van gedrag. Het gaat om de vragen over de volgende items:

- dronken mensen op straat
- mensen die op straat worden lastiggevallen
- drugsoverlast
- overlast van groepen jongeren
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

Ook hier worden de waarden opgeteld en vermenigvuldigd met de factor 10/8.

Dreiging

De schaalscore 'dreiging' is gebaseerd op acht vragen naar vormen van gedrag die als 'dreigend' kunnen worden ervaren. Drie van deze vragen zijn ook opgenomen in de schaalscore voor sociale overlast. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe ernstiger men dergelijke overlast ervaart. Het gaat om de vragen over de volgende items:

- overlast van groepen jongeren
- mensen die op straat worden lastiggevallen
- drugsoverlast
- bedreiging
- geweldsdelicten
- straatroof
- vrouwen en meisjes die op straat worden nagefloten, nageroepen of op een andere manier ongewenst aandacht krijgen
- jeugdcriminaliteit
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden opgeteld en vermenigvuldigd met de factor 10/16.

Overlast van vermogensdelicten

Deze schaalscore is gebaseerd op vier vragen over het vóórkomen van vermogensdelicten in de woonbuurt. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast men ervaart van vermogensdelicten in de buurt. Het gaat om de vragen over de volgende items:

- fietsendiefstal
- diefstal uit auto's
- beschadiging of vernieling aan auto's en diefstal vanaf auto's, bijvoorbeeld wioldoppen, etc.
- inbraak in woningen
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden opgeteld en vermenigvuldigd met de factor 10/8.

Verkeersoverlast

De schaalscore voor 'verkeersoverlast' is een samengestelde score van een aantal vragen over de mate waarin mensen vinden dat ze in hun woonbuurt last hebben van het verkeer. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast men ervaart. De indicator bestaat uit de vragen naar:

- agressief verkeersgedrag
- geluidsoverlast door verkeer
- te hard rijden
- parkeeroverlast
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden opgeteld en vervolgens vermenigvuldigd met de factor 10/8.

Overige overlast

De schaalscore 'overige overlast' is gebaseerd op vier vragen over overige overlast in de woonbuurt. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast men ervaart. De indicator bestaat uit de vragen naar:

- overlast door omwonenden
- andere vormen van geluidsoverlast
- dronken mensen op straat
- overlast van zwervers/daklozen
- overlast door horecagelegenheden
(komt vaak voor = 2, komt soms voor = 1, komt (bijna) nooit voor = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden opgeteld en vervolgens vermenigvuldigd met de factor 10/10.

Oordeel over de politie

Het oordeel van de burgers over de politie is gemeten met behulp van een aantal stellingen over het functioneren en de beschikbaarheid van de politie in hun woonbuurt en over enkele meer algemene aspecten. De stellingen vormen een aantal clusters waarvoor een schaalscore kan worden berekend.

Functioneren van de politie in de buurt

- de politie biedt de burgers in deze buurt bescherming
- de politie heeft hier contact met de bewoners uit de buurt
- de politie reageert op de problemen hier in de buurt
- de politie doet in deze buurt haar best
- de politie pakt de zaken in deze buurt efficiënt aan
(helemaal eens = 4; eens = 3; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 1; helemaal niet mee eens = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/20. Hoe hoger de score, hoe positiever het oordeel over het functioneren van de politie in de buurt.

Beschikbaarheid van de politie in de buurt

- je ziet de politie in de buurt te weinig
- de politie komt hier te weinig uit de auto
- de politie is hier te weinig aanspreekbaar
- de politie heeft hier te weinig tijd voor allerlei zaken
- de politie komt niet snel als je ze roept
(helemaal eens = 0; eens = 1; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 3; helemaal niet mee eens = 4; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/20. De antwoorden op deze 'negatieve' stellingen zijn omgerekend, zodat ook hier geldt: hoe hoger de waarde van de schaalscore, hoe positiever de respondenten oordelen over de beschikbaarheid van de politie.

Daarnaast is via enkele stellingen het *algemene* vertrouwen van de burgers in de politie en de aspecten die daarbij een rol spelen gemeten. Het betreft de volgende aspecten:

Vertrouwen in de politie

Het vertrouwen in de politie wordt gemeten via de volgende stellingen:

- als het er echt om gaat zal de politie het uiterste doen om je te helpen
- als het er echt om gaat dan is de politie er voor je
(helemaal eens = 4; eens = 3; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 1; helemaal niet mee eens = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/8. Hoe hoger de score, hoe groter het vertrouwen.

Politie als crimefighter

De mening over de politie als crimefighter wordt gepeild via de volgende stellingen:

- de politie weet hoe ze boeven moeten vangen
- de politie bestrijdt succesvol de criminaliteit
(helemaal eens = 4; eens = 3; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 1; helemaal niet mee eens = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/8. Hoe hoger de score, hoe meer men de politie als crimefighter beschouwt.

Wederkerigheid politie – burgers

De wederkerige relatie tussen politie en burgers wordt in kaart gebracht met de volgende drie stellingen:

- de politie houdt rekening met de wensen van de samenleving
- de politie werkt goed samen met de bewoners
- de politie heeft hier contact met de bewoners uit de buurt
- de politie neemt je serieus
(helemaal eens = 4; eens = 3; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 1; helemaal niet mee eens = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/16. Hoe hoger de score, hoe meer men de relatie tussen burger en politie als wederkerig beschouwt.

Communicatie politie – burgers

De beleving van de communicatie tussen burgers en politie wordt gemeten met de drie volgende stellingen:

- de politie wil contact hebben met burgers
- de politie is benaderbaar
- de politie informeert de burgers
(helemaal eens = 4; eens = 3; niet mee eens, niet mee oneens = 2; niet eens = 1; helemaal niet mee eens = 0; weet niet/geen mening = missing).

De waarden worden bij elkaar opgeteld en vermenigvuldigd met 10/12. Hoe hoger de score, hoe meer communicatief men de politie beschouwt.

Techno-preventieve maatregelen totaal

Voor een aantal technische preventiemaatregelen in en om de eigen woning is vanaf de IVM-2009 vastgesteld of die thuis aanwezig zijn of niet, en of van die maatregelen ook gebruik wordt gemaakt (in de IVM-2008 werd alleen gevraagd of die maatregelen getroffen waren). Het gaat om de volgende maatregelen:

- extra veiligheidssloten of grendels op buitendeuren
- (rol)luiken voor ramen en deuren
- buitenverlichting
- alarminstallatie in huis

De somscore voor techno-preventieve maatregelen totaal is het gemiddelde aantal van deze maatregelen dat (bijna) altijd wordt gebruikt. Deze score loopt van 0 tot 4. Hierbij is het huishouden als uitgangspunt genomen en niet de persoon.

Socio-preventieve maatregelen totaal

Ook van enkele maatregelen die men zelf kan toepassen tegen criminaliteit is een dergelijke score berekend. Bij deze socio-preventieve maatregelen gaat het om:

- 's avonds licht laten branden bij afwezigheid
- fiets in een bewaakte fietsstalling
- waardevolle spullen meenemen uit de auto
- waardevolle spullen thuis laten om diefstal of beroving op straat te voorkomen

Ook hier bestaat de somscore uit het aantal maatregelen dat (bijna) altijd wordt toegepast. Deze score is gebaseerd op de persoon en loopt eveneens van 0 tot 4..

Preventie totaal

De somscore voor preventie totaal bestaat uit de som van de (bijna) altijd gebruikte of toegepaste technische en socio-preventieve maatregelen.²¹ Ook deze score wordt individueel bepaald en loopt van 0 tot 8.

²¹ Voor de techno-preventieve maatregelen gaat het dus niet om de aanwezigheid ervan. Eerder gepubliceerde cijfers voor de IVM-2009 waren wel hierop gebaseerd; deze cijfers zijn in deze publicatie herzien. Vanwege methodologische verschillen zijn de gegevens op basis van de IVM-2008 niet opgenomen.

Bijlage 5

Indeling Nederland in politieregio's

